

TamSaha

TFF'nin Aylık Futbol Dergisi

● Mayıs 2005

● Sayı: 07

İstanbul'da
Son Tango

Türkiye Futbol
Federasyonu Adına Sahibi:
Dr. Levent Bıçakcı
Yayın Yönetmeni:
Zeki Çol
Sorumlu Yazışları Müdürü:
A. Bağış Erten
Yazışları:
Mustafa Kemal Artalan
İlker Uğur
Hande Vardar
Cem Zamur
Görsel Tasarım:
Hasan Teoman
Baskı:
Elma Basım
Organize Sanayi Bölgesi
Keresteciler Sitesi 13/B Blok
Kat: 4 D: 3
İkitelli / İstanbul
Tel: (212) 670 05 25
Fax: (212) 670 28 58
Yazışma Adresi:
Türkiye Futbol Federasyonu
Medya İletişim Departmanı
Konaklar Mah. İhlamlı Sok.
No: 9 34330
4. Levent/İstanbul
Telefon: 0212 282 70 20
Dahili: 157-160
E-mail: tamsaha@tff.org.tr
Web Sitesi:
<http://www.tff.org>
YEREL SÜRELİ YAYIN
Para ile satılmaz!

Bu sayıya fotoğraf
katkısı sağlayan
Vatan Gazetesi'ne
teşekkür ederiz.

Sınav heyecanı

eyecan işte şimdi dorukta. Futbol ateşinin sıcaklığını iliklerimizde hissedeceğimiz bir dönemdeyiz. İlimiz kıpır kıpır ve keyifli bir beklenti sürecindeyiz. Ligin, kupanın ve Avrupa'nın en büyüklerini alkışlama günlerindeyiz. Süper Lig bu sezon daha çekişmeli bir zirve yarışını yaşıyor.

Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor arasındaki mücadele yerel rekabete tatlı bir gerginlik, farklı bir anlam katıyor. Yalnızca şampiyonun kim olacağı da değil, maratonun son kilometresine geldiğimiz şu günlerde Şampiyonlar Ligi'ne gidecek ikinci takımın belirlenmesi de büyük önem taşıyor. Fenerbahçe ile Galatasaray arasındaki ezeli rekabet, yine bu ay içerisinde ve bu defa Türkiye Kupası finaline lezzet katmaya hazırlanıyor. Bir üst kümeye çıkacak, bir alt kümeye düşecek takımlar arasındaki mücadele de mayıs gündemine futbolun bir başka heyecanını yansıtıyor.

Ama... Bu ayı galiba asıl anlamlı kılan, Türkiye'nin ilk kez ev sahipliği yapacağı bir büyük final. Şampiyonlar Ligi Kupası'nı kaldırmak için finalistler, bu kez İstanbul'da sahne alıyor.

Aylardır sürdürülen çok yönlü çalışmalar, artık son aşamada. Atatürk Olimpiyat Stadı, tüm eksikliklerinden arındırılmış, tarihî günün gelmesini bekliyor.

Türkiye yıllarca böylesine büyük bir organizasyonu üstlenmenin özlemiyle yanıp tutuştu. Yıllarca o beklenti içerisinde hazırlıklarını sürdürdü, bir finale ev sahipliği yapmanın düşünü kurdu.

Futbolda aşama yapmanın bir boyutu, evet tabii ki saha içi başarılarından geçiyordu. Fakat bir başka ve önemli boyut da üst düzey organizasyona imza atmak gibi meşakkatli bir sınav hazır duruyordu.

Şimdi o dönem geldi çattı. Bu kritik sınavda alacağımız not, futbolumuzun yarınları adına da hayati önem taşıyor.

Biliyorsunuz, 2012 Avrupa Futbol Şampiyonası'na talibiz. Bu organizasyonu ne denli kusursuz yaparsak, prestijimiz ve 2012'yi alma şansımız o denli artacak. Dolayısıyla bu aşamada hepimize büyük ödevler düşüyor.

25 Mayıs'ta ve hep birlikte Şampiyonlar Ligi finaline ev sahipliği yapmanın sorumluluğunu taşıyacağız. Yakın gelecekte, umarım o kupanın sahibi olmanın keyfi ve onuruyla da buluşacağız.

Saygı ve dostlukla.

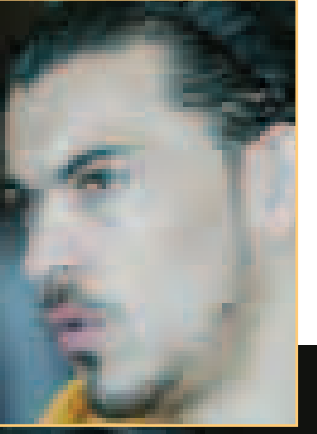
Zeki ÇOL

Avrupa'dan teklif gelirse giderim

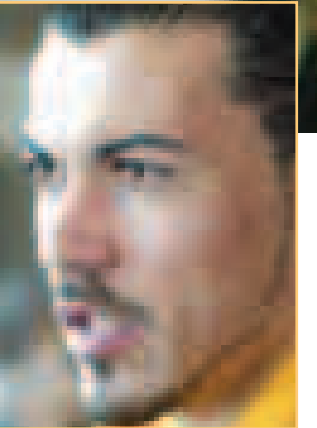

Servet Çetin

er zaman hedefim vardır. İşte bu hedeflerden bir tanesi Fenerbahçe'de çok iyi performans sergilemek, takımına çok iyi hizmet etmek. Ama bir adım sonrasının da gerçekleşmesini isterim. İtalya ve İngiltere ligleri fizikî güce dayalı olduğu için bana daha uygun. Oralarda oynamayı arzu ediyorum.

ötü bir huyum var. Ağrıyla sızıyı takmam, çıkar oynarım. Ama kötü oluyor işte. Bu sezon Denizlispor maçında oynamasam, tekrar sakatlanmazdım. Her futbolcuyu etkiler sakatlık. Nitekim bu durumlarda moralim bozulur, çok bunalım takılırım ve yalnız kalmak isterim.

Ok daha formda olduğum dönemler yaşadım. Şimdilerde de iyiyim, ama eski halime yavaş yavaş dönüyorum. Önceden çok daha kuvvetliydim. Sakatlık olduğu için yaptığım ekstra çalışmalar da yapamadım. Salonda çalışma olsun, ekstra koşular olsun hep sınırlarımı zorlardım. Boş günlerimde bile çalıştığım olurdu. Mesela antrenman olmadığı günlerde, evde otururken akşamın 10'unda birden kalkar, tesislere giderdim. Bütün gece çalıştım sonra orada kalırdım ve sabah kalkar eve dönerdim. Şimdi yeni yeni yapmaya başladım böyle şeyleri.

Yıldızlarla takımı iyi dengelemek lazım. Dünyanın en iyi futbolcularını toplarsınız bir takıma, tıpkı Real Madrid'de olduğu gibi zaman zaman sıkıntı yaşarsınız. Asıl önemli olan takım içerisinde o uyumu sağlamak. Mesela Porto ilk sene UEFA şampiyonu oldu, ikinci sene de Şampiyonlar Ligi Şampiyonluğu'nu aldı. Üstelik öyle süper bir takım da değildi. Ama birkaç senedir beraber oynuyorlardı ve takım olmuşlardı. Ben Denizli'deyken onlara karşı oynadım ve çok etkilendim. Arkadaşlıkları çok iyiydi mesela.

bile yeteneğiyle arayı kapatabiliyor. Ama ben fizik gücümle oynuyorum. Fizik gücüm iyi olduğu zaman rakibe karşı başarılı oluyorum. Bu yüzden defansta görev alanını iyi olabilmesi için sürekli oynaması gerek. **▼Zaten biz de sen oynamaya başladıktan sonra, yani bu sene tanıştık Servet gerçekle. Oysa senin iyi olduğun dönemler önceden de olmuştur, öyle değil mi? Daha iyi olduğun dönemler var mıydı?**

▲Vardı tabii. Çok daha formda olduğum dönemler yaşadım. Şimdilerde de iyiyim, ama eski halime yavaş yavaş dönüyorum. Önceden çok daha kuvvetliydim. Sakatlık olduğu için ekstra çalışmaları da yapamaz hale geldim.

▼Ne gibi ekstra çalışmalar yapardın? ▲Salonda çalışma olsun, ekstra koşular olsun hep sınırlarımı zorlardım. Boş günlerimde bile çalıştığım olurdu. Mesela antrenman olmadığı günlerde, evde otururken 10'da kalkar, tesislere giderdim. Bütün gece çalıştıktan sonra orada kalırdım ve sabah kalkar eve dönerdim. Şimdi yeni yeni yapmaya başladım böyle şeyleri.

▼Şu bir talihsizlik mi sence; Denizli'de daha iyi olduğun dönemler oluyordu, ama kimse Servet'i konuşmuyordu. Üç büyük takımdan birine geldin ve orada iyi olmasan bile göze çarpıyorsun. Bu kötü bir şey değil mi?

▲Evet ama yapacak bir şey yok. Böyle gelmiş böyle gider bence. Düşünün, kendilerini göstermek için artık Anadolu takımlarındaki oyuncular da büyük maçları bekliyorlar. Bir oyuncu bütün sezon çok iyi oynasa da, basın ve halkımız büyük maçta kötü oynadı mı o oyuncuyu siliyor. Oysa alınacaksa sezon boyunca o oyuncuyu takip etmek lazım. Ama bu olmayınca derbi maçta iyi oynayamayanın transferi bitiyor. Anadolu oyuncularının böyle bir şanssızlıkları var. Gerçi bu bir yandan da

diği zaman ne yapıyor?

▲Ben çok sakatlık geçirdim ve iyi biliyorum, en kötü şey sakatlık. Her futbolcuyu çok etkiler. Kendi takımınız için de çok önemli bir şey. Nitekim, bu durumlarda moralim bozulur ve çok bunalım takılırım. Yalnız kalmak isterim en çok.

▼Senin futbolunla ilgili şöyle bir tartışma var: kimileri sana ağır diyor, kimileri son derece atik diyor. Aynı adam hakkında birbirine zıt iki şey nasıl söylenebilir? Bunun nedeni ne sence?

▲Birileri futboldan anlamıyor, birileri anlıyor da ondan (gülüyor). Şaka bir yana, ben hakkımda çıkan eleştirilere saygı duymam gerektiğini düşünürüm. Herkesin görüşü kendindir. Ama ben çok okumuyorum eleştirileri, bunu da söyleyeyim.

▼Kimin görüşleri senin için önemlidir?

▲Evet ama yapacak bir şey yok. Böyle gelmiş böyle gider bence. Düşünün, kendilerini göstermek için artık Anadolu takımlarındaki oyuncular da büyük maçları bekliyorlar. Bir oyuncu bütün sezon çok iyi oynasa da, basın ve halkımız büyük maçta kötü oynadı mı o oyuncuyu siliyor. Oysa alınacaksa sezon boyunca o oyuncuyu takip etmek lazım. Ama bu olmayınca derbi maçta iyi oynayamayanın transferi bitiyor. Anadolu oyuncularının böyle bir şanssızlıkları var. Gerçi bu bir yandan da

ze de yapılacak düşüncesindeyiz yani. Bu tavırlar taraftarımıza hiç yakışmıyor. **▼Oyun içinde şöyle bir karakterin var, ama pek öne çıkarılmıyor. Uzun paslarda çok başarılısın. Bu sezon 3-4 tane böyle gol pasın var. Özel çalışma yapıyor musun?**

▲50-60 metre ileriye isabetli top attığım zaman kendimi iyi hissediyorum ve hoşuma gidiyor. Aslında en kolay ve

dan sonra bir adım daha atacak mısın kariyerin açısından? Yoksa Fenerbahçe yeterince büyük düşünüyor, ben de Fenerbahçe ile en yükseğe çıkmayı tercih ederim mi diyorsun? Daha büyük hedefleri var mı Servet'in?

▲Her zaman hedefim vardır. O hedeflerimden bir tanesi Fenerbahçe'de her zaman çok iyi performans sergilemek, takıma çok iyi hizmet etmektir. Ama

▼Servet deyince benim aklıma, geçen sene çok az forma şansı bulmuş, bir ara artık demoralize olmuş ve demoralize olduğunu da herkese beyan etmiş bir futbolcu geliyor. Ama bu sene bambaşka bir Servet çıktı. Nasıl bir hikâye bu? Onca yolu nasıl kat ettin?

▲Ben transferin son gününde geldim Fenerbahçe'ye. Ümitsizliğe kapılmamıştım yine de. O zaman Beşiktaş ve Galatasaray'la da görüşüyordum. Hatta anlaşmak üzereydik. Ama son anda Fenerbahçe ile el sıkıştım. Bunda hocamız Christoph Daum'un da payı çok büyüktü. Çünkü benimle konuştu ve 'seni takımımızda görmek istiyorum' dedi. O yüzden ben de Fenerbahçe'yi seçtim. Tabii ki Fenerbahçe'ye faydalı olabilmek, oynayabilmek için geldim. Yoksa oynamayacağımı düşünsem hayatta gelmezdim. Oynayacak yeteneğim, gücüm de vardı. Sonra bir şanssızlık oldu, sakatlandım. Ama sakatlığım olmasına rağmen antrenmanlara devam ettim, bir şans gelirse değerlendireyim istedim. Bence yanlış bir karardı, çünkü hazır değildim. Bu yüz-

den de fazla forma şansı bulamadım ve kendimi gösteremedim. Bu beni iyice geriye itti. Futbol oynamadığı zaman, futbolcunun performansı düşer. Fizik gücüne dayalı bir futbol oynadığım için beni de çok daha fazla etkiledi bu. Zaten hâlâ kendimi tam anlamıyla toparlamış görmüyorum. O kadar maça çıktım bu sene, ama yine de tam randıman veremedim. Ben antrenmandan sonra ekstra çalışmayı çok severim, sakatlıktan dolayı bu ekstra çalışmalar da yapamaz oldum. Bir de, kimse bunu bilmiyor ama, sezon başında ameliyat oldum. 20 gün sonra antrenmanlara çıktım fakat doğal olarak %100 performans veremedim. Buna rağmen elimden geleni yapmaya çalışıyordum. Ama sonra sakatlık da gelince bocaladım.

▼O ara umutsuzluğa kapıldın mı? Senin gibi fizik güce dayalı bir futbolcunun oynamadığı zaman demoralize olması doğal. O sırada 'işler kötü gidiyor galiba' türünden bir psikolojiye kapıldın mı?

▲Kesinlikle kapılmadım. Burası olmaz-

sa başka yer olur diye düşündüm tabii. Çünkü benim oynamam lazım. Zaten oynamayan hiçbir futbolcu hayattından memnun olmaz, memnun olmaması anormal olur. Bir dönem hem Ümit Milli hem de A Milli Takım'a çağırılmıştım. Sonuçta, artık oynamak da istiyordum ve oynayacak kapasitem vardı. Çalışmamla olsun hırslıma olsun bunu gösteriyordum. Ligin 5.haftasında transfer oldum Fenerbahçe'ye ama bir türlü şans gelmedi. Ta ki bu sezon başına kadar. Sezon başında oynama imkânı yakaladım en sonunda.

▼Bu sene kadroya nasıl girdin peki?

▲Sezon başında görüşme yaptım hocayla. O beni bu sene için takımda düşündüğünü söyledi. Ben de ikna oldum ve kaldım.

▼Oyuncuların devamlılık sağlama bilmesi için oynaması lazım, doğru mu?

▲Her mevkide öyle. Ama mevkizin güce dayalı ise bu daha da önemli. Mesela Alex birkaç hafta oynamasa

şans. Tek maçta iyi oynayıp birden piyasayı güçlendirebiliyorsun.

▼Sakatlığa gelelim; sakatlık bir futbolcunun yaşayacağı en kötü şey. 10 mağlubiyet alsan, bir sakatlık kadar kötü değil. Senin ilk geçirdiğin sakatlık 3-4 ay sürmüştü, etkisi de bütün sezona yayılmıştı. Ne düşünüyorsun sakatlıklar hakkında?

▲Allah düşmanıma vermesin, gerçekten çok kötü bir şey. Geçen sezon kritik bir maçta Ümit Milli takımda iğneyle oynamıştım, o da biraz kötü etkilemişti beni. Oysa başında tedbir almış olsaydım daha kısa sürecekti. Ama üstüne gittim. Böyle kötü bir huyum vardır, ağrıyı sızıyı fazla takmam, çıkar oynarım. Ama kötü oluyor işte. Bu sezon da Denizli maçında oynamam yine sakatlandım.

▼İnsan sakatlandığını anla-

var; ben fizik olarak hazır olayım, yanımdaki topçu ne kadar süratli olursa olsun, ben onu kolay kolay yanımdan geçirmem.

▼Konsantrasyonun futbolda önemi ne? Maç içinde iyi ve kötü anlamda nasıl etkiliyor bu sizi?

▲Olumlu açıdan havaya girmemizi sağlıyor. Ama olumsuz açıdan da sorunlar çıkabiliyor. Kesinlikle çok kötü bir olay, Allah kimseye yaşatmasın. Hasan Şaş'ın, bizim Deniz'in başına gelen bu açıdan da kötü! Böyle bir durum olduğu zaman insan gerçekten çok zorlanır. Taraftarın bunu görmesi lazım: çünkü böyle yapınca kendi takımlarına zarar veriyorlar.

▼Taraftar bile sahip çıkmayınca herkesin güveni sarsılıyor ve takım uyumu bozuluyor derler. Doğru mu bu?

▲Kesinlikle öyle, sevdikleri takım bozuluyor. Bugün ona bağırın yarın da bana bağırır diye ben de düşünüyorum, diğer futbolcular da düşünüyor. Bizde bunun sıkıntısı içerisindeyiz. Selçuk ile Deniz'e yapılan şey, bi-

risksizi topu alıp önündeki, yanımdaki en yakın oyuncuya vermektir. Ama ne bileyim uzun pas atmak daha çok hoşuma gidiyor.

▼Son iki sezondur Fenerbahçe diğer takımlardan biraz daha öne çıktı, özellikle de gelirleriyle. Artık camianın futbolu bakışı da değişti. İyi bir takım iskeletinin üzerine çok büyük yıldızlar gelmeye başladı arka arkaya. Sen nasıl buluyorsun takımının potansiyelini?

▲Yıldızlarla takımı iyi dengelemek lazım. Dünyanın en iyi futbolcularını toplarsınız bir takıma, tıpkı Real Madrid'de olduğu gibi, ama zaman zaman sıkıntı yaşarsınız. Asıl önemli olan takım içerisinde o uyumu sağlamak. Mesela Porto ilk sene UEFA şampiyonu oldu, ikinci sene de Şampiyonlar Ligi Şampiyonluğu'nu aldı. Üstelik öyle süper bir takım da değildi. Ama birkaç senedir beraber oynuyorlardı ve takım olmuşlardı. Ben Denizli'deyken onlara karşı oynadım ve çok etkilendim. Arkadaşlıkları çok iyiydi mesela.

▼Sen Fenerbahçe'de devam ediyorsun, daha da çok genç bir oyuncusun. Bunun

bir adım sonrasının da gerçekleşmesini isterim. Avrupa'dan da bir teklif alırsam gitmeyi düşünüyorum.

▼Hangi ligler senin ilginizi çekiyor? ▲Ligin çekmesi önemli değil ki, gelen teklifler çok önemli.

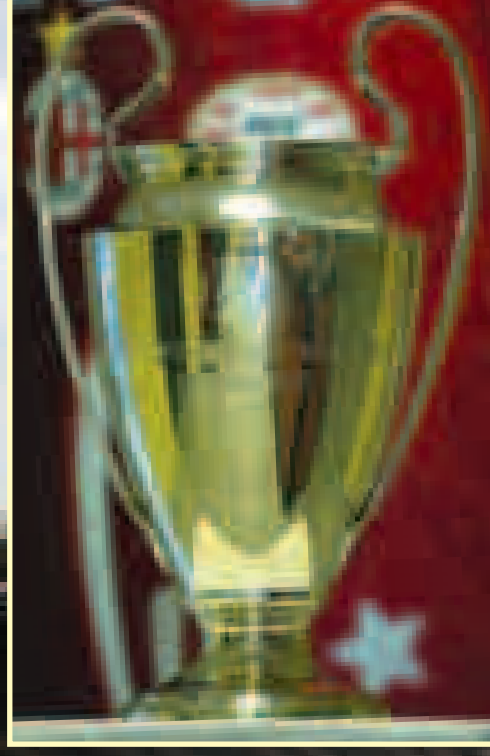
▼Hangi ligler bir defans oyuncusu için en iyi ortamı ve imkânı sağlıyor? İtalya ve İngiltere ligleri fiziki güce dayalı olduğu için bana daha uygun. Oralarda oynamayı arzu ediyorum.

▼Senin bir de gol atma tutkun var, gol atmaya çok seviyorsun...

▲Herkes bu yeni çıktı zannediyor. Oysa ben Denizli'de oynadığım zamanda da bunu hep yapıyordum. Bu sene de 3 golüm var. Takip ederseniz her maçta kesinlikle net bir gol pozisyonu bulduğumu görürsünüz. Atarım, atmam. Ama pozisyona girerim.

▼Bu çok önemli bir artı değil mi defans oyuncusu için?

▲Tabii ki, bu ekstradan bir şey. Gol atmasam kimse bir şey diyemez, ben savunma oyuncusuyum, benim görevim savunma. Gol atarak takımım adına ekstra bir iş yaptığımı düşünüyorum.■

Kupa sahibini, İstanbul konuklarını bekliyor

İstanbul unutulmaz bir güne hazırlanıyor. Bundan yaklaşık 14 ay önce İstanbul'a verilen UEFA Şampiyonlar Ligi Finali organizasyonunun büyük gününe 1 aydan az bir süre kaldı. Bu süreçte Yerel Organizasyon Komitesi, UEFA ve Büyükşehir Belediyesi'nin titiz çalışmaları artık nihai aşamaya geldi. Atatürk Olimpiyat Stadı'nda geçen sezon boyunca yaşanan sıkıntıların yaşanmaması için oldukça özenli bir çalışma içerisinde giren Organizasyon Komitesi artık son rötuşları yapıyor ve öncelikle 11 Mayıs'taki Türkiye Kupası Finali'ni, daha sonra ise 25 Mayıs'taki Şampiyonlar Ligi Finali'ni bekliyor. Son bilgiler ışığında geline aşamanın özeti ise şöyle...

Şampiyonlar Ligi finalini düzenleme hakkını kazandığı sıradaki İstanbul Atatürk Olimpiyat Stadı ile, final günü bu törene ev sahipliği yapacak stat arasında çok ciddi farklar var. Bu süreçte tüm eksik ve gedikler giderilirken, stat bünyesinde pek çok değişiklik yapıldı. Futbol Federasyonu yaklaşık 2 milyon euroluk altyapı yatırımı planladı. Buna göre Türk Telekom iletişim altyapısını güçlendirdi. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ise stadın yollarını, çevre düzenlemesini ve ulaşım imkanlarını düzenledi. Tüm bunların sonucunda toplam 17 km yeni yol yapıldı ve 40.000 ağaç dikildi. Türk Telekom, statta tam anlamıyla sağlamamayan iletişim altyapısını güçlendirdi. Bunun için Ataköy'den stada 34 k'lık ve 100 Mbps gücünde fiberoptik kablo çekildi. Stada ulaşan mevcut bakır kabloya ek olarak 900 hatlık kablo çekildi. Yabancı basına yönelik 400 ISDN BA kapasiteli santral kurulma çalışmaları ise devam ediyor. Futbol Federasyonu ise stada 20 Nisan itibarıyla 20 adet access point ve 13 adet ADSL modem kurdu. Stadın her yerinde kablosuz internet bağlantısına olanak sağlayacak bu altyapısal yatırım, final maçı öncesi 29 Access point ve 20 ADSL modeme yükseltilecek. Her ADSL modem kullanıcısına 2 MBit hızında kablosuz internet bağlantısı sunacak. Mevcut basın tribünü tamamiyle spikerler için anlatım pozisyonu yerine dönüştürüldü ve her masada gerekli altyapı hazır hale getirildi. Burada 300 kişilik yer var. Basın tribünü ise yeniden inşa edildi. 296 masalı, 380 masasız ve 54 radyo anlatımına müsait yer ayrıldı. Basın için hem wireless hem de ISDN bağlantı imkanı sağlandı. Yayıncı kuruluşlar için 8 adet panoramik stüdyo inşa edildi. Bu stüdyoların her biri sahaya hakim yerlere kuruldu. Mixed Zone alanı yeniden düzenlendi ve UEFA standartlarına yükseltildi. Mevcut kamera sistemi, 48 kanallı ve dijital bir hale getirildi, ayrıca 12 adet kamera değiştirildi. Yedek oyuncu kulüpleri görüşü engellemeleri için zeminden 60 cm aşağıya indirildi.

İlker Uğur

UEFA yetkilileri ve Yerel Organizasyon Komitesi için 90 harici, 100 dahili hatlı santral kuruldu. Yeni bir basın toplantısı odası ve ikram salonu inşa edildi. 3. kata çıkışı sağlamak için yeni merdivenler yapıldı. 40 tane naklen yayın aracı alınacak özel bir otopark alanı hazırlandı. VIP koltukları yenilendi. Yenilenen videoboardla senkronize çalışacak ikinci bir videoboard, maç günü için kiralanacak. Bu arada rüzgâr panelleri söküldü. Saha zemini değiştirildi ve şu an futbol için ideal halde. Otoparklar düzenlendi. Şu anda 6500 araçlık özel araç otoparkı, 1375 otobüs parkı, VIP, Medya, finalist takım araçlarının park edecekleri yerler belirlendi. Böylece yaklaşık 12.000 otomobillik park alanı çıktı. Stat çevresinde ve Olimpiyat Köyü girişinde sinyalizasyon çalışmaları tamamlandı. Büyükşehir Belediyesi ve Karayolları'nın katkılarıyla stada giden yollar dörde çıktı ve daha önce tek olan giriş sayısı dörde yükseldi. Seyircilerin otoparktan stada gelişleri için özel yaya yolları yapıldı. Stadın çevre düzenlemesi bitti. Güvenlik için stadın etrafı 7 km'lik bir tel bariyerle çevrildi. 22 Nisan'dan itibaren İstanbul, 8000 poster ve 300 billboardla final havasına girmeye başladı. 13 Mayıs'tan itibaren şehrin her yeri bayraklarla donatılacak. Olimpiyat Hazırlık ve Düzenleme Komitesi'nin yeni jeneratör sistemi için yaptığı ihale sonuçlandı ve bu maçta Türkiye'de ilk defa jeneratör ve şebeke elektrigi senkronize çalışacak.

Biletler Yaklaşık 5 milyon euroluk hasılatın beklendiği final için 80.000 kişilik stadın kapasitesi 70.024'e düşürüldü. Bu biletlerden 40.154'ü finalist takımlara, 15.172'si diğer ülkelerden gelecek ziyaretçilere, 2.477'si Yerel Organizasyon Komitesi'ne, 6.003'ü UEFA'ya ve 6.218'i sponsorlara ayrıldı. Bilet fiyatları 7 kategoride 20 euro ile 150 euro arasında değişiyor. İnternet üzerinden titizlikle yürütülen bilet satışlarında her tarafta 2 bilet hakkı verildi. Biletler finalistler belirlendikten sonra futbolseverlere

Kupanın Tarihçesi

Hande Vardar

Dünyanın en başarılı futbol organizasyonu ulusal düzeyde Dünya Kupası ise, kulüpler düzeyinde de Şampiyonlar Ligi'dir. Bu gerçeği artık herkes tereddütsüz kabulleniyor. Peki hikâye buraya nasıl geldi? Bu spor ve ekonomi harikası hangi aşamalardan sonra son halini aldı? Kırılma noktaları ve nice başarıları yıllar bugünü nasıl yarattı? Kimler bu tarihe imza attı, kimler unutulmazlar listesine kayıt düştü?.. İlk adı Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası olan yarış, aslında beklenin aksine bir İngiliz icadı değil Fransız icadıydı. L'Equipe dergisinin editörleri Hanot ve Ferran'ın aklına düşmüştü ilk kez bu fikir. Zaten Dünya Kupası'nı da Jules Rimet adında bir Fransız bulmamış mıydı? Demek ki oyunu İngilizler bulsa da, organizasyonlar Fransız icadıymış. Neticede start 1955-1956 sezonunda verildi. O günden bu yana köprülerinden altından çok su, çimlerin üzerinden de çok şampiyon geçti. 50 yıllık tarihte Real Madrid bu kupayı 9 kez müzesine

En saygın, en anlamlı ve en fazla kazandıran kupa...

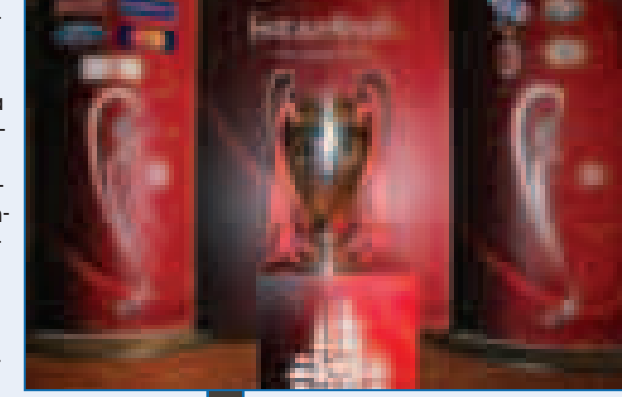
Şampiyonların buluşmasında start 1955-1956 sezonunda verildi. O günden bu yana köprüünün altından çok su, çimlerin üzerinden de çok şampiyon geçti. 50 yıllık tarihte Real Madrid bu kupayı 9 kez müzesine götüren tek takım oldu. Onları AC Milan (6 kez), FC Bayern München, AFC Ajax ve Liverpool (4 kez) izledi. Ama tarih sadece bu rakamlardan ibaret değildi. Her dönem, başka bir güzellik taşıdı zirveye. Her efsane başka bir renk kattı.

götüren tek takım oldu. Onları AC Milan (6 kez), FC Bayern München, AFC Ajax ve Liverpool (4 kez) izledi. Ama tarih sadece bu rakamlardan ibaret değildi. Her dönem başka bir rengi taşıdı zirveye. Her efsane başka bir renk kattı.

1955-1960: Real Madrid Krallığı:

Şampiyonların buluşmasının ilk beş senesinde bir

rulacak 1700 kişilik 'hospitality' çadırı ise Dünya futbolunun en önemli isimlerine ev sahipliği yapacak. Bu alanda canlı müzik ve aktiviteler maç öncesinde konuklara Türk konukseverliğini gösterecek şekilde hazırlandı. Dansözer, şark köşeleri, bahçeli bölümler ve her sponsora ayrılan özel bölümlerle

konuklar unutulmaz bir maç öncesi ve sonrası yaşayacak. Maçtan yaklaşık bir saat öncesinde Atatürk Olimpiyat Stadı mükemmel bir gösteriye evsahipliği yapacak. Olimpiyat Oyunları, Dünya Kupası Organizasyonları gibi önemli spor organizasyonlarının açılışlarında yapılan gösterilerin bir benzerine bu sefer Olimpiyat Stadı'na gelen futbolseverler tanıklık edecek. Maçtan bir gece önce, 24 Mayıs, Çırağan Otelinde yaklaşık 500 davetlinin katılımıyla Kutlama Partisi organize edilecek. **Sponsorlar** Şampiyonlar Ligi sponsorları Amstel, Ford, Mastercard ve Playstation ekstra organizasyonlarla havayı ısıtacaklar. Örneğin Ford 130 araçlık dev bir filoyla ulaşımı sağlarken, bunun organizasyonu yerel organizasyon komitesi tarafından sağlanacak. Adidas ise fi-

nalist takımların logoları ve finalin logosunun yer aldığı hatıra eşyaları üretecek. Stat, final günü için sponsor firmaların reklamlarıyla süslenerek ve bu reklam panoları final sonrası bir süre daha statta kalacak.

Yayın Star TV, UEFA ve T.E.A.M.'in organizasyonu ile düzenlenecek yayında 9 ana kamera kullanılacak. Ayrıca 8 panoramik ve 4 normal stüdyoda yayın yapılacak. Yayıncı kuruluşlar için 10 tane ofis ayrıldı. High Definition yayını ilk kez bu finalde yapılacak ve Avrupa Yayın Birliği tarafından tüm dünyaya test olarak geçilecek. Bu yayında Dolby Surround 5.1 ses sistemi uygulanacak. Uluslararası yayının başında BSKYB şirketinden Tony Mills olacak.

Bütçe Yerel Organizasyon Komitesi 2 milyon euro altyapı harcaması ve 3 milyon euro işletme giderleri harcaması yaptı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi yaklaşık 75 trilyon lira altyapı harcaması yaparken, bunun 10 katı değerinde bir reklam girdisi hedefliyor. UEFA 5.2 milyon euroluk harcama yaparken, Şampiyonlar Ligi havuzundan finalist kulüplere toplam 16 milyon euro verecek. Final sonrasında yapılan bütçe hesaplamalarına göre Yerel Organizasyon Komitesi yaptığı harcamaların bilet geliri ve diğer ek gelirler ile karşılar, en kârlı çıkan kesim finalist takımlar olacak. Şampiyon olan takım 10 milyon, finalist 6 milyon euroyu kasasına koyacak. Ayrıca bilet gelirinin %60'ı bu iki takım arasında paylaştırılacak. O gece 500 milyon futbolseverin TV karşısında olacağı tahmin ediliyor. Sadece ünlü ABD kanalı ESPN'den Türkiye'ye 50 kişilik bir ekip geliyor ve bu, ESPN'in ABD dışından yaptığı en kapsamlı yayın olacak.■

Şampiyonların Tarihi

son buldu. Evet Real'i devirmişti Katalunya'nın başkenti, ama Benfica engelini takılarak kupaya veda etmek zorunda kalmıştı. Ertesi yıl finale adını yazdıran takımlar ise yine Benfica ve Real Madrid'di. 1961 yılı Şampiyon Kulüpler Kupası galibi Benfica, Real Madrid'i 5-3 gibi net bir skorla geçerek 1962'nin de galibi oldu. Portekiz ekibinin iki senelik saltanatı üçüncü senede, 1963'te yıkılıyordu. Artık futbolun zirvesine yeni bir konuk gelmişti: Milan. Ardından 1964 ve 1965'te Inter, kupaya giden yolda Real Madrid ve Benfica'yı yenerek kupanın toplamda üç kez İtalya topraklarına gelmesini sağladı. Ama Real Madrid bu kupaya tutulmuştu ve almadan duramıyordu. 1966 finalinde de Partizan'ı yenip kupayı yeniden İspanya'ya götürdü.

1967-1968 Futbol Evine Dönüyor

1967 senesinde kupanın coğrafyası değişti. Inter'i geçip bu onura erişen takım İskoçları, İrlandalıları ve dünyanın tüm Katoliklerini çok sevindirmişti. Celtic Şampiyon Kulüpler Kupası tarihinde bunu başaran tek İskoç takımıydı ve zaferinin rastlantı olmadığını 1970'de final oynayarak gösterdi. 1968 yılında da iki tanınmış isim vardı finalde. Lakin gülen taraf kaza trajedisini atlattan ve Benfica'yı uzatmalarda 4-1 yenen Manchester United'di. Bu İngilizlerin şifahi oyluyordu. Ama İskoçların, Ada'nın ilk şampiyonluğunu çıkarmış olmasının burukluğunu gidermedi.

1969-1973 Uçan Hollandalılar

1960'ların sonu ve 1970'lerin başı futbolda 'Lale Devri'ne tekabül ediyordu. Finalde hep bir Hollandalı yer alıyordu çünkü. Önce 1969'da Milan'ın karşısına Ajax dikildi. Ama ilk denemede karavana atıldı. Ama 1970 yılında Ajax'ın ezeli rakibi Feyenoord fırsatı kaçırmadı ve Celtic'i yenip kupaya uzandı. Sonra şampiyona tarihinin en muhteşem takımlarından biri sahne aldı. Cruyff, Krol, Neeskens, Haan'lı Ajax tam üç sene otomatiğe bağladı. Önce Panathinaikos'u (ki kupada final oynayan gelmiş geçmiş tek Yunanistan takımıydı), sonra Inter'i ve nihayet Juventus'u devirip kupayı doldurdular müzelerini. Total Futbol mucizesinin eseri idi bu başarı. Ayakta alkışlandılar.

1974-1976 Panzer Devriye Geziyor

Sonra Beckenbauer geçti futbolun direksiyonuna. Yanında takımını ve Müller, Maier gibi arkadaşlarını da getirmişti. O ekip öyle bir domine etti ki Avrupa futbolunu, hem

Dünya Kupası'nı kaldırdılar hem de üç sene art arda Şampiyon Kulüpleri süpürdüler. 1974-1976 arasında geçen bu zafer yıllarında sırasıyla Atletico Madrid'i, Leeds United'i ve Saint-Etienne'i yendi Almanların Panzeri.

1977-1984 İngiliz Sicimi

İngilizlerin futbol tarihlerini temize çıkardığı yıllardı bu yıllar. Öyle bir estiler ki, futbolun Ada'dan çıkma bir oyun olduğuna herkesi inandırdılar. 8 yılda 7 kupa aldılar. Bunlardan dördü 'asla yalnız yürümedikleri' o yıllarda öğrendiğimiz Liverpool müzesine gitti. Brian Clough yönetimindeki Nottingham Forest ise sıradan bir ikinci lig takımıyken birkaç sene içinde bu kupaya ulaşmıştı, hem de iki kez! Şimdilerde masalarda duysak inanılamayacak bir başarıydı bu. Yedinci kupa ise Aston Villa'nın olmuştu. Onlar da tarihlerinin zirvesine çıkmışlardı. Bu arada

1983'te Hamburg sıkıştı araya. Ama bu yıllarda, revaçta olan İngiliz kumaşydı ve 1984'te Liverpool dönemi kapattı.

1985-1988 Felaket çeşitlilik yarattı

1985 yılı futbol tarihinin en karanlık günlerinden biriydi. Juventus-Liverpool finalinin oynandığı Heysel'de onlarca kişinin ölümüyle sonuçlanan faciâ, bir dönemi kapatıyordu. Özellikle de İngiltere damgası siliniyordu kupalardan. Çünkü 5 yıllığına Ada'ya hapsolüyordu İngilizler. Cezalıydılar ve hafifletici sebep de yoktu. Bu bocalama dönemi kupayı kaldıramamış ekiplerin şifahi yapmasına vesile oldu. 1985'te Juventus o meşum geceden buruk mutlulukla ayrılan taraftı. Ardından 1986'da Steaua Bükreş, finalde Barcelona'yı penaltılarda bile gol yemeden 2-0'a geçti. Hemen ertesi yıl 1987'de Madjer'in unutulmaz golü ve Porto'nun Bayern Münih'i eleyişi yazıldı hafızalarımıza. Bu seriyi tamamlayan ise PSV oldu. Bu da onlar için bir ilkti.

1989-1991 Forza Milan

Şampiyon Kulüpler Kupası'nı seri halinde kaldırmış kulüpler içinde en etkileyici ekip-

lerinden biriydi Milan. 1989'da finale giden yolda hiç kimseye acımadı. Real Madrid'e 5 attılar yarı finalde, finalde Steaua Bükreş'e de 4. Ertesi yılda da hızlarını alamamışlardı ve bir kez daha kupaya sahip çıkmışlardı. Bu kadroda yer alan Van Basten, Rijkaard, Gullit üçlüsü unutulmazlar listesine çoktan girmişti. 1991 yılının sürpriz birincisi Kızılyıldız ise özdeğerlerin gücünü ispat etmek istercesine oynamıştı. Semeresini de aldı. Şampiyon Kulüpler Kupası ikinci kez Balkanlar'a gidiyordu. Bir dönemin sonu, başka bir dönemin başlangıcı ise 1992 yılıydı. Barcelona takımı tarihlerindeki ilk ve tek kupayı kaldırdı. Üstelik yeni statünün pilotı yıldıydı bu. Kupa devri bitiyor, lig devri başlıyordu.

1993-1997 Statüde Devrim

1993 yılında tarihi dönemeç yılıydı. Artık yeni bir statü vardı kupada ve yarışanlar değişmese de ambalaj değişiyordu. Bu yeni ligin şifahi yapıma şerefine de Marsilya ulaşmıştı. Bu müthiş başarıya imza atıp devler devri Milan'ı devirmişti Fransızlar ve ilk defa kupayı Fransa'ya getirmişlerdi. Kızıl Karalar bunun acısını hemen ertesi yıl, 1994'te Barcelona'dan çıkardı ve 4-0'la götürdüler kupayı Milano'ya. Ama bir sene sonra yine kaybettiriler finalde, bu sefer 'yeni yetmelerden' kurulu Ajax'ı zafere ulaşan. O hızla bir kez daha final oynadı Ajax. Ama penaltılarla da olsa Juventus'a çıktı piyango. Bu dönemin son şampiyonu ise Almanya'dan çıktı. Sammer'li, Möller'li, Kohler'li, Chapuisat'lı Borussia Dortmund kupayı Westfalen'e götürüyordu.

1998-2004 Deneme Ama Asla Yanılmama Yılları

1998 yılından itibaren kupanın formatı sürekli değişti ama heyecan hep arth, ekonomi hep büyüdü, performanslar hep gelişti. Denedi ama asla yanılmadı bu kupanın yöneticileri. Sadece şampiyonlar değil, Avrupa'nın en iyileri de artık bu ligde mücadele ediyordu ve her karşılaşma karan kırına geçiyordu. 1998'de Amsterdam Arena'daki müthiş finalde Real Madrid, 32 yıl aradan sonra Juventus'u yenip kupaya uzanıyordu. Ertesi sene ise bir futbol maçının süresi konusundaki polemikler sona erdi. Çünkü +90'daki iki golle Manchester United Bayern Münih'i yenip tarih yazdı. 2000'de statü, sürprizlere kapanacak kadar zorlaştı. İki kez grup maçları oynanıyor, ardından eşleşmeli turlar başlıyordu. Bunu avantaja çeviren ise İspanyol futbolu oldu ve yarı finale üç İspanyol takım soktular. Finalde de Valencia'yı yenen Real Madrid tekrar mutlu sona ulaşan ekip oldu. 2001'de Valencia yine finaldeydi, ama rakibi Bayern Münih, 1999'daki Manchester United mağlubiyetinin acısını onlardan çıkardı. 2002'de Leverkusen'e karşı Real Madrid, 2003'te iki İtalyan'ın mücadelesinde Juventus'a karşı Milan, şampiyonların şampiyonuydu. Geçen senenin sürpriz finali olan Porto-Monaco karşılaşması ise yine bir statü değişikliğinin eseri idi. Kazanan hep futbol oldu bu süreçte. Paraya para demedi ekipler. Futbola futbol demedi seyirciler. Organizasyonla ihyâ oldu yöneticiler. Şov hep devam etti. Kesintisiz ve canlı. Ama en çok da heyecanlı...■

Bunları Biliyor Muydunuz?

- Francisco Gento, 6 kez Şampiyonlar Ligi kupasını kaldıran tek oyuncudur. Hepsini de Real Madrid formasıyla olmak üzere, 95 kupa maçında 30 gol attı.
- Clarence Seedorf, Şampiyonlar Ligi kupasını 3 farklı takımla kazanan tek futbolcu; Ajax (1995), Real Madrid (1998), Milan (2003).
- Milano'nun iki takımı da, yani hem Milan, hem de Inter toplam sekiz kez kupayı kaldırmayı başardı.
- Bazı kulüpler hiç yenilmeden kupayı kaldırmayı başardılar: Inter (1964) ve Ajax (1972).
- 15 sene devamlı Şampiyonlar Ligi'ne katılan tek takım Real Madrid oldu (1955-1970).
- İki kez aynı ülkenin takımları arasında Şampiyonlar Ligi finali oynandı: Real Madrid-Valencia (2000), Milan-Juventus (2003).
- Şampiyonlar Ligi'nde beş kez yerel derbi oynandı.
- 1958-1959 Real Madrid-Atletico Madrid (yarı final) 2002-2003 Inter-Milan (yarı final) 2003-2004 Chelsea-Arsenal (çeyrek final) 2004-2005 Inter-Milan (yarı final)
- Manchester United, Celtic ve PSV Eindhoven aynı sene hem lig şampiyonluğu hem lig kupası hem de Şampiyonlar Ligi kupasını kazandı. Manchester United 1998-1999'da, Celtic 1966-1967'de, PSV Eindhoven da 1987-1988'de bunu başardı.
- 2002-2003 ve 2004-2005 yıllarında Inter ile Milan arasında oynanan yarı final karşılaşmasının iki ayağı da aynı statüde, San Siro'da (ya da diğer adıyla Giuseppe Meazza'da) oynandı.
- İki oyuncu Şampiyonlar Ligi'nde hem oyuncu hem de antrenör olarak görev yaptı. Miguel Munoz 1955-1957 arası Real Madrid'te top koşturdu. 1966-67 sezonunda da takımın başına geldi. Aynı şekilde Carlo Ancelotti 1988-90 yılları arası Milan'da oynadı. 2003 yılında Şampiyonlar Ligi kupasını kaldıran Milan'ın bu başarısının arkasında olan isim ise yine oydu.
- Cesare Maldini Milan'ın 1963'teki zaferinde yer alırken oğlu Paolo aynı takımın 2003'teki zaferinde yer aldı. Aynı takımla zafere giden tek baba-oğul oldukları için Şampiyonlar Ligi tarihine geçtiler. ■

YBağış Erten

Yıldızlar maç kazanır, şampiyonlukları kazanan takımlardır, diyor Mourinho. Bu gerçeği hepimizi biliyoruz zaten; Futbol her şeyden önce takım oyunudur, oyuncular sonra gelir. Üstelik bu varsayım, her sene, dünyanın dört bir yanında defalarca kanıtlanır durur. Ne paralar harcayan, ne yıldızlar toplayan kulüpler, takım konsepti yaratamadıkları için başarısız olmaktan kurtulamazlar. Çünkü futbolda takım, sadece parayla kurulmaz. Bir ruh, bir uyum yaratmak ha deyince olmaz. Emek ister, sabır ister, dirayet ister... İnanmayan Real Madrid'e sorsun!

Amaaaa. Yıldızsız da olmaz nedense! Takım takım deyip, didinin duralım, yıldız gelir bir dokunur, hepimizin yüzünde güller açar. Kilitlenmiş bir maçın oksijen maskesidir yıldız, eski zaman kahramanıdır, şövalyedir, liderdir, sihirbazdır. Üstelik zor bulunur, nadidedir, alımlıdır, pahalıdır. Hepsinden önemlisi de vazgeçilmezdir.

Sokaktaki çocuklar onların isimleriyle koşarlar meşin yuvarlağın peşinden. En çok onların formaları satar. Bir ligin kalitesi en çok barındırdığı yıldızlarla ölçülür. Çünkü futbolun en gösterişlisini, en şahanesini onlar oynar. Buna oyun demek bile bazen hakaret gibi gelir çoğumuza. Bazısı şiir der, bazısı oya işlemekle bir tutar, bazısı da hızını alamaz sanata terfi ettirir yapılan işi. Tamam, orta sahada savaşkan, didişken, hırslı ve sert adamlar olmadan takım bütünlüğü kurulamaz. Ama tüm bu emekçilerin çabası bir 'kraliçe arının' mahareti içindir. Biri tutar, biri koşar, biri dağıtır, sonra yetenekli olan gelir ve 'top nerede' der, alır o güzeller güzeli yuvarlağı, işi bitirir. Doğru, şampiyon olan takımdır, ama şampiyonluğa götürecek maçları da yıldızlar alır. Hangimizin futbol sevdasına onlar vesile olmadı ki. Pele'yi dinleyerek büyümedik mi hepimiz? Puşkaş deyince ağızımız ayrıldı mı? Rivera efsanesi ta Mussolini İtalya'sını aşır bize kadar gelmedi mi? Yaşın'ı izlemedik diye kahrolmadı mı birçoğumuz? Sonra Mathews'lar, Moore'lar, Garrincha'lar, Didi'ler idol olmadı mı gözümüzde? Sinema perdelerindeki mini minnacık özelliklerden onca kişinin yüreğini

çalmadılar mı? 'Beckenbauer'ı izlemeyen futbolse-ver çok kaybeder' denmedi mi? Cruyff'un oyun zekasını anlatan masallarla avunmadık mı? Derken Platini, Boniek, Scifo, Rummenigge çıktı sahneye. Hangisine meftun olacağımızı şaşırarak. Ta ki Maradona gelip tartışmayı bitirinceye kadar. Takım takım diye inleyip duruyoruz bu aralar. Peki Maradona'yı izlerken de bundan o kadar emin miydik? Çoğumuz o Arjantin'i 'Maradona ve ona eşlik edenler' şeklinde görmüyor muydu? O gidince her şey biter, yıldızlar söner zannediyorduk. Gol vuruşunda akıllara eza tekniğiyle Van Basten çıktı karşımıza. Derken Romario'nun yumuşaklığı etkiledi hepimizi. Masalın bundan sonraki bölümlerine hepimiz şahidiz zaten. Bitmiyordu yıldızlar. Her yıl birileri çıkıyor, gözümüzü, gönlümüzü açıyordu.

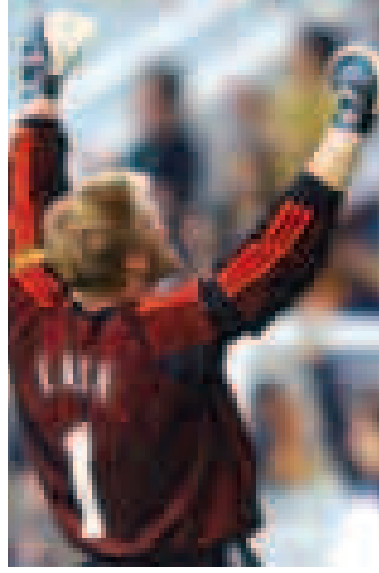
Kimler geldi, kimler geçti tadında baktığımız bu tarihte ilginç olan şu olan şu aslında. Yıldızlar söndükçe, yenileri yandı sürekli. Futbolda şov hiç durmadı. Puşkaş'lar Pele'lere, Pele'ler Moore'lara, Moore'lar Beckenbauer'lere, Beckenbauer'lar Cruyff'lara, Cruyff'lar Platini'lere, Platini'ler Maradona'lara, Van Basten'lere el verdi, durdu. Bu bir bayrak yarışydı belki de. Seyirciyi hazzdan haza koşturmak için düzenlenmiş ve hiç bitmeyen bayrak yarışı. Peki şimdilerde neresindeyiz bu yarışın? Hangi yıldızlar yanıyor, hangileri sönmeye yüz tutmuş durumda? Ne yıldızlar geçip gidiyor belki de, ama biz yenilerini bulduğumuzdan eskilerin hükmüne hiç prim vermiyoruz. Oysa bir nefeslenmekte fayda var. Özellikle de bize bunları yaşatanlara teşekkürlerimizi sunmak ve onların önünde saygıyla eğilmek için. Farkında mısınız bilmem, bir yıldızlar kuşağı gözden yitiyor yavaştan. Son on yılda futbol zevkimizi yön verenler birer birer, ya futbolu, ya da milli takımı bırakıyor, ya da eli kulağında. Onlar gidiyor ve yenileri geliyor yerine. Ama biz futbolu en çok onlarla sevmiştik. Bu yüzden uğurlamak da görevimizdir.

İşte futbolun yiten yıldızlarından muhteşem bir onbir...

İşte futbolun yiten yıldızlarından muhteşem bir onbir...

İşte futbolun yiten yıldızlarından muhteşem bir onbir...

Oliver Kahn

Ne kaleciler gördük son dönemde. Hepsine panter lakabı taktık, kahraman ilan ettik. Ama bir tanesi vardı ki diğerlerinden hemen ayrılıyordu: Oliver Kahn. Takma adıyla 'Cengiz Han'. Schmeichel'i izledikten sonra, kaleye onun kadar hükmeden bir kaleci gelmez sanıyorduk. Kahn yanılttı bizi. Yanıltmakla kalmadı, korkuttu da. Hırslıyla, agresifliğiyle, inanılmaz refleksleriyle hep bir tehdit unsuru oldu. TV'den izlerken bile ürktük ondan. Bağırınca tribünler bile duralıyordu. Forvetlerin dahi eli ayağı çözülüyordu. Kale çizgisinden içeri hiçbir şey sızdırmamaya yeminliydi sanki. Korkutucu, hırslı, hatta fazla saldırgan bir adamdı. Ama iyi kaleciydi. Hem de bayağı iyi. 36 yaşında ve hâlâ çim kokusunu bırakabilmiş değil. Ama eli kulağında. Önümüzdeki Dünya Kupası'nda Almanya'nın kalesinin ona emanet edilmesi zor gibi. Öyle ya da böyle kocaman bir alkış hak ediyor o. ■

Altın Top Ödülü'nü alan tek kaleci

15 Haziran 1969 doğumlu. 36 yaşında. Bundesliga'da forma giymeye başladığında 21 yaşındaydı. Milli olabilmek için 5 yıl bekledi. Karlsruhe ve Bayern Münih formalarıyla Avrupa Kupaları'nda toplam 111 maça çıktı. Milli Takım'ın formasını ise 76 kez ıslattı. Almanya formasıyla toplam 84 gol yedi (ortalama 1.11). Bu dönemde Almanya 39 galibiyet, 19 beraberlik, 18 mağlubiyet aldı. Galibiyet oranı

yüzde 63.82. Bayern Münih'le sayısız şampiyonluk kazandı. Oynamadığı final kalmadı. Bundesliga şampiyonluğu, Almanya Kupası, UEFA ve Şampiyonlar Ligi kupalarını kaldırdı. Dünya Kupası'nda final oynadı. Defalarca yılın kalecisi seçildi. 2000 yılında Almanya'da yılın futbolcusu oldu. 2001'de, bu payeye erişen ilk kaleci olarak Altın Top ödülünü ve Yaşın Yılın Kalecisi ödülünü aldı. ■

Roberto Carlos

Roberto Carlos Da Silva... Biz yıllarca Brezilya'dan sadece forvet çıkar, diğerleri de bu yıldızları beslemek için ilk 11'de forma bulur sanırdık. Birisi çıkıp solbekten bir dünya yıldızı yaratmak mümkün deseydi, basbayağı gülerdik. Ama o geldi ve bütün ezberimizi bozdu. Hangi hızda koşuyor, ölçebilen çıkmadı henüz. Minnacık boyuyla, boyundan büyük işler yaptı. Fransa'ya attığı serbest vuruş golü fizikçileri birbirine düşürdü. Tenerife'ye sıfırdan vollesi ise İspanya'da yılın golün seçildi, ki o golü açıklamaya bu ödül bile kifayetsizdi. Topa nasıl bu kadar sert vura bildiğini anlayan çıkmadı! Atik, sert, zeki ve teknikti. Ama her şeyden önce bir yıldızdı. Futbolun fizikle değil, yetenekle oynandığını bir kez daha ispat etti bize. ■

Sol bekten yıldız olur mu?

10 Nisan 1973 Sao Paulo doğumlu. 32 yaşında. Real Madrid'de oynuyor. Daha önce Palmeiras ve Inter formaları giydi. İlk milli maçına 1992 yılında ABD karşısında çıktı. 111 kez milli oldu. Bu maçlarda takımı 73 galibiyet 23 beraberlik 15 mağlubiyet aldı. Galibiyet oranı yüzde 76.13. Avrupa kupalarında Inter ve Real Madrid formalarıyla toplam 92 maçta forma giydi. 17 gol attı. Pele tarafından yaşayan en iyi futbolcular arasında gösteriliyor. Bir Dünya Kupası kaldırdı, bir kez de final oynadı. Şampiyonlar Ligi'ni üç kez kaldıran ender futbolculardan biri. Başta Dünya Kupası, Şampiyonlar Ligi, Copa America ve Kıtalararası Kupa olmak üzere toplam 32 madalyası var kişisel müzesinde. ■

Bir devrin sonu...

Paolo Maldini

Kariyerli babaların çocukları genelde gölgede kalırlar. Ya da biz öyle sanırdık. Küçük Maldini, daha önce Milan'a kapitanlık yapmış ve Şampiyon Kulüpler Kupası'nı kaldırmış babasını öyle bir geçti ki, hemen başka bir atasözüne sığındık: Boynuz kulağı geçermiş. O kadar uzun süredir meşin yuvarlak peşinde ki 45 yaşındaymış gibi geliyor. Ama değil, sadece erken başladı ve çok yol aldı. Her kuşaktan futbolcuyla top koşturdu. Van Basten'le oynadı, Maradona'yı tuttu; Weah'la oynadı, Batistuta'yı tuttu; Shevchenko'yla oynadı, Ronaldo'yu tuttu... İnsanın 'Allah doyursun' diyesi geliyor, ama o yarışmaya doymuyor. Geçen sene dördüncü kez Avrupa şampiyonu olan kadrodandı. Milan'dan başka bir hayata gözlerini açmadı. Milli Takım'ı bıraktı ama futbola devam ediyor... ■

20 Senedir Başarıya Doymuyor

26 Haziran 1968 doğumlu. 17 yaşında Milan forması giydi. Giyiş o giyiş. Başka bir renkle flörtü bile olmadı. 7 kez Scudetto'yu kaldırdı. 4 kez de Şampiyonlar Ligi Kupası'nı kazandı. 84 Şampiyonlar Ligi maçına çıktı. Dünya futbolunun son yirmi yılında hep o vardı. İtalya tarihinin en çok milli olan oyuncusu oldu (126). 1988'den itibaren tüm uluslararası turnuvalarda vardı. Ama hiçbirinde şampiyon olamadı. Bir kez Dünya Kupası'nda bir kez de Avrupa Şampiyonası'nda final oynadı. Ama o ve arkadaşları sonunu getiremedi. Futbol hayatının son demlerinde. Ama hâlâ zirvede. ■

Cafu

Tam adıyla Marcos Evangelista de Moraes Cafu. Brezilya tarihinin en fazla milli olan oyuncusu. Tam 138 kez giydi bu formayı. Kupa canavarı olarak biliniyor. Real Zaragoza'da ilk çıkışını yaptıktan sonra, yıldız mertebesine Roma ve Brezilya formalarıyla yükseldi. Uzun yıllar sonra şampiyon olan Roma takımını zafere taşıyan 11'in değişmez elemanıydı. Kanatta oynamasına rağmen İtalya gibi zor bir ligde en çok göze batan isimlerdendi. 3-5-2'nin en iyi sağ kanat oyuncusu olduğu söylendi. 'Il Pendolino' (ekspres tren) lakabını da bu sayede aldı. 2002 Dünya Kupası'nı kaldıran kadronun kaptanı olma onuruna erişti. Roma'dan sonra, artık yaşlandı denilen bir dönemde bu sefer Milan'ı zaferlere taşıdı. Onun adı da yaşayan en iyi oyuncular arasında geçiyor. ■

Üç Dünya Kupası Finali oynadı

6Temmuz 1970 doğumlu. 34 yaşında. Milan'da oynuyor. 138 kez milli oldu. Bu takımın bile en çok milli olan oyuncusu o. 5 gol attı. Oynadığı maçlarda Brezilya 80 galibiyet aldı. Galibiyet oranı yüzde 74.23. 1990'dan beri Milli Takım forması giyiyor. Üç Dünya Kupası finali oynayan tek oyuncu. İki kez bu büyük kupayı kaldırdı. Sonuncusunda kaptandı. Oynadığı her takımda kupa kazandı. Sao Paulo'yla Copa Libertadores, Zaragoza'yla Avrupa Kupa Galipleri Kupası, Roma ve Milan'la İtalya şampiyonluğu, Brezilya'yla da hem Dünya Kupası hem de Copa America'yı aldı. Kupa koleksiyonunu tamamlamak için gözünü Şampiyonlar Ligi'ne dikti. ■

Asıl adının Kaya olduğu söylenir. Ama sonra biyografisini yayımladı ve anladık ki o bir kaptan. Ama ne kaptan! Gana'da doğdu, bir diplomatın kendisini evlat edinmesiyle Fransız vatandaşı oldu ve Fransa Milli Takımı'yla ülke tarihinin en büyük başarılarına imza attı. Defansta oynayanların bile oyunda son derece etkili olabileceğini ilk gösterenlerdendi. Defansif orta saha oyuncusu kavramıyla da onun sayesinde tanıştık. Futbol ömrü rakiplerine kök söktürmekle nihayet buldu. Ama hiç de sıkıcı sayılamayacak bir ömürdü bu. Sindirmedeği hücum oyuncusu kalmadı. 'Kontrollü gücün' futbolda nasıl büyük bir faktör olduğunu ispatladı. Futbolu hep bilerek oynadı. Attığı kritik goller de maharetinin cabasıydı. Kariyerini sonunda hâlâ görkeminden bir şey kaybetmemişti. ■

7Eylül 1968 doğumlu. 37 yaşında. İlk defa Nantes formasıyla Bordeaux'ya karşı oynadı. 18 yaşındaydı. Fransa, İtalya ve İngiltere liglerinin her birinde yüzden fazla lig maçında görev yaptı. Önce Marsilya'yla, sonra da Milan'la arka arkaya iki sezon Şampiyonlar Ligi Kupası'nı kaldırdı. Fransa'ya tarihinin ilk Dünya Kupası'nı kazandıran ekibin en önemli dişilerindendi. 2000'deki Avrupa Şampiyonası'nı kazanan Fransa Milli Takımı'nın da kaptanıydı. Kariyerinin son deminde, 32 yaşında Chelsea ile FA Cup'ı kaldırdı ve 2004'e kadar aktif futbola üst düzey liglerde devam etti. En son Katar'da El Karafa takımının formasını giyiyordu. Kısa bir süre önce aktif futbol kariyerine son verdi. 100'ler kulübünün bir üyesidir ve tam 116 kez milli olmuştur. ■

Kaya gibi Kaptan

Marcel Desailly

Zinedine Zidane

Tam adı Zinedine Yazid Zidane. Berberi. Cezayir asıllı Fransız. Daha çok uzaylıya benziyor. Çünkü yerkürede onun gibi döktüren yok. Samimi konuşmak gerekirse bu yıldızlar geçidinin en büyük yıldızı o. "Crème de la crème" yani. Bu kuşak en çok onun ismiyle anılacak. Belki de önümüzdeki yüzyılda onun gibisi gelmeyecek. Sadece futboluyla değil hal ve tavırlarıyla, hatta etnik kökeniyle bile bir rol modeli o. Fransa'nın çok kimlikli yapısının biricik timsali. Ama asıl mahareti yeşil sahada. "Maradona'ya bir top yeter, ama asıl takım oyuncusu olan Zidane'dır. Çünkü o bir topla yetinmez, 10 adama daha ihtiyaç duyar" diyor Valdano. Belki de daha fazlası. Mesela ağzı açık onu izleyen onbinlerce hayranı da olmalı bu oyun planında... Herkesi geçip gol atmaz asla. Herkesi içine alan bir organizasyonda, 6 kişilik bir pas vermeyi tercih eder. 10 hamle sonrasını hesaba kattığı söyleniyor. Futbolcu olmasa kesin satranç şampiyonu olurdu. Asıl sihri de şu: 33 yaşında bile kaptırdığı bir topun peşinde kendi aut çizgisine kadar koşturuyor o. Çünkü bu oyunu sadece Tanrı'nın bahsettikleriyle değil, komple bir sanat icra edercesine oynuyor. ■

En iyilerin en iyisi

23 Haziran 1972 doğumlu. 33 yaşında. Oynadığı her takıma vites yükseltti. Cannes'a da, Bordeaux'a da, Juventus'a da, Real Madrid'e de yeni ufuklar açtı. Toplam 102 Avrupa Kupası maçına çıktı ve 18 gol kaydetti. Dünyanın en büyük kupalarıyla dolu müzesi. 93 kez formasını giydiği Fransız Milli Takımı'na 26 gol, bir Dünya Kupası, bir de Avrupa Şampiyonluğu hediye etti. Zidane'lı Fransa 64 galibiyet, 23 beraberlik, 6 mağlubiyet aldı. Galibiyet oranı yüzde 81,18. Adı Champ-Elysee'de sekiz sütuna lazerle yazıldı. Bayer Leverkusen'e Şampiyonlar Ligi finalinde attığı gol unutulmazlar listesinde. Ama daha çok paslarıyla anıldı o. 3 kez FIFA Dünyada Yılın Futbolcusu ödülünü aldı. Bir kez de Avrupa'da Yılın Futbolcusu seçildi. İspanya ve İtalya'da şampiyonluklar ve kupalar derledi durdu. 2007'de futbolu bırakacağını söyledi. Milli Takım formasını emekli ettiğinden beri Fransa bir türlü toparlanamıyor. ■

Ryan Giggs

Kimi futbolcular vardır, şanssızdırlar. Kimileri de hem şanslı hem de şanssız. Giggs ikincilerden. Şanslı çünkü dünyanın en zengin kulübünde Manchester United formasıyla tam 14 senedir top koşturuyor. Şanssız, çünkü ülke futbolunun kıt kaynakları nedeniyle milli takım düzeyinde hiçbir başarısı yok. Ama yine de bu olumsuz faktör bile onu bir efsane yapmaktan alıkoymuyor. Manchester United'ın genç takımından yetişip takımın altın yıllarına imza atan en önemli isimlerden biri o. Nam-ı diğer 'büyücü'. Dünya da ideal sol kanat oyuncusu olarak anıldı yıllarca. Kıvraklığı ve seriliğiyle her rakibe yaka siltirdi. Attığı goller seyir zevki için titizlikle hazırlanmış gibiydi. Bazıları hâlâ internette elden ele dolaşıyor. Aktif futbol hayatına devam ediyor, üstelik formda. Ama o da biliyor, yolun sonu pek yakında... ■

Kanatlanıp uçan bir yıldız

29 Kasım 1973 doğumlu. 32 yaşında. Futbola başladığı kulüpte futbolu bırakacak gibi görünüyor. Bugüne dek 94 Avrupa Kupası maçında forma giydi. 23 gol attı. Şampiyonlar Ligi Kupası'nı kaldırdı. Tam 8 kez Premiership şampiyonluğu tattı. 4 kez de FA Cup'ı kazandı. Forvet olmayan oyuncular arasında Premiership tarihinin en golcü futbolcusu. 17 yaşında Galler milli formasını giydi ve ülke tarihinin en genç milli olan oyuncusu unvanını aldı. ■

Pavel Nedved

Biz onun yıldız olduğunu anlayana kadar çok zaman kaybettik. Oysa gittiği her takımı bir vites yükseltiyordu. Uzun süre kimseyi yıldız olduğuna inandıramadıysa, bunun tek nedeni bitmek bilmeyen enerjisiydi. Arkadaşlarıyla birlikte dünyanın en güzel futbolunu oynayan takımlarından birini yarattı Çek Cumhuriyeti formasıyla. Ailesi muhasebeci olmasını istiyordu, o ise yıldız olup muhasebeci tutmaya karar verdi. Sparta Prag formasıyla başladığı futbol hayatının rotası kısa zamanda İtalya'ya döndü. Lazio'da oynadığı 5 sene zarfında yükseldikçe yükseldi. Juventus'ta ise yeteneğini tescil ettirdi. Zidane Real Madrid'e giderken kendisinin halefi olan Nedved için "Juventus nihayet bir dünya yıldızı aldı" dedi. Gücü, vuruş tekniği, hırsı ile yeni çağın futbolcusu gibiydi. Hep kazanmayı istedi. Artık Milli Takım'da oynamıyor. Ama Juventus formasıyla hürsından bir şey kaybetmemiş gibi. ■

Hem General, hem asker!..

30 Ağustos 1972'de doğdu. 33 yaşında. Sparta Prag, Lazio ve Juventus formalarıyla toplam 98 maçta 27 gole imza attı. Milli Takım'la ilk maçına 1994 yılında İrlanda karşısında çıktı. Toplam 73 maçta forma giydi ve 18 gol attı. Avrupa Şampiyonası yarı finalinde, Yunanistan maçında sakatlanması belki de kupaya mal oldu. Tıpkı kart cezası olduğu için oynayamadığı Juventus-Milan Şampiyonlar Ligi'nde finalinde olduğu gibi. Buna karşın o Avrupa'da Yılın Futbolcusu ödülünü almayı başardı. İtalya'da da yılın futbolcusu seçildi. Sparta Prag, Lazio ve Juventus'la şampiyonluklar tattı. ■

Rivaldo

Brezilya'da seri üretilen yıldızlarından biriydi Deportivo'ya geldiğinde. Meğer tornadan çıkmamış! Farklıymış! Cümle aleme farkını ispatlamak için gelmiş Barcelona'ya. İspatladı da. Attığı goller Japon çizgi filmlerinin abartılı gollerine benziyordu. Birkaç sezon önce Barcelona formasıyla Valencia'ya attığı golü "Zafere Kaçış" filminden arakladığını söyleyenler oldu. Brezilya formasının en çok yakıştığı isimlerdendi. Ceza sahası çevresinden kaleyi görür görmez vururdu. Herkes vurur! Tek fark; onunkiler gol oluyordu! Brezilya Milli Takımı'na Dünya Kupası'nı kazandıran 3R formülünün tecrübeli ayağıydı. Bu oyunu hep zevk olarak oynuyor gibiydi. O yüzden bir türlü ayrılmıyor futboldan; milli formadan ayrılmış olsa da...

Bir vurdu mu gol olur

19 Nisan 1972'de doğdu. 33 yaşında. 16 yaşında profesyonel oldu. 21 yaşında Meksika'ya karşı forma giydi ilk milli maçta, karşılaşmanın tek sayısını kaydetti. Toplamda 74 kez milli oldu ve 34 gol attı. Bunlardan sekizi Dünya kupalarında kaydedildi. Milli Takım formasıyla yakaladığı galibiyet oranı: 75,68. Palmeiras ve Barcelona formalarıyla şampiyonluklar yaşadı. Avrupa Kupalarında 72 maçta çıktı, 25'i Şampiyonlar Ligi'nde olmak üzere 33 gol attı. 1999 yılında hem FIFA Dünyada Yılın Futbolcusu ödülünü, hem World Soccer Yılın Futbolcusu ödülünü, hem de Avrupa'da Yılın Futbolcusu ödülünü aldı. Halen Olympiakos forması giyiyor. ■

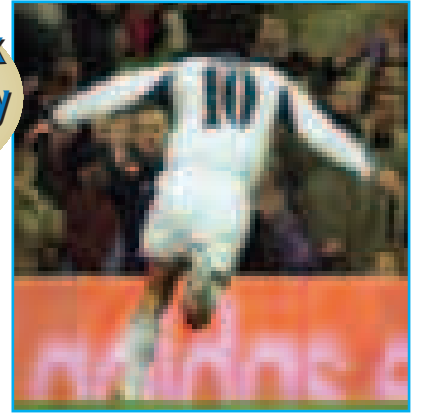

Luís Figo

Önce Ronaldo'nun, sonra da Rivaldo'nun servişçisi gibiydi. Barcelona'nın samanyolunda kaybolan, kaliteli bir Portekizli futbolcu muamelesi yapıyorduk. Evet teknikti, evet mahirdi, ama bu kadar büyük bir yıldız olduğunu anlamak için Euro 2000'de İngiltere'ye attığı golü izlememiz gerekiyordu. Asıl 'kral çıplak' diye bize gerçeği gösteren Rivaldo'nun oğlu oldu. Yılın futbolcusu ödülüyle oğluna hava atan Rivaldo, şu cevapla şaşaladı: "Figo senden daha iyi." Kim daha iyi bilinmez, ama Figo'nun süperstarlar ailesine dahil olduğu kesin. En güzel paslar da yakıştı onun ayağına, akıl almaz goller de... O parıldadıkça biz coştuk, o oynadıkça biz çağladık. Real Madrid'e transferi futbolda başka bir dönemin başladığını gösteren bir simgeydi. Ama kalitesine kimse toz kondurmadı. Hangi kanatta daha etkili, henüz belirlenemedi. Ortalarının integralini alan da çıkmadı. Portekiz'e tarihinin en başarılı ikinci döneminde yaşattı. Şimdilerde Galacticos'un en tecrübeli isimlerinden biri olarak futbol hayatına devam ediyor. ■

Adam geçmek bu kadar kolay olmamalı

Tam adı Luís Filipe Madeira Caeiro Figo. 4 Kasım 1972'de doğdu. 32 yaşında. 19 yaşında giydiği milli formayı, kariyeri boyunca hiç çıkarmadı. 110 kez milli oldu. Portekiz bu maçların 58'inde galibiyet, 31 beraberlik ve 21 mağlubiyet aldı. Galibiyet oranı yüzde 66,82. Real Madrid'le Şampiyonlar Ligi Kupası'nı, Barcelona'yla Kupa Galipleri Kupası'nı kaldırdı. Her iki takım formasıyla toplam 4 lig şampiyonluğu kazandı. Avrupa kupalarında Sporting Lizbon, Barcelona ve Real Madrid formalarıyla çıktığı 113 maçta 27 gole imza attı. 2000'de Avrupa'da Yılın Futbolcusu ödülünü, 2001'de de FIFA Dünyada Yılın futbolcusu ödülünü aldı. Futbol hayatının son demlerinde. Ama defans oyuncularını bu tespite katılmıyor! ■

Gabriel Batistuta

Aslında diğerlerinin ağabeyi sayılır o. Ama Katar çöllerinde bile olsa bu sezonun başına kadar futboldan kopmadı. Mart ayı içinde o futbolu bırakamasa da, futbolun onu bıraktığı gerçeğiyle yüzleşmek zorunda kaldı. Bu kara günde geriye dönüp baktıysa eğer, yüreğine su serpilmiştir. Yok yoktu bu listede. Epik bir senaryo gibiydi hayatı. Kan, gözyaşı, mutluluk, hüsrana, cesaret, cesaret, daha fazla cesaret vardı bu filmde. Ama en çok da Mor Menekşe. Nereye giderse gitsin, o hep Fiorentina'lı kaldı. Firenzeli boşa boşuna kimsenin anıtını dikmez! Oysa hem River Plate hem de Boca Juniors formasını giyen nadir Arjantinlilerden biriydi. Küme düşen Fiorentina'ya sahip çıkacak kadar mert, Sere A'da gol kralı olacak kadar yetenekli, hep takımını öne çıkaracak kadar da tevazu sahibiydi. Roma formasıyla Fiorentina'ya attığı golden sonra sevinmek yerine ağlamayı tercih etmesi onun kalitesini en iyi gösteren anlardandır. O futbolun en bitirici forvetlerindendi. Ama hali tavrıyla yeteneğini bile katlayan bir sevgiyle karşılandı. Hem de dünyanın her yerinde... ■

Batigol... Şimşek Santrfor

Ömer Gabriel Batistuta. Şubat 1969 doğumlu. 36 yaşında. Basketbolcu olacakken Kempes'i görüp doğru yola döndü. Newell's Old Boys, River Plate, Boca Juniors, Fiorentina, Roma, Inter ve El Arabi formaları giydi. Kariyeri boyunca 407 maçta 244 gol attı. Serie A'da, ilk ve son sezonu hariç, her sene 15 golün üzerine çıktı. 78 kez milli oldu, 42 golü var. Yani her dört maçın üçünde gol attı. Galibiyet yüzdesi ise 68,59. Üç kez üst üste Dünya Kupası kadrosunda yer aldı. 1998'de Arjantin'de Yılın Futbolcusu ödülünü aldı. İki kez Copa America'yı kaldırdı. FIFA'nın en iyi 100 oyuncu listesinde. Ama asıl yeri futbolseverlerin kalbi. Çünkü büyük takıma gitmek uğruna yuvasını terk etmedi. Roma'da yaşadığı şampiyonluk verdiği tek ödündü... ■

Açıkgası yıldızsız olmuyor. Hele de şimdilerde. Oyunun kilidinin ancak bir büyüyle açıldığı günümüz dünyasında çoğu zaman yıldız dokunuşları belirliyor sonucu. O yüzden en çok onların formları satıyor, onların adı sayılıyor, onların şanı yürüyor. Futbol bugün bir endüstri haline geldiyse onların bedelini ödemek içindir en fazla. Bu yüzden saygıyı hak ediyorlar. Sadece yetenekli oldukları için değil, bu yeteneği her türlü do-nanım, çalışkanlıkla ve disiplinle birleştirdikleri için. Sizleri unutmuyacağız çocuklar. Siz futbolun jedi'lariydiniz. Işın kılıçları-nız sönse de bu gerçek değişmeyecek. ■

Ronaldo

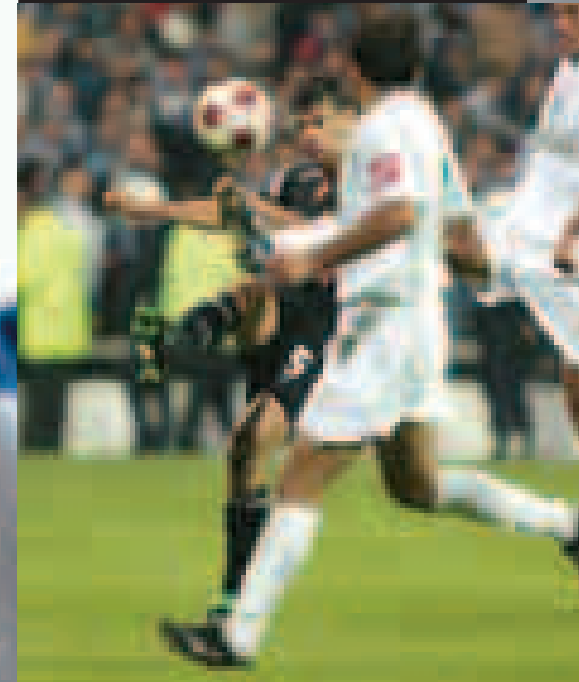
Söyleşi

Geçmişi sorgulamanın kimseye yararı olmaz!

Beşiktaş'ın gözdesiydi. Bu sezon başına dek, performansı zirvedeydi. Del Bosque döneminde sisteme uyum sağlayamadı, bir kenara itildi. Devre arası Konya'ya gönderilmek istendi. Çalimbay döneminde yeniden itibarı iade edildi. Uzun süreli bunalım günlerinden sonra huzur, başarı ve mutluluk geri geldi...

Bir gelirli bir ailenin çocuğuydum. Geçimimizi bile zor sağlıyorduk. Alın teriyle birtakım yerlere gelmeye çalışıyorduk, o da hiç kolay değildi. Yine de ailem yapabildikleri oranda bana en iyisini vermeye çalışıyordu. Ben ilk defa 'futbolcu olmak istiyorum' dediğimde tereddütle karşıladılar. 12 yaşındaki bir çocuğun ailesini düşünün; futbolcu olmanın garantisi yok. Başarılı olup olamayacağın belli değil. Tabii ki biraz da bu yüzden istemediler ve diğer imkânlarımı zorlamamı önerdiler. Ama ben antrenmanlara çıktıktan sonra ve yavaş yavaş başarılar gelmeye başladıktan sonra onlar da bana destek olmaya başladılar. O andan sonra da desteklerini hiç esirgemediler zaten.

Brezilya'daki küçük bir çocuğun tek düşündüğü şey, iyi futbolcu olmaktır. Çünkü yıldız olacaktır, para kazanacaktır. Ama defanstaki bir adam hiçbir zaman yıldız olamaz. Bir Ronaldinho, bir Bebeto gibi süperstarlar dünyasına giremez. Zaten genelde Brezilya'da defans oyuncularını, forvetler kadar kaliteli ve iyi değildir. Ama yetenekleriniz de sizi bir yere yönlendiriyor sonuçta. Herkes ünlü futbolcular gibi olmak istiyor. Bu yüzden herkes o tarafa doğru kayıyor. Ama asıl olan senin kapasitendir. Ben mevki mi buna göre daha en baştan seçtim. Ona göre de kendimi geliştirdim.

▼Beşiktaş'a Benfica'dan geldin. Orada dünyanın en ünlü antrenörlerinden biri olan, hatta şu sıralar birincisi olarak görülen Jose Mourinho ile çalıştın değil mi? Türkiye'de biz Mourinho'yu çok tanımıyoruz. Sen nasıl buluyorsun onu, söylendiği kadar yetenekli mi?

▲Benfica'dayken Mourinho ile üç ay kadar birlikte çalıştık. Sonra bir sorun oldu ve kulüpten ayrılmak zorunda kaldı. Bu yüzden çok fazla tanıma şansım olmadı. Ama yine de bir değerlendirme yapabilirim sanırım. Taktik ya da oyuna bakış açısından kesinlikle iyi olabilir ama Mourinho'nun biraz kendini göstermeyi seven, ortalığı karıştıran bir tarzı da vardır. Ama şunu da çok net bir biçimde söyleyebilirim ki, oyuncular bir hedef için çok iyi birleştiren, tek vücut haline getirmeyi iyi becerebilen bir antrenördür.

▼Brezilya'dayken Atlético Mineiro'da oynuyordun. Sonra Benfica'ya geldin. Derken Beşiktaş günleri başladı. Bu takımların arasında bir bağ kurabilir misin?

▲Aslında üç takım da birbirinden farklı. Örneğin, bulunduğu bölge içinde en çok seyirciye sahip olan takımdır Benfica ve herkes gayet iyi bilir Benfica'nın nasıl bir takım olduğunu. Beşiktaş ise Türkiye'deki üç büyüklerden birisi. Mineiro ise daha vasat bir takım ama bölgesinde popüler. Yine de çok farklı olmalarına rağmen bazı anlamlarda benzerlik de gösteriyorlar. Mesela üçü de ülkelerinin önde gelen ekiplerindendir. Ciddi sayıda seyircisi vardır.

▼Portekiz deyince akla önce Porto gelir, Brezilya deyince de Flamengo, São Paulo falan düşünülür. Türkiye'den de ilk akla gelen Beşiktaş olmaz mesela. Ama hem Benfica, hem Atlético Mineiro, hem de Beşiktaş büyük takım kimliğinden hiç vazgeçmiyor. Böyle takımları bilerek mi seçiyorsun?

▲Aslında tüm bu söylediklerinizde en çok basının etkisi var. Basın bu konuları abartıyor ve bazı takımları öne çıkarıp duruyor. Tabii ki UEFA Kupası'nı aldığı için Galatasaray'ın daha çok tanınması söz konusu. Fakat basın bir kulübün üzerinde bazen o kadar duruyor ki, diğerleri gölgede kalıyor. Oysa asıl olan ligdeki başarılarıdır. Genelde takımların o anda ligdeki başarılarına bakmanız lazım. Portekiz'den takım saydığınız zaman Porto, Sporting Lizbon, Benfica var diyoruz ama kimse'nin aklına Boavista gelmiyor. Oysa son birkaç senenin en iyi takımı Boavista. Kimse adını bile anmıyor onların, ki bu çok yanlış. Tabii ki Avrupa'da oynayan ve başarılı olan takımlar daha fazla ünlü oluyor ama bu diğerlerinin göz ardı edilmesini gerektirmiyor.

▼Brezilya günlerine geri dönelim; bildiğimiz kadıyla ailen futbolcu olmanı istemiyormuş: "Brezilya'da herkes futbolcu oluyor, bari sen olma" diyorlarmış. Böyle bir şey doğru mu?

▲12 yaşındayken böyle bir diyalog olmuştu ailemle. Ama bunun nedeni herkes olu-

yor diye değildi. Dar gelirli bir ailenin çocuğuydum. Geçimimizi bile zor sağlıyorduk. Alinteriyle birtakım yerlere gelmeye çalışıyorduk, o da hiç kolay değildi. Yine de ailem yapabildiği oranda bana en iyisini vermeye çalışıyordu. Ben ilk defa "futbolcu olmak istiyorum", dediğimde tereddütlerle karşıladılar. 12 yaşındaki bir çocuğun ailesini düşünün. Futbolcu olmanın garantisi yok. Başarılı olup olamayacağın belli değil. Tabii ki biraz da bu yüzden istemediler ve diğer imkânları zorlamamı önerdiler. Ama ben antrenmanlara çıktık-tan sonra ve yavaş yavaş başarılar gelmeye başladıktan sonra onlar da bana destek olmaya başladılar. O andan sonra da desteklerini hiç esirgemediler benden.

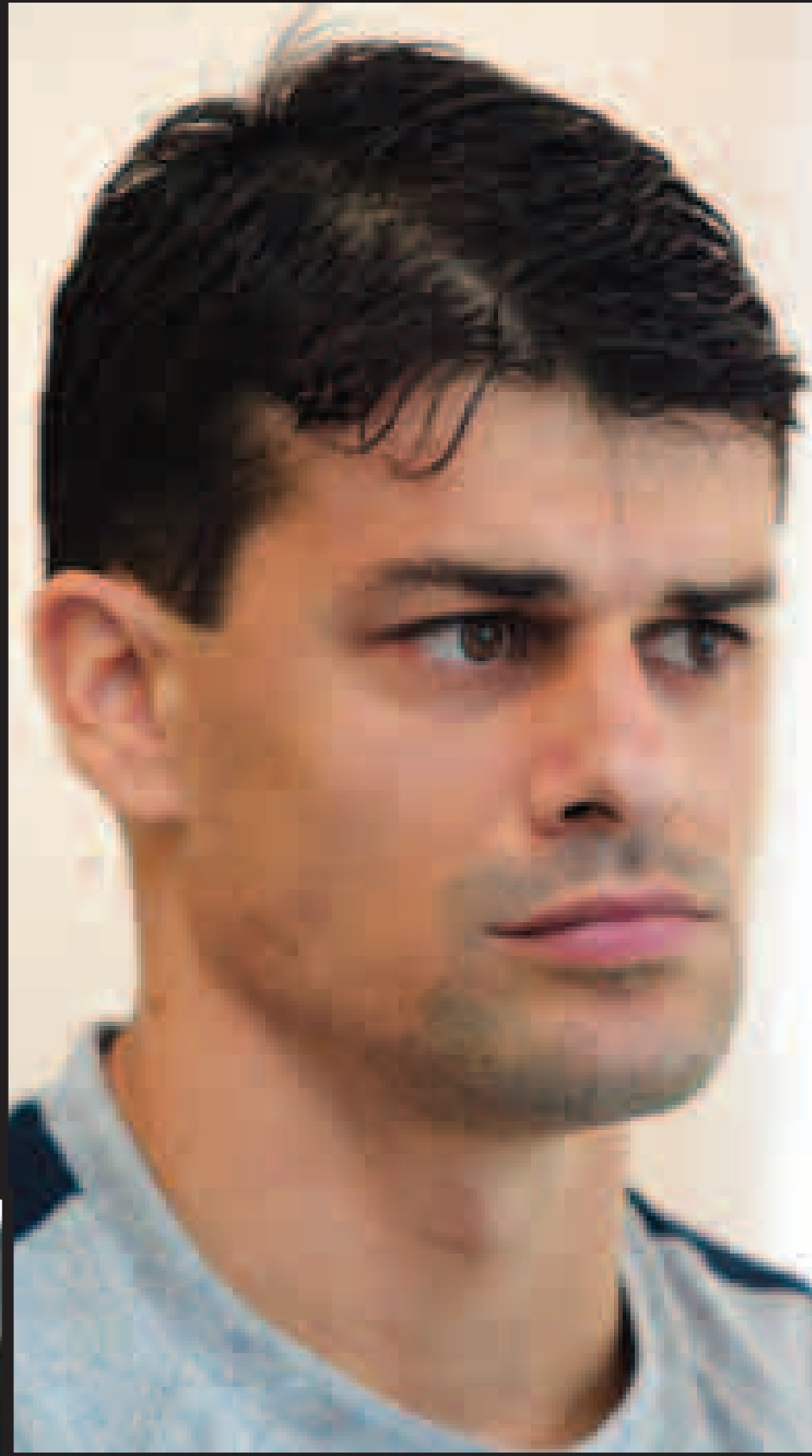
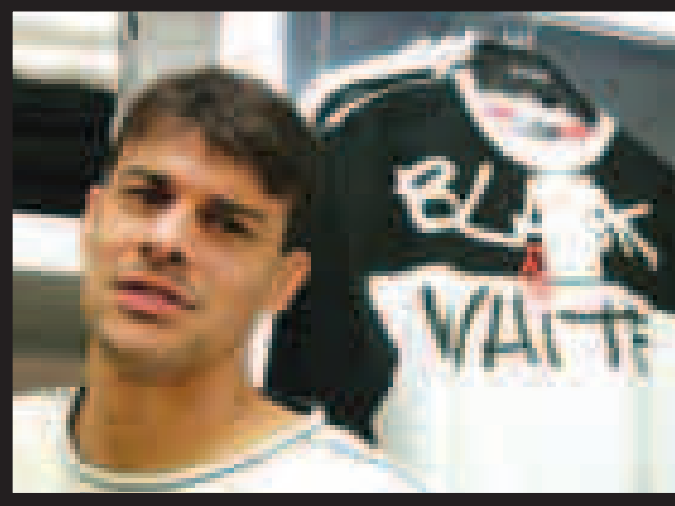
▼Yani sen futbolcu olmak yolunda bir sürü zorluğu aşmak durumunda kaldın, öyle mi? Önce Brezilya'da emeği ile geçinen insanların yaşadığı zorlukları yaşadın. Sonra ailen nedeniyle futbolcu olman konusunda tereddütler vardı. Tüm bunlar yetmiyormuş gibi bir de defans oyuncusu olmaya çalışı-yordun!.. Bizim bildiğimiz, Brezilyalılardan defans oyuncusu çıkmaz çok. Bunu senin tercihin miydi? Yoksa her Brezilyalı çocuk gibi forvette mi başladın futbola?

▲Brezilya'daki küçük bir çocuğun tek düşündüğü şey, iyi futbolcu olmaktır. Çünkü yıldız olacaktır, para kazanacaktır. Ama defanstaki bir adam hiçbir zaman büyük paralar kazanamaz, yıldız olamaz. Bir Ronaldinho, bir Bebeto gibi süperstarlar dünyasına giremez. Zaten genelde Brezilya'da defans oyuncuları, forvetler kadar kaliteli ve iyi değildir. Ama yetenekleriniz de sizi bir yere yönlendiriyor sonuçta. Herkes ünlü olan futbolcular gibi olmak istiyor. Bu yüzden herkes o tarafa doğru kayıyor. Ama asıl olan senin kapasitendir. Ben en baştan mevkimi buna göre mevki seçtim. O yönde de kendimi geliştirdim.

▼Brezilyalısin ama defansta oynuyorsun, Brezilyalısin ama siyah değilsin, Brezilyalısin ama çok soğukkanlısin. Bunların hepsi bir raslantı mı sadece?

▲Belki Brezilyalı deyince akla siyahi oyuncular, forvetler ve sıcakkanlı insanlar geli-

yor olabilir. Ama bizim oralarda ne ararsanız var. Defans oynayıp siyah olan da var. Soğukkanlı kaleciler de. Hepimiz insanı-z sonuçta. Türkiye'de olduğu gibi, başka yerlerde de olduğu gibi, siyahı da var beyazı da var, defansı da var, forveti de var, sonuçta iyi futbolcu olmak önemli, başka bir şey değil.

▼Dediğin gibi Brezilya'da envai çeşit adam var. Sanki futbolcu koleksiyonu gibi. Üstelik bunların en iyileri de Avrupa'da oynuyor. Avrupa'da 2000-3000 civarında Brezilyalı oyuncu var deniyor. Bunlardan biri de sensin. İsteyerek mi geldin Avrupa'ya? Brezilya'da oynayan oyuncular için Avrupa nasıl bir hedef?

▲Çok önemli bir hedef. Çünkü Brezilya'dan çıkıp Avrupa'ya gelmek demek, medya açısından çok tanınmak ve tanınmak demek. Çünkü kalkıp oradan buraya geliyorsan Brezilya'da oynadığının kulüpten daha zengin bir takıma geliyorsun demektir. Ve çok daha fazla para kazanabileceksinizdir. Ronaldolar, Romari-

olar da bu yolla geldiler Avrupa'ya. Ve büyük bir yıldız oldular. Eğer Brezilya'da kalırsanız ekonomik açıdan çok daha parlak şeyler bekleyemezsiniz. Orada birkaç kişi haricinde herkes büyük paralar almadan futbolculuk yapıyor. Böyle olunca Avrupa'ya gelmek büyük bir şans oluyor herkes için. Sıradan dediğiniz takımlar bile çekici geliyor birçok insana.

▼Bu kadar çok opsiyon olduğu zaman, Seleçao denilen Brezilya Milli Takımı'na seçilmek de zor iş olsa gerek. Sen bu şansı da yakalamayı başarmışsın ama. Hem de 14 kere milli olmuşsun. Oraya seçilmek nasıl bir duygu?

▲Evet 14 kez milli oldum. Ama daha fazla

Brezilya'da yapılan bir araştırmayı okumuştum. Buna göre orta ve alt sınıfların çocuklarının yüzde 97'si futbolcu olmak istiyor. Aslında bu biraz da normal. Çünkü Brezilya'da herkes daha fazla yaşıyor futbol. Ronaldinho ya da başka bir ünlü futbolcunun televizyonda arabasıyla giderken gördüğünüzü düşünün, ya da siz yoksulsunuz ve onun evinin önünden geçiyorsunuz. Muhteşem bir evi var, havuzlar, arabalar... Bunların insanları cezbetmesi doğal ve bu yüzden herkes futbolcu olmak istiyor. Ama şöyle bir uçurum var ortada; evet herkes futbolcu olmak istiyor, fakat 100 kişiden 70'i de minimum maaşla futbol oynuyorlar. 200-300 dolardan fazla para alamıyorlar. Onun haricinde kalan %30'luk bir kısım var ki, işte asıl parayı kazanan kesim bu.

Ben zorluklar içinden geldim. Evet, bugün ekonomik durumum iyi, ama bunu asla etrafımdakileri ezmek için kullanmam. Çocuklarımla kimseye ve hiçbir şeye ihtiyacı olmasın, muhtaç kalmasınlar diye elimden geleni yapıyorum. En azından benim çocukluğumda yaşadıklarımı yaşamalarını istemiyorum. Kimseyi kendimden küçük görmem. Çünkü geldiğim yeri gayet iyi biliyorum. Yoksulluk insanların karakterini yargılamak için bir gerekçe değildir!

da olabilirdi. Brezilya'da da, Türkiye'de olduğu gibi, 3-4 büyük takım var ve tüm futbolcular bunların arasında seçiliyor. Ama asıl kaynak Avrupa. Bir de bunlara Portekiz'de oynayanları eklerseniz epey bir toplam oluyor. Ben haliyle gurur duyuyorum seçildiğim için. Çok büyük bir mutluluktan bu. Sonuçta sürekli değişen bir takımdır Seleçao. Orada süreklilik yakalamak çok zordur, sürekli yeni yete-

nek gelir çünkü. Bu yüzden bu kadar oyuncu içerisinde bir şekilde oraya ulaşabilmek insanı sevindirmeye yeter.

▼**Senin futbol karakterinde iki temel kavram var sanırım: Akıcılık ve tutarlılık. Oynadığın bütün takımlarda en çok forma bulan oyunculardan biri oldun. Bunun için özel bir çalışma yapıyor musun?**

▲İstikrar önemli gerçekten. 12-13 senelik profesyonel futbol hayatımda sadece dört takım değiştirdim. Bunun için çok özel formüller yok elimde. Sadece bazı oyuncular gibi dışarı çıkayım, sabahlara kadar eğleneyim ya da 2-3 gibi eve gelayım türü şeylerim yoktur. Belki haftada bir ya da iki dışarı çıkabilirim ama şampiyonluk dönemiye onu bile yapmam.

Çok düzenli bir hayatım var. Bunun haricinde bütün çalışmalarım standarttır.

▼**Her şeyi gayet normalmiş gibi ve doğalmış gibi gösteriyorsun; oysa Brezilya'da büyüdü, Brezilya'dan çıktın Portekiz'e geldin, Beşiktaş'a geldin, Beşiktaş'ta büyük başarılar imza attın. Acaba bir sırrın da bu mu? Her şeyi mümkün ve makul görmek yani...**

▲Ben böyle olmak için özel bir çaba göstermiyorum. Ama nereden geldiğimi de iyi biliyorum ve bunu da unutmak istemiyorum. Ben zorluklar içinden geldim. Evet, bugün ekonomik durumum iyi, ama bunu asla etrafımdakileri ezmek için kullanmam. Çocuklarımla kimseye ve hiçbir şeye ihtiyacı olmasın, muhtaç kalmasınlar diye elimden geleni

yapıyorum. En azından benim çocukluğumda yaşadıklarımı yaşamalarını istemiyorum. Ama onlara hal ve tavır açısından da örnek olmak istiyorum. İnsanları gelir düzeylerine ya da mevkilerine göre ayırmamak gerektiğini öğütüyorum. Mesela benim kulüpte çalışan insanlara karşı davranışla, başkana veya başka bir yöneticiye davranışım arasında hiçbir fark göremezsiniz. Kimseyi kendimden küçük görmem. Çünkü geldiğim yeri gayet iyi biliyorum. Yoksulluk insanların karakterini yargılamak için bir gerekçe değildir. Ben şanslıyım, ama diğerlerini de küçüksemem.

▼**Brezilya'da futbolcuların çok büyük bir bölümü yoksul çocukları. Neden böyle? Yoksul çocukların futbol yeteneği mi fazla, yoksa onlar daha mı çok istiyor diğerlerinden?**

▲Brezilya'da yapılan bir araştırmayı okumuştum. Buna göre orta ve alt sınıfların çocuklarının yüzde 97'si futbolcu olmak istiyor. Her şeyden önce futbolcu olmak yani. Aslında bu biraz da normal çünkü Brezilya'da herkes daha fazla yaşıyor futbol. Ronaldinho ya da başka bir ünlü futbolcunun televizyonda arabasıyla giderken gördüğünüzü düşünün, ya da siz yoksulsunuz ve onun evinin önünden geçiyorsunuz. Muhteşem bir evi var, havuzlar, arabalar... Bunların insanları cezbetmesi doğal ve bu yüzden herkes futbolcu olmak istiyor. Ama şöyle bir uçurum da var orada. Evet herkes futbolcu olmak istiyor, fakat 100 kişiden 70'i de minimum maaşla futbol oynuyorlar. 200-300 dolardan fazla para alamıyorlar. Onun haricinde kalan %30'luk bir kısım var ki, işte asıl parayı kazanan kesim bu. Bunun ortası yok. En fazla para alanlarla, ortalama bir şeyler kazananlar arasında kapanmaz bir uçurum söz konusu. Bence bu kötü bir şey. Keşke bu kadar büyük bir uçurum olmasa da, herkes ortalama bir şeyler kazanabilse.

▼**Gelelim Türkiye macerana. Teklif ilk geldiğinde nasıl bir Türkiye imajı vardı kafanda? Nasıl görünüyor Türkiye sizin oralarından? Sen önce Portekiz'e transfer oldun ama ortası çok da farklı bir kültür değil sonuçta. Senin için asıl büyük değişiklik Beşiktaş'tı değil mi?**

▲Açık konuşmak gerekirse, gelmeden önce hiçbir şey bilmiyordum Türkiye hakkında. Daha doğrusu iki şey vardı aklımda kalan. Birisi Türkiye'deki deprem ve ikincisi de UEFA Kupası'nı kaldıran Galatasaray takımı. Transfer görüşmeleri başladığında hemen Taffarel'e telefon ettim ve ondan bilgi aldım. Buradaki hayat şartları nedir, nasıl yaşanır, ev düzeni nasıldır, futbol nedir, takım nedir her şeyi ondan öğrendim. Açıkçası beni buraya getiren kişidir Taffarel. Onunla konuştuktan sonra ikna oldum ve vizyonum yüzde 100 değişti.

▼**Türkiye'ye geldiğinin ikinci senesinde müthiş bir takım uyumu sağlamış, harika futbol oynayan, başarılı bir Beşiktaş ortaya çıktı. Zago ile müthiş bir ikiliydiniz. Bu kadar büyük bir başarıyı kendin de bekliyor muydun?**

▲Her yılını farklı geçti Beşiktaş'ta. Daum döneminde geldim ben. Sonra Zago geldi ve iyi bir ikili olduk. Ahmet Yıldırım'la birlikte gayet uyumlu bir defans bloğuyduk. Sonra düzenimiz bozuldu. Başarı da düştü.

▼**Bu üç sene boyunca en çok forma giyen oyuncuydun. Ama bu sene devre arasında bir şeyler oldu ve bir kriz yaşadın. Sen Konya'ya gidiyordun neredeyse. Son anda döndün. Ne oldu o dönemde?**

▲Açıkçası sebebini bende bilmiyorum. Niye diye sormak da istemiyorum artık. O gün neler oldu, bundan sonra bilmek istemiyorum. Benim için o olay geçmişte kaldı. Sızce neydi diye soruyorsanız, sanırım kolumdaki sakatlığın uzun sürmesi neden oldu bu tavra. Açıkçası ben buna bağlamak istiyorum. Çünkü ortada başka hiçbir şey, hiçbir neden yoktu. Ama geçmişte olan geçmişte kaldı. O zaman farklı bir mantalite oluşmuştu, şu andan itibaren de farklı bir mantalite var. O yüzden artık sorgulamak istemiyorum. Ben önüme bakmak istiyorum. Geçmiş sorgulamak bana bir şey kazandırmayacak çünkü.

▼**İki sene öncenin şampiyon kadrosu bir sene sonra başarısız oluyor ve hemen arkasından bu sezon başında ciddi bir çöküş yaşıyor. Bunu nasıl değerlendiriyorsun. Bize özgü bir şey mi yoksa mesela Brezilya'da da böyle şeyler oluyor mu?**

▲Futbolu bir şirket gibi düşünmemek lazım. Onlar gibi rasyonel değil her şey. İnşiler çıkışlar elbet olacaktır. Ama bu kadar ani iniş çıkışlar o kadar da normal değil. Bazıları normal görüyor olabilir. Ama bu kadarı da fazla bence. Büyük bir başarı elde ettikten sonra takım bir süre daha devam eder, etmeli en azından. Bir süre sonra iniş başlar ve bu çöküşe dönerse yeniden bir takım yaratabilmeniz 1-1,5 yılını alır. Sürekli futbolcu değiştirerek takım kurmanız çok zordur. Hele de 3-4 ayda bir değişiklikle başarı imkânsızdır. Soruya dönersek, bu kadar başarılı bir takımın böyle kısa sürede başarısız olması bence normal değil. Ben açıklamakta zorlanıyorum açıkçası.

▼**Gole çok yatkın bir oyuncusun. Beşiktaş'ta oynadığın süre içinde iki de çok kritik golün var: Biri Şampiyonlar Ligi'nde Sparta Prag'a karşı, diğeri de 24 maç sonra evinde yendiğiniz Fenerbahçe maçında. Brezilyalıların doğuştan gole yatkınlığı mı var, yoksa bunun için sen de özel çalışma yapıyor musun?**

▲Benim Brezilyalı olmama ya da özel bir çalışma yapmamla bunun hiçbir alakası yok. O anda öyle geliyor ve oluyor. Gol atmaya seviyorum, evet. Ama bu kendi kendine oluyor. Başka bir nedenden değil.

▼**Türkiye'de bir Brezilyalılar cemaati oluşturacak kadar Brezilyalı var. Birçok takım Brezilyalı yabancıya sahip. Görüşüyor musunuz kendi aranızda?**

▲Ben birkaç tane oyuncuyla kontak halindeyim. Ama ligin haftasonu oynanması bizim biraraya gelmemizi zorlaştırıyor. Biraraya gelebildiğimiz nadir günlerde de yemek yiyoruz ya da bir yerlere gidiyoruz. Aurelio, Nobre yakın arkadaşlarım. Bunlar haricinde sadece futbol dünyasından değil, İstanbul'da yaşayan, buraya çalışmak için gelmiş olan Brezilyalılar var. Bazılarının Türk eşleri var ve çok uzun süredir burada yaşıyorlar. Onlarla da görüşüyoruz. Büyük şehirlerde çok Brezilyalı var. Yalnız değil yani. Görüşmeye çalışıyoruz bu arkadaşlarla. ■

Altyapı yatırımına zorunlu dönüş

FIFA, 16 Mart 2005 tarih 959 sayılı sirküleri ile Haziran 2005'ten itibaren yürürlüğe girecek transfer mevzuatı değişikliklerini ulusal federasyonlara duyurdu. Söz konusu değişiklikler FIFA Yönetim Kurulu'nun 18-19 Aralık 2004 tarihli toplantısında kabul edilmişti. Yapılan düzenlemeler ile, mevzuat daha kolay anlaşılır bir yapıya kavuşturuldu, beş teknik ek ilave edildi ve son olarak 2001 tarihli son halinden bugüne sirküler ile öngörülen düzenlemeler Avrupa Birliği Komisyonu ile karşılıklı kabul edilen ilkeler de metne dahil edildi.

-“Kapsam” başlıklı 1. madde ile ulusal seviyede de bağlayıcı olan ve ulusal federasyonların kendi mevzu-

5. paragraf; Ayartanların cezalandırılması, tek tek sayılmıştır.

● FIFA bu değişiklik ile uzun süredir ısrarla kullanmadığı “Profesyonel Oyuncu” ifadesini tekrar getirerek bu-

nun yerine kullandığı “amatör olmayan oyuncu” ifadesini terk etmiştir.

Daha önce amatör oyuncular tanımlayıp, bunlar dışında kalanları “amatör olmayan” (non amateur) olarak belirleyen FIFA, yeni düzenleme ile bunu ters çevirmiş ve profesyonel oyuncuya tanımlayarak, bunlar dışında kalanlar amatördür demiştir.

● Amatörlüğe dönüşte tazminat ödenmesinin söz konusu olmayacağı kuralını koruyan FIFA, amatörlüğe dönen futbolcunun 30 ay içerisinde tekrar profesyonel olması halinde amatörlüğe dönüşünden önceki kulübüne tazminat ödeneceği hükmünü getirmiştir. Düzenlemenin eski halinde üç yıl içinde tekrar profesyonel olunması halinde tazminat ödenmesi gerekirken gerekmeyeceğine FIFA'nın karar vereceği öngörülmüştü. Böylece bu husus değişmiş oldu.

● Bir oyuncunun 1 Temmuz-30 Haziran arasında en fazla üç kulübe tescil edilebileceği ve ancak bu dönemde sadece iki kulübün resmi maçlarında yer alabileceği öngörülmüştür.

Bir dönem ülkemizde federasyonumuzun usulsüz işlem tesis ettiği dedikodularına yol açan, gerçekte FIFA Talimatlarına son derece uygun TFF uygulamasının teyidi mahiyetindeki bu ifade, FIFA açısından bir yenilik değil, mevcut düzenlemenin daha anlaşılır olması için yapılmış bir açıklamadır. Bir takım yılında bir imza kuralı değişmemiş, Türkiye Futbol Federasyonu'nun uygulamasının bu kurala uygun ve en doğru yaklaşım olduğu teyit edilmiştir.

● Oyuncunun bir kulübe tescilinin ancak transfer döneminde yapılabileceği kuralına, sözleşmesi transfer döneminin sonuna yakın bir tarihte sona eren futbolcunun anılan transfer döneminin dışında da tesciline izin verilebileceği istisnası getirilmiştir.

● Getirilen düzenleme, bir karar organının kendisine sunulmayan sözleşmede değişiklik veya eklerini dikkate alıp almamak kararı, kendi yetkisine bırakılmaktadır.

Ülkemiz açısından çok önemli olan ve kaleme alışının hatalı, en azından karışıklığa yol açabilecek nitelikte olduğunu düşündüğüm bu hüküm özel ve kapsamlı olarak ayrı bir yazıda ele alınabilir.

● Kiralama hususunda getirilen değişiklikler de son derece önemlidir. Buna göre kiralaan kulüplerin yetiştirme ve dayanışma tazminatı ödeyeceği, bir yarı sezon için kiralama yapılabileceği öngörülmüştür. Ancak, başka bir madde de (m. 18) yer alan sözleşme süre-

sinin minimum başlangıcından itibaren sezon sonuna kadar geçecek süre olabileceği hükmüyle birlikte değerlendirildiğinde bir yarı sezon için değil ancak 2. yarı sezon için kısa dönem sözleşme yapılabileceği anlamı çıkmaktadır.

Ayrıca, tazminat yükümlülüğü öngörülmesinin sebebi tarafımızdan da anlaşılacakla birlikte, düzenlemenin yeni halinin daha büyük sakıncalar doğuracağı, hatta kiralama yönteminin kullanılmaz hale gelebileceği açıktır. Umamız ki, FIFA düzenlemeyi yaparken bu son amacı dilemiştir. Yine de kira bedeli-tazminat ilişkisinin daha net ortaya konulması yerinde olurdu.

● Futbolcunun haklı sebebe dayanmayan tek taraflı feshlerinde hükmedilen tazminatın ödenmesinden yeni kulübün futbolcu ile müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı hükmü getirilmiştir. Ayartmak veya ayartmış kabul edilmek sadece sportif ceza yönünden önem ifade etmektedir.

● FIFA, bir futbolcu ile sözleşme yapmak isteyen kulübün, oyuncu ile görüşmeye başlamadan önce mevcut kulübünü yazılı olarak bilgilendirmesini, futbolcunun ancak sözleşmesi sona ermiş veya altı ay içinde sona erecek ise başka bir kulüple sözleşme yapmakla serbest olacağını öngörmüştür.

Bu düzenleme, özellikle ulusal bazda düşünüldüğünde, mevcut kulübün izninin alınması şartına bağlı olarak ifade edilmeliydi. Ayrıca yine ulusal bazda düşünüldüğünde, futbolcunun sözleşmesinin sona ermesine altı aydan az kalmış ise diğer kulüplerle temas kurmakta serbest kılınmasındaki altı aylık süre çok uzundur.

● Bir sözleşmenin geçerliliğinin sağlık raporu ve/veya çalışma iznine bağlı tutulamayacağı hükmü muhafaza edilmiş ancak ihlali halinde neticesinin ne olacağı ve kulüpler arasında yapılan anlaşmalara ilişkin olan ikinci fıkra kaldırılarak belirsizlik yaratılmıştır.

Temelde, düzenleme yöntemi ve sirküler ile öngörülen değişikliklerin işlenmesiyle, 2001 yılından bu yana yaşanan somut olaylardan elde edilen bilgiler ışığında FIFA Talimatı'nın geliştirilmiş olduğundan şüphe yoktur. Ancak, yukarıda ifade edilmeye çalışılanlar ve burada ifade edilmesi mümkün olmayan diğer “sorun kaynağı” hükümler hala mevcut olduğu gibi yenileri de eklenmiştir. Sanıyorum, FIFA, sirkülerler ile açıklama ve değişiklik duyurmaya bu düzenlemeden sonra da devam edecektir. ■

Yeni mevzuat nedeniyle kiralama imkânlarının kısıtlanması, Gökhan Zan (Diyarbakır'da kiralık) gibi oyuncuların konumunu da zorlaştıracakla benziyor.

Futbol ve Hukuk

atlarına aynen dahil etmeleri zorunlu olan hükümler şöyledir:

Madde 2- Amatör ve Profesyonel Oyuncular

Madde 3- Amatörlüğe dönüş

Madde 4- Faal Futbolculuğun sona ermesi

Madde 5- Tescil

Madde 6- Transfer dönemleri

Madde 7- Oyuncu Pasaportu

Madde 8- Tescil Talebi,

Madde 10- Kiralama,

Madde 11- Tescilsiz oyuncular,

Madde 18- Profesyoneller ile kulüpler arasındaki sözleşmelere ilişkin özel hükümler,

● Sözleşmeye saygının korunması için ulusal genel mevzuat da göz önüne alınarak ulusal federasyon mevzuatına dahil edilmesi gereken hükümler;

Madde 13- Akde vefa

Madde 14- Haklı sebeple fesih

Madde 15- Sportif haklı sebeple fesih

Madde 16- Sezon içinde feshin sınırlandırılması

Madde 17- 1. paragraf ; ihlalde bulunanın tazminat ödemesi ve 2. paragraf; Tazminat yükümlülüğünün üçüncü kişilere devredilmeyeceği ve oyuncu tazminat yükümlüsü olur ise oyuncu ve yeni kulübün bu tutardan müşterek ve müteselsilen sorumlu olacağı,

3. paragraf; Oyuncu için sportif ceza,

4. paragraf; Kulüp için sportif ceza,

Fitbol Sevişgenleri

2017
GİT

şu dünyada
okumadığım kitap,
gezmediğim ülke,
yemediğim halt
kalmadı, jübile'ciğim..

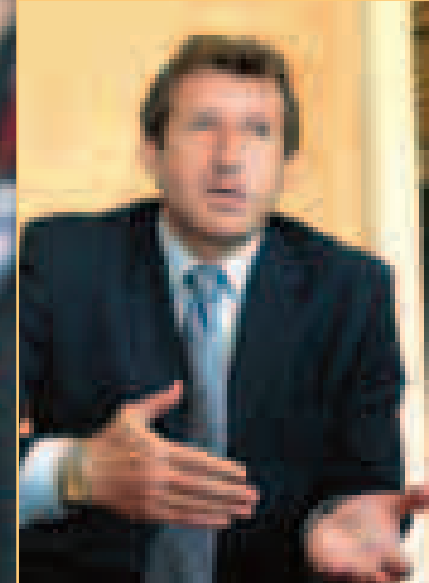
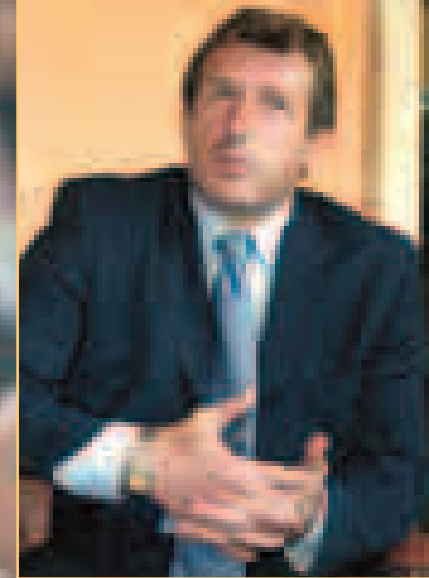
fekat
adım
jübile
değil,
jülide

Antrenörü iyi yapan takımımızdır!

“Eğer iyi bir antrenör olmak istiyorsanız kesinlikle iyi neticeler almanız gerekiyor, çünkü her şey neticelere bağlı. Onun ötesinde bir gerçek yoktur. Mutlak olan odur. Bir antrenörün yapması gereken tek şey budur ve bunun dışında hiçbir sonuç kabul edilemez. Hocanın başarılı ve iyi olması tamamen futbol takımına bağlıdır. Kendisi ne kadar yetenekli olursa olsun, takımı kötüye yapacak hiçbir şeyi yoktur. Yani bütün ufkunu futbol takımının yeteneğine endeksler.”

Saffet Susiç

Türk futbolu günden güne ilerliyor ve ilerlemekte. Galatasaray UEFA şampiyonu oldu, Türkiye Milli Takımı dünya üçüncülüğünü elde etti. Bunlara tesadüf diyemezsiniz. Türkiye'nin en son Avrupa Şampiyonası'na gidemeyişini bir kaza ya da şanssızlık olarak görüyorum. Oraya gitmek Türkiye'nin hakkıydı. Çünkü Türkiye artık bir değer Avrupa'da. Futbolcularıyla da, takımlarıyla da bu bir gerçek. Ama her şey güllük gülistanlık da değil. Türk futbolunda 3 büyük takımın haricinde maddi olarak yatırım yapabilen bir takım yok. Futbolda maddiyat çok önemli. Dikkat ederseniz, dünyanın büyük yıldızları İspanya'ya, İtalya'ya, İngiltere'ye gidiyor, ama Türkiye'ye gelmiyorlar.

▼Kariyerinizden başlayalım. Bir dönem Avrupa'nın en iyi futbolcularından biriydiniz. Sonrasında da birçok yıldız futbolcu gibi antrenörlüğe geçtiniz. Neden böyle bir tercih ettiniz?

▲Düşünürseniz, eğer bir futbolcu 20 yıl futbol oynadıysa, bu dönemde üst düzey bir futbolcu olabildiyse, onun için en doğru olan yine futbolda kalması, yani antrenörlüğe devam etmesidir. Sonuçta bu deneyimler onun için en büyük sermayedir ve bu sermaye ancak futbolda para eder.

▼Ama şöyle bir fark, belki de zorluk var. Hele de sizin için. Bir dönem ülkenizin en iyi futbolcularından biriyken bir anda yeniden kariyerinizi başına dönüp antrenör olarak futbol hayatınıza devam etmeye başlıyorsunuz. Bu bir zorluk yaratmadı mı? Yeniden kendinizi ispatlamak zorunda kalacaktınız çünkü...

▲Aksine 20 yıllık futbol kariyerimin bana çok faydası oldu. Eskiden iyi bir futbolcu olmanın büyük önemi vardır antrenörlükte. Eksi olarak değil artı olarak etkiler kariyerinizi. Çünkü futbolcunun teknik adama saygı duyması gerekir. Ben futbolculuk zamanımda hocam olacak adama bakıyordum ve ben daha iyi bir futbolcu ol- sun istiyordum ki bir şeyler öğreneyim. Eğer hoca yıllarca futbol oynamış ve ün yapmış bir insansa, futbolcu- suna bir şey söylediğinde o adamın ikna olması daha kolay olur. O söylüyorsa doğru söylüyordur der. Neden? Çünkü en az 20 yıl futbol oynamış ve söylediklerini başarıyla daha evvel kendi uygulamış. Bu yüzden ben futbolculuk geçmişimin hiç zararını görmedim bu yolda.

▼Sizin futbolculuk kariyerinizde en önemli zirve Paris Saint Germain dönemi. PSG'nin o dönem en iyi oyuncularından biriydiniz. Avrupa'da uzun süre top koşturdunuz ve deneyim biriktirdiniz. Antrenör olarak yurtdışında görev yapmakla futbolcu olarak görev yapmak arasında ne gibi bir fark var?

▲Şunu söyleyebilirim ki, antrenörlük gerçekten çok daha zor bir meslek. Bu bir gerçek. Zorluk şuradan geliyor; eğer iyi bir antrenör olmak istiyorsanız kesinlikle iyi neticeler almanız gerekiyor, her şey neticelere bağlı. Onun ötesinde bir gerçek

Konya ile sezon sonuna kadar mukavem var. Hedefimiz ligi 5. ile 8. arasında bir yerde bitirmek. Benim için mühim olan şudur; Konyaspor şu anda Türkiye'de değerli bir takım oldu, herkes değer veriyor. Benim gelmemle beraber Konya da bir yere geldi. Herkes bizim takım için iyi konuşuyor. Futbolcularıma iyi futbolcu deniyor. Bunlarla beraber bizim de kıymetimiz artıyor. Bunu artırabilirsek başarılı oluruz işte. Ama en başta söylediklerimi tekrarlayayım. Bunun için iyi neticeler almak gerekiyor.

Bizim bütçemiz 10 milyon dolarsa, büyük takımların 100 milyon dolar oluyor. Bu da çok büyük bir fark...

Onun için anca yüz sene sonra onlara yetişebiliriz gibi geliyor. Maddi durum çok önemli yani. İkinci bir sebep daha var; seyirci faktörü. Dört büyük takımın ülkenin her yerinde seyircisi var. Onlar yabancı sahada oynadıkları zamanlarda bile sanki kendi evindeymiş gibi rahat oynuyorlar. Tribünlerin yarısı kendi seyircilerinden oluşuyor. Bu, dünyanın hiçbir yerinde yoktur, Türkiye'ye özgü bir özelliktir.

yoktur. Mutlak olan odur. Bir antrenörün yapması gerek tek şey budur ve bunun dışında hiçbir sonuç kabul edilemez. Hoca'nın başarılı ve iyi olması tamamen futbol takımına bağlıdır. Kendisi ne kadar yetenekli olursa olsun, takımı kötüyse yapacak hiçbir şeyi yoktur. Yani bütün ufku futbol takımının yeteneğine bağlıdır. O iyiye hoca da iyidir, kötüye de kötü. Oysa büyük futbolcu çok güçsüz bir takımda da büyük futbolcu olabilir. O bir tek kendinden sorumludur ve yeteneklerini sergiledikçe başarılı olacaktır. Futbolcu değerini kendi belirleyebilir yani. Ama teknik adamların bu şansı yoktur. Tecrübelerime dayanarak şunu söyleyebilirim ki, futbolcu olarak mağlubiyeti çok çabuk unutabiliyorsun ama hoca olarak bu hiç de kolay olmuyor. Antrenörler bu üzüntüyü çok ama çok daha fazla derinden yaşıyorlar. Teknik adam mağlup olduğu zaman futboldan farklı düşünüyor. Kendi ne sorular sorup duruyor mesela; acaba ben mi bir yanlışlık yaptım, daha önceden değişiklik yapmam gerekir miydi, bu takım yerine başka bir takım çıkarsam galip gelir miydik?.. Bütün filmi geriye alıp baştan seyretmek ve çözmek için çabalar antrenör. Ama futbolcu öyle değil ki. Bu maçı kaybeder ve hemen unuttur, diğer maçlara bakar. Onunki kolay, iş bitince kendisi çekip gidebiliyor. Oysa teknik adamın kafasında binbir soru olur böyle durumlarda.

▼Tüm bu söyledikleriniz antrenörler için takım oyununun neden önemli olduğunu gösteriyor değil mi?

▲Tabii ki. Takım oyunu çok önemlidir ama yine söylüyorum; ilk sırada netice vardır. İyi netice alırsan iyi antrenörsündür. İyi netice alamazsan, ne kadar iyi oynatırsanız oynatın kimse sizi takdir etmez. Çok yakın zamana dönelim, kupada yarı final maçlarını hepimiz izledik. Trabzonspor, Galatasaray'dan çok çok daha iyi oynadı ama finale Galatasaray gitti. Yine Denizli daha etkiliydi Fenerbahçe'den ama tur atlayan 9 kişiyle yine Fenerbahçe oldu. Futbolda en önemli şey neticedir. Bunun tartışması bile olmaz.

▼Avrupa'da son dönemlerde şöyle bir

tartışma var zaten. Asıl neticeyse, güzel futbol oynamak ikinci plandadır, önemli olan goldür diyor bazıları. Bu futbolun geleceği için iyi bir şey mi kötü bir şey mi?

▲Bana göre kötü bir şey değil. Çünkü iyi oynayan takım kesinlikle sonunda iyi neticeler de alacaktır. Ben buna inanırım. Çok iyi oynayıp sürekli kötü neticeler alan takımlar çok azdır. Uzun dönemde iyi oyun mutlaka karşılığını bulacaktır.

Zaten genelde iyi oynayan, iyi neticeyi alır. Gole dönük futbolda da futbola bir zararı yoktur. Gol sistematik bir golse, zaten güzeldir.

▼Eski Yugoslavya topraklarında spora çok büyük bir yatkınlık var. Sporon her dalında bir sürü oyuncu yetişiyor. Ama bireysel yetenek çok fazla olmasına karşın o bölgedeki ülkeler ve takımlar, takım bilinci açısından o kadar başarılı değil. Bir Kızılyıldız dönemi var, onun dışında

futbolda bir başarı yok. Bunu neye bağlıyorsunuz, bir nedeni var mı?

▲Şimdi şöyle bir şey var; bir dönem Yugoslavya'da hiç yabancı futbolcu yoktu. Hala da çok azdır. Bu yüzden yetenek çok fazla yetişir. Hatırlarsanız Avrupa Şampiyonlar Ligi'ni hiç yabancı oynatmadan kazanan iki takım vardır. Biri Kızılyıldız diğeri Steaua Bükreş. Bu takımlar müthiş bir başarıya imza attılar. Eski Yugoslavya'da ferdi olarak daha güçlü fut-

bolcular vardı, bu bir gerçek. Ama takım bilinci, takım olma ekolü bir türlü yeşermeyemedi. Bir sürü takım bizden çok daha az yetenekli oyuncularla başarılı oldu. Çünkü takım olmayı başarmışlardı. Oysa hentboldan su topuna, basketboldan jimnastiğe bir sürü yetenek üretir o topraklar. Bu dalların çoğunda da hem Avrupa hem Dünya Şampiyonluğu kazandılar. O yörede Allah vergisi bir yetenek kaynağı olduğu kesin. Herkeste spora karşı bir yatkınlık var. Ama bana göre futbolda güçlü ve yetenekli oyuncular kadar, takım bilinci de önemli. Hatta daha da önemli. Biraz bunun üzerine çalışmak gerekiyor sanırım.

▼Peki Türkiye'nin oyun karakterini nasıl tanımlıyorsunuz?

▲Bana göre Türk futbolu günden güne ilerliyor ve ilerlemekte. Galatasaray UEFA şampiyonu oldu, Türkiye Milli Takımı dünya üçüncülüğünü elde etti. Bunlara tesadüf diyemezsiniz.

Türkiye'nin en son Avrupa Şampiyonası'na gidemeyişini bir kaza, bir şanssızlık olarak görüyorum. Oraya gitmek Türkiye'nin hakkıydı. Çünkü Türkiye artık bir değer Avrupa'da. Futbolcularıyla da, takımlarıyla da bu bir gerçek. Ama her şey güllük gülistanlık da değil. Türk futbolunda 3 büyük takımın haricinde maddi olarak yatırım yapabilen bir

takım yok. Futbolda maddiyat çok önemli. Dikkat ederseniz, dünyanın büyük yıldızları İspanya'ya, İtalya'ya, İngiltere'ye gidiyor, ama Türkiye'ye gelmiyorlar. İyi oyuncular gelmiyor mu? Geliyor tabii ki. Lakin Türkiye'de oynayan yabancılar için 'gerçekten büyük bir yıldız' tanımını kullanamıyorsunuz. Tabii tüm bunları ekonomik kapasiteniz belirliyor.

▼Futbolda Fransız futbolu, Brezilya futbolu gibi ekoller var. Yugoslav futbolu devince de kafamızda bir şey belirliyor. Peki Türk futbolu deyince sizin çizeceğiniz bir oyun stili var mı? Türkiye'nin oyun karakterini nasıl görüyorsunuz?

▲Türkiye'nin futbolda ilerlemesi, Türk takımlarının futbola artık iyi yatırım yapmaya başlamasıyla doğru orantılıydı. Bu yatırımlar nasıl yatırımlar? Altyapıyı geliştirmeye başladılar, sahalar kurdular, spor merkezleri yaptılar. Yatırım oldu mu her şeyde ilerleme olur, bilhassa birinci lig takımlarında. Ama daha Türk futbolu hem tesis hem yatırım açısından Avrupa'nın önde gelen ülkelerinin seviyesini kazanamadı henüz. Oyun olarak da Avrupa'nın büyük milli takımları seviyesinde değiller.

▼Sizin Türkiye maceranızı gelelim. Futbolcuyken, mesela PSG'de oynadığınız dönemde hiç Türkiye'ye geldiniz mi?

▲İlginçtir hiç gelmedim. Ne milli takımda futbolcuyken ne de oynadığım takımlarla... Sanırım bu bir şanssızlık benim için.

▼Yani ilk gelişiniz Cannes-Fenerbahçe eşleşmesi sırasında mıydı?

▲Evet aynen öyle. İlk defa öyle gördüm İstanbul'u.

▼O Cannes takımı inanılmaz iyi bir Fransız takımıydı, müthiş yetenekler vardı. Kimlerle çalıştınız orada?

▲Dediğiniz gibi çok iyi bir takımdık. Şimdi Arsenal'de oynayan Patrick Vieira o kadrodaydı mesela. Şimdi Werder Bremen'de oynayan Micoud da vardı. O zamanın tecrübeli futbolcuları ile gençleri iyi harmanlamıştık. Ama Cannes çok da şanslı bir takım değildi. Belediye başkanı, kulüp başkanı gibiydi. Takıma maddi olanakları o sağlıyordu. Ama bazı problemleri oldu ve takımı bıraktı. Böylece takımın temel maddi kaynağı kesilmiş oldu. Zaten Cannes Nice'e 30 km, Monaco'ya ise 50 km uzaklıkta sadece. Arada kalmış bir şehir. Problemler belirence bir anda her şey kötüye gitmeye başladı. Oyuncular satıldı, taraftar gelmez oldu vs. Nitekim takım şu an 3. Lig'de.

▼Peki o Cannes sizin antrenörlük kariyerinizde bir zirve miydi?

▲İlk yıl, evet. En büyük şanssızlığımız Avrupa kupalarına katılamamış olmamızdı. Böyle olunca ikinci yıl takım dağıldı tamamen. Bir yıl sonra Cannes 1. ligden düştü. Hemen ertesi yıl da 2. ligden 3. lige düştü. İmkânlar olmadığından çocukların da inancı kalmamıştı. Takımın buraya gelmesi kaçınılmaz bir sonuçtu. O yüzden ikinci yılı zirve saymam mümkün değil. Ama ilk yıl gerçekten çok zevkli geçmişti.

▼Peki nasıl oldu da İstanbulspor'a yolunuz nasıl düştü?

▲Ben şunu biliyordum, İstanbul çok güzel bir dünya şehri. Belki İstanbulspor o kadar büyük takım değildi ama İstanbul büyüktü. Bu yüzden hiç düşünmeden kabul ettim. Tabii başkanın hedefi olan bir takım kurmak istemesi de beni etkiledi.

Bence iyi şeyler yaptık biz İstanbulspor'da. İyi neticeler aldık. Ligi hep ilk beşe bitirdik. O zamanki başkanımız Cem Uzan bir anda yüzüstü bırakmıştı bizi, ligi daha da yukarılarda bitirebilirdik. Maddi açıdan her şeyi yitirmemize rağmen biz yine ligi iyi bir yerde bitirdik. Dürüst olmak gerekirse, iyi futbolcular da yetiştirdik. Ama kendi sahan yok, seyircin yok; bunlar olmayınca da ancak bu kadar yapabiliyorsunuz!

▼Cannes'da başladınız antrenörlük hayatınıza. Ama Belediye Başkanı gitti ve her şey kötüye gitti. Sonra İstanbulspor'a geldiniz, yine iyi gitmiyordu işler. Bu sefer başkan desteğini çekti takımdan. Şanssızınız galiba...

▲Aslında Cannes'da yaşadığım şey şanssızlık denemez. Çünkü ikinci yıl başladığımda zaten biliyordum bunların yaşanabileceğini. Ben her halükarda oradan gitme niyetindeydim. Ama İstanbulspor için soracak olursan, evet, o dönem yaşadıklarım çok zoruma gitti. Çünkü lig daha yeni başlamış ve biz 4. sıradaydık, bir şeyler yapabiliydik. 7. haftadan sonra başkan birden takımı bıraktı. Ben de gideyim mi gitmeyeyim mi diye düşünmeye başlamıştım ama takımı bırakmak istemedim. Sezon sonuna kadar kaldım.

▼Peki bu hikâyede Konya günleri nasıl başladı? Nasıl düştü yolunuz o taraflara?

▲İstanbulspor'dan ayrıldıktan sonra Suudi Arabistan'ın El Hilal takımını çalıştırdım. Ondandan sonra futbola ilgisi olmayan işlere girdim. Açıkçası bir süre elimi ayağımı çektim futboldan. Bu dönemde teklifler gelmeye devam etti. Ama ailemden uzak kalacağım için bu teklifleri kabul etmedim. Ailesine düşün biri olarak iki yıl çalışmadım bu yüzden. Konya'ya beni çağırdıkları zaman da tereddüt ettim bu nedenden dolayı. Gelmemin en büyük sebebi ise Hamza Hamzaoglu'ydu. Ne zamanki onun burada olduğunu öğrendim, o zaman düşünmeye karar verdim. Buraya ilk geldiğimde, anlaşacağımız aklımın köşesinde bile yoktu. Sonra baktım, hepsi efendi temiz insanlar. Oturduk, konuştuk ve anlaştık.

▼Geçtiğimiz dönemde Bosna tarihinin en büyük futbolcusu seçildiniz ve UEFA'da ülkenizi temsil ettiniz. Ama böyle büyük bir futbolcunun antrenörlük kariyeri aynı ölçüde parlak olmamış. Bundan dolayı futbola bir küslüğünüz ya da antrenörlük konusunda umutsuzluğa kapılmışlığınız var mı?

▲Ben aileme biraz fazla bağlıyım, çocuklarımla zaman geçirmeyi çok seviyorum. Bu da etkiledi kariyerimi. Artı, mad-dî sıkıntım yoktu. Bu yüzden seçici olabile-lüksüne sahiptim. Yani küsmedim futbola, sadece çalışmaya ara verdim. Şunu da açık yüreklilikle söylemeliyim; hep daha büyük takımlardan teklif bekledim. Ama olmadı. Bir ara PSG'ye gidecek gibi oldum. Bana sözler verildi. Lakin gerçekleşmedi. Orada öyle şeyler döndü ki, ben anlayamadım. Beni çok oyaladılar o dönemde. Bir sürü teklifi de bu yüzden geri çevirdim. Sonuçta orası olmadı, diğer teklifler beni tatmin etmedi ve futbolda uzak kaldım bir süre.

▼Şimdi hedefiniz ne peki? Konyaspor ve Saffet Susiç neyi umuyor gelecekte?

▲Konya ile sezon sonuna kadar mukavelem var. Hedefimiz ligi 5. ile 8. arasın-

da bir yerde bitirmek. Benim için mühim olan şudur; Konyaspor şu anda Türkiye'de değerli bir takım oldu, herkes değer veriyor. Benim gelmemle beraber Konya da bir yere geldi. Herkes bizim takım için iyi konuşuyor. Futbolcularıma iyi futbolcu deniyor. Bunlarla beraber bizim de kıymetimiz artıyor. Bunu artırabilirsek başarılı oluruz işte. Ama en başta söylediklerimi tekrarlayayım. Bunun için iyi neticeler almak gerekiyor.

▼Kısa vadeli hedefleriniz bunlar; uzun vadeli hedefleriniz var mı? Mesela yenisinden PSG olabilir mi?

▲Şu anda kimseyle bir temasım yok. Konyaspor ile ne kadar iyi bir derece alırsam o kadar iyi olur. Tabii ki her antrenörün hedefi büyük takımda çalışmaktır. Benim de bu yönde hedeflerim var. Ama şu anda Konyaspor her şeyden önce geliyor.

▼Anadolu takımlarının Türkiye'de şampiyon olabile ihtimalleri var mı? Böyle bir potansiyel görüyor musunuz?

▲Açık konuşayım, bu yüzyıl içinde Anadolu takımlarından birinin şampiyon olacağını zannetmiyorum.

▼Neden? Sadece maddi yetersizlik mi sizi böyle karamsar yapıyor?

▲Dürüst olmak gerekirse öyle. Mesela bizim bütçemiz 10 milyon dolarsa, büyük

takımların 100 milyon dolar oluyor. Bu da çok büyük bir fark.. Onun için ancak yüz sene sonra onlara yetişebiliriz gibi geliyor. Maddi durum çok önemli yani. İkinci bir sebep daha var; seyirci faktörü. Dört büyük takımın ülkenin her yerinde seyircisi var. Onlar yabancı sahada oynadıkları zamanlarda bile sanki kendi evindeymiş gibi rahat oynuyorlar. Tribünlerin yarısı kendi seyircilerinden oluşuyor. Bu, dünyanın hiçbir yerinde yoktur, Türkiye'ye özgü bir özelliktir. ■

Türkiye'de zaten yok ama... Avrupa'da da

Galatasaray 1990'da 10 milyon dolar harcıyordu.

Özel Televizyon Devrimi

Ama üç büyük kulübü diğer takımların fersah fersah önüne geçiren dönüm noktası özel televizyon kanallarının kurulması ve naklen maç yayınlarına başlamasıydı. TRT döneminde futbol yayınlarından çok az gelir elde eden Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray tüm Türkiye'deki popüleritelerini pazarlama fırsatı yakaladı. Magic Box'ın 1990'da kurulması birkaç milyon dolarlık anlaşmalar önermesi tüm kulüplerin gözünü açtı. 1992'den sonra diğer özel kanalların da rekabete girmesiyle TV yayın pastası daha da büyüdü. Bu büyüyen pastadan Trabzonspor'a ufak dilimler, diğer takımlara ise ancak kırıntılar kalıyordu. Bütçelerini büyütmenin yanı sıra kulüp yapılarını da modernleştirme çabasına giren üç büyükler şampiyonluk mücadelesinde yalnız kaldılar. 1996'da havuz sisteminin kurulması TV gelirlerini bir parça dengelese de üç büyüklerin hegemonyasını kıramadı. Pasta büyüdüğü üç büyükler farkı daha da açtı. Halen sezonluk yaklaşık 100 milyon dolarlık yayın pastasının yarısını dört takım paylaşıyor. 14 takım da kalan yarısını alıyor. Bu eşitsizliğe karşı hiçbir kulüp sesini fazla yükseltmedi. Şimdi Fenerbahçe 42 bin kişilik stadyumu ve Fenerium mağazalar zinciriyle kulüp olarak 100 milyon dolarlık bir bütçeyi hedeflerken 1. ligin bazı takımları 4 milyon dolarlık TV gelirleriyle bütün bir yılı geçiriyorlar. Bu tabloya bakarak Türkiye Ligi'nde sağlıklı bir rekabetin yaşandığını söylemek zor. 4'lü ve 5'li bir şampiyonluk yarışına artık çok ender şahitlik ediyorsunuz.

En Çekişmeli Sezonlar

Türkiye Ligi'nde 1985-86 ve 1986-87'de

rekabet azalıyor

Samsunspor, 1992-93'te Kocaelispor, 2000-01'de Gaziantepspor ve 2002-03'te Gençlerbirliği'nin araya girmesiyle son derece heyecanlı şampiyonluk yarışları izlendi. 1986-87'de bitime 6 hafta kala dört takım Beşiktaş, Galatasaray, Samsunspor ve Trabzonspor kıyasıya çekişiyordu. Ama son haftalarda iki Anadolu takımı çözüldü. Zirve Galatasaray ve Beşiktaş'a kaldı. 1992-93 lig tarihinin en çekişmeli sezonlarından biriydi. 2. ligenin yükseldiği sezon büyük çıkış yapan ve ilk yarıyı lider bitiren Kocaelispor 20. haftaya kadar kol-tuğunu korudu. Liderlik üç büyüklerin arasında el değiştirip durdu. Trabzonspor da üç İstanbul takımını yenerek sürpriz bir çıkış yapınca bitime altı hafta kala beş takım beş puan içinde yer alıyordu. 2000-01'de de Gaziantepspor bitime 6 hafta kalaya kadar şampiyonluk hayali kuruyordu. Ancak, 29. haftada Fenerbahçe deplasmanında ilk yarı 3-0 öndeyken 4-3 yenilince lige havlu attı.

Avrupa ligleri kuruluşlarından bu yana Türkiye'ye göre daha fazla şampiyon çıkardı. Ancak bu özellikleri son yıllarda azalmaya başladı. Özellikle futbolun ticarileşmesi, televizyon gelirlerinin akıl almaz biçimde artması ve yabancı oyuncu sınırlamasının kalkması birçok ülkede küçük takımların şampiyonluk iddiasını azalttı. Cagliari'yi, Ipswich Town'ı, Derby County'i Real Sociedad'ı şampiyon görmek artık pek kolay değil. Birkaç yıl önce İtalyan teknik direktör Fabio Capello "Avrupa'da taşra futbolu bitti" derken büyük şehirlerin zenginliğini basamak olarak kullanan takımlara vurgu yapmak istemişti. Spor yazarı Simon Kuper de Avrupa futboluna damga vuracak takımları saptarken 3M örneğini vermişti. Kuper'e göre Milano, Münih ve Manchester'ın üç güçlü takımı maddi gelirleri ve seyirci desteğiyle başarı için gereken şartlara sahipti. Hakikaten de 100 yıllık geleneğe, geniş bir seyirci tabanına sahip, büyük şehirlerin yaşam şartlarından yararlanan ve tüm bu desteği sağlam gelirlerle tahvil eden kulüpler kendi liglerine eskisinden daha büyük ölçüde damga vuruyor. Buna karşılık bu büyük kulüplere kafa tutmaya çalışanlar bir borç sarmalına girdi. İspanya Valencia ve Deportivo, İtalya'da Parma, Lazio ve Roma,

İngiltere'de Leeds United ve Manchester City, Almanya'da Dortmund gelirlerinin üzerinde harcama yaptıkları için dev borçlarla karşı karşıya kaldılar. Bu takımların çoğu kaliteli oyuncuların başka takımlara kapırdı. Hatta Leeds United ve Dortmund stadyumlarını bile satmak zorunda kaldı. Örneğin Avrupa'nın en eski ligi konumundaki İngiltere tarihi boyunca 23 farklı şampiyon çıkardı. Ancak bu sayı son 25 yılda yediye, son 10 yılda ise sadece 3'e düştü. Daima dünyanın en çekişmeli liglerinden biri gözüyle bakılan İngiltere'de 1978'den beri yeni bir şampiyon çıkmıyor. En son Nottingham Forest şampiyon takımlar listesine eklenmişti. Ama

o tarihten beri büyük şehirlerin takımları lige ağırlık koydu. Liverpool'un hakimiyetinin sona ermesinden sonra Manchester United ve Arsenal bir dönem başladı. Manchester United 1993'ten sonra 8 şampiyonluk kazanarak lig damgasını vurdu. Onlara ancak Arsenal karşı koyabildi. 1970'lerin bomba gibi takımları Derby, Leeds, Ipswich

ve Nottingham 2. ligdeler. 1994-95'te şampiyon olan Blackburn ise 2. lige düştü ve geri çıktı. Ama artık sıradan bir takım. Manchester ve Arsenal ikilisinin hegemonyasını ancak Londra takımı Chelsea sarsabilirdi. Londra'nın batısında zengin bir taraftar kitlesine sahip Chelsea de ancak Rus zengini Roman Abramoviç'in yüz milyonlarca sterlinlik yatırımıyla bunu yapabiliyor. Keza İtalya'da Juventus ve Milan ikilisi ligdeki ağırlıklarını iki sezondur iyice artırdılar. Bir süre bu iki büyükle aşık atmaya kalkan Roma, Lazio ve Parma şimdi 150 milyon euroluk borcun içinde debeleniyor. İtalya'da havuz sisteminin delip TV gelirlerini artıran Juventus ve Milan şimdi sezonluk 100 milyon TV geliriyle İtalya'da rakip tanımıyorlar. Son 20 yılda şampiyonluk tatmış Napoli, Verona, Sampdoria ise bu başarılarını devam ettiremedikleri gibi adeta ansansör takımlar haline geldiler. Almanya'da Bayern Münih çok yüksek sponsorluk gelirleriyle rakipsiz. Son 20 yılda kazandıkları 11 şampiyonluk bu üstünlüğün bir göstergesi. Tüm bu örneklerin karşısında daha çekişmeli bir rekabetin yaşandığı Fransa bile dengeli lig yapısını korumakta zorlanıyor. Son 25 yılda 9 farklı şampiyon çıkıp bu konuda rekortmen konumundaki Fransa'da Lyon üstüste dördüncü şampiyonluğuna ulaşmak üzere. Her yıl farklı bir şampiyonun çıkmasına izin veren Fransız sistemi gelir pastasının büyümesiyle biraz bozuldu. Halbuki Fransa'daki yüksek vergiler ve TV gelirlerinin dengeli paylaşımı Auxerre, Lens, Metz gibi küçük takımların başarı şansını artırıyordu. Avrupa'nın Türkiye'yle birlikte aynı seviyede yer alan liglerinde de bir dengesizlik var. Hollanda, İskoçya, Portekiz ve Yunanistan'da büyük takımların arasından sıyrılmak neredeyse imkansız. Örneğin Hollanda'da 1981'den beri sadece üç büyük takım Ajax, Feyenoord ve PSV şampiyonluk başarısını tattı. İskoçya'da Celtic ve Rangers dışındaki son şampiyon 1985'te Aberdeen'di. Keza Yunanistan'da 10 yıldır sadece Olimpijakos ve Panathinaikos'un yüzü gülüyor. Sadece Portekiz'de Boavista 2000-01'de araya girip Benfica, Porto ve Sporting'in tekelini kırdı. Bu sezon da Portekiz liginde Braga'nın katılımıyla beş takımlı kıyasıya bir çekişme yaşanıyor. ■

AVRUPA LİGLERİ'NDE ŞAMPİYON SAYISI

ÜLKE	TÜM ZAMANLAR	SON 25 SEZON (1980-2004)	SON 10 SEZON (1995-2004)
ALMANYA	11	6	4
FRANSA	17	9	6
İNGİLTERE	23	7	3
İSPANYA	9	7	5
İTALYA	12	8	4
BELÇİKA	15	7	4
HOLLANDA	7	4	3
İSKOÇYA	11	4	2
PORTEKİZ	4	4	3
TÜRKİYE	4	4	3
YUNANİSTAN	5	5	2

AVRUPA LİGLERİ'NDE EN ÇOK ŞAMPİYON TAKIMLAR

ÜLKE	LİĞİN KURULUŞU	EN ÇOK ŞAMPİYON	SON YENİ ŞAMPİYON
ALMANYA	1964	BAYERN 17	DORTMUND 1995
FRANSA	1933	ST. ETIENNE 10	LYON 2002
İNGİLTERE	1889	LIVERPOOL 18	NOTTINGHAM 1978
İSPANYA	1929	REAL MADRID 29	DEPORTIVO 2000
İTALYA	1930	JUVENTUS 25	SAMPDORIA 1991
BELÇİKA	1896	ANDERLECHT 27	GENK 1999
HOLLANDA	1957	AJAX 21	AZ ALKMAAR 1981
İSKOÇYA	1891	RANGERS 50	DUNDEE UNITED 1983
PORTEKİZ	1939	BENFICA 27	BOAVISTA 2001
TÜRKİYE	1959	FB - GS 15	TRABZON 1976
YUNANİSTAN	1960	OLİMPİYAKOS 17	LARISSA 1988

Not: Değerlendirmeye sadece resmi profesyonel liglerin kurulmasından sonraki dönemler dahil edildi. Ülke şampiyonaları dönemi dikkate alınmadı. Kaynaklar: Guinness Football Records, 1992; www.rsssf.com

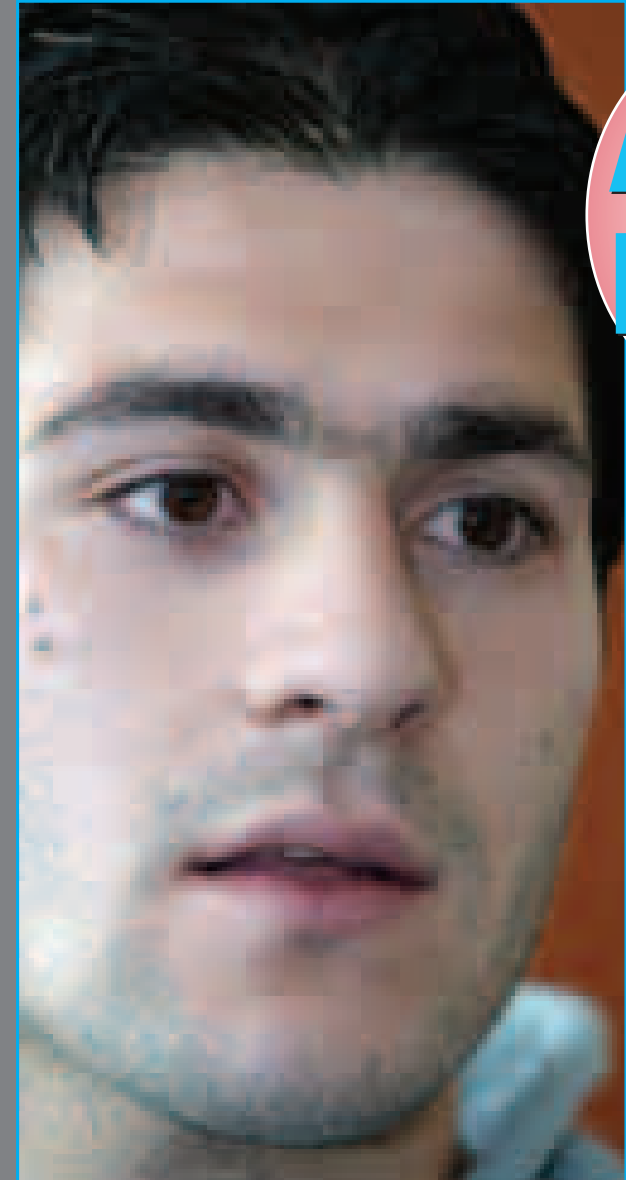
Alp Ulagay

Türkiye Ligi'nde her sezon rekabetin arttığı, küçük takımların dört büyüklerle arayı kapattıkları söylenir durur. Bu artan rekabet sayesinde ligin kalitesinin yükseldiğinden dem vurulur. Halbuki Türkiye Ligi 1976'dan beri yeni bir şampiyon çıkarmadığı gibi dördüncü büyük Trabzonspor da son şampiyonluğunu 1984'te kazandı. Üç İstanbul kulübünün arasında dönen diğer takımların çok seyrek zirve mücadelesi yaptığı bir ligde olsa haksız rekabetten söz edilebilir. Ancak bu durum Türkiye'ye özgü değil, Avrupa'nın önde gelen futbol ülkelerinde de rekabetçi yapı son 25 yılda bozuldu. İngiltere'de Manchester United ve Arsenal'in hegemonyasını ancak Roman Abramoviç'in servetiyle Chelsea bozabilirken Almanya'da Bayern, Fransa'da Lyon lig ağırlıklarını koyuyor. Hollanda, İskoçya ve Yunanistan'da adeta şampiyonluk kartelleri oluştu. Son 20 sezonda Türkiye Ligi'ni üç İstanbul takımı Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray'ın sürükledi. Bu dönemde Galatasaray 9, Beşiktaş 6 ve Fenerbahçe 5 şampiyonluk kazandı. Bu takımlar 20 yıllık dönemde gelirlerini artırarak kaliteli yabancı oyuncularını kadrolarına kattı ve diğer takımlarla aralarındaki farkı açtı. Örneğin Trabzonspor 1984'ten sonra bir daha şampiyonluk yüzü görmedi, sadece üç kez 1994-95, 1995-96 ve 2003-04'te ikincilik koltuğuna oturabildi. Hatta 1998-2003 arasında bordo-maviler şampiyonluk yarışına hiç girmeden sıradan bir takım görüntüsü verdi. Belli sezonlarda zirveye ortaklık eden Samsunspor, Kocaelispor, Gaziantepspor ve Gençlerbirliği gibi takımlar çıktı. Ancak bunların da çıkışı da uzun ömürlü değildi. İstanbul takımları bu kulüplerin önemli oyuncularını transfer ederek yeni başarıların önünü kesti.

Halbuki 1965-1980 arasında üç büyüklerin hakimiyeti önemli ölçüde sarsılmıştı. Türkiye Ligi'nin bu üç büyüğüne gerçekten dış gösteren ilk takım Eskişehirspor'du. Anadolu yıldızı 1969-1975 arası dönemde son maça kadar şampiyonluğu zorlayan iddialı bir takımdı. Üç kez lig ikincisi olmalarına karşın bir türlü şampiyonluk kupasını kaldıramadılar. Onların açtığı yoldan geçmeyi Trabzonspor başardı. Karadeniz temsilcisi 1976-1984 arası dokuz sezonda çoğunluğunu kendi yetiştirdiği oyuncularla tam altı lig şampiyonluğu kazanarak adeta bir Anadolu devrimi gerçekleştirdi. Ayrıca, Boluspor, Orduspor, Zonguldakspor ve Rizespor gibi takımlar ilk sıraları zorladılar. 1980-81'de Adanaspor lig ikincisi bile oldu. Bu yıllarda üç büyüğü birden ilk üç sırada görmeye imkan yoktu. Hatta Beşiktaş'ın puan cetvelinin alt kısmında dolaştığı yıllarda Fenerbahçe ve Galatasaray da zaman zaman düşme korkusu yaşadılar. Üç büyükler için Anadolu deplasmanlarında hele her sezon gidilen 5-6 Karadeniz deplasmanında bir puanı kırtarmak iyi sonuçtu. 1980'den sonra yavaş yavaş işler değişti. Türkiye'deki futbol pastasının kademeli biçimde büyümesine bazı şehir takımlarının hevesini kaybetmesi eklenince bu dengeli rekabet tablosu yavaş yavaş kayboldu. 1982'den sonra yabancı futbolcu yasağının kalkmasıyla birlikte İstanbul takımları kadrolarını güçlendirdi. Yabancı sayısı 1988'de üçe çıkarıldı. Üç büyükler İstanbul'daki cezbedici yaşam şartlarını da kullanarak bu yabancı silahını Anadolu takımlarına karşı kullanmaya başladı. Buna paralel biçimde bütçeler büyüdü. Örneğin 1980'de 1,1 milyon dolara bir sezonu geçiren

Henüz 16 yaşındaydı ve futbolcu olmak arzusundaydı. O sıralar Fransa'da yaşamaktaydı. Bir gün kararını verdi, ailesinin karşı çıkmasına karşın çantasını kapıp Türkiye'ye geldi. İlk durağı Ankaragücü'ydü. 17 yaşında Süper Lig'de forma giydi. Oradan Trabzonspor'a geçti ve ardından Ümit Milli Takım'a yükseldi.

Kararlıydı, hırslıydı ve istekliydı... Ama talihsizlikler de sürekli onu izlemekteydi. Omuzu kırıldı, dizi döndü, iki kez ameliyat geçirdi. Aylarca boğuştuğu sakatlıkları da azmi ve inadı sayesinde yendi. Şimdi geleceğe daha emin adımlarla yürüyor. Türk futbolunun yarınlarına damgasına vurmayı hedefliyor...

Adem Koçak

Fransa'da büyüdüm. Futbola ilk, Lyon yakınlarında küçük bir takımda başladım. Sonra baktım yeteneğim var, futbolcu olmaya karar verdim. Ama orada bir türlü istediğim fırsatları yakalayamadım. Bunun üzerine kalktım Türkiye'ye geldim. Bir kez kafama koymuştum futbolcu olmayı. Ne olursa olsun şansımı denemek istiyordum. Türkiye'de Ankaragücü'nde şans buldum sonunda. Orada da çıkışa geçtim zaten.

Onunkisi bir azim hikâyesi!

▼Trabzonspor'un gerek şehir kültürü, gerekse futbol kültürü açısından kendine özgü bir yanı var. Sen Trabzon altyapısından yetişmeyen, transferle Trabzon'a gelmiş bir oyuncusun. Trabzon'a geldiğinde hemen bu farklılığı hissettin mi? Hayatı zorlaştıran bir yanı var mı?

▲Bence hiç yok. İlk geldiğimde neredeyse hiç zorluk çekmedim. Böyle durumlarda insan biraz tedirgin olur genelde. Sonuçta yeni bir takıma gelmişsin, ortam yeni, insanlar yeni. Ama sağolsun en büyüğünden en küçüğüne hepsi çok iyi karşıladılar beni. Oyle bir ortam ile karşılaştım ki, sanki kendi yuvam gibiydi. Neredeyse hiç zorluk çekmedim diyebilirim.

▼Gerçekten de iyi uyum sağlamışsın. Üstelik sen altyapı eğitimi ni farklı bir ülkede aldın öyle değil mi?

▲Evet, Fransa'da büyüdüm. Lyon yakınlarında küçük bir takımda oynamaya başladım ilk. Sonra baktım yeteneğim var, futbolcu olmaya karar verdim. Ama orada bir türlü istediğim fırsatları yakalayamadım. Bunun üzerine kalktım Türkiye'ye geldim.

▼Sen hangi takımı tutuyordun orada?

▲Lyon'u desteklerdim en çok.

▼Oranın imkanları hep daha fazladır denir. Neden şansını orada denemedin?

▲Açıkçası ben bu inanışın lafı kaldığını düşünüyorum. Orada yabancıya karşı farklı bakıyorlar bence. Ben de istediğim bu fırsatları sanırım bu yüzden yakalayamadım. Ama bir kez kafama koymuştum futbolcu olmayı. Ne olursa olsun şansımı denemek istiyordum. Türkiye'de Ankaragücü'nde şans buldum sonunda. Orada da çıkışa geçtim zaten.

▼Geliş sürecinde neler oldu? Mesela ailen ne dedi? 16 yaşındasın sonuçta, insanın çevresi tedirgin olabilir. Kalkıyorsun Türkiye'ye geliyorsun ve futbolcu olmaya çalışıyorsun. Kolay olmasa gerekl...

▲Kolay olduğunu söylemedim zaten. Mesela annem hiç istemedi. Üstelik sadece ben gelmişim ve bundan dolayı da endişeleri vardı. Bir tek en büyük ağabeyim destek çıktı. Bir de bizim ailede futbol merakı vardı genelde. İki ağabeyim de, babam da çok meraklıdır. O yüzden şansımı denememe zor da olsa izin verildi.

▼Yani ailen başlarda karşı çıkıyor olsa da sen Türkiye'ye dönüp futbolcu olmak için çabalamaya karar verdin öyle mi?

▲Evet, şansımı bir deneyeyim dedim. Sonuçta hedeflerim vardı. Kendime güveniyordum ve futbolcu olmak istiyordum.

▲Peki kim getirdi seni buraya?

▼Hiç kimse. Aldım valizimi atladım, geldim. Oylesine yani.

▲Sonra Ankaragücü'yle nasıl buluştun?

▲Orada Adnan Şentürk diye bir hocam vardı. Çok sevdiğim, çok iyi bir insandır. Bana en büyük desteği o verdi. Benim futbolcu olacağıma ilk inanan odur.

▼Nerede kalıyordun peki? Var mıydı eş dost?

▲Dayım bakıyordu bana. Geldim onun yanına yerleştim resmen. Açıkçası kimse yapmaz bunu. Sonra Ankaragücü'nde Adnan Şentürk hocam ilk beni gördü ve oynamaya başladı. Üç ay sonra 'Adem sen büyük takımda oynayacaksın' demeye başladı. 'Bunları aklından hiç çıkarma, ben sende büyük potansiyel görüyorum, gör bak sen milli de olacaksın' diye diye beni motive etti. Tabii ben de bu tip sözleri duydukça çok mutlu oldum.

▼Sonra nasıl gelişti hikâye?

▲Sonra A takıma çıktım. Beni buraya ilk çıkaran da Ersun Hoca'dır. Ama ben o dönemde çok şansız sakatlıklar geçirmeye başladım. Önce omuzum kırıldı, sonra dizim çıktı. Tam düzeldim derken sonra tekrar bir omuz sorunu yaşadım. Genç yaşta epey bir sakatlık yaşadım yani. 18-19 yaşında bu kadar zorluklarla debelenince haliyle bu beni bayacağı bir geri attı. Ondan sonra rahmetli Tevfik Lav hoca bana şans verdi. Bu çok önemliydi bence. Ardından, Rıza Hoca da beni oynatmaya başladı.

Su andaki güvenimi sağlayan en önemli hocalardan biridir o. Formayı giydikten sonra artık bırakmamaya kararlıyım.

▼Ama her şey iyi giderken geçirdiğin sakatlıkların seni kötü etkilemiştir. Çok moralin bozuldu değil mi? Kaç ay oynamadın?

▲Çok uzun sürdü. 5-5,5 ay futbol oynamadım. Üstelik tam geçerken bir daha çatladı. İki kez ameliyat oldum. Yine de bir türlü olmadı falan. Çok kötü günlerdi.

▼O günlerde şöyle bir his geldi mi sana; "bu iş olmayacak, başaramayacağım..."

▲Hiç o psikolojiye girmedim. Sonuçta bu yola çıktysam sonunu getirmeliydim. Oynamadığım zamanlar futbolu çok özledim. Düşünün koşmak bile yasaktı. Çünkü koştuğun zaman omuz hareket ediyor ve bu da kaynamayı geciktiriyordu.

▼O 5 ayda ne yaptın? Ailen seni buralara yolluyor, haber geliyor sakatlık geçirmişsin, oynayamıyorsun. Geri çağırmadılar mı seni ya da dayın sitem etmedi mi?

▲Dayım hiçbir sitem etmedi, tersine kendi evladı gibi sahip çıktı bana. Hiç unutmam, omuzun kaynaması için ne yapılması lazımsa onu yaptı ekstradan. Et suyu içirdi mesela. Zorla süt, yoğurt ne varsa verirdi. Çok iyi bakardı bana. Ailem ibiraz mırın kırın etti. Ama ben dönmek istemedim. Bu yola baş koymuştum, sakatlık yıldırılamazdı. Daha da hırslandım ve çok çalıştım. Sonuçta da A takıma çıkmayı başardım.

▼Kaç yaşındaydın A Takım'a çıktığında?

▲17. Böylece çok erken yaşta Süper Lig tecrübem oldu. Tabii böyle olunca sakatlıklarımı falan unuttum.

▼İlk gün neler hissettin? Sonuçta Fransa'dan kalkıp gelmişsin. Hiçbir şey kesin değil! Ama sen bir anda Ankaragücü formasıyla Süper Lig maçına çıkıyorsun...

▲Aynen dediğiniz gibi oldu. O ilk karşılaşma çok önemliydi. Çok heyecanlandım. Düşünsenize bir hayaliniz gerçek oluyor. Bir Samsun maçıydı. Ersun Hoca dönemi ve yedi hafta üst üste mağlup olmuştuk. Samsunspor ile içeride oynayacaktık. 2-0'ı yakaladık. Sonra Ersun Hoca baktım beni çağırırdı ve 'Hadi gir ba-

kalım' dedi. Nasıl mutlu oldum anlatamam. Bu yüzden o maçı unutmam mümkün değil. Ama çabuk attım şaşkınlığı.

Çünkü o sahaya çıktığımda, şaşkımdan ziyade kendimi göstermem gerekiyordu.

▼Defansif orta saha olarak da oynuyorsun. Ama o mevki güç ister. Oysa sen fizik açıdan o kadar güçlü değilsin henüz. Kendini nasıl hazırlıyorsun? Ayrıca ilk tercihin bu mevki değil, öyle değil mi?

▲Aslında ben serbest oynarım, hücumun arkasında. Güç olarak da iyi durumda olduğumu düşünüyorum. Tabii genetik yapı da etkili, ama çabalayarak da çok şey olabilir. Sonuçta, bunu hiç unutmamak lazım. Ersun Hoca'nın bu konuda çok faydası olmuştur. Çok şey öğrendik ondan. 'Bu yaşta kazanacağınız güç sizi ileriye taşır. Şimdi ne kadar biriktirseniz geleceğiniz o kadar garanti olur. Çünkü ileride üstüne pek fazla bir şey koyamazsınız. Bu yüzden şimdi yükleyebildiğiniz kadar güç yükleyin. İyi çalışın' derdi.

▼Peki bu bu yüzden mi kırıldı omzun?

▲Hayır, o zaman PAF takımında oynuyordum. Bir pozisyonunda kötü düştüm. Omzum kırılmış dediler. O kadar farkında değilim ki olayın ciddiyetinin, 15 gün sonraki Galatasaray maçına çıkabilir miyim diye sordum. Oysa aylar sürecek bir sakatlık bu.

▼Öğrendiğinde yıkıldın tabii!..

▲Yok o kadar yıkılmadım. Çünkü baştan beş ay oynamayacaksın demediler. Önce 2 aylık bir süre söz konusu oldu. Sonra bu süre geçti, ama ben de ağırlar devam ediyor, oynayamıyorum. Böyle böyle 5,5 ay geçti. Her hafta film çektiyorduk. Ben de anlar olmuştum artık. Biraz kaynadiğımı görünce fark ediyordum ve seviniyordum.

▼Sonra düzeldin ve takıma girdin...

▲Neredee! Tam toparladım, sezona iyi bir giriş yapmak istiyordum. Bu sefer de dizim döndü. Onunla uğraştım uzun uzun.

▼Oyun özelliklerinin mi neden oluyordu bu sakatlıklara yoksa şanssızlık mıydı sadece?

▲Ben o dönemde de çok çalışıyordum. O yüzden güçsüz olduğumu hiç düşünmüyordum. Ama insanın aklına hiç gelmeyecek bir şekilde sakatlandım. Maç sırasında, ayağımı topa uzatmak istiyordum, çime takıldım ve dizim döndü. Hayır, biri çıkıp vursa, demek ki ben zayıfım derim. Ama ortada kimseler yokken sakatlandım.

▼Ankaragücü'nde yükselmeye başladığın dönemde senin gibi bir sürü genç, şans bulmaya ve iyi oynamaya başladı. Umut Bulut mesela. Bu yükselişin ödülü olarak Ümit Milli Takım'ı bekliyor muydun?

▲Her şeyden önce Ümit Milli Takım'a gelebilmenin, kendi takımında oynamaktan geçtiğini biliyordum. Rıza Hoca forma şansı verince bunu iyi kullandım. İyi de oynamaya başlamıştım. Açıkçası tüm bu sürecin sonucunda bekliyordum seçilmeyi.

▼Peki Trabzonspor'a gelişin nasıl oldu?

▲Ziya Hoca sayesinde oldu. Öncesinde gazeteler yazmaya başlamıştı. Rıza Hoca Ankaragücü'nden ayrıldığında hal hatır sormak için aramıştı. O aracı olmuş. Ziya Hoca da beni izliyormuş. Görüştük. Rıza Hoca Trabzon seni çok istiyor, %90 olacak bu iş. Eğer böyle bir teklif olursa sakın reddetme, git' deyip duruyordu bana.

▼Senin kafanda hiç tereddüt var mıydı Trabzon'a giderken?

▲Hiç yoktu. Büyük camiaya geldiğimi biliyordum. Kim istemez Trabzonspor'u?

▼Ama büyük takımda oynamanın da kendine özgü zorlukları var. Çok seveni var hepsinin, ama tepkileri de o derece

"A Milli olmak istiyorum"

Şampiyonluğu hayal ediyorum. Şunu çok net ifade edeyim: Ben şampiyon olmak istiyorum. Trabzon'da olursa ne âlâ. Burada şampiyonluk yaşamak gerçekten güzel olacaktır. Sonra A Milli olmak istiyorum ve o takımın bir parçası olmak hedefim.

yoğun oluyor. Bu sende hiç baskı yaratmıyor mu? Mesela bu sezon Hasan Şaş'ın, Selçuk'un, Deniz'in kaldığı durumlar var. Trabzon'da da buna benzer şeyler oluyor. Genç bir oyuncu topu ayağına aldığı anda da baskı karşısına ne yapar?

▲Kendi açımdan cevaplayayım. Sahaya çıktığımda kesinlikle öyle düşünmüyorum. Zaten düşünürsen oynayamazsın. Top ayağındayken, onlar bağırırsa ne yapacağını da bilemez duruma gelmek kadar kötü şey yoktur. Bunun adı 'topu en yakınına at, kaç' olur. Bu yüzden sorumluluk almaktan korkmamak gerek. Ben de tepki den hiç korkmadım. Olacaktır, futbolun içinde bunlar her zaman vardır. Ama asıl olan ona rağmen başarılı olmaktır.

▼Büyük takımda kadroda sürekli yer bulamıyorsun. Son derece geniştir ekip var ve opsiyonlar çok fazla. Bazı futbolcular, oynarken yedeğe düştüğünde moralleri bozulur. Sende böyle bir şey oldu mu hiç?

▲Hayır olmadı. Sonuçta işim bu. Hoca bana ne derse onu yaparım. Bana oynayacaksa derse çıkar elimden geleni yaparım, bırakırsa, oynayacakmış gibi kendimi hazır tutarım ki o sahaya girdiğim zaman bana güvenenleri mahcup etmeyeyim. Herkes kendinden sorumlu sonuçta. 'Ben bir maç oynamadım, o zaman öbür maçta da oynamayacağım' gibi şeyler olmaz. Böyle düşünenler yanlış yaparlar. Ben yedek kalmaktan hiç korkmadım. Hep kendimi hazır tuttum. Eğer bunu yapmazsam kendim kaybederim diye düşünüyorum.

▼Trabzon'da oynuyorsun. Ümit Milli Takım'a çağırılıyorsun. Yani işler iyi gidiyor. Senin bu yolculukta hedefin ne?

▲Şampiyonluk hayal ediyorum. Şunu çok net ifade edeyim: Ben şampiyon olmak istiyorum. Trabzon'da olursa ne ala. Burada şampiyonluk yaşamak gerçekten güzel olacaktır. Sonra A Milli olmak istiyorum ve o takımın bir parçası olmak hedefim. ▼Çok gençsin. Mahallede top oynayan

arkadaşların vardır. Çağırıyorlar mı seni?

▲Tam tersine. Onlar da ben sakatlanmayayım diye hiç çağırıyorlar. 'Ne işin var senin bizimle, futbolcusun sen' diyorlar.

▼Bir oyuncu nesini geliştirebilir senin yaşındayken? Ekstre çalışma yapıyor musun?

▲İdman bittiğinde vuruş çalışması yapıyorum, uzun top çalışıyorum. Takım antrenmanlarında fizik ve kondisyon yönünden zaten gerekli şeyi veriyorlar. Ama futbolcu gol vuruşunu, kafaya çıkışını, zayıf ayağını çalışarak geliştirebilir bence.

▼Futbolcular özel hayatında istediği gibi davranamıyor. Öyle ki futboldan başka bir şey düşünemez hale geliyorsun. Mesela sen şimdi Trabzon'da bir gece arkadaşlarla eğleneyim desen hemen laf olacaktır. Bu kötü bir şey mi sence? 21 yaşında özel hayatın bitiyor çünkü...

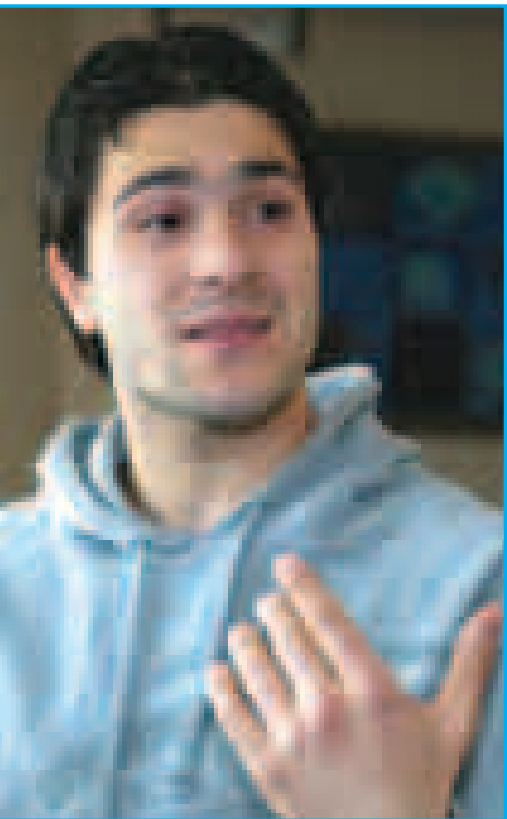
▲Bence bunları yaşamak gerekiyor. Ama tadında bırakmak lazım. Yeter ki bir ölçüşü olsun. Yurtdışında her şey çok farklı. Orneğin Fransa'da maç biter, herkes diskoya gider eğlenirdi. Kimse bir şey söylemezdi. Çünkü bu da hayatın parçası.

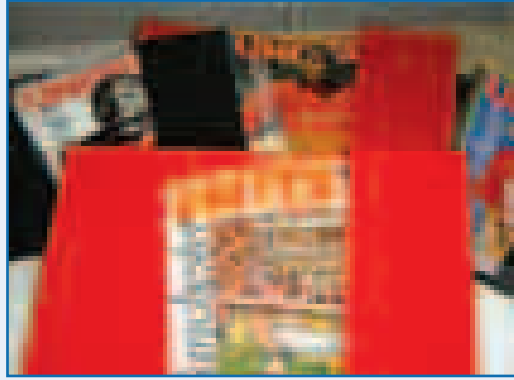
▼Niye Türkiye'de durum böyle? Fransızlar böyle yapıyorlar da başansızlar mı?

▲Hayır değil. Ama biz bunlara tepki gösteriyoruz hep. Şöyle bakabiliriz. Sonuçta bu iş kültür işi. Onlar için farklı olabilir, bizim için daha farklı. 20-30 sene bizde bunlar bile yoktu belki de. Şimdi bu noktaya geldik. İleride daha da farklı bakılacaktır. Bunlar bir süreç sonuçta.

▼Türkiye'de futbol sence nasıl gelişecek? Fransa'da yabancı oyuncu sınırı yok. Ama Milli Takımları hep iyi. Biz nasıl yakalayacağız bu düzeyi?

▲Orada bir sürü öyle takım var. Lyon hep iyi futbol oynamaya çalışan, altyapıdan gelen genç yeteneklere önem veren bir takım. Bu yüzden iyi oyuncular çıkarırlar. Ayrıca Fransızlar Afrikalılardan, özellikle de Cezayirliilerden. Bizim için de yurtdışındaki Türk oyuncular önemli. ■

Rüyalar Tiyatrosu'nda kabus zamanı

Futbol Ekonomi

Dünyanın en zengin kulübü olan Manchester United, okyanus ötesinden gelen teklife direnmeye çalışıyor. Amerikalı işadamı Malcolm Glazer'ın 1 milyar euroyu gözden çıkarıp kulübün başına geçmek istemesi, Ada'da çoktandır kafaları karıştırıyor. Şimdilik teklifleri kabul görmeyen Glazer iştahını sürdürdürsün, Manchester United önümüzdeki sezon, 7.700 koltuk ilavesiyle kapasitesini arttıracığı Old Trafford'da 1250 slot makinesiyle casino işletmeciliğine de hazırlanıyor.

Bir futbol kulübünün başkanı olmanın ağırlığını en güzel tasvir eden, Barcelona şehrinden çıkan bir anektodur: "Barcelona'da yaşayanlar Barcelona Belediye Başkanı'nı değil; FC Barcelona başkanını tanırlar." İngiliz kulüpleri için durum tam tersidir. Futbol endüstrisinin altın çocuğu Manchester United'ın başarısının altını çizmek için sık başvurulan "Manchester United'ın başkanının adını bile bilmiyoruz"

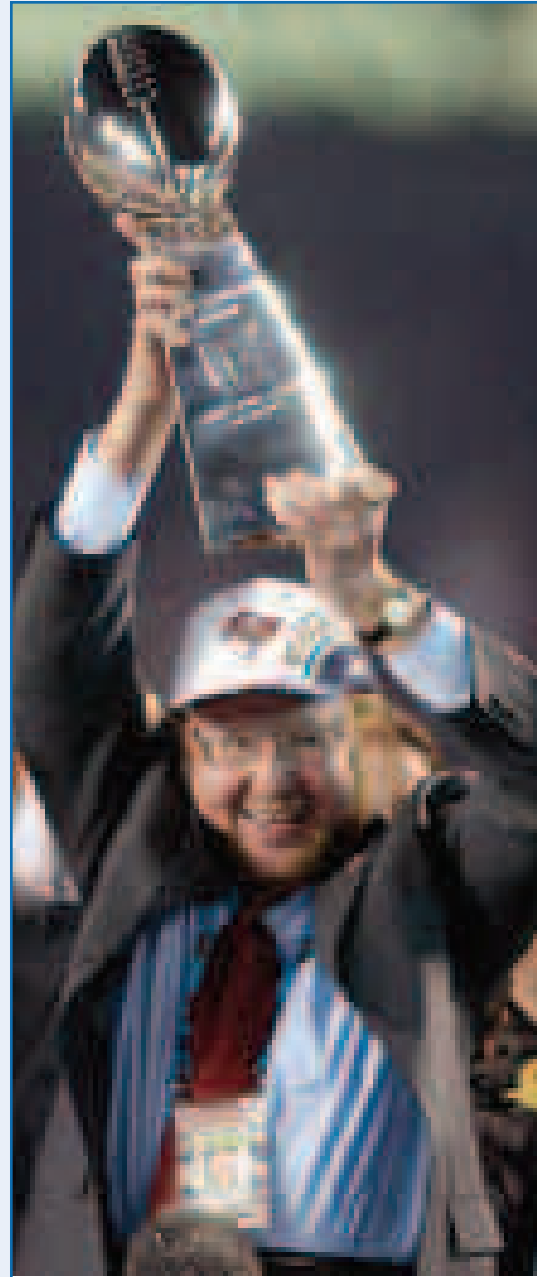
tabiri, Avrupa futbolundaki bir paradoksun da spotudur adeta. Gerçekten de; Van Nistelrooy'un Premier Lig'de attığı gollerin tamamını ceza sahasının içinden attığını bilecek kadar bile Manchester United fanatığı olan bir futbolsever; aynı kulübün başkanının adı sorulduğunda suskun kalır. Haksız da değildir. Real Madrid'in Perez'i, Barcelona'nın Laporta'sı, Inter'in Moratti'si vardır. Fakat Manchester United'ın bir başkanı yoktur! Kafaları karıştıran aslında Avrupa'daki kulüp yapılarının farklı olmasından başka bir şey değildir. İngiltere'de başkan olmanın şartı milyar dolarlık bir hesaba sahip olmaktır. İtalya'da milyar dolarların yanında sosyal hayatta nüfus sahibi olmak, İspanya'da yüklü bir servetin yanında kulübün taşıdığı etnik kimliğin temsilcisi olmak şartı da aranır.

İki sezon önce 80 milyon euro borçla iflasın eşiğine gelirken bugün yarım asır sonra ilk şampiyonluğuna koşan Chelsea'ye hayat öpücüğünü veren Roman Abramovich, Avrupa'da kulüp başkanlığının (sahibi) tanımı üzerine yapılan tartışmaları alevlendiren isim oldu. Hisseleri ele geçirerek başkan olanlar, binlerce kulüp üyesinin oylarıyla koltuğa oturan, takım sevgisi, renkler aşkına başkan olanlar, iflas edip kulübü kayyuma devredenler, politik kimliğine güç katmak için futbolu kullananlar, dünyanın bir ucunda kulüp satın alanlar ve son olarak "en iyi yatırım futboldur" diyenler...

Borsa'dan takım alanlar Şirket statüsünde olan ve hisseleri

borsada işlem gören bir kulübün çoğunluk hisselerini ele geçirip, şeref tribününe kurulanların en tanınmış örneği Chelsea'nin Rus patronu Roman Abramovich'dir. Chelsea'yi batma noktasına getiren ve "pes" diyen eski patron Ken Bates ise artık Leeds United'ın stadında baş köşededir. 2000'li yılların takımı olarak lanse edilen ve UEFA Kupası yarı finalinde Galatasaray'a elendikten sonra bir daha başını dik tutamayan Leeds United, artık bir Premier Lig takımı değildir ve bir zamanlar Chelsea'nin Stamford Bridge'inde Leeds galibiyetine sevinen Ken Bates; artık en sıkı (%51 hisse) taraftardır.

Sandıktan çıkanlar Futbolda demokrasinin en güzel örnekleri İspanya'dan çıkar. Etnik kimlik şartını (Katalan, Bask..) ye-

rine getirmiş ülke sanayisinin patronları, Real Madrid, Barcelona'da başkanlık yarışı verir. Real Madrid'de Santiago Bernabeu'dan Mendoza'ya, Lorenzo Sanz'dan Florentino Perez'e, Barcelona'da kurucu Hans Gamper'den 78-2000 arasında 22 yıl başkanlık yapan Josep Lluís Nunez'e ve halen koltukta oturan 110 bin üyeli kulübün 27.869 nolu üyesi Joan Laporta'ya kadar tüm başkanlar; Türkiye'deki başkanlık yapısının bir benzerinde icraata soyunurlar.

Beyaz bayrak açanlar

100 milyon dolarlık kulüp bütçelerini ceplerinden finanse eden ve günün birinde dara düşüklerinde koltuğu bırakmak zorunda kalanlar... İtalyan film endüstrisinin lokomotifleri Cecchi Gori ve Fiorentina; sahibi olduğu Parmalat'ın 8 milyar euro yolsuzluğunun ortaya çıkması sonrasında Parma'yı da zora düşüren Stefano Tanzi ya da bir zamanlar kadrosunda Crespo, Veron gibi yıldızları barındıran Lazio'nun çöken imparatoru Sergio Cragnotti, bu grubun temsilcileridir.

Politik gol atanlar

Başkanlık popülaritesini politik kariyerlerine basamak olarak kullananlar arasında en sivri örnek hiç şüphesiz İtalya Başbakanı Silvio Berlusconi'dir. Bir zamanlar şike skandallarıyla dibe vuran Milan'ı 90'larda yenilmez armada haline getiren ve kurduğu partisine bile Çizme stadlarının vazgeçilmez sloganı "Forza (Haydi) Italia"yı isim seçen Berlusconi, 2004 yılında çıkan bir yasayla kulüp başkanlığını resmen bırakmasına rağmen- bugün San Siro'da takımının hiçbir maçını kaçırmıyor.

Okyanusları aşanlar

Futbol dünyasında son dönemin en büyük tartışmasına özne olan isimler, takım sevgisini doğduğu topraklarda değil de; okyanusları aşarak satın aldıkları kulüplerde arayanlar... Türün en şaşalı örneği ise basit bir kimlik tanımlaması yaparken bile insanın aklını karıştıran bir isim: Kia Joorabchian. Şah rejiminin devrilmesi sonrasında 4 yaşında ailesiyle Kanada'ya göç eden İngiliz vatandaşı, Rusya'da iş yapan İran asıllı bir yatırımcı. Gizli ortağı olduğu iddia edilen Chelsea'nin patronu Roman Abramovich ve ikisinin de servetlerine servet katmasında büyük pay sahibi olan Rus oligark Boris

Berezovsky ile birlikte Brezilya'da Corinthians'a "hızır" gibi yetişen Joorabchian, sadece 33 yaşında. Sahibi olduğu Media Sport Investments ile Carlos Tevez'i Corinthians'a transfer eden, kulübe 200 milyon dolara kadar yatırım sözü veren Joorabchian, 2 yılda Chelsea'ye 500 milyon dolar yatıran Abramovich kadar bonkör olmasa da topa tapan dünyanın önemli aktörlerinden biri olmayı başardı.

Parayı futbolda arayanlar...

Manchester United'ın Old Trafford Stadı'nda "Glazer ölmeli" tezahüratının yükselmesine sebep olacak kadar taraftarın nefretini kazanan Malcolm Glazer, Avrupa'daki başkanlar profiline son halı ekleyen bir başkan adayı. Başa dönersek; kimselerin bilmediği Manchester United başkanlığına ya da patronluğuna soyunan dolar milyarderleri bir Amerikalı...

Örnek olay: Milyar doları gözden çıkartan adam

Dibe vurmuş bir kulübü ayağa kaldıran Roman Abramovich rüzgârının dinmediği Britanya toprakları; şimdi de bir Amerikalı'nın "parlak fikirleriyle", "rakipsiz bir Manchester United yaratacağım" vadleriyle çalkalanıyor. Manchester United için 2 milyar dolara yakın parayı gözden çıkartan ve iki yıl içinde 2 kez reddedildiği halde, Şubat 2005'te 3. teklifini götüren Malcolm Glazer'ın bu ısrarının altında yatan sebepleri, Premier Lig'in ve Manchester United'ın kulüp yapısına zom yaparak çözebiliriz belki...

Bir marka doğuyor:

Premier Lig

80'lerin ilk yarısında Ada'da doruğa çıkan holiganizmi kendi içinde halletmeye çalışan İngilizler, 29 Mayıs 1985'te Brüksel Heysel Stadı'nda oynanan Liverpool-Juventus Şampiyonlar Kulüpler Kupası finalinde, Liverpool ta-

raftarlarının, Juventus taraftarlarına saldırmaları sonrasında yıkılan stad duvarının altında kalan ve hayatını kaybeden 39 İtalyan taraftarın hesabını tüm Avrupa'ya ödediler. 5 yıl Avrupa Kupaları'ndan men cezası alan İngilizler, 1989 yılında Hillsborough'da aşırı izdiham sebebiyle 96 vatandaşının hayatını kaybetmesi sonrasında ülke futbolunda düğmeye basılar. 1992 yılında İngiliz Futbol Federasyonu tarafından kurulan

Premier Lig öncesinde, yıllık 15 milyon seyirci (1986) ile ikinci Dünya Savaşı yılları seyirci ortalamasına gerileyen İngiliz tribünleri, "futbola yeni bir vizyon katmak ve kulüplerin gelirlerini artırmak birinci amaçtır" ilkesiyle kurulan Premier Lig'le tekrar yükselişe geçti. Futbol endüstrisinin en iyi pazarlanan ürünü olan Premier Lig, ilk yıllarından itibaren, spor endüstrisinin en parlak markalarından NBA'yi örnek aldı. Ligin isim hakkını satmak (Carling 1993-2001, Barclaycard 2001-2004, Barclaybank 2004-2008), ligin resmi futbol topu (Nike), yayın haklarının dünyanın en pahalı ligi (yıllık/775 milyon euro) olmak gibi başarıları imza atan Premier Lig, 12 yıllık tarihinde 9 şampiyonluk kazanan Manchester United'ı dünyanın en zengin kulübü sıralamasında 1. sıraya taşıdı. 90'lı yılların başına kadar forma, bilet, yayın hakları kalemlerinden oluşan futbol endüstrisi gelirlerine, internet ve GSM teknolojilerinin dahil olması, kulüp yönetimlerine gelen profesyonellerin taraftara biçtikleri "müşteri" sıfatı; bugün Malcolm Glazer gibi milyarderlerin ağızını sulandırıyor. 60 milyonluk İngiltere'de yılda 2.5 milyar SMS gönderen 56.2 milyon cep telefonu hattı, 7.5 milyon aboneye sahip yayıncı kuruluş Sky, yılda oynanan 380 Premier Lig maçındaki %95'lik doluluk oranı, yıllık 100 milyon dolar sınırına dayanan merchandising satışları, taraftara sadece futbol ve yan ürünlerini değil; sigortadan, krediye, sinema biletinden, bahise "satın alınabilir ne varsa"yı satmayı hedefleyen İngiliz pazarlama guruları, Malcolm Glazer'e göre Amerikan spor

endüstrisinin taş çağını yaşıyorlar hâlâ... Malcolm Glazer'e göre 2004 yılında 88 milyon euro kâr eden Manchester United, yılda 100 milyon euro kâr edebilir! Peki nasıl?..

Dünya Kulübü: Manchester United

Avrupa'da kulüplerin borç batağında yüzdüğü bir devirde, yılda 40 milyon euro kâr eden Manchester United'ın kulüp yapısı belki "nasıl" sorusuna bir cevap olabilir. Deloitte&Touche'nin 2004 yılı raporunda 259 milyon euro gelirle dünyanın en zengin kulübü olan Manchester United bu unvanı 7 yıldır kimselere bırakmıyor. 1991 yılında Londra Borsası'nda hisseleri işlem görmeye başlayan Manchester United Holding 3 şirketi bünyesinde barındırıyor. 1- Manchester United Football Club; 2- Manchester United Catering, 3- Manchester United Interactive.

2003 yılında 56 milyon euro kâr açıklayan, Manchester United, Old Trafford'da geçen sezon çıktığı 25 resmi maçta da kapalı gişe (67.900) oynadı. Sezonluk kombineler, Avrupa Kupaları maç biletleri, taraftara tur paketi ve stadyum içi yiyecek-içecek satışından, 2003-2004 sezonunda 92.4 milyon euroyu kasasına koyan Manchester United için bu rakam toplam gelirlerinin % 36'sını ifade ediyor. Premier Lig yayın, Şampiyonlar Ligi ve uluslararası yayın haklarından 94.5 milyon euro (toplam gelirin % 37'si) İngiliz kulübünün özel televizyo-

nu ise dünyadaki benzerleri arasında kar eden ender örneklerden. Manchester United TV ve Radyo'dan 4.5 milyon euro kar eden Manchester United, gelirlerinin %27'sini ise sponsorlardan sağlıyor. Manchester United'ın başında olduğu günlerde Nike ile yaptığı sözleşmeyle futbol tarihinin en büyük sponsorluk anlaşmasına imza atan Peter Kenyon; benzeri bir anlaşmayı gelecek sezondan itibaren Adidas ile Chelsea için imzaladı (8 yıllığına 140 milyon euro). Manchester United'ın uzun yıllar çalıştığı ve sadece futbol malzemeleri üreten İngiliz firması Umbro'dan ayrılıp, Amerikan spor

devi Nike ile yaptığı nikâh sonrasında 2004 yılında kasasına koyduğu rakam ise 30 milyon euro. İngiliz GSM şirketi Vodafone başta olmak üzere sponsorlardan yıllık 72.1 milyon euroyu kasasına koyan Manchester United'da gelecek sezon devreye girecek iki proje var. Old Trafford'un 67.900'lük kapasitesine yapılacak olan 7.700 koltuk ilavesinin yanında ikinci proje Ada'da büyük tartışma yaratan casino işletmeciliği. Amerikan Las Vegas Sand Şirketi'yle görüşmelerini sürdüren Manchester United, macalarına gelen 70 bin taraftarını "Rüyalar Tiyatrosu"nda 1250 slot makinesiyle "başbaşa" bırakmayı hedefliyor...

"Old Trafford'u hiç görmedim"

Manchester United'in tüm dünyadaki popülaritesini ise çok değil birkaç yıl önce bir Türk futbolseverin yaşadığıyla örnekleyebiliriz. Odasındaki televizyonda bir yandan Manchester United'in Premier Lig maçını naklen izleyen; bir yandan da internette futbol özneli bir chat kanalında sohbet eden bizim taraftar, Manchester United'in ateşli savunucusu bir taraftara "madem öyle; neden bugün statta değilsin" diye sorar. Manchester United taraftarının cevabı takdir-e şayandır: "Ben Güney Afrika'da yaşıyorum ve Old Trafford'u hiç görmedim." Global taraftarlık konusunda en büyük rakibi Real Madrid'in 490 milyon taraftarının ardından araştırma şirketlerinin 350 milyon taraftarla dünyanın en popüler ikinci kulübü kabul ettiği Manchester United'ı tutanların %90'ı hayatlarında bir kez olsun Old Trafford tribünlerinde yer almamışlar. Uzakdoğu pazarını David Beckham ikonuyla fetleden Manchester United, hocası Alex Ferguson'dan soyunma odasında kafasına krampon yiyen yıldızını Real Madrid'e satınca rotayı son iki sezonda Amerika'ya çevirdi. Resmi internet sitesinde Avrupa dillerinden hiçbirine yer vermeyen ancak iki Uzakdoğu dilinde yayın yapan Manchester United'ın hisselerini elinde bulunduran 3 önemli isme gelmeden önce, kulübü ekonomik açıdan zirveye çıkartan Peter Kenyon'a bir paragraf açalım.

Futbol endüstrisinin "Lee Iacocca"sı Peter Kenyon; 1997 yılında "chief executive" sıfatıyla göreve başladığı Manchester United'ı gerçek anlamda bir "dünya kulübü" yapan isim olarak kabul ediliyor. Nike ve Vodafone ile yapılan görkemli sponsorluk anlaşmaları, Uzakdoğu'da kulüp ürünlerini pazarlama, müşteri ilişkileri yönetimi (CRM) adına taraftar veritabanının kurulması, Van Nistelrooy ve Rio Ferdinand gibi turnayı gözünden vuran transferler yanında; büyük bir fiyasko olan Sebastian Veron transferi ve taraftarı çılgına çeviren David Beckham'ın Real Madrid'e satılması operasyonlarında imzası olan Peter Kenyon, Chelsea'nın Rus patronu Roman Abramovich tarafından "iş bilenin kılıç kuşananın misali" apar topar 2003 yılında Londra'ya transfer edildi. Chelsea'ya imza attığı gün, Manchester United hisselerinin %5.6 düşmesine sebep olan 51 yaşındaki Kenyon, aynı za-

manda G-14 olarak bilinen Avrupa'nın en büyük kulüpleri birliğinin de 2. başkanı...

Peter Kenyon'un doğduğu ve amatör olarak futbol oynadığı Manchester'dan Londra'ya transfer olması sonrasında Manchester United'da başlayan hisse savaşı, kulübün tamamına sahip olmak isteyen Malcolm Glazer'in sahne almasıyla tam anlamıyla bir sinir harbine dönüştü. Kulüp hisselerinin %29'unu elinde bulunduran ve taraftarın "persona non grata" ilan ettiği John Mangier ve JP McManus'un takımın teknik direktörü Alex Ferguson'un yakın arkadaşları olmalarından ziyade durumu idare ederken, Amerikalı mültimilyarder, takımın defans oyuncusu Rio Ferdinand'ın deyimiyle "baydı". "Taraftarlar artık onun verdiği tekliflerden bıktı" diyen Rio Ferdinand'ı olası bir satın alma sonrasında, Glazer takımında tutar mı bilinmez ama; kulübün sahadaki 20 yıldır patronu olan İskoçyalı Alex Ferguson'un ya-

kın iki arkadaşı İrlandalı John Mangier ve JP McManus'un kimliklerini deşifre ettiğimizde, Old Trafford'a konulması planlanan 1250 "tek kollu canavar"ın ne kadar "anamlı" bir proje olduğu da ortaya çıkıyor...

57 yaşında John Mangier, yarım milyar euroluk servetini yarış atlarından kazanan ve bir zamanlar İrlanda parlamentosunda senatör olan bir isim. 1975 yılından bu yana Britanya'da at yarışlarının büyük patronlarından kabul edilen Mangier gibi JP McManus da servetini hipodromlarda elde eden bir İrlandalı. 54 yaşındaki Mc Manus, 1971 yılından bu yana at yarış ve bahislerden 700 milyon euro kazandı. İkili 2001 yılında kurdukları "Cubic Expression" şirketiyle ilk operasyonlarını Manchester United hisselerine 50 milyon euro yatırarak yaptılar.

2003 Mart'ında hisselerini %10.37'ye yükselten iki İrlandalı, 6 ay sonra BSkyB'nin elinde bulunan hisselerle 100 milyon euro ödediler ve paylarını %23.15'e çıkardılar. 2004 Şubat'ında son büyük alımlarını yapan ve kulübün 28.89'ına sahip olan Mc Manus ve Mangier, yakın dostları Sir Alex Ferguson ile de yaşadıkları "krizle" İngiliz spor medyasının manşetlerinden düşmediler. Ferguson'a hediye edilen yarış atı "Rock of Gibraltar" ın kazandığı yarışlardan elde edilen gelirin paylaşımı ko-

nusunda yaşanan kriz, Ferguson'un -belki de büyük patronları fazla kızdırmamak adına- geri adım atmasıyla çözüldü...

Bu sezon Şampiyonlar Ligi'ne çeyrek finalde veda eden, Premier Lig'de şampiyonluk ümidi kalmayan Manchester United'a sahip olmak için milyar doları gözden çıkartan Malcolm Glazer'in kimliğine ve "yıl 88 milyon euro kar eden bir şirkete neden 1 milyar euro yatırmak istiyor?" sorusuna cevap arayalım son olarak...

1928 yılında New York'da doğan Glazer, Litvanyalı Musevi bir ailenin yedi çocuğundan belki de en şanslı olanı. 1943'te babası Abraham'dan devraldığı saat ticaretiyle başladığı iş hayatı serüveninin ortaya çıkardığı gerçek ise Forbes'a göre Amerika'nın 278. zengini olduğu. 76 yaşındaki kurt işadamı, fast food-bankacılık-restoranlar-alışveriş merkezleri-yerel televizyon istasyonları ve emlak yatırımlarından kazandığı ser-

vetini 90'lı yıllarda spor endüstrisine kanallı etmeye başladı. Futbola ilgisi anavatanında "futbol" olarak bilinen ancak Avrupalılar için her zaman pek bir Amerikan kalan "Amerikan futbolu"yla başladı. 1995 yılında Tampa Bay Buccaneers takımını 192 milyon \$'a satın alan Glazer, bu takımla "Super Bowl" kazandı.

Okyanus'un öteki tarafında bir futbol kulübü ilgisini çektiğinde Avrupalı taraftar kimliğinden haberdar değildi elbette. Amerika'da şov olarak kabul edilen; reklam sektörünün elinde yoğunlaşan spor endüstrisi ve içinde pek de "futku" barındırmayan taraftarlık anlayışından sonra, futbolun doğduğu toprakların "Kırmızı Şeytanları"na talip olmakla Müslüman mahallesinde salyangoz satmanın pek bir farkı yok açıkçası...

JC Penny'in sezon sonu indirimi 20 dolarlık pantolonlarını giymekle övünen Malcolm Glazer, Old Trafford'a ayak basmadan, Amerika'ya ayağına kadar turneye gelen Manchester United'ı bir kez olsun seyretmeden 260 milyon euroyu gözden çıkardı. Kulübün %28.1 hissesini elen geçiren Glazer'in bu operasyonu elbette sadece spor sayfalarını değil ekonomi editörlerini de ilgilendiriyordu. Ortak kanı, yılda 88 milyon euro kazanan bir şirket için 1 milyar euro ya yakın bir rakamı gözden çıkaran Glazer'in yanıldığı yönündeydi.

Taraftarın protestolarını dindirebilmek için İngiltere'de halkla ilişkiler şirketleriyle çalışacak kadar profesyonel olan Glazer'in beyin takımı ise farklı düşünüyordu. Bu kulüp yılda 100 milyon euro kâr etmeliydi. Planlarını tek tek İngiliz medyasını anlatmaya başladılar:

* Old Trafford'un kapasitesi 76 bine çıkacak. Avrupa değil Amerikan modelinde koltuk satışına ve pazarlamasına başlayacağız. Minimum maç bileti 150 euro olacak

* Arsenal yeni stadının isim hakkını 100 milyon euroya Emirates'e satarken; Manchester United da Old Trafford'u Nike ya da Coca Cola'ya çok daha fazlasına kiralayabilir.

* Naklen yayınların artık sadece televizyonda olduğunu düşünmeyin. Gelecek geniş bant internet ve bilgisayar-cep telefonlarında. Geniş bant internet teknolojisiyle birkaç yıl öncesine kadar internet üzerinde izlenemeyecek kadar kaliteli olan naklen yayınları, televizyon ekranlarıyla sınırlı kalmayıp PC ve cep telefonlarına taşımak isteyen Glazer ve adamlarını haksız çıkarmayacak veriler de vardı ortada. Amerikan Beyzbol Ligi'ni aylık 15 \$ vererek izleyen kitle 1 milyona ulaşmış, Euro 2004'de UEFA'nın resmi sitesinde maç özetleri 15 euro karşılığında ekran başındakilere satılmıştı. Halen dünya üzerinde 100 milyon kişinin kullandığı "broadband"i (geniş bant) 10 yıllık vadede 10 kat artacağını hesaplayan Malcolm Glazer, maç başına 3.5 milyon euro gelir elde edebileceğini bunun da yılda 70 milyon euro yapacağını savunuyor.

* Bir sezon için Premier Lig kulüplerine toplam 775 milyon euro ödeyen Sky'ın 2006 yazında yapılacak yeni ihalede ödeyeceği rakam da Manchester United'ın elinin kuvvetli olması da Glazer'in başka bir argümanı. Halen toplam gelirin %6.8'ini alan Manchester United'ın maçlarının reytinginin yüksekliği ve global popülaritesi sebebiyle 2006 yazında bir önceki ihalede olduğu gibi sorun çıkartacağına kesin gözüyle bakılıyor. Son ihalede kendi maçlarını kendi pazarlama ve diğer kulüpleri yüzde ödeme önerisi "19 red, 1 evet!" ile geri çevrilen Manchester United'ın; eski yönetici Peter Kenyon'un başında olduğu Chelsea ile birlikte yeni ihalede -Glazer'in kulübü ele geçirmesi halinde- mahallenin "sert ağabeyi" rolüne soyunacağı ve ipleri koparacağını tahmin etmek çok da zor değil...

Old Trafford'da Berlusconi'nin Milan'ına 1-0 mağlup olduğu Şampiyonlar Ligi çeyrek finali ilk maçı öncesinde, "Independent Manchester United Supporters Association- imusa.org" (Bağımsız MU Taraftar Topluluğu) üyesi taraftarlar tarafından "Glazer'a hayır" pankartlarıyla karşılanan Manchester United; belki de artık kulüp kapısında yazdığı üzere bir "Futbol Kulübü" değil, ya da Old Trafford'a; nam-ı diğer "Theatre Of Dreams"e (Rüyalar Tiyatrosu) gelenler hâlâ öyle olduğunu hayal ediyor. ■

Kaynakça: The Guardian, BBC, La Gazzetta Della Sport, France Football, www.manutd.com

Derbi demek, futbol demek

Futbol hakkında en "düzeyli" diyalogların bile sarsıldığı bir an vardır. Bazı maçlar söz konusu olduğunda insan heyecanını tutamaz. Sabrın sınırında dinler her eleştiriyi. Zıvanadan çıkmaya bahane arar. Bu yalnız bizim topraklara özgü bir durum da değildir üstelik. En soğukkanlı memleketlerde bile sinir katsayısı vasatın çok çok üstüne çıkar. Lafı uzatmadan söyleyelim, derbilerden bahsediyoruz. Yani futbolun en zevkli mücadelesinden... Dünyanın her yerinde aynı şekilde yükselen adrenalin kardeşliğinden... Bu sene derbiler açısından 'Mayıs sıkıntısı' var ligimizde. Piyasa'nın o meşhur "görünmez el"inin mahareti midir bilinmez, kaç sezondur bir şekilde ligin sonlarına doğru, bir derbi maç gelip oturuyor gündeme. Satışı arttıran, he-

Real-Barça atmosferini koklamamış bir İspanyol fütbosever, Inter-Milan maçındaki mahşerde avazını delmemiş bir Milanolu, futbolu ne kadar seviyor olabilir ki?

Peki sıkı bir taraftar bu heyecanı nasıl yaşar? Bu süreçte ne gibi psikolojik sarsıntılar, nasıl büyük anlam bunalımları yaşanır? Yüreklere eza, aklılara feza kuluçka dönemi nasıl geçirilir? Bir derbinin kıymeti harbiyesini anlamak açısından bu soruları cevaplamak elzemdir.

Daha bir hafta önceden kuluçkaya yatar sıkı taraftar. Halihazırda bütün haftayı varoluş problemleriyle geçirmiştir. En derin komplo teorilerini bile katlayacak kadar ihtimal kafasında uçmaktadır. Sürekli havayı koklar, rakibi kollar, kadrolar üzerine tahminler yapar,

rambolden atılmış bir gol düşleyene rastlanmaz, eğer bir şölenden bahsediyorsak taraftar en iyisine layıktır. Röveşatalı goller, görülmemiş atak kombinasyonları, süper paslar dizilir art arda. İşyerinde ya da okulda, biri durduk yere "gol" diye bağırıyorsa, haşa deli muamelesi yapmayın, kesin derbi öncesi karabasanına kapılmış fani bir taraftardır o!

Gecenin uykusuzluğu, değil mahmurluk yaratmak, adrenalin etkisi yapar; çivi gibi kalkılır. Ne olursa olsun iyi uyumamaz zaten. Hafif dalıp, sonra birden "ofsayt" diye bağırarak kan-ter içinde uyananlar da görülmüştür. Duymadık, görmedik bir şey kalmış mı diye tetkik etmek üzere hemen gazetelere saldırılır. Gazeteler de bu misyonla hareket eder zaten. Tansiyon giderek yüksel-

Numaralıdan bileti, locadan koltuğu da olsa bu gerçek değişmez. Yolluk, bayrak, atkı, uğur vs. çeyiz titizliğiyle hazırlanır. Yola çıkmanın tam zamanıdır. Bir tür "uzun yürüyüş"tür bu. Hedef o büyük mabettir. Vapurla geçenler İstanbul'un büyüğüne bile aldırış etmezler; Kız Kulesi dahi taş yığını gibi görünür gözle. Yol stratejisi belirleneli bir hafta olduğundan istikamet ezbere takip edilir. Stada yaklaştıkça adımlar hızlanır, kalp ritmi seviye atlar, renkte hafif bir solma dahi görünür. Tek hedef vardır, "yeşil vadi"ye ulaşmak. Oysa yol uzun, engebeli; saha sarp ve ulaşmaya elverişsizdir. Yine de "yılğınlık yok"tur, "direnen kazanacaktır." İtiş, kakış, sahate bilet korkusu, muhtemel bir kavga ortasında kalma tehlikesi hep bu direncin dayanıklılık ölçeri olarak tasarlan-

mış unsurlardır. Tam umutlar tükenirken ve ömür törpüsü bekleyiş insanın içini kemirirken turnikeler görünür. Artık ayrıcalıklı birkaç on binden birisinizdir. Hıncanın dolu tribünler ve büyümlü fut-

Tribünlerin Dili

bol sahası karşınızdadır. İşte o an saatler greve gider. Bekleyiş'in, vuslata özlemin ne demek olduğunu anlarsınız. Maçın başlamasına daha saatler vardır. Gerçi beklemenin de bir haddi hesabı olmalıdır ama, geçmez zaman. Nitekim derviş sabrı

olmayan orada yeri yoktur. Bu bir ayındır, nefis körlemenin en iyi birkaç yolundan biridir. Sonra o beklenen ateşli dakikalar başlar birden... Ve biter! Evet biter; deklanşör hızında geçer her şey ve ne zaman başlayıp bittiği fark edilmez. Sen oturur günlerini verisin o an için, ama o an sen gözünü kırptığında sıvışmıştır bile çoktan. Ne zaman gol attık, niçin sesin kısıldı, niye karşı tribüne ters ters bakıyorsun, sahada kim var, oyun nasıl... Geçmiş olmuştur! Artık ya çocuklar gibi şensindir, ya da sürekli kahreden... İşin büyüğü de buradadır zaten. Haz çabuk biter ama lafi uzun sürer: Böyle taraftar görülmemiştir, "bu maçı alacaz başka yolu yok"tur, hakem penaltı vermez, "işte böyle her sene böyle"dir, rakip bu çirkefiği hep yapar, galibiyet hak edilmiştir, "Şunun vuruşu girseydi böyle konuşamazdın"dir, ama hep birileri tabelaya bakar ve döktüre döktüre göbek atar... Sonuçta futbolu sevmek derbiyi sevmektir. Nice bayramlara ■

yecanı coşturan, ortamı geren bu fiktür azizliği, sohbetlerin en müstesna yerine kuruldu yine. Üstelik bu sefer iki kez kurulacak er meydanı. Biri kupaya uzananı diğeri de bir şekilde ligin kaderini belirleyecek. Böylece futbolumuzun bu seneki bilançosu da çıkmış olacak. Sonuçta derbi bu, küçümseyen çarpılır. İnanmayan Fenerbahçe-Besiktas karşılaşmasının kasetini yeniden izlesin. Tüm derbiler önemlidir şüphesiz. Ama bazıları daha önemlidir. Muhtemelen 22 Mayıs Pazar günü oynanacak olan Fenerbahçe-Galatasaray maçı da, tarih, puan durumu ve güç dengeleri açısından müthiş bir potansiyel taşıyor.

Efsaneye göre; futbolcular için 'gerçek' Fenerbahçeli ya da Galatasaraylı olmanın yolu bu derbide oynama, hatta bu derbiyi kazanma, hatta ve hatta bu derbide gol atmaktan geçmiştir. Bunun bir de taraftar versiyonu vardır. İyi taraftar olmak FB-GS maçına gitmekle olur. Yalan da değildir hani, Boca-River maçı görmemiş bir Buenos Airesli,

masabaşı oyunlarına dikkat çeker... Velhasıl tüm hayatını buna endeksler. Nasıl ki TV'de borsa endeksiyle ilgili son dakika bilgileri ekranın altından geçer, derbi öncesi haber kanallarının da sürekli takımı hakkında haber vermesini ister. İstisnasız bütün haber bültenlerini izler ve çapraz sorgu teknikleriyle aralarındaki çelişkileri ortaya çıkarır.

Tabii derbi yaklaştıkça sosyal hayat da sekteye uğrar ve bazı zihinsel bozukluklar başlar. Lakin asıl sıkıntı bir gece evvel başlar. Gereksiz bir nemrutluk oturur suratlara. Mümkün olduğunca az konuşulur. Bir yandan sürekli farazi taktikler geliştirilir (sürekli pres yapmak lazım, şu mutlaka oynamalı, bu kesin gol atacak), diğer yandan tezahüratlar mırıldanılır (... sen çok yaşa, canım feda olsun sana). Erken yatılır. Oysa tea-müldendir, sıkı taraftarı uyku tutmaz. O artık uyumadan rüya görür. Ribery nefis ortalar, Necati uçarak kafa vurur; Alex 40 metreden gelişine çakar, Anelka hattrick yapar... Bu hülyalarda ka-

mektedir, çünkü yazılmamış bir kanunla durgun sulara oynanması yasaklanmıştır derbilerin.

Zaman geçer ama bunu taraftara hiç çaktırmadan yapar. Gelmez kardeşim o gün. Bir türlü gelmez işte; Pazartesi'nde durmuştur zaman. Çarşamba'ya kadar makul insan taklidi yapan taraftara rastlandığı görülmüştür. Ama hiçbir sıkı taraftar Perşembe'den sonra zıvanada durmaz, derhal çıkar. Cuma gününe gelindiğinde meydan okumalar mı istersiniz, ölümüne kıskırtmalar mı; yoksa tarafları iflasa sürükleyecek kadar büyük iddialar mı? Artık zihinde bulanıklık iyice artmış, stadyumdan gayrısını görmez olmuştur. Artık demir almak günü gelmiştir. Hiç geçmeyecek zannedilen zaman geçmiş, hiç değilse harekete geçmek için makul bir hale gelmiştir. En fazla öğlene kadar sabredilir ve harekete geçilir. Zaten maçtan 4 saat önce olay yerine intikal etmeyen ekiplerin ihtirasından şüphe edilir. Orası sinema değildir, tiyatro hiç değildir, ancak erken kalkın yol alır.

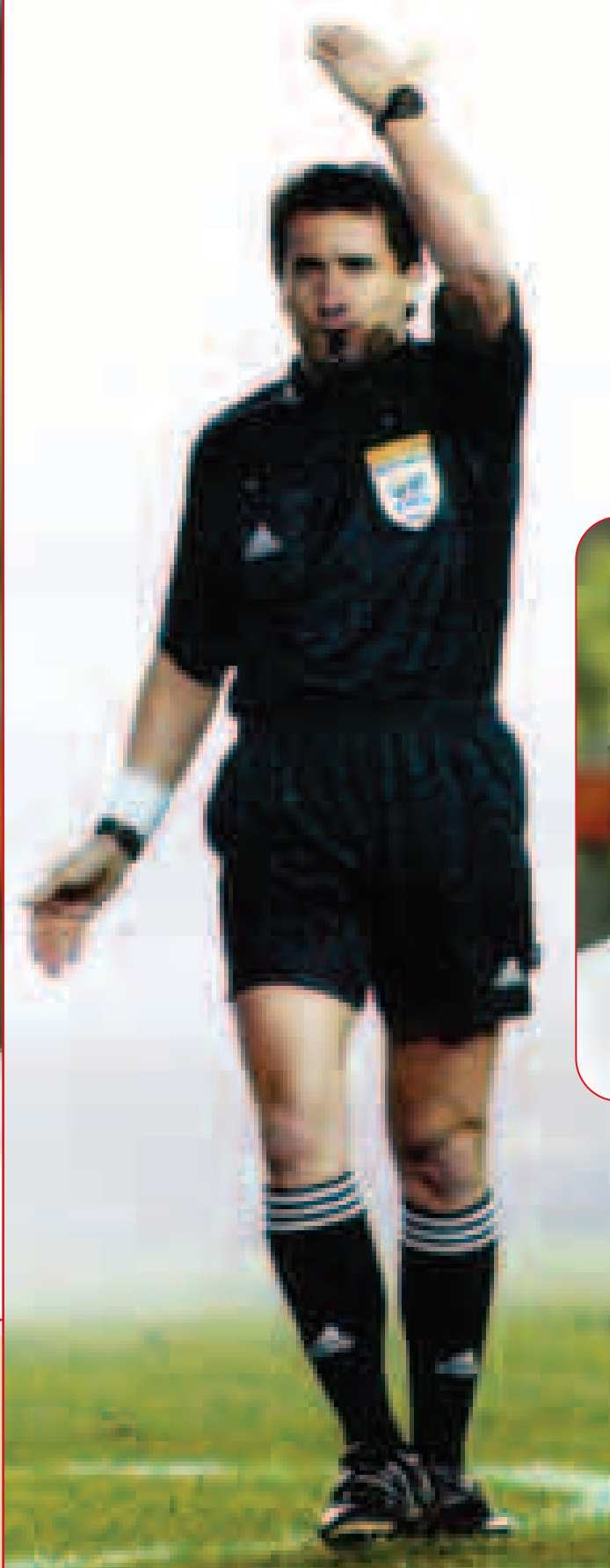
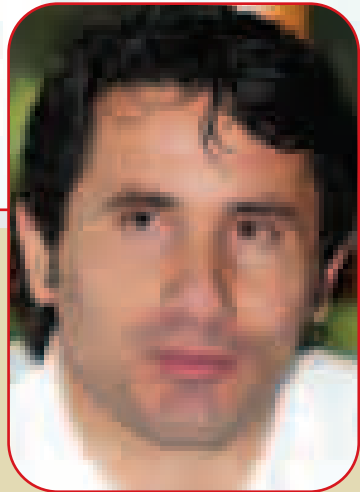
Tartışma hep olmalı!

Söyleşi

İsmet Arzuman

Bir müsabakada ortalama 250-300 karar veriyoruz. 300 tane karar veren hakemin çok kritik bir pozisyonda verdiği ve kamuoyuna göre % 50 tartışmalı bir pozisyonda, biraz da verilen karara saygı duymak gerek. Bazı kararlarımız maçın kırılma noktası oluyor, doğru, birileri çıkıp 'bunu böyle verseydi biz bunu maçı böyle bitirmezdik' diyorlar. Ama kaçan goller, yanlış kadrolar, kötü transferlerin hiç rolü olmuyor burada. Hep hakemler takımların kaderleriyle oynuyor. İşte bu düşünce tarzı çıkış yolu değil.

Futbol olduğu sürece, bu hatalar olacaktır. Hatta işin güzelliği bu. Maçlar hakem hatası olmadan oynansa inanır seyirci sayısında düşme olur. Penaltıydı, değildi tartışması hep olmalı. Futbol sürekli konuşulmalı. İşin cazibesi burada zaten.

tık bu değişebilir diye düşünüyorum. Öyle de olmalı. Neden dersiniz, bu kadar yoğun tempoda, bu kadar ekonominin ayrıldığı bir sektörde hakemlerin amatör kalmasının anlamı yok. Gündüz mesai de olup, fırsat buldukça akşamüstü antrenman yapıp hakemliğe devam etmek çok zor gerçekten. Artık hakemlik de profesyonelleşmeli.

Her zaman şükranla anıyorum onları. Ama 20 yıllık askerlik hayatım boyunca, her öğlen paydosu antrenmana giderdim. Bu tip özverilerde bulunmanız gerekiyor işte. Akşamları antrenman yapabileceğim bir yer arardım sürekli. Günün yorgunluğuna idmanın yorgunluğunu da ekleyip, oradan evinize gideceksiniz ve ailenize zaman ayıracaksınız. Kolay iş değil gerçekten. Ben işimden emekli olunca hakemliğin tadına varmaya başladım. Sabah kalkıyorum idman yapıyorum, sonra dinleniyorum, kahvaltımı ediyorum. Ondan sonra tekrar bir dinlenme, öğleden sonra birkaç iş hallediyorum, akşama yeniden idman... Kafam rahat yani. Diğer arkadaşlarımız ise işe yetişme telaşı, gününü ayarlama telaşı söz konusu. Değişik sektörlerde çalışan arkadaşlarımız var. Ve bazen zamanlamayı iyi yapabilmek her şeyden zor oluyor.

▼Türkiye liglerinde asker kökenli çok fazla hakem var. Ya da vardı. İki meslek arasında nasıl bir yakınlık var?

▲Ben 1988 yılında hakemliğe başladım. Çevremde çok hakem dostumuz vardı ve çoğu da askeri-yedendi. Ben Hava Kuvvetleri takımında top oynuyordum. Ama belli bir çizgiye geldikten sonra askerlikte profesyonel olma şansınız yok ve ondan sonra da sizi bir yerlere kanallı ediyorlar. Beni de hakemliğe yönlendirdiler ki bunu yapan herkese şükranlarımı sunuyorum.

▼Türkiye'de hakemlik birinci meslek değil. Ancak bir mesleğin yanında yapılabiliyor. Sizce hakemli birinci meslek olabilir mi?

▲Günümüz koşullarında ona doğru gidiyoruz. Ama FIFA'nın da bu konudaki önerisi, hakemlerin önce bir mesleğinin olması yönünde. Ar-

nuz. Amirlerinle, dostlarınızla ilişkilerinizi ona göre ayarlamamız gerekiyor. Bu, başarıyla orantılı giderse problem olmuyor. Kendimden örnek vereyim, Silahlı Kuvvetler mezunuyum ben. Hava Kuvvetleri'nde görev yapıyordum. Bana inanılmaz bir imkân sağladı orası.

Yapılan hatalarda da kimsenin bizden fazla üzülebileceğine inanmıyorum. Ama bunlar futbolun bir parçası. Milyarlar verilen bir futbolumuz nasıl çok bariz bir golü kaçırabiliyorsa, hakem de pozisyon kaçırabiliyor. Ama her kaçırıldığı golden ya da hatadan sonra futbolculara altı hafta ceza verilmiyor mesela. Çok bariz bir gol yiyen kaleci sekiz hafta dinlendirilmiyor değil mi?

Herkes yerini ve görevini bilmeli. Şimdi düşünün, maç sonrası bana mikrofon uzatıldığında, ben de çıkıp "Bugün teknik direktörümüz 3-5-2 değil 4-4-2 oynatmalıydı, yanlış oyuncu tercihleri yaptı" desem iyi mi olur? O kadar olsun anlamıyor muyuz futboldan? Biz de konuşalım o zaman. Ama bu ortalığı karıştırmaktan başka hiçbir işe yaramaz ki! Hata olacak, bunu kabullenmek gerekiyor. Benim 15 yaşındaki kızım akşam eve geldiğinde 'baba penaltıyı vermedin' diyebiliyor. Bakıyorum, gerçekten vermemişim. Bunu söyleyen insanlar da Amerika'yı yeniden keşfetmiyor.

Neden askerler hakem oluyor'a gelince... Sanırım antrenman imkânı belki biraz daha fazla olduğu için veya disiplinli çalışmaya alışkın olduklarından askerler hakem olmayı kolay tercih ediyor. İş konusunda hassas bir bakış geliştirebilen bir kesimdir askerler. Bu da etkiliyordur mutlaka, ki o zamanlar çok daha zor bir işmiş hakemlik. Biz 4-5 yıldızlı otellerde kalıyoruz, seminerlerimiz ona göre yapılıyor. Malzemelerimiz yepyeni. Ama eskiden ya bir askeri tesiste ya bir öğretmen evinde falan kalırmış. 8-10 kişilik odalarda uyumak zorunda kaldıkları olurmuş. Şimdi ben ayrı odada kalıyorum, yardımcım ayrı odada. Hepimiz tek kişilik odalarda kalıyoruz, inanılmaz bir gelişim var.

▼Yakın zamanda Silahlı Kuvvetlerin üst düzey yetkilileri askerlik ve hakemlik bir arada yürümesin kararı almıştı. Sanırım asker-hakemlerin kamuoyunda daha fazla tartışılması ve asker olmalarının öne çıkarılması, Silahlı Kuvvetlerin imajına zarar veriyor diye böyle bir karar aldılar. . Siz bu yüzden emekli olanlardansınız, askerlik yerine hakemliği tercih etmek durumunda kaldınız. Bu konuda görüşleriniz nedir?

▲Silahlı Kuvvetlerin Türk kamuoyundaki çizgisi yeri belli. Çok nazik ve çok nadide bir yerde bulunuyor. Biz oraya zarar veren bir harekette bulunduğumuz zaman bunun bir bedeli olması lazım. Biz bunu ödüyoruz. Ama bizim hatalarımız yüzünden Silahlı Kuvvetler'in töhmet altında kalması hiç hoş bir şey değil. Bir eleştiri varsa bu İsmet Arzuman'ı hedef almalı. Benim o 90 dakikamı eleştirmeleri lazım, mesleğimi veya kurumumu değil. Benim orada ya da burada çalışmam önemli değil. Buna dikkat etmek gerek. Ama son 4-5 yıldır hakemler yüzünden Silahlı Kuvvetler üzerine çok gidildi. Bu da komutanların canını sıkı ve böyle bir karar aldılar.

▼Tamam hata yapmamanız lazım ama mesleğiniz gereği dünyadaki hiçbir hakemin böyle bir lüksü yok. Her hakem her maçta hata yapıyor...

▲Hatadan kastettiğimiz şey 90 dakikayla ya da teknik kararlarla ilgili değil. Futbol olduğu sürece, bu hatalar olacaktır. Hatta işin güzelliği bu. Maçlar hakem hatası olmadan oynansa inanın seyirci sayısında düşme olur. Penaltıydı-değildi tartışması

hep olmalı, yapılmalı. Futbol sürekli konuşulmalı. İşin cazibesi burada zaten. Ama ben İsmet Arzuman olarak sadece hakem İsmet Arzuman'dan menkul değilim. Aynı zamanda Silahlı Kuvvetler mensubu İsmet Arzuman'ım. Bir şey yaptığım zaman eğer camiama zarar veriyorsa buraya dikkat etmem lazım. Oyun sırasındaki hatadan kimse zarar görmez. Ama saygınlık önemli. Geçen hafta NTV'de çok güzel bir program vardı. Bir İngiliz hakem şöyle bir şey dedi orada: "Ben futbolcuya hep şunu söylerim: Biz ikimiz de kamuoyunda saygı gören insanlarız, ona göre davranalım. İşte bunu çok iyi ayırt etmemiz lazım. Biz hem saha içinde içinde hem de saha dışında bu saygınlığı korumalıyız. Beraber olduğumuz insanlara, faaliyetlerimize dikkat etmemiz lazım. Benim gideceğim yer, beraber olacağım insanlar bellidir. Artıyetli insanlarla bizim bir arada olmamız lazım. Bu, sizin elinizde olmayan bir şekilde gelişebilir ama oradan kaçmasını bilmeniz gerekiyor. Yöneticilerinizi ona göre haberdar etmeniz gerekebilir ve kendinizi oradan bir an önce uzaklaştırmamız gerekir. Zaten sorunlar da buradan doğuyor.

▼Geçtiğimiz haftalarda, İngiltere'de oynanan Tottenham-Manchester United maçında bir topun çizgiyi geçip geçmediği tartışması vardı. Hakemin görmesine imkân olmayan bir pozisyondu bu. Tartışmalar epey sürdü. O dönemde bir hakem Four Four Two dergisine şu açıklamayı yaptı: "Eğer biz bu kadar hata yapmasak, asıl o zaman kulüp yönetimleri çok rahatsız olurlar. Çünkü arkasına sığabilecekleri bir şey kalmaz." Yani iki tür hata var. Biri hakemin yaptığı ve maçı etkileyen hatalar, ki bunlar kaçınılmaz olarak hep olacak. Diğeri ise abartılan ve kulüplerin arkasına sığındığı ve başka yorumlara izin veren hatalar. Birincisi hiç bitmeyecek, o kesin. Peki ikincisi nasıl biter?

▲Bence yakınmanın bitmesi gerekmiyor. Futbolda yakınma hep vardı, zaten olmalı da. Ama tarzımızın değişmesi gerekiyor. Sonuçta biz bir futbol ailesiyiz. Futbolcusu, hakemi, teknik direktörü, taraftarı, yöneticisi olmadan bu iş olmaz. Önce birbirimize güvенеceğiz, birbirimize inanacağız. Sitem tabii ki olur. Ama kimseyi kırmadan yapmak lazım. Her hatanın arkasında başka şeyler aramamak gerek. Koskoca bir camiyı, koskoca bir şehri

Cenlarca kez düdük çalılıyorsunuz. Ama öyle bir pozisyon oluyor, akşam televizyonda izlediğinizde 'Allah Allah maçta böyle bir pozisyon olmadı ki' diyorsunuz. Bunu net olarak hissediyorsunuz. Top atıldığı an sizin yardımcı hakeme baktığınız bir enstantane var mesela. Bazen bu karambolde göremiyorsunuz. Bu bilim adamlarınca da kanıtlanmış bir şey. Gözün belli bir kapasitesi var. Siz istediğiniz kadar bakacağım, göreceğim diye uğraşın, göremiyorsunuz.

bilerek zor durumda bırakmak kimsenin haddine değil. Yapılan hatalarda da kimsenin bizden fazla üzülebileceğine inanmıyorum. Ama bunlar futbolun bir parçası. Milyarlar verilen bir futbolcumuz nasıl çok bariz bir golü kaçırabiliyorsa, hakem de pozisyon kaçırabiliyor. Ama her kaçırıldığı golden, ya da hatadan sonra futbolculara altı hafta ceza verilmiyor mesela. Çok bariz bir gol yiyen kaleci sekiz hafta dinlendirilmiyor değil mi? Kötü bir sezon geçiren bir teknik direktör, bir bakıyorsunuz işten çıkarıldığının, ya da istifasının haftası başka takımla anlaşıyor. Tüm bunlar olabiliyor yani. Demek ki futbolun güzelliği burada ve bunu böyle kabul etmek gerekiyor.

▼Peki hakemler ne bekliyor futbol kamuoyundan?

▲Ben hep şunu söylüyorum. Hakemlerimize 'bizim hakemimiz' diye sahip çıkılması lazım. Sonuçta öyle ya da böyle üst düzeyde 30 tane hakem var ve bizi yurtdışında temsil ediyor. Daha arkadan gelen de bir dolu genç var. Onların cesaretini kırmamak lazım. Sonuçta futbol, bi-

natmalıydı, yanlış oyuncu tercihleri yaptı" desem iyi mi olur? Sanki biz anlamıyor muyuz futboldan? Biz de konuşalım o zaman. Ama bu ortalığı karıştırmaktan başka hiçbir işe yaramaz ki! Hata olacak, bunu kabullenmek gerekiyor. Benim 15 yaşındaki kızım akşam eve geldiğinde 'baba penaltıyı vermedin' diyebiliyor. Bakıyorum, gerçekten vermemişim. Bunu söyleyen insanlar da Amerika'yı yeniden keşfetmiyor. Biraz el insaf demek lazım. Tek istediğimiz şey bu.

▼İşte bunun sağlanması konusunda güven anahtar bir rol oynuyor. Şunu kabul etmek şart: "İsmet Arzuman ve ekibi iyi niyetle bu maçı tamamlamak istiyorlar. Görmeyebilirler, hata yapabilirler, bir şeyleri es geçebilirler ama maçı iyi bir şekilde yönetme niyetindeler." Bir hakem bir maçı neden bilerek kötü yönetsin ki? Bu adam formsuz demekle bu adam art niyetli demek arasında dağlar kadar fark var değil mi?

▲Tamamen katlıyorum. Bir müsabakada ortalama 250-300 karar veriyoruz biz. 300 tane doğru karar veren hakemin çok kritik, kamuoyuna göre %50 tartışmalı bir pozisyonda hakemin verdiği karara saygı duyması şart. Bazı kararlarımız maçın kırılma noktası oluyor doğru, birileri çıkıp 'bunu böyle verseydi biz bunu maçı böyle bitirmezdik' diyorlar. Ama kaçan goller,

yor. Geçenlerde bir medya kuruluşu yılın sporcularına ödül veriyor, ama yılın hakemi kategorisi yoktu. Biz de üzülüyoruz buna doğal olarak.

▼Hatalar konusuna geri dönelim. İnsan şunu merak ediyor. Bazen öyle pozisyonlar oluyor ki hakem bunu nasıl es geçti hepimiz şaşırıyoruz. Bu nasıl oluyor gerçekten?

▲Müsabakada 90 dakika konsantre oluyorsunuz ve düdük çalılıyorsunuz. Onlarca kez düdük çalılıyorsunuz. Ama öyle bir pozisyon oluyor, akşam televizyonda izlediğinizde 'Allah Allah maçta böyle bir pozisyon olmadı ki' diyorsunuz. Bunu net olarak hissediyorsunuz. Top atıldığı an sizin yardımcı hakeme baktığınız bir esantane var mesela. Bazen karambolde göremiyorsunuz. Bu bilim adamlarınca da kanıtlanmış bir şey. Gözün belli bir kapasitesi var. Siz istediğiniz kadar bakacağım, göreceğim diye uğraşın, göremiyorsunuz.

▼Halen ikinci ligde de maç yönettiğiniz oluyor değil mi?

▲Bazen Üçüncü Lig'de bile maç yönetiyoruz. Hatta biz amatör küme maçlarına da çıkıyoruz bazen.

▼Demek ki Türkiye liglerini en yakından izleyen kişiler hakemler. Peki siz liglerimizi nasıl analiz edersiniz? Düzey farkı var mı çok? Mesela 2A'nın çok dengeli bir yapısı var. Üçüncü Lig için de bu söylenebilir mi?

▲Gerçekten de 2A dengeli bir lig. Süper Lig'de, malum Dört Büyükler'in ayrı bir ekonomik gücü var. Üçüncü Lig'de ise kozmopolit bir yapı var. Bazen orada da takımlar arası büyük dengesizlikler olabiliyor. Bir sahil ka-

basabasının ya da imkân sağlanan kamu kuruluşu takımının gücü taşranın üçra yerlerinden çok daha iyi olabiliyor. Ülkemizin sosyo-ekonomik yapısındaki eşitsizlik inkâr edilemeyecek bir gerçek. Türkiye'nin güneydoğusu ile batısını, İstanbul takımlarıyla Anadolu takımlarını çok fazla kıyaslayamazsınız. Ne şartlar, ne getiriler-götürüler eşit.

▼Bu kadar farklı seviyelerde düdük çalınca, doğal olarak bir sürü genç futbolcuyu da keşfetme şansına sahip oluyorsunuz aslında. Bu şekilde tespit ettiğiniz gençler oluyor mu?

▲Çok oluyor. Ama kimseye söyleyemiyoruz. Çünkü herkese eşit mesafede olmak zorundayız ve yanlış anlaşılabiliriz. Ben şimdi gitsem bir oyuncuyu söylesem bir takıma, 'İsmet Arzuman futbolcu simsarlığına mı başladı' derler. Benim kardeşim profesyonel futbol oynadı ama ben kimseye söyleyemedim. Oysa bir yetenek gördüğümüzde bunu söylesek ne sakıncası olur ki? Yeteneğin torpili olmaz bir kere. Siz ancak tavsiye edebilirsiniz. Ama o oyuncuyu benim hatırıma oynatacak bir teknik direktör de yoktur. Alıp bakarlar, ondan sonra o adam olur ya da olmaz derler. Biz yurtdışı maçlarına da gidiyoruz, orada bir sürü oyuncu keşfediyoruz. Ama ben bunu şimdi A takımına söylesem, bu sefer B takımı isyan eder. Bu durumda susuyoruz biz de.

▼Nasıl aşılacak bu? Hakemlere ne zaman güveneceğiz biz?

▲Herkesin ortak bir değer yaratması lazım. Ülke futbolu adına bu şart. Biz Ümit Milli turnuvası yönetiyoruz dışarıda, bir satır haber bile olmuyor bu. Ama Dört Büyüklerin maçını yönettiğiniz zaman herkes sizi biliyor. Oysa hakem için her maç aynı önemde. Ben kendi çocuğumdann biliyorum, sınıf maçı oynayacağı zamanlarda uyuyamıyor. Ayakkabılarını akşamdan hazırlıyor, heyecanlanıyor, hatta evde bir gerginlik bile oluyor. Çünkü onun için o maç çok önemli. Ama o bile maçtan sonra gelip bana hakemi şikayet ediyor.

▼Bizde Anadolu'ya göreve gidenlere sürgün gözüyle bakarlar. Ya da bir Süper Lig hakemi altı liglerde maç yönetse bunu gerileme gibi görürler. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

▲Ben dört yıl Diyarbakır'da kaldım. Hayatımın en güzel dört yılını orada geçirdim. Oradaki insanlardan da inanılmaz bir destek gördüm. Rahmetli Gaffar Okkan'ı tanıdım ve onunla beraber olma şansına sahip oldum. Ondan çok şey öğrendiğime inanıyorum ve bu ülke içinde büyük kayıp olduğuna inanıyorum. Benim hakemliğime Diyarbakır'ın katkısı çok fazladır. Orada FIFA hakemi oldum. Ama Güneydoğu'da sosyal anlamda çok farklı şeyler yaşadık. Çünkü oranın ezilmişliğinin arkasında müthiş bir sevgi var. Ben orada bir amatör maça çıktığımda olay oluyordu. İnsanlar ben yönetiyordum diye o maçı izlemeye geliyordu. Süper ligdeki hakemlere sorun herkes amatör liglerde maç yönetmekten zevk alır. Çünkü ülkeye, ülke futboluna hizmet ediyoruz. Ama ne oluyor, orada bile küfür yiyoruz! Geçenlerde bana 'buraya da mı düştün' diye bağırıyorlar. Önce bunu çözmek lazım. Bu olay düşme olayı değil. Biz Türk futboluna hizmet ediyoruz. Ben Diyarbakır'dayken kaldığımız lojmanın içinde bir ilkokul vardı, onun final maçını yönettim. Müdür rica etti, bende seve seve kabul ettim. Neden yönetmeyelim? Benim içinde çok güzel bir anıydı. Hep şaşalı maçlar mı yöneteceğiz?

▼Yine de insan derbi maçı çıkmayı ayrı yere koyuyor. Hakemlik için hangileri çok önemli kilometre taşları?

▲Hakemlikte belirli bir kariyere gelip ben şunu yönetmedim ya da yönetmeyeyim demek hoş olmaz. Mutlaka kariyerinizi noktaladığınızda ben şunu şunu yönettim demek isteyeceğiniz maçlar olacaktır. Derbiler de bunun başında gelir. FIFA hakemi olarak tabii ki bir derbi maç, bir kupa finali yönetmek istersiniz. Biz de Şampiyonlar Ligi maçı yönetmek isteriz. Ama bu süreç. Onu tamamlamadan olmuyor işte. İnşallah bazı arkadaşlarımız belirli yerlere gidecek ve inanın ellerinden gelen en iyisini yapacaklar, zaten yapıyorlar da. Mesela bir Selçuk Dereli'ye de biz ülke olarak destek sağlamamız lazım. Bir kötü maç yönettiğinde alaşağı etmememiz gerekiyor. Bu şans Selçuk yakaladı, ileri götürecektir. Arkasından da diğer arkadaşlar gelecek. Bu iş biraz da lobi işi. Bizim lobimiz zayıf. Çünkü bizden önceki ağabeylerimiz bırakıp çekip gitmişler. Bırakmayan ağabeylerimiz UEFA hakem komitelerinde görev alsalardı, bize daha iyi şanslar yaratsalardı diye hiçbir gün çıkıp sitem etmedik. ■

Asıl önemli nokta, güvenle bakabilmek. Biz kendimize ne kadar güveniyoruz, önce bunu tartışmamız lazım. Ekibimize ne kadar güveniyoruz, aile diyorsak futbol ailesine ne kadar güveniyoruz? Ben bunun insanların bizi tanımasıyla alakalı olduğuna inanıyorum. TamSaha'nın yaptığı bu yüzden önemli.

zım de katkımız ile oynanıyor. Böyle kabul edilmesi ve emeğe saygı duyulması gerek. Hata olunca bizim de, hatta ailemizin de canı yanıyor. O kadar da kolay değil bu işler.

▼Türk futbolunda bir güven problemi var. Bu sadece hakemlere yönelik de değil üstelik. Hepimiz aynı ailenin parçalarıyız diyoruz. Ama baba çocuktan şüpheleniyor, anne kocadan huzursuzlanıyor, herkes diğerinin samimiyetini sorguluyor. Bu yiten güveni yeniden tesis etmeye yönelik Futbol Federasyonu'nun çabaları var. Sizce hakemlere düşen ne bu yolda? Biz hakemlerin bir tek 90 dakikasını biliyoruz. Öncesi-sonrası hakkında hiçbir şey bilemiyoruz. Bu, güven problemi nasıl aşılacak sizce?

▲Bu güveni sağlamak için birlik ve beraberlik içinde olmak önemli. Bu beraberliği nasıl sağlayacağız? Daha soğukkanlı tartışarak. Herkes her şeyi konuşmamalı futbolda. Bir hata yaptığım zaman MHK ve Federasyon beni zaten cezalandırıyor. Futbolcu, takımı da cezalandırıyor. Yani herkes yerini ve görevini bilmeli. Şimdi düşünün, maç sonrası bana mikrofon uzatıldığında, ben de çıkıp "Bugün teknik direktörümüz 3-5-2 değil 4-4-2 oy-

Doping mücadele ve önemi

Birçok sporcu için kazanmak en büyük hedeftir. Kazanmakla kaybetmek arasında saliseler, milimetreler, gramlar önemli oldukça, performansı artıracak yöntemlerin ya da maddelerin kullanımı da önem kazanmaktadır. İyi bir sportif performans fizik kondisyon, beceri, koordinasyon, kas gücü, dayanıklılık ve dengeli beslenme gibi bir çok faktöre bağlıdır. Ancak hemen hemen tüm spor dallarında spor yapan sporcular antrenman ve beslenmenin yanısıra çeşitli yöntemlerin, maddelerin ya da ilaçların yararına inanmaktadır ve kullanılmaktadır. Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de futbol en çok lisanslı sporcuya sahip olan spor dalıdır. Aynı zamanda kamuoyu ve medyanın da futbola büyük ilgisi bulunmaktadır. Diğer spor dallarında olduğu gibi doping ve doping mücadele çalışmaları futbolda da önem arz etmektedir. Sportif performansı artırmak amacıyla doğal yetenek ve antrenmanın dışında Uluslararası ve Ulusal spor organizasyonları tarafından yasaklanmış madde ve yöntemlerin kullanımı doping olarak adlandırılır.

Futbol Sağlık

Dünyada son yıllarda doping mücadele çalışmalarında belirgin bir artış görülmektedir. Bu artışta en önemli etken 1999 yılında kurulan Dünya Anti Doping Ajansının yaptığı çalışmalarıdır. Ülkemizin de aralarında bulunduğu pek çok ülke ve Uluslararası Spor Federasyonları 6 Mart 2003 tarihinde kabul edilen Dünya Anti

Doping Kodunu imzalayarak doping mücadele çalışmalarını buna uygun hale getireceklerini kabul ve taahhüt etmişlerdir. UEFA'da bu Dünya Anti Doping Kodunun gereklerini yerine getirmek için kendi içinde bir kurul (TASK FORCE = Görev Gücü) oluşturmuştur.

Türkiye'de ise futbolda doping ile ilgili çalışmaları Türkiye Futbol Federasyonu Doping Mücadele Kurulu planlamakta, koordine etmekte ve yürütmektedir. Doping Mücadele Kurulu'nun görevleri Türkiye'deki Süperlig, 2. lig, 3. lig ve PAF ligindeki karşılaşmalar-daki doping kontrollerini düzenlemek, doping ile ilgili eğitim faaliyetlerini yapmak, futbola ilgili kişileri doping ile ilgili konularda bilgilendirmek ve doping mücadele talimatlarını günün koşullarına göre yeniden hazırlamaktır. Türkiye Futbol Federasyonu Doping Mücadele Kurulu'nda 1995 yılından bu yana Prof. Dr. Turgay Atasü (Başkan), Prof. Dr. Yavuz İmamoğlu, Prof. Dr. Ahmet Araman, Doç. Dr. Nezi Hekim ve Doç. Dr. Rüştü Güner üye olarak görev yapmaktadırlar. Türkiye Futbol Federasyonu Doping Mücadele Kurulu faaliyetlerini, dünyada başta FIFA, UEFA, WADA (Dünya Antidoping Ajansı) ve Avrupa Konseyi Anti-doping Yönlendirme Kurulu olmak

üzere uluslararası kuruluşların doping mücadele çalışmalarına paralel olarak yürütmeye devam etmektedir.

Türkiye Futbol Federasyonu Doping Mücadele Kurulu doping kontrollerine 1994 yılında başlamıştır. 6 Mart 1994 günü Bursaspor - Altay maçı sonrasında Bursaspor takımının oyuncularından Tunahan Akdoğan ve Vedat Vatansever, Altay takımının oyuncularından Tahir Karapınar ve Ahmet Acar doping kontrolüne alınan ilk futbolculardır. Futbolda doping kontrollerinin başladığı 1993-1994 sezonunda toplam 32 doping kontrol örneği alınmıştır. 1993 yılından bu yana giderek artan bu sayı 21 Nisan 2005 tarihine kadar 2112 doping kontrol örnek sayısına ulaşmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: 1993 yılından bu yana yapılan doping kontrolleri.

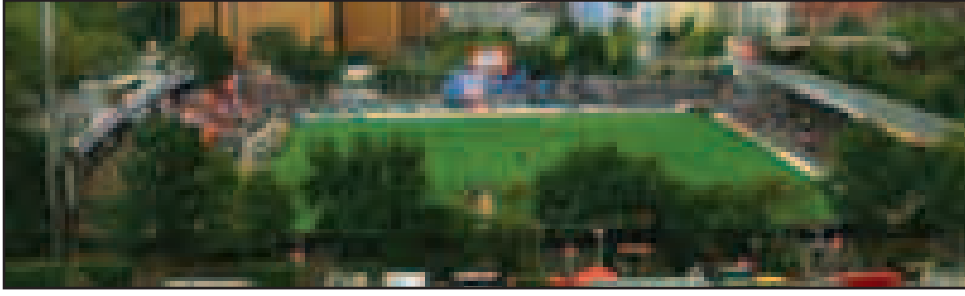
	1. Lig	2. Lig	3. Lig	PAF Ligi	Total
1993-1994	32				32
1994-1995	68	20			88
1995-1996	76	30			106
1996-1997	64	20			84
1997-1998	52	20			72
1998-1999	60	48			108
1999-2000	100	68	12		180
2000-2001	120	106	52	20	298
2001-2002	98	50	36		184
2002-2003	132	84	8	4	228
2003-2004	168	116	32		316
2004-2005*	170	170	76		416
TOPLAM	1140	732	216	24	2112

*21 Nisan 2005'e kadar yapılan doping kontrollerini içermektedir.

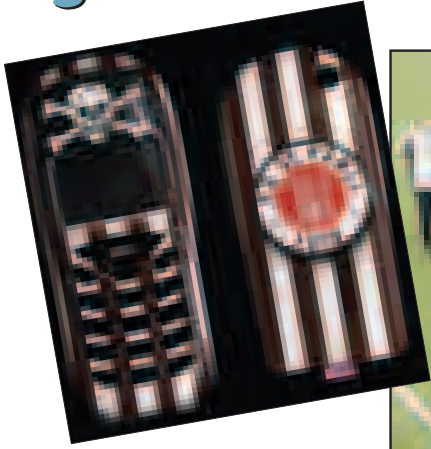
Tablo 2: 1994 yılından bu yana doping kontrol örneklerinde saptanan yasaklı maddeler

TARİH	MAÇ	TAKIM	SPORCU	MADDE
7 Mayıs 1995	Y.Afyonspor-Orduspor	Orduspor	Deniz Kolgu	Pseudoefedrin
3 Aralık 1995	Balıkesirspor - Bucaspor	Balıkesirspor	Tayfun Yungul	Metenolone
26 Ocak 1997	Fenerbahçe-Gaziantep	G.Antepspor	Ayhan Akman	Metenolol
1 Haziran 1997	Kartalspor-Adanaspor	Adanaspor	İdris Gümüşdere	Efedrin, Pseudoefedrin
17 Mayıs 1998	PTT-Adıyaman	Adıyaman	Yasin Mandıralı	Amfetamin
5 Aralık 1998	Göztepe-Kartalspor	Göztepe	Harun Biçer	Tetrahydrocannabinol
6 Aralık 1998	İst.B.B.Spor-Mersin İ.Y.	Mersin. İ. Y.	Murat, Erdoğan	Metenolone, Metenolone
12 Aralık 1998	Petrol Ofisi-Y.Salihli	Petrol Ofisi	İlker Ögmez	Efedrin, Fenilpropanolamin, Efedrin
12 Aralık 1998	Petrol Ofisi-Y.Salihli	Y.Salihli	Çağlar Bağcı	Fenilpropanolamin
17 Şubat 1999	Sakaryaspor-G.Saray	G.Saray	Hasan Şaş	Fenilpropanolamin
26 Mart 2000	Y.Yozgat-Ç.Dardanel	Y.Yozgat	Serhat Güller	Fenilpropanolamin
1 Nisan 2000	Keçiören-Kemerspor	Kemerspor	Onur Karıcı	Efedrin
9 Nisan 2000	Alibeyköy-Güngören	Güngören	Habip Aydın	Efedrin
21 Ekim 2000	Y.Yozgat- Trabzonspor	Y.Yozgat	Cem Karaca	Efedrin
28 Ekim 2000	MKE Ankaragücü-Adanaspor	Adanaspor	Timur Yanyalı	Amfetamin
26 Kasım 2000	G.osmanpaşa-Kayserispor	Kayserispor	A.Vahit Karacabey	Amfetamin
27 Ekim 2001	Y.Yozgat- Bursaspor	Y.Yozgat	İlyas Kahraman	Lidokain
3 Mart 2002	Beykozspor - Ayazağaspor	Beykozspor	Yalçın Çiçek	Efedrin
17 Mart 2002	Kartalspor - Eskişehir	Eskişehir	Metin Arvas	Metenolone
16 Mart 2003	Y.Turgutluspor-Bandırmaspor	Bandırmaspor	Hasan Zengin	Efedrin
03 Mayıs 2003	İzmirspor - A.Sebatspor	A.Sebatspor	Ragıp Başdağ	Pseudoefedrin
20 Eylül 2003	Mezitlispor-Tarsus İd.yurdu	T. İdmanyurdu	Levent Memişoğlu	Tetrahydrocannabinol Metaboliti
27 Mart 2004	Kırşehirspor - Gümüşhane	Gümüşhane	Adem Şentürk	Beta-HCG
15 Mayıs 2004	Tarım Kredi- Ofspor	Ofspor	Aydın Akarsu	Tetrahydrocannabinol Metaboliti
26 Eylül 2004	MKE Kırıkkale- A.Üsküdar	A.Üsküdar	Arda Gençdoğan	Salbutamol

1993-1994 futbol sezonundan 2002-2003 futbol sezonunun sonuna kadar alınan tüm doping kontrol örnekleri Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından onaylanan Köln Doping Kontrol Laboratuvarına gönderilmiştir. 2003 yılında Türkiye Doping Kontrol Merkezi'nin Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından onaylanmasından sonra karşılıklı bir protokol imzalanarak 2003-2004 sezonunun başından itibaren doping kontrol örnekleri ülkemizdeki doping kontrol laboratuvarında analiz edilmektedir. 1994 yılından bu yana analiz edilen 2112 doping kontrol örneğinin 25 tanesinde yasaklı madde saptanmıştır. Dört örnekte anabolik steroid, 14 örnekte uyarıcı, 4 örnekte kannabinoid, bir örnekte peptid hormon, bir örnekte lokal anestezi saptanmıştır. Bir sporcunun doping kontrol örneğinde ise iki değişik uyarıcı ve bir anabolik steroid tespit edilmiştir (Tablo2).■

Şovun kaderi şovmene bağlı

Batık Gemiler

Dünyanın en marjinal taraftar grubuna sahip olan, ırkçılık karşıtı duruşunu tüzüğünde

zapta geçen Alman futbolunun bu çok önemli rengi, şimdilerde solmaya yüz tuttu. Bilinçsiz yatırımların iflas noktasına taşıdığı kulübün en büyük umudu, başkanlığa getirilen eşcinsel şovmen Corny'in icraatları...

Bağış Erten

Yansıtır, değişik kesimlerin dokusunu da... Komşuluk ilişkileri ve dayanışma her zaman üst düzeydedir. O kadar ki kulüp başkanıyla taraftarlar maçı aynı yerde izlerler ve kimse kimsenin hiyerarşik aslı veya üstü değildir.

Aslında kökü derinlerde St. Pauli'nin. Futbol kulübü olarak kuruluşu 1910'dur. Sportif anlamda 1862'ye kadar giden bir mazisi de vardır. Ama yüzyıllık olsa ne yazar! Kimsenin umurunda bile olmayan, Hamburg kenar mahalle takımıdır onlar. En sıkı futbolseverlerin bile dikkatini çekmezler seneler boyunca. Çünkü tek bir başarıları bile yoktur. Kendi kendine kavrulmak için yağ bile bulmakta zorlanırlar senelerce.

Tarihi boyunca futbola pek çok bilim dalı ilgi göstermiştir. Mühendisler, mimarlar stat yapmış, sosyologlar toplumsal dokusuna bakmış, psikologlar ruhunu okumuş, ekonomistler mali kayıtlar düşmüş, avukatlar savunmuş, doktorlar check-up yapmış, filozoflar derin anlamlarını bulmuş, politikacılar oy aramış, gazeteciler de tüm bunlardan haber çıkarmıştır. Her kulüpte bu unsurların ve bu kesimlerin en az birkaç tanesi etkili olmuştur bir şekilde. Ama Almanya'da bir kulüp vardır, bütün bu ilginin ve ilgilerin tümünün odağındadır, futbola binbir anlam katanlar için hareket noktasıdır. Oysa cümlü küçüktür St. Pauli'nin, ama çok daha fazla yer yazar. Hamburg'un liman bölgesinde kurulan St. Pauli'yi başarı kriterine göre baktığınızda ne dünya futbolunda ne de Alman futbolunda esamesi okunur. Onlar büyük bir şehrin kıyıda köşede kalmış takımlarından biridir ilk bakışta. Ama ne demişler, ilk izlenim hep yanıltıcıdır. Çünkü St. Pauli'de bir futbol takımından fazlası vardır. Dünyaca ünlü *Four Four Two* dergisi de sportif başarısızlıklarına inat, bu yüzden kapağa taşımıştır onları. St. Pauli kurulduğu yeri oldukça iyi yansıtan bir kulüptür her şeyden önce. Büyük sanayi kenti Hamburg'un işçi sınıfından türemişlerdir ve bu kimliklerini bugüne dek taşımayı başarmışlardır. Ama resmî olarak kahverengi-beyaz olan renkleri söz konusu tribünler olduğunda her rengi barındırır. Tribünlerinde farklı kesimin bayrağı dalgalandır St. Pauli'nin. Her maçı adeta sosyo-politik bir cümbüş gibidir. Bir işçi kulübü olarak kurulmanın getirdiği kültürü de

İkinci Lig'in müdavimi, Üçüncü Lig'in de ziyaretçisi, Birinci Lig'in ise kara sevdalılarıdır. *Four Four Two* dergisinin güzel tanımlamasıyla FC Hamburg'un gölgesinde kalan, onun sivilceli küçük kardeşi gibidir St. Pauli. Yıllar boyu kimse kaale almaz onları. Ta ki 1980'lere kadar...

1980'li yıllar şehrin büyük ağabeyi Hamburg takımının en sükseli yıllarıdır aslında. Dünyanın en büyük yıldızlarından Kevin Keegan Hamburg forması giymektedir ve Avrupa'da ses getiren bir takımdır Hamburg. St. Pauli ise maçlarını izleyecek seyirciyi bile zor bulmaktadır. Ama sosyal ve politik çalkantılar bambaşka bir kapıyı aralar St. Pauli'ye. Çünkü yükselen Hamburg takımı, aynı zamanda ırkçı ve faşizan güçleri de bünyesinde barındırmaya başlamış, özellikle de neo-Nazilerin baskıcı tavırlarıyla nedeniyle takım tüm Almanya'nın tepkisini çekermiş. Özellikle muhalif karakteriyle öne çıkan Hamburg sakinleri, bu baskıcı ve gerici tutuma karşı tavrı almaya başlamıştır yavaşta. Yavaş yavaş Hamburg'un stadi eskisi gibi dolmaz olur. Çünkü neo-Nazi ve ırkçı olmayanlar tribünlerden çekilmeye başlamıştır. Ama futbol sevdası öyle sigara gibi bırakılacak bir şey değildir ki! İşte ilk kez böyle fark edilir St. Pauli. Havalı Hamburg'un siska kardeşi, futbolseverlerin dikkatini böyle çekmeye başlar. Artık St. Pauli'nin tribünleri her hafta daha fazla taraftarla dolar. Bütün bunların üzerine, aynı dönemde Hamburg liman bölgesinde yapılan yenileme çalışmaları da eklenince, artan işçi sayısı ve değişen sosyo-ekonomik yapı St. Pauli'nin taraftar sayısını

bir anda katlar. Hikâye yakından bakınca daha da ilginçleşir. Hamburg Belediyesi eski liman bölgesinde çalışmalar başlatmaya karar verir o dönemde. Ama bu karar, söz konusu bölgeyi kendilerine yuva edinmiş alternatif sanatçı, müzisyen ve öğrenci kitlesini karşısına alır. Bir anda sokak gösterileri ve protestolar patlak verir Hamburg limanında. İşte bu gösteriler bir şekilde St. Pauli tribünlerini de işgal etmeye başlar. Artık her haftasonu St. Pauli'yi vesile eden muhalif bir kitle tribünleri doldurmaktadır. Bu protestolar o kadar kurumsal bir kimlik kazanır ki, kulübün gayri resmi yeni bir amblemi de olur. Korsan bayraklı St. Pauli taraftar bayrağıdır bu. Artık bir cümbüştür St. Pauli maçları. O kadar eğlenceli ve çılgın bir tribünü vardır ki bütün Almanya'nın sempatisini toplamaya başlarlar ve bir süre sonra ünleri Almanya dışına taşar. Artık dünyanın en ilginç kulüplerinden biridir St. Pauli ve bir 'kül' takım olmuştur. Artık, Almanya'nın tüm muhalifleri, solcuları, anarşistleri, yeşilleri, velhasıl ülkenin ne kadar marjinal grubu varsa,

zafer olduğu söylenir. Çünkü Bundesliga'nın zenginleri karşısında St. Pauli'nin mütevazı çıkışı, bir tür direnişin simgesi olur. St. Pauli taraftarları deyim yerindeyse sadece 'çıkıntılık' yapmak üzere gelmez stadyuma. Aynı dönemde Fanladen adında bir taraftar organizasyonu da kurulur kulüp bünyesinde. Bu örgüt sosyal bir misyona soyunur. Taraftarlar arasında uyuturucu, alkol gibi problemi olanlara yardımcı olur, adli desteğe ihtiyaç duyanlara avukat bulur, toplumsal olarak dışlanmışlara sığınak sağlar. Ama Fanladen sadece dışlanmışların kabul edildiği bir yerden ibaret değildir elbette. Eğlenmek en önemli amaçlardan biridir. Deplasmanlara geziler düzenlerler, taraftarlar için buluşma noktaları belirlerler ve daha bir sürü başka sosyal görevler yürütürler. O kadar ki, Bundesliga'nın en kapsamlı taraftar örgütlerinden biri haline gelirler. İşin ilginç, bu yükseliş döneminde St. Pauli yönetimi, taraftar profiline göre son derece muhafazakârdır. Ama artık hareketin

nemde.

Ama futbol endüstrisinin çarkları sert ve dişlidir. Paranın azımsanamayacak kadar önemli olduğu bir ortamda, farklı ve başırlı bir odak yaratmak öyle şipşak olacak şey değildir. Nitekim takım 'asansör' sıfatını hak edecek bir performansa hapsolür. Yani kendi halinde seyrederek gemi. Büyük başarılarla soyunamaz asla. Amaç sadece eğlenmek, makul bir şekilde mücadele etmek ve mümkünse Hamburg'u yenmektir. Yine de işler pek beklenildiği gibi gitmez. Renald Koch'un 2000 yılında başkanlık koltuğa oturması sonun başlangıcı olur ve kulüp büyük bir çöküş dönemine girer. Haddini aşan transferlere girişmiştir Koch. 500 bin dolara bir markette çalışan Brezilyalı bulunmuştur, alkol problemi ve göbeği haddini aşan Gascoigne'e teklif götürülür vs. Tüm bu hovardalıkların bedeli arka kuya yaşanan küme düşmelerle ödenir ve bir anda St. Pauli'nin 3. Lig dönemi başlar.

Yine de şov devam etmelidir bir şekilde. Nitekim bu çılgınlığa eklenmesi gereken

yeni bir unsur daha doğrusu yeni bir kişi vardır: Cornelius Littmann, namı diğer Corny, TV'de komedi şovlarına çıkan, eşcinsel bir aktördür ve St. Pauli taraftarıdır. 2003 yılında bir anda kendini St. Pauli kulübünün başkanlık koltuğunda bulur. İflasın eşiğindeki kulüp artık onun şovuna kalmıştır.

Şimdilerde harıl harıl çalışıyor Corny. 25 yıldır taraftarı olduğu St. Pauli'nin üst üste küme düşmesine engel olamamasına rağmen yeni projeler ile takımı ayağa kaldıracasına inanıyor. St. Pauli bu sezon Amatör Küme'ye küme düşmekten son iki hafta kala kurtuldu. İpin ucunu kaçırarak eski yönetimlerin icraatlarını te-

ması olduğunu belirtiyor. Ayrıca çok sayıda bilet ücretsiz olarak taraftarlara dağıtılıyor.

Kulübü yönetmek hayli zor bir iş üstelik. Çünkü demokrasiden zerrece ödün vermiyor St. Pauli. Her Almanya'daki diğer kulüplerde Genel Kurul üyesi taraftar sayısı ortalama 200 kişiden ibaretken, St. Pauli'de 6000'leri buluyor bu rakam. Bu Fanladen'e üye olanların sayısından bile fazla. Her şeye rağmen yeni stat projesini, kurtulmak için anıhtar önemde görüyorlar. Ama çöküşü başlatan nedenlerden birinin de bu olduğunu söylüyorlar. Finansal zorluklar yakın zamanda açılacak gibi değil. Alman Futbol Federasyonu ligde oynamalarına izin vermek için 2 milyon euro'luk banka teminatı istiyor ve seneye bunu nasıl bulacaklarını düşünüyorlar. Gereken para geçtiğimiz senelerde taraftarların desteğiyle ancak sağlanmış. Şu anda da hala devam eden bir 'St. Pauli'yi kurtarın' kampanyası var. Kulübün resmi olmayan korsan logosuyla yapılmış hediyeelik eşyalar dünyanın dört bir yerine satılıyor. Sadece Hamburg'da değil, dünyanın çeşitli bölgelerinde taraftar organizasyonları var ve bunlar da gelir getirmek için didiniyor. Lakin Belediye Başkanı Ole Von Beust'le de araları iyi değil. Fanladen onu hiç güvenilir bulmuyor. Kulübe kol kanat geldiği söylenen başkanın bazı düşüncelerinin kulübün ideallerine uymadığı en önemli tartışma konusu şu aralar. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, St. Pauli bir de geçmiş dönemden kalan vergi usulsüzlükleri, son dönemde yaşanan hakem skandalıyla da mücadele ediyor.

Four Four Two dergisi 'çılgın bunlar' diyor: 'Hepsi delirmiş.' Bu kadar akıllının ne paralar batıracağı düşünülürse, bu delilik hiç de fena gibi durmuyor. 1996 yılında Küba'yı ziyaret eden ve Küba Milli Takımını 2-1 mağlup eden St. Pauli başka bir dünyaya ait sanki. Bir karşı kültür, bir kültür, bir fenomen o. Futbolu sevmek yetmiyor onları sevmek için. İnsana dair ne varsa onlara yabancı değil çünkü. Bir yandan muhalifler alabildiğine, ama bir yandan bu düzende yer tutmak için çırpınıyorlar. Ama her durumda ilginin odağı oluyorlar. O kadar ki Microsoft'un sahibi Bill Gates'in bile iştahını kabartıyorlar. Başta söylediğimiz yere geri dönelim şimdi. Neden St. Pauli? Dünyanın en prestijli dergisi Four Four Two bir Alman Üçüncü Lig takımına neden yer verirse ondan. Ne mühendisler, ne mimarlar, ne avukatlar, ne sosyologlar, ne filozoflar, ne doktorlar, ne psikologlar, ne gazeteciler, ne politikacılar istedi de vermediler, ondan. Hiçbirinin takımı değil St. Pauli. Ya da hepsinin takımı. Farklı olanların, muhaliflerin, öteki'nin, dışlanmışın, madunun takımı. Bir rüya yani. Onun için uyanınca bitiyor her şey.

Yine de direnmiyorlar. Bakalım düşgücü yeneden galip gelecek mi? Merakısına not: Almanya'daki Türklere en sempatiyle bakan kulüplerden biri St. Pauli. Çünkü etnik ayrımcılığı ve yabancı düşmanlığını külliyen reddediyorlar. Cem Karaca, Deniz Barış'ı Türkiye yolladılar. Ama hala Türk oyuncular var: Serkan Kara, Barış Tuncay, Hakan Sarıçoban St. Pauli formasını giyiyorlar. ■

her hafta St. Pauli'nin 20.725 kişilik stadi Millernton'u tika basa doldurmaktadır. Stadyumunu ve ismini de yabana atmak mümkün değildir St. Pauli'nin. Asıl adı Wilhelm-Koch-Stadion olan stad bir kez olsun böyle anılmamıştır. Tam 35 yıl kulübe başkanlık yapmış başkanlarının adını alan stadinin ismi adeta lanettidir. Çünkü Wilhelm Koch, Nazi Partisi üyesidir ve Nazilerin ne yenilerine ne de eskilerine yer yoktur St. Pauli'nin arazisinde. Gerçi aktif bir üye değildir Koch, ama fark etmez bu. Her hafta hınca hınç dolan stadyumun adı Millernton'dur, o kadar! Bu artan ilginin ödülü de çok gecikmeden gelir. 1988 yılında kulüp Bundesliga'ya yükselir ve korsanların siyahıyla birlikte, kahverengisi, pembesi, kızılı, mavisi, yani kainatın tüm renkleri Bundesliga'yı şerefendirir. Aslında futbol izlemekten çok eğlenmeye gelir onlar. Onların bu seviyeye çıkmasının endüstriyel futbola karşı da bir

bayrağını Fanladen ve onun çıkardığı dergi olan Millerntor Roar taşımaktadır. İçeriğinde politik yazılara, sloganlara yer veren ve taraftarların sorunlarına değinen yazılarla dolu olan dergi bir anda popülerleşir. Derginin tirajı bir ara 3000'e kadar çıkar ve satışının çok ötesinde bir prestije sahip olur. Bundesliga tarihine de bu dergi vesilesiyle geçerler. 1989'da Fanladen, stadyumda ırkçılık karşıtı bir broşür dağıtır ve statta fırtına kopar. Hemen Olağanüstü Genel Kurul kararı alınır. Ama muhafazakâr yönetim beklemediği bir hareket bulur karşısında ve pek çok yeni üyenin Genel Kurul'un katkısıyla, St. Pauli tüzüğüne ırkçılık karşıtı bir madde eklenir. Bu an tarihi bir andır, çünkü tüzüğüne ırkçılık karşıtı madde ekleyen ilk kulüptür St. Pauli. Tarihinin en şaşalı günlerini yaşar kulüp o dönemde.

mizlemeye çalışıyorlar hâlâ. İşleri çok zor gözüküyor...

Ama St. Pauli tribünleri hâlâ dolu, hâlâ renkli. ırkçılık karşıtı afişler yerli yerinde duruyor. Alman Üçüncü Ligi'nde oynamalarına rağmen her hafta 20.000 kişi maçlara geliyor. Ama bu kadar seyirci anlamlı bir hasılat getirmiyor kulübe. Kulüp müdürü Christoph Haverkamp, yoksullara yüzde 50 indirimli bilet sattıklarını çünkü bunun kulübün sosyal sorumluluğun bir par-

St. Pauli'deki

St. Pauli'de çok çılgın bir taraftar kitlesi var. Mesela kurukafa maskeleri takarlar, Nazilere karşı yazı yazarlar. Punkçılar vardır, saçlarını diker, rengarenk boyarlar. Kafelerde bira içerler, çok eğlenirler. Kulüp de onlara sahip çıkıyordu genellikle. Biz bir sistem geliştirmiştik, deplasmandan dönerken iki futbolcu taraftarlarla dönüyordu. Bayağı kaynaşıyorduk. Mesela babam maçlara gelirdi her hafta. Her maçtan sonra üzerime bir litre bira dökülüyor, derdi. Ama hiç sahaya yansımazdı bu olaylar. Tribünlerde kalırdı ve eğlenceden ibaretti.

Cem Karaca

▼Sen Almanya'dan, St. Pauli'den geldin Türkiye'ye. Nasıl bir kulüptü St. Pauli? Söylendiği gibi renkli miydi çok?

▲St. Pauli değişik ve güzel bir kulüptü. Almanya'nın en farklı takımlarından biriydi. Bence bu açıdan bizim üç büyüklerle karşılaştırılabilir, çünkü gerçekten dünyanın en ilginç kulüplerinden biri. Taraftarlar çok çılgındır; çok bağlıdır takımına. Mesela şimdi üçüncü lige düştü St. Pauli, hâlâ 20.000 seyircinin önünde oynuyor ve her maçında ortalık bayram yerine dönüyor. Farklı özellikleri de barındırıyor bünyesinde. Seyircileri yabancıları çok seviyor mesela ve kesinlikle ırkçılık zerresi bile görülüyor tribünlerde. Bu açıdan da diğerlerine hiç benzemiyorlar.

▼Ayrıca muhalif ve marjinal tipler de var değil mi tribünlerde?

▲Evet, ilginç bir grup onlar. St. Pauli'de çok çılgın bir taraftar kitlesi var. Mesela kurukafa maskeleri takarlar, Nazilere karşı yazı yazarlar. Punkçılar vardır, saçlarını diker rengarenk boyarlar. Kafelerde bira içerler, çok eğlenirler. Kulüp de onlara sahip çıkıyordu genellikle. Biz bir sistem geliştirmiştik, deplasmandan dönerken iki futbolcu taraftarlarla dönüyordu. Bayağı kaynaşıyorduk. Mesela babam maçlara gelirdi her hafta. Her maçtan sonra üzerime bir litre bira dökülüyor, derdi. Ama hiç sahaya yansımazdı bu olaylar. Tribünlerde kalırdı ve her şey eğlenceden ibaretti.

▼Özlüyor musun o günleri? Hoşuna gidiyordu orada oynamak?

▲Açıkçası biraz özlüyorum. Orada müthiş bir maç atmosferi oluyordu. 90 dakika boyunca son derece zevkli bir oyun olurdu. Takım 3-0 da olsa, 5-0 mağlup da olsa taraftar hep tam destek veriyordu, hiçbir zaman yuhladıklarını duymadım. Böyle olunca oynamak da ayrı bir zevk oluyor tabii ki!

▼Sen Almanya'da doğup büyüdün ama şivende hiç oralıymışın gibi bir hava yok. Oysa Almanya'da büyüyen üçüncü kuşak Türklere bakıyoruz, sanki biraz daha Almanlara yakınlar gibi. Sendeki bu farklılığın nedeni nedir?

▲Ben genç yaşta Türk Milli Takım'da oynamaya başladım. Önce B genç, sonra A genç, sonra Umit Milli. Yani erken girdim Türkiye piyasasına. Bu sayede de Türk futbolcularından, Türk hocalarından oturup kalkmasını öğrendim, konuşmasını öğrendim. Bir başka nedeni de büyüdüğüm yerle ilgili. Ben Frankfurt'ta büyüdüm ve orada da birçok Türk var. Zaten benim arkadaş çevrem de genellikle Türklere oluşuyordu. Hal böyle olunca pek yabancılık çekmedim buralarda.

▼Hiç Alman milli takımında oynamayı düşündün mü? Bugünlerde bu çok tartışılıyor. Sana bir teklif gelmiş olsaydı, alırdın mıydı?

▲Hayır, kesinlikle hayır. Ben bugüne kadar Alman pasaportunu bile almadım. Türklüğümün çok memnunun ve Türk olduğum için kendimle gurur duyuyorum. Bu yüzden benim için hiçbir zaman Alman Milli Takımı bir seçenek olmadı. ▼Ama senin gibi olmayan bir sürü oyuncu var.

Özellikle çift pasaport imkanını elden gidinece bir sürü oyuncu muallakta kalmaya başladı. Sen ne diyorsun bu konuda? Onların durumu da zor değil mi? Ne yapacaklar sence?

▲Onların kafası şundan dolayı karışık. Malum Türkiye'deki takımların bazı sorunları oluyor. Özellikle de parasal sorunlar. Oyuncu parasını alamıyor, ayrılınca içeride parası kalıyor falan. Bu bakımdan, özellikle Anadolu takımları hakkında kuşkular doğuyor yurtdışında. Birçok arkadaşımız da gelmeye korkuyor bu yüzden. Sonuçta bu çok önemli bir adım ve güvenliğe olmak istiyorlar. Bunun garantisi de olmayınca çekingen davranıyorlar. Ama ben şuna inanıyorum; sen iyi futbolcuysan, her şeyini garantiye alırsan, her şeyini yazdırırsan neden ürkesin ki? Hem artık federasyon ek protokolleri de kabul ediyor. Yani iyi bir menajerin varsa ve sözleşmeni iyi yaparsan böyle bir sorun olmaz. O zamanda buraya gelmek için aklında tereddüt de kalmaz. Gelince de hiçbir sorun yaşamazsın.

▼Bunun en büyük nedeni oradaki sistemin inanılmaz gelişmiş olması değil mi? Orada her şey sistematik sanırım.

▲Tabii ki öyle. Bir gün bile aksamaz ödemeler. Ayın birinde gidersin bankaya, her şeyin yatmış, her şeyin belgelenmiştir. Tabii bu da önemli bir garanti oluyor.

▼Sadece ödemelerle ilgili olmayan başka farklar da var sanırım. Sonuçta Almanya futbol konusunda dünyanın en sistematik ülkelerinden biri. Sen orada yetişmiş bir oyuncu olarak, ne

günlerimi arıyorum

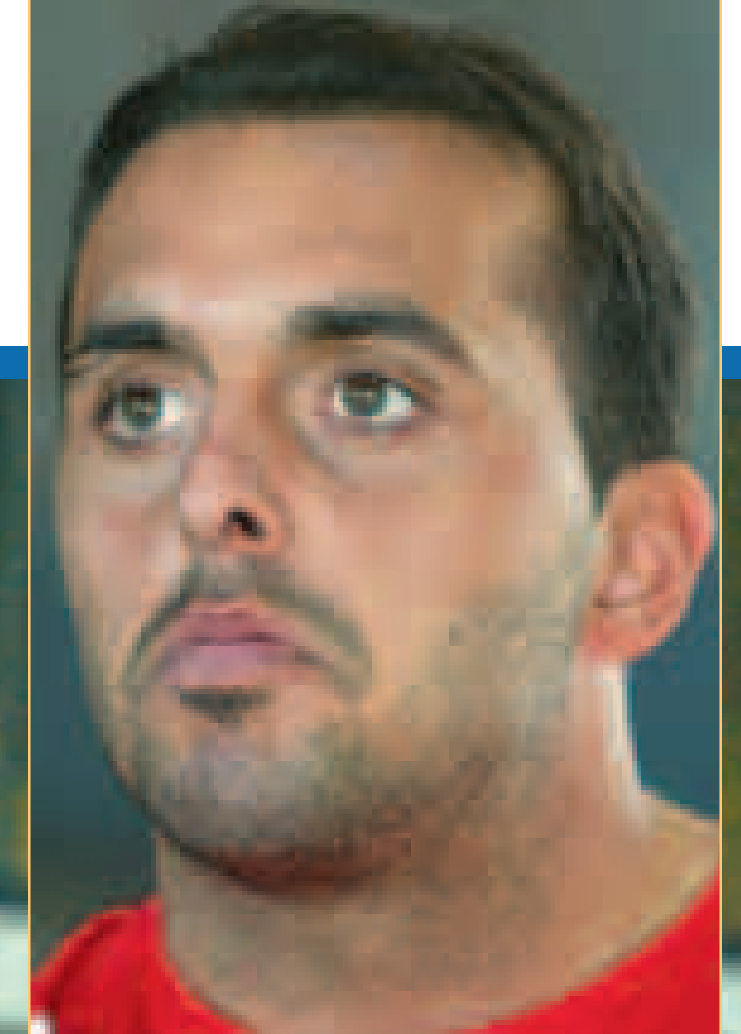
gibi farklılık gözlemledin.

▲Ben altyapımı ve temel eğitimimi Eintracht Frankfurt'ta aldım. Orada altyapılar tıpkı birinci lig kulüpleri gibi son derece profesyonel. O kadar ki, bugün Anadolu kulüplerinin hayata geçiremediği bir takım profesyonel futbol ilkelerini onlar altyapıda gerçekleştirmiş durumda. Çim saha olsun, futbolcuların ihtiyaçları olsun, hatta parasal ihtiyaçları olsun, hepsini tahmin edebiliyorlar. Orada 12 yaşındayken en iyi sahalarda, en iyi rakiplere karşı oynamaya başlıyorsun, en yeni

eşofmanlarla geziyorsun, para almaya başlıyorsun... Bunlar çok önemli avantajlar.

▼O zamanlarda kendini göstermeyi nasıl başardın? Yükselişe geçmeye başladığın özel bir maç var mıydı? Yoksa orası bir sistem ülkesi olduğu için zaten seni sürekli takip mi ediyorlardı?

▲Almanya'da tek maçlık çıkışlar pek işe yaramaz. Orada seni hep görüyorlar, hep izliyorlar. Bu yüzden hemen kaliteni anlarlar, çünkü ya futbolcusundur ya da değildir. Eğer yetenekliysen her sene kademe atlarsın. Bir sürü insan bu kade-

Anadolu'ya gelmeye korkuyorlar!

Özellikle Anadolu takımları hakkında kuşkular doğuyor yurtdışında. Birçok arkadaşımız da gelmeye korkuyor bu yüzden. Sonuçta bu çok önemli bir adım ve güvenliğe olmak istiyorlar. Bunun garantisi de olmayınca çekingen davranıyorlar. Ama ben şuna inanıyorum. sen iyi futbolcuysan, her şeyini garantiye alırsan, her şeyini kayıt altına alırsan neden ürkesin ki? Hem artık federasyon ek protokolleri de kabul ediyor. Yani iyi bir menajerin varsa ve sözleşmeni iyi yaparsan böyle bir sorun olmaz. O zamanda buraya gelmek için aklında tereddüt de kalmaz. Gelince de hiçbir sorun yaşamazsın.

melerde elenir. Bir üst düzeye hep en iyiler çıkar. Şimdi yok gerçi ama, eskiden Türkiye’de çok torpil vardı. Birisi çıkar, işte ‘benim bir yeğenim var onu alın’ türünden isteklerde bulunurdu. Ama orada hiçbir zaman böyle işlemedi sistem. Orada adam, yetenekli değilse babasının oğlunu bile tanımaz. Hep hak eden yükselir. Ama artık Türkiye’de bu açıdan işler düzeldi.

▼Oradaki Türk gençleri büyük oranda futbola ilgi gösteriyorlar ve futbolcu olmak istiyorlar. Neden böyle, futbol onlar için ne gibi bir umut kapısı? Bir Alman gencinden farklı olarak Türk genci Almanya’da neden daha çok futbolcu olmak ister ki?

▲Son dönemde Almanya’da iş imkanları o kadar iyi değil ne yazık ki. Ayrıca futboldan kazanılacak parayı normal bir işçi 20-30 sene çalışsa kazanamaz. Bu burada da öyle Almanya’da da. O yüzden aileler televizyonda futbolcuları gördükçe, gazetelerden abartılmış biçimde kazançları okudukça çocuklarını futbola yönlendirmeye başlarlar. Sonuçta futbolda dönen para herkesi tahrik ediyor. Ama tüm bunlara rağmen şu da bir gerçek; Almanya’da bir Türk ya da bir yabancı futbolcu üst düzeyde takımlarda yer bulabilmek için bir Almandan iki gömlek üstün olması lazım. Aksi takdirde şans yakalaması zorlaşır.

▼Bunun bir nedeni de Almanya’nın yabancılara pek sempatiyle bakmaması değil mi? Bir Fransa, bir Hollanda gibi kolay kabul edemiyorlar.

▲Bu doğru. Gerçekten de Almanya biraz daha frenliyor yabancıları. Çünkü çok yabancı göçmen var orada. Sırf Türkler yok; İtalyan’ı var, Hırvat’ı var, Arap’ı var... O yüzden birazcık ürküyorlar sanırım. Ve hep temkinli davranıyorlar.

▼Almanya’da hangi takımları severdin? Tuttuğun bir takım var mıydı?

▲Ben hep Eintracht Frankfurt’u tutardım. Zaten sürekli orada oynadım. Başka bir takıma karşı hiç sempatiim olmadı. O kadar küçükken girdiğiniz bir takımda uzun süreler oynarsanız bundan daha doğal bir şey olamaz değil mi?

▼Türkiye’de var mıydı? Tuttuğun demesek de özel olarak takip ettiğin bir takım oldu mu?

▲Galatasaray’ı takip ederdim genelde. Sonuçta Avrupa’da başarılı sonuçlar alıyorlardı ve yurtdışındaki herkes izliyordu onları. Sonra Fenerbahçe’ye geçtim. Fenerbahçe’nin büyüklüğünü, camianın önemini gördüm. Tabii ki bu dönem sayesinde Fenerbahçe’ye karşı ayrı bir sempatiim oluştu.

▼Almanya’da futbol oynadığın dönemde sosyal yaşamın nasıldı? Frankfurt kültürel anlamda son derece zengin bir şehir. Orada yaşamak kültüründe ne gibi izler bıraktı?

▲Ben hep gezmesini seven biri oldum. Gezmeyi, alışveriş yapmayı, insanların arasına girmeyi çok seviyordum. Bana öyle geliyor ki, oradaki güzelliklerle Anadolu’nun güzellikleri arasında bir ortaklık var. Her ikisi de beni çok etkiledi. Mesela ben çocuklarımla İstanbul’da iyi bir okulda, iyi şartlarda büyümesini ve eğitim

görmesini istiyorum. Ama sadece bu değil, yaşadığımız şehrin kültürüne uygulamalarını da istiyorum. Her şehrin kültürünü kapmalarını gerekiyor bence. Herkesin nasıl yaşadığını görsünler, buna göre yaşadıkları şeyin kıymetini bilsinler. Bence her şehrin kendine ait güzel bir dünyası var. Bu Frankfurt için de geçerli, İstanbul için de, Yozgat için de...

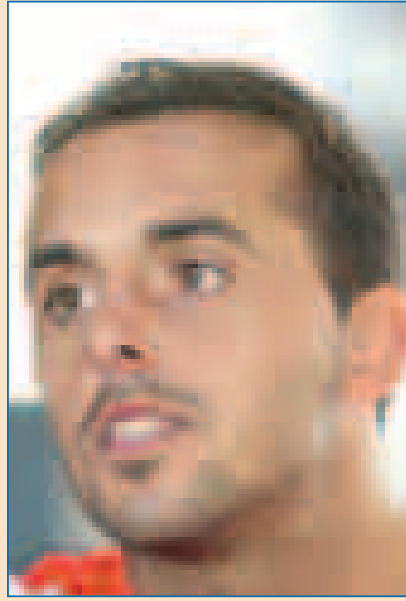
▼Futbolcular sürekli seyahat ederler. Çoluk çocuğa karışıkktan sonra her sene ayrı bir takıma transfer olmak yıpratıcı olmuyor mu? Mesela bu yer değişimleri çocuklar üzerinde nasıl bir iz bırakıyor? Sıkıntı duyup, şikayet ediyorlar mı?

▲Şu ana kadar sıkıntı olmadı ama bu olamayacak demek değil. Çünkü bizimkisi resmen göçebe hayatı. Her sene oradan oraya, buradan oraya göçüp duruyoruz. Çocuklar büyüdükçe artık bir yere bağlanmamız lazım. Çünkü okulları var ve sürekli yer değiştirme psikolojilerini bozabilir. Bu tip sıkıntılar karşısında sonunda şu oluyor, siz bir yere transfer olmanız da, aileniz sabit kalıyor ve onlardan ayrı düşünüyorsunuz. Bu da futbolun bir cilvesi işte.

▼Sen Frankfurt’tan Kaiserslautern’e oradan Hamburg’a geçtin. Yani üç tane kocaman şehirde yaşadın. Ama sonra bir anda Anadolu’nun orta yerinde minnacık Yozgat’a geldin. Nasıl oldu, şaşırmadın mı? Yozgat’ı biliyor muydun? Ortam hakkında bilgin var mıydı?

▲Benim memleketim Rize. Orası hakkında biraz bilgim vardı ama Yozgat’ı hiç bilmiyordum. Yozgat’a transfer olmadan önce bana orayı Türkiye’nin Paris’i diye anlattılar. Her yere yakın, çok merkezi, istediğin bölgeye ulaşabilirsin dediler. Hüseyin Kalpar’ın da çok büyük etkisi oldu Türkiye’ye gelmemde. Beni Antep’e de istiyordu. Transferde her sene adım geçiyordu. Ama kısmet Yozgat’a oldu. So-

“Bizimkisi göçebe hayatı”

Bizimkisi resmen göçebe hayatı. Her sene oradan oraya, buradan oraya göçüp duruyoruz. Çocuklar büyüdükçe artık bir yere bağlanmamız lazım. Çünkü okulları var ve sürekli yer değiştirme psikolojilerini bozabilir. Bu tip sıkıntılar karşısında sonunda şu oluyor; siz bir yere transfer olmanız da aileniz sabit kalıyor ve onlardan ayrı düşünüyorsunuz. Bu da futbolun bir cilvesi...

▲Fenerbahçe bir futbolcunun gelebileceği en güzel yer. Üç büyüklerin hepsi için geçerli bu. Fenerbahçe, Beşiktaş, Galatasaray çok büyük kulüpler, buralarda oynamak bir futbolcu için çok önemli. Benim hedefim oradan Milli Takım’a yükselmektir. Ama biraz şansızdım sanırım. Fenerbahçe’ye geldiğim sene bence Fenerbahçe gelmiş geçmiş en iyi kadrosuna sahipti ve buna rağmen çok kötü bir sezon geçti. Futbolcular geldi, futbolcular gitti, hocalar değişti. Ayrıca Fenerbahçe’de bir mevkide oynayacak en az 3-4 futbolcu vardı ve kadro her değişim içindeydi. Sezonu kötü kapattık. Öyle olunca da kadroda temizlik yapıldı, o arada bende gittim.

▼Gitmeyi sen mi istedin?

▲Kimse Fenerbahçe’den gitmek istemez. Ama öyle icap etti, görüşmelerimiz beni gitmeye mecbur bıraktı. Bende baktım ki burada mutlu olamayacağım, transfer oldum. Çok ısrar etseydim kalabilirdim belki, ama benim için iyi olmazdı sanırım.

▼Futbolcular gelişim göstermek için ne gibi çabalar gösteriyor? Mesela sen özel çalışma yapıyor musun? Mesela senin fiziksel bir dezavantajın var, boyun uzun değil. Ama defans dörtlüsünün solunda

nuçta Almanya’ya göre burada daha iyi paralar kazanılıyor. Özellikle de 4-5 sene önce. O zamanın parasıyla çok iyi para teklif ettiler bana. Ben de reddedemedim.

▼Böylece geldin Yozgat’a. Ne yaptın, şaşırmadın mı? Sosyal yaşam çok kısıtlıdır Yozgat’ta, öyle değil mi?

▲50.000 nüfusu var Yozgat’ın. Nasıl desem, büyük bir köy gibi. Tabii ki çok şaşırdım. Orada benim en büyük destekçim ailem, yani eşim ve çocuklarımdı. Onlarla çok zaman geçirdim. Arada bir dışarı çıkardık. Bazen mangal yapardık falan. Ama zamanımızın çoğu aile içinde geçirdi. Takım arkadaşlarımızın aileleriyle görüşüyorduk. Bütün sosyal yaşam bundan ibaretti.

▼Ama ondan sonra da metropolün tam göbeğine düştün. Fenerbahçe’ye transfer olmak bambaşka bir şey sonuçta. O zamanlar Türkiye’nin Roberto Carlos’u diye bakıyorlardı sana. Ne gibi hislerle geldin İstanbul’a? Başarılı olacağına inanıyor muydun?

oynamaya çok yatkınsın. Aynı şekilde Roberto Carlos, benzer fizikte ve dünyanın en önemli sol kanat oyuncusu. Kendini geliştirmek için ne gibi çalışmalar yapıyorsun?

Bence bu sadece çalışarak olmaz, biraz da yetenek işi. Tabii her zaman üstüne bir şeyler katmaya çalışıyorsun. İdmanda daha çok orta yaparsın, daha çok şut atarsın, idmandan sonra karın kaslarını çalıştırırsın. Ama sonuçta en temelde yetenek belirliyor her şeyi. Ben ekstradan o kadar çok çalışma yapmıyorum.

▼Türkiye’de kanatta oynamak zor bir şey mi? İngiltere’ye baktığımızda bir sürü kanat oyuncularına büyük yük düşüyor. Sürekli orta yapmak durumundalar. Ama aynı şey Türkiye’de o kadar da geçerli değil...

▲Bence kanat oyuncusu olmak Türkiye’deki en zor pozisyonda oynamak anlamına geliyor. Çünkü hem defans yapacaksın, hem forvet olacaksın hem de orta saha olacaksın. Senden böyle bir şey bekleniyor. Mesela bir teknik adam her maçta oyuncusundan en az on orta ister. Bu yüzden kanat oyuncusunun çok kuvvetli ve dayanıklı olması lazım. Bu da işleri zorlaştırıyor haliyle.

▼Avrupa’dan farklı olarak Türkiye’de kamplar çok önemli. Bu iyi bir şey mi kötü bir şey mi?

▲Ben iyi bulmuyorum. Bence kamp yaptığın zaman, maçı çok fazla düşünüyorsun, maça çok fazla konsantre oluyorsun. Bu da bazen oyuncuyu olumsuz etkileyebiliyor. Avrupa’da maçı bir gün önce toplanılıyor, hemen yemek yeniliyor, yatılıyor ertesi gün maça çıkılıyor. Bu da dengeli bir durum yaratıyor. Ama burada teknik adamlar kamp yapmanın üzerinde çok duruyorlar.

▼Bu da bazen sıkıcı oluyor değil mi?

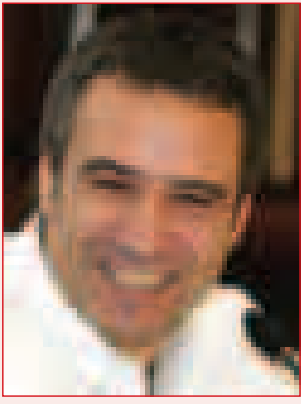
▲Aynen öyle. Çok kamp çok sıkıntı veriyor. Çünkü herkesin ailesi var, evde daha huzurlu oluyorsun. Ama bunun nedeni sanırım şu; Türk futbolcusu kendine çok da iyi bakmıyor. Sıkıyönetime daha meyilliyiz çoğumuz. Türk insanın disiplin ve baskı altında olması lazım ki başarılı olsun. Bu da zorlu kamp dönemleri demek.

▼Bu her yer için geçerli. Ama Kayseri’de, Konya’da, Yozgat’ta oynamakla Fenerbahçe’de oynamak arasında bir fark var değil mi?

▲Konya’da her şey güzeldi. Tesisleşme iyi seviyedeydi. Nitekim şu sıralar yenden yapılanma aşamalarında ve profesyonel düşünüyorlar. Ama tesis farkı var, tesisleşme farkı var. Antrenmanlardaki kullandığımız malzemeler de bile farkı var. Giydiğiniz kıyafetler benziyor belki. Ama anlayış çok farklı.

▼Peki Sen Cem Karaca olarak geldiğin üst düzeye tekrar geri dönmeyi hedef olarak koyuyor musun kendine? Yitirdiğin zirveyi yeniden yakalayabilecek misin?

▲Tabii ki tek amacım bu. Geçen sezon Konyaspor’da iyi bir sezon geçirdim. Ama maalesef son haftalarda performansım düştü. Şimdi Kayseri’de tekrar bir fırsata sahibim, sezon sonuna kadar sözleşmem var. İyi bir sezon geçirip, Kayserispor’u ligde tutmak hedefim. Ondan sonra ne olacağını göreceğiz. Ben daha iyi noktalara geleceğime inanıyorum. ■

Ersun Yanal

Futbolda Set oyunlarının şifreleri çoktan çözüldü. Sonuca giden yolda, kullanıcının becerisine de bağlı çok önemli bir silah var...

Duran toplar

Geçen sayıda Total Futbol'u incelemiştik. Futbolun yeni yüzünü tartışmış ve bu sürecin futbolu son derece komplike bir spor haline getirdiğini söylemiştik. Bu hafta ise, tam da bu noktada önem kazanan bir konuya değinmekte fayda var: Duran Toplar. Çünkü sıkışmış oyunu en iyi onlar açıyor. Artık futbolda galibiyete giden yol oldukça çetrefilli. Çünkü genel oyuncu profili eskisine göre çok daha farklı. Herkes dayanıklı, herkes kuvvetli, herkes baskı kurabiliyor. Duran toplar işte bu durumlarda farkı yaratıyor. Yüksek kondisyon, yüksek dayanıklılık ve yüksek beceriyle harmanlanan takımlar, bazen neredeyse geçirimsiz bir defans kurgusu uygulayabiliyor ve gol bulmak neredeyse imkansızlaşıyor. Çünkü zor, tekniği

Futbol Taktik

her zaman bozabilme gücüne sahip. İşte böyle durumlarda golü yaratacak farklı taktikler önemli bir opsiyondur. Duran topların önemi tam da bu aşamada öne çıkar. Özellikle de ikinci top organizasyonlarıyla, yani ofansif ribauntlarla birlikte düşünüldüğünde, duran topların kıymeti çok daha iyi anlaşılacaktır. Oyun içerisinde ön bölgede faul kazanmak, rakibi dar alanda sıkıştırmak ve ani toplarla gafil avlamak tek başına

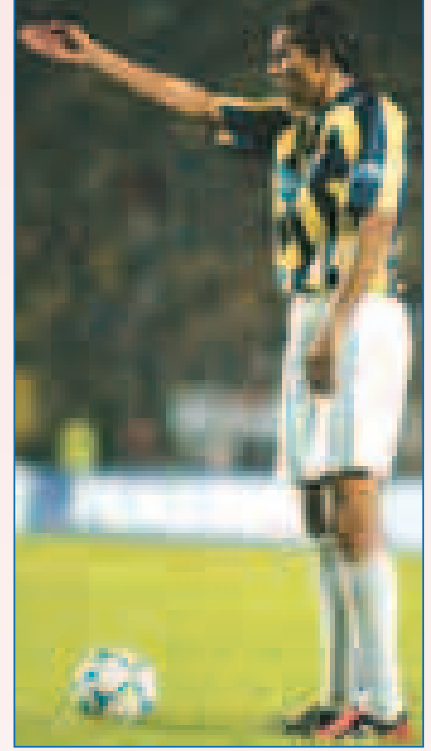
maçı kazandıracak önemde bir taktiktir. İşte bu baskı anlarının en rahat bulunduğu zamanlardır duran toplar. Özellikle de serbest vuruş sonrası ortaya çıkan ikinci toplar... Bugün serbest vuruş sonrası topu rasgele uzaklaştırmaya çalışan takımlar başarısızlığa mahkumdurlar. Çünkü en iyi kontrataklar hep serbest vuruşlar sonrasında ortaya çıkar. İşte bu yüzden dünyanın önde gelen takımları serbest vuruş organizasyonları konusunda özel taktikler geliştirir ve yine duran toplara karşı gelişkin defans önlemleri alırlar.

Ayrıca tehlikeli duran toplar sadece serbest vuruşlardan ibaret de değildir. Kornerler, yarım kornerler, orta imkânı veren uzak atışlar, yan atışlar

ve tüm bu atışlara bağlı organizasyonlar da gol imkânı yaratmaktadır. Üstelik bununla da kalmaz, bu atışlara bağlı olarak ortaya çıkan ikinci toplar da baskın atak ve kontratak şansı verir. Üç Büyüklerin bu sene sadece duran toplardan bulduğu gollerin toplam gol oranı bu gerçeği net bir şekilde ortaya koyuyor. Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş atılan beş golden birini serbest vuruştan bulmuş durumdadır. Yine Dünya Kupası'na gitme mücadelesi veren takımımızın grubunda lider Ukrayna dört, Yunanistan ise üç golü duran toplardan atmışlar. Bu açıdan Milan-Inter Şampiyonlar Ligi çeyrek finalinin ilk ayağını izlemek bile tek başına yeterlidir. İşin bir de şu bir boyutu vardır. Fiziksel açıdan daha zayıf konumdaki takımlar bile bugün akıllı duran top organizasyonu ile golü bulabilirler. Çünkü ilk top ta değilse de, ikinci toplarla rakibinin zafiyet bölgesini bulup oradan kaleye inme fırsatı doğabilmektedir. Böyle durumlarda fiziki açıdan üstün gözükken rakibin topu karşılama anındaki duruşunu ve karşılayış konsantrasyonunu bozmak bile başlı başına bir taktiktir. Çünkü rakibin dengesini bozmak ve ikinci topları bu dengesizlikten faydalanarak kullanmak önemli bir gol şansdır. Bu gibi temel taktiklerin yanı sıra iç taktikler de duran top organizasyonlarının

bir parçasıdır. Buna göre vuruşun nasıl ve nereden yapılacağı, atışın ne tür kullanılacağı da büyük önem taşır. Bütün bunlar şunu açık ve net bir biçimde ortaya koyuyor. Rakibine oyun alanı bırakmayan, sizi her alanda baskı altında tutan ve bu baskı sonucunda oyunu kilitleyen takımlara karşı en anahtar silahtır duran top.

Şüphesiz ki duran topların iyi kullanılması yetenek de çok önemli bir faktördür. Hatta belki de birincisidir. Bu vuruşları etkili kullanan ayakların bu kadar az bulunuyor ve pahalı olması bir rastlantı değildir. O kadar etkili bir unsurdur ki bu, bir duran topun tehlike derecesini bile söz konusu usta atıcılar belirler. Mesela bir Roberto Carlos frikiğinin menzili diğer vuruş ustalarıyla karşılaştırılmayacak kadar geniştir ve her daim tehdit edicidir. Yine bir Beckham, bir Zidane, bir Hagi ve bir Van Hooijdonk bu konuda adı anılması gerek isimlerdir. Onlar daha altyapıdan çıkarken bu yeteneklerini geliştirmiş, farklı profiller çizebilmiş, alternatif özellikleri bünyesinde toplamış oyunculardır. Bütün bunlar gösteriyor ki duran topların önemi büyük. Bu durumda ülke futbolunu ileri götürmek için bize düşen şey bu konuda yetenekli oyuncuları teşvik etmektir. Hatta daha altyapıdayken yetenekli oyuncuların bu yönde gelişme-

lerinde direnç seviyeleri çok yüksektir. Bu katı durumu hesaba kattığımızda, duran topun kıymeti çok daha iyi anlaşılacaktır.

Savunma ve hücumda fundamental eksiklik hisseden ülkemiz futbolunda eğitimciler, duran top organizasyonuna ivedilikle eğilmelidir. Hem savunma hem de hücumda duran top bilgisini geliştirecek eğitim setleri geliştirmeli ve yetenekli gençlerin bu özellikleri üzerinde ayrıca durulmalıdır. Antrenmanlarda yapılan duran top çalışmaları ciddiye alınır ve korakor bir mücadele içerisinde oyuncular deneyim kazanırsa, başarı da gelecektir. Konunun önemi gençlere titizlikle anlatılmalıdır. Müsabaka şartlarının oluştuğu, müsabakadaki heyecanın veya baskının yaratıldığı ortamlarda bu çalışmaların yapılması bu işin başlangıç adımıdır. Çok yakın zamana kadar duran toplarda Türk futbolunun ne gibi zorluklar yaşadığını hepimiz biliyoruz. Bu konuda gösterdiğimiz gelişme bizi umutlandırıyor. Ama yeterli değil. Konstantre olmalı ve emek harcamalıyız. Türkiye potansiyel açısından bu eksikliği giderme gücüne sahiptir. Az zamanda çok büyük mesafeler alabiliriz ve bunun için derhal harekete geçmeliyiz. Bu konuyu ciddiye almalıyız. Yunanistan'ı Avrupa Şampiyonası'nda finale çıkaran gol kornerden geldi. Yine 1998 Dünya Kupası finalinde Brezilya'yı Zidane'ın iki kafa golü yıktı. Neden biz de bu silahlı kullanmayalım? Futbol, omuz omuza, göğüs göğüse çarpışmanın olduğu zekli bir oyun. Ama bu mücadelede küçük bir dokunuş oyunun karakterini değiştirebiliyor. Bu silaha kim sırt çevirebilir ki? ■

EURO 2004'ün Duran Top İstatistikleri

Takım	Top.Gol	Serbest Vuruştan	Köşe Vuruşundan	Oranı
Almanya	2	1	0	50,00%
Hırvatistan	4	2	0	50,00%
Rusya	2	0	1	50,00%
Fransa	7	2	1	42,86%
Portekiz	7	0	3	42,86%
Hollanda	7	2	0	28,57%
Yunanistan	7	0	2	28,57%
Danimarka	4	0	1	25,00%
Çek Cum.	10	1	1	20,00%
İsveç	8	0	1	12,50%
İngiltere	9	1	0	11,11%
Bulgaristan	1	0	0	0,00%
İspanya	2	0	0	0,00%
İsviçre	1	0	0	0,00%
İtalya	3	0	0	0,00%
Letonya	1	0	0	0,00%
TOPLAM	75	9	10	25,33%

Üç Büyüklerin Duran Top İstatistikleri (23 Nisan itibarıyla)

Takım	Top.Gol	Serbest Vuruştan	Köşe Vuruşundan	Oranı
Fenerbahçe	70	14	5	27,14%
Beşiktaş	61	7	5	19,67%
Galatasaray	56	8	2	17,86%
Toplam	187	29	12	21,93%

Futbolumuzun altın çağına damgasını vuran jenerasyonun unutulmaz sol kanat savunucusu. 71 kez A, 23 kez Ümit, 4 kez Olimpiyat, 10 kez Genç Milli takımlarında forma giyme onuru... Trabzonspor'da zirveye çıkan, Fenerbahçe'de şampiyonlukla taçlanan bir parlak kariyer öyküsü... Şimdilerde deneyimini İstanbulspor'un hizmetine sunuyor ve finiş çizgisine yaklaşırken bile oynadığı futbolla farklı bir lezzet veriyor.

Abdullah Ercan

Sonbahar güneşi!

Türkiye'de insanlar 30 yaşına geldi mi yaşlı statüsüne konuluyorlar ve hemen futbolu bıraksın deniliyor. Ama bu yaş meselesi değil güç meselesi. Gücün nereye kadar yettiyse, ne kadar devam ettirebiliyorsan, bu mesleği ne kadar seviyorsan o kadar devam edebilirsin. Ben sonrasında da devam etmek istiyorum futbola, çünkü çok büyük bir birikimim olduğunu düşünüyorum. Bunu diğer nesillere aktarmak istiyorum.

Fenerbahçe'de oynarken, diğer takımlarının neden sürekli dert yandığını anlamazdım. Şimdi İstanbulspor'dayım, bire bir yaşıyorum. Hakem hataları bizim gibi takımları çok zor durumda bırakıyor. Adam geliyor, büyük takımlara çaldığı düdüğü bizim maçta çalamıyor. Sırf hakemler de değil. Teşvik olayları gerçekten rahatsız edici. Çocuk iki milyar prime oynuyor, adama on milyar para gönderirsen sekiz milyar daha fazla kazanmak için daha fazla koşacak. Futbolun adaleti nerede o zaman? Bu paranın neresi performansı arttırmaya yönelik? Bu düpedüz şikedir bence. Ama hepimiz bunları yaşıyoruz.

▼Abdullah Ercan deyince aklımıza gelen ilk görüntülerden biri 1996 Avrupa Şampiyonası'nın jeneriğidir. Orada UEFA Türkiye takımını tanıtırken en çok adı geçen isimlerden biriydin. Böyle büyük bir organizasyona uzun aradan sonra ilk defa katılıyorduk ve bu hepimizin çok hoşuna gitmişti. Sen nasıl hatırlıyordun o günleri?

▲Valla ben o dönem ilgi çektiğimi biliyordum da bu kadar yoğun muydu ondan pek emin değilim. Açıkçası o jeneriği de izleme şansım olmadı. Ama şunu biliyordum. O turnuva, o dönem bizim için çok önemliydi. O süreç de şöyle gelişti. Fatih Terim, Piontek'in yardımcısıyken Ümit Milli Takım'a da hocalık yapıyordu ve bize ısrarla şunu söylüyordu: 'Bir gün A Milli Takım'ın başına geçersen büyük

bölümünüzü de benimle beraber götüreceğim.' Biz de bu hevesle çalışıyorduk ve Ümit Milli takım çok iyi gidiyordu. O istahla çok iyi sonuçlar almaya başladık zaten. Piontek bırakıp Fatih Hoca başa geldiğinde bizim o kadrodan tam 13 kişiyi A Milli Takım'a aldı. Çok iyi bir jenerasyonduk ve hocamız da bize bu şans vermeye cesaret etmişti. Aşı da tuttu ve iyi sonuçlar gelmeye başladı. Birbirini anlayan, tamamlayan bir takım yarattınız mı

arkasından başarılar geliyor zaten. İşte o genç kadroyla biz, önce Dünya Kupası elemelerinin son iki maçında oynadık. Daha sonra da Avrupa Şampiyonası mücadelesi başladı. İsveç'i yendik ve turnuvaya katıldık. İngiltere'ye çok büyük umutlarla gitmiş olmamıza rağmen istediğimiz sonuçlar gelmedi. Yine de bu ilk deneyim, bir tecrübeydi. Ondan sonra 1998 Dünya Kupası'nı kaçırdık son anda. Arkasından 2000 Avrupa Şampiyono-

nası'na gittik. Bunlar hepimizin bildiği gibi önemli tecrübelerdi ve tohumları hep o ilk takımda atıldı. Bu açıdan çok önemli bir dönemi o.

▼Bir futbolcuyu en iyi motive edecek şey, Milli Takımlar düzeyinde başarıdır. Kulüpler düzeyinde ne yaşanırsa yaşansın Milli Takım başka bir şey değil mi?

▲Çok doğru. Zaten Milli Takım'la kulübü hiçbir zaman bir tutamazsınız. Kulüpte de takımınızla başarı yakaladıkça belirli

bir temsil kabiliyetiniz oluyor. Ama Milli Takım'da koca bir ülkeyi temsil ediyorsunuz. Ve işin enteresan tarafı, orada herkes ortak bir şeyi temsil ettiğinin farkındadır. Hiçbir zaman büyük takım oyuncular arasında bir gerginlik yaşanmaz Milli Takım'da. Kişisel menfaat asla öne çıkmaz. Ben üst üste 51 kere milli, toplamda da 75 kere milli oldum. En güzel günlerim oralarda geçti. Sizin kariyerinizin başına dönelim.

Türkiye’de futbolun çok iyi durumda olduğuna inanmıyorum. Bu yüzden de o seviyeye ulaşabileceğimizi düşünmüyorum. Böyle kalırsanız biz. Sonra iyi bir jenerasyon, iyi bir dönem yakalarsak yine yükseliriz. Sonra yine duraklarız. Ama bakış açıları değişirse, teşvik, şike ortadan kalkarsa, hakemler hakem gibi maç yönetirse, her insan sürekli kendine yontmazsa futbolu, böylece adalet sağlanırsa yükselebilir futbolumuz. Aksi takdirde ne uzar ne kısalırız.

geçiyorlar. Aksi takdirde düşüş kaçınılmaz oluyor.

▼Siz bunun tamamen o mayanın tutmasıyla alakalı bir şey olduğunu mu düşünüyorsunuz? Bunu devamlı hale getirebilecek bir mekanizma yok mu yani? Bu durumda hep böyle düşüşler olacak öyle mi?

▲Direkt buna bağlı yanları da var, bundan bağımsız yapılabilecek şeyler de var. Nasıl olsa bir kuşak gelir elbet diye futbolumuzu başıboş bırakacak halimiz yok. Önce iyi çalışan bir sistem kurmak lazım. Direkt böyle oyuncuların geleceği hiçbir zaman belli olmaz, belki iyi bir kuşak hiç gelmeyebilir. Bu yüzden kısa vadeli planlarla bir yere varamayacağımızı

hemen anlamamız lazım.

▼Türk futbolunun geldiği aşamayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

▲Gelecekte iyi şeyler görebilmek için sistemli bir çalışma ortamı şart. Türkiye’nin her şeyi kısa vadeli düşünme lüksü kalmadı. Çünkü Türkiye futbolu bir ekol oldu. Artık belli bir sistem kurmalı, ona göre yürümeliyiz. Belki 2006’ya gidemeyebiliriz ama 2008’e 2010’a gidecek sistemin şimdiden kurulması gerekir. Türkiye dünya üçüncüsü oldu, iki kez de Avrupa Şampiyonası deneyimi yaşadı. Bunlar bir ülkenin futbolu için çok önemli gelişmeler. Artık şunları tartışmamalıyız; Türkiye 2006’ya gider mi, 2008’e gitmeli mi? Türkiye 2008’de de, 2010’da da, 2012’de de olmalı, yani bir devamlılık sağlanmalı. Bunun için iyi bir jenerasyonun gelmesini bekleyemeyiz sadece. Bir sistem yaratılmalı ve o sisteme göre hareket edilmeli.

▼Siz bu sistemin emarelerini görüyor musunuz?

▲Açıkçası pek göremiyorum. Ersun Hoca bir şeye uğraşıyor ama onun da şöyle bir şanssızlığı var; maçlar iyi gitmiyor. Oysa seyirci için direkt sonuçlar önemli, senin yaptığın planlar, programlar o kadar önemli değil. Adam bakıyor, kim şampiyon? Fenerbahçe. Ne yapmış? Hiçbir şey yapmamış. Olsun! Yine de başarılıdır. Bu düşünce doğru mu peki? Bence yanlış. Bir sene birinci diğer sene yedinci

olan takım başarılı değildir. Ben biraz karamsarım. Bana kalırsa Milli Takım 2006’ya Türk Milli Takımı gidebilecek gibi gözüküyor. Ben eski bir milli oyuncu olarak ne yazık ki olayı böyle görüyorum.

▼Niye bu kadar umutsuzsunuz? Daha önce yakaladığımız tüm başarılarda da önce kritik bir maçı kaybettik, sonrasında toparladık. Böyle bir ihtimale tutunmak mümkün değil mi?

▲Ama bu her zaman böyle olacak demek değil ki. Ben genel anlamda Türk milli takımının iyi oynamadığını, iyi sonuçlar almadığını düşünüyorum. Umarım beni haksız çıkarırlar. Ama şunu açıkça söylemeliyim; oynanan oyun, alınan neticeler bana çok fazla umut vermiyor. Galiba biraz hava da eksik. Mesela medya eskiden böyle zamanlarda arkamızda olurdu ama şimdi değil. Seyircide de bir kopukluk var. Oysa ben tam tersinin olması gerektiğini düşünüyorum. Daha fazla başarıya ihtiyacımız var bizim. Ama koşullar böyle gelişince olmuyor işte. Tüm bunlar başarımızı etkiliyor doğal olarak.

▼Kulüpler düzeyindeki başarılar da önemli sanırım. Son dönemlerde öyle iyi bir çıkış göremiyoruz. En iyi takım olarak gözükten Fenerbahçe, Milli Takım’a en çok futbolcu veren kulüp. Ama Avrupa kupasındaki başarısız oldular. Bu Milli Takım’a olumsuz yansıyan bir şey mi?

▲Bence oyuncuların performansı birebir etkileniyor bundan. Kulüplerde alınan başarılar Milli Takım’ı da farklı kılıyor. Bu yüzden şunu kesin bir dille ifade edebiliriz. Oyuncuların performansı milli takımın durumunu direkt etkiliyor, çünkü sonuçta işi onlar yapıyor.

▼Bir futbolcu sisteme ne kadar inanır? Futbolda oyunu takımın sistemi mi belirler, oyuncular mı? Bu anlamda antrenörün etkisi ne kadardır? Özellikle Milli Takım açısından bu konuya nasıl bir yorum getirirsiniz?

▲Öncelikle şunu söylemekte yarar var, Milli Takım’da kulüp takımındaymış gibi davranamazsınız. Çünkü çok kısa aralıklarla beraber oluyorsunuz. Belki kamp dönemleri biraz yakınlaştırır herkesi ama o da yeterli değildir. Zaten genellikle Milli Takım hocası gelen oyuncuyu hazır kabul eder. Fizik olarak ona bir şey yüklememe gerek yok, der. Taktik çalışmalara ağırlık verir. Bizim zamanımızda bu beklenti, o kadar karşılanmıyordu açıkçası. Fatih Hoca, ki bence Milli Takım seviyesinde bir devrim yapmıştır, çok sık kamp yapardı. 50 kişilik bir ekibi vardı ve onun en az 40 kişisi üç haftada bir toplanırdı. Mesela lig maçlarının hemen ertesinde, Pazartesi-Salı kampa alırdı bizi. Biraz idman yaptırıp dağıtırdı. Orada amaç Milli Takımı kulüp havasına sokmaya çalışmaktı. Sonuçta başarılı da oldu. Ersun Hoca’nın elinde bu imkânlar yok işte. Bir

şeyler yapmaya çalışıyor ama kulüp takımındaki gibi rahat davranamıyor. Artık fikstür de sık toplanmaya müsait değil. Şampiyonlar Ligi var, UEFA Kupası elemeleri var, arada lig ve kupa maçları da çıkıyor. Böyle olunca da fırsat çıkmıyor bir türlü. Bir başka konu da beklenti. Herkes Ersun Hoca’dan hemen başarı bekliyor. Çünkü dünya üçüncüsü bir takım devraldı. Bütün bunlar işi zora sokuyor işte.

▼Milli Takımlar seviyesinde büyük takım olmak şudur değil mi; Dünya Kupası ilk turunda elenseniz bile, yarın kupa bir daha başlasa favori gösterilirsiniz. Brezilya, Almanya, Arjantin, Fransa bu yüzden her zaman favoridirler. Biz ise sadece şunu başarabilmiş durumdayız şimdilik. Bu turnuvaya katılmasak bile, yeni elemeler ertesi gün başlasa gene finallere katılma adayları arasındayızdır. Siz Türk futbolunun bir basamak daha atlayıp daha büyük takımlar seviyesine çıkabileceğine inanıyor musunuz?

▲Şu anda futbolda yaşanan olaylar sürdüğü müddetçe ben bunun gerçekleşeceğine hiç inanmıyorum.

▼Neden?

▲Teşvik-şike vakaları, hakemlerin durumu, tartışmaların niteliğine bakarsanız neden böyle düşündüğümü de anlarsınız. Ben Türkiye’de futbolun çok iyi durumda olduğuna inanmıyorum. Bu yüzden de o seviyeye ulaşabileceğimizi düşünmüyorum. Böyle kalırsanız biz. Sonra iyi bir jenerasyon, iyi bir dönem yakalar yükseliriz. Sonra yine duraklarız. Ama bakış açıları değişirse, teşvikler, şikeler ortadan kalkarsa, hakemler hakem gibi maç yönetirse, her insan sürekli kendine yontmazsa futbolu, böylece adalet sağlanırsa yükselebilir futbolumuz. Aksi takdirde ne uzar ne kısalırız.

▼Eşitlikçi, mücadeleci bir ligin olmaması da etkili mi tüm bunlarda? Mesela Milli Takım’ın başarısında?

▲Tabii ki etkili. İnsan büyük takımda oynarken bunun zararlarını fark etmiyor. Ben Fenerbahçe’de oynarken, Anadolu takımlarının neden sürekli dert yandığını anlamazdım. Şimdi İstanbulspor’dayım, birebir yaşıyorum. Hakem hataları bizim gibi takımları çok zor durumda bırakıyor. Adam geliyor, büyük takımlara çaldığı düdüğü bizim maçta çalamıyor. Sırf hakemler de değil. Teşvik olayları gerçekten rahatsız edici. Çocuk iki milyar prime oynuyor, adama on milyar para gönderirsen sekiz milyar daha fazla kazanmak için daha fazla koşacak. Futbolun adaleti nerede o zaman? Bu paranın neresi performansı arttırmaya yönelik? Bu düpedüz şikedir bence. Ama bunları yaşıyoruz hepimiz.

▼İstanbulspor’un sahihsizliği diye bir konu var ve bu durum kaç sezondur devam ediyor. Bir takımın arkasında kendisini

Fenerbahçe’de oynadınız en başlarda değil mi?

▲Beyoğlu Yeni Çarşı’da amatör olarak başladım. Ondan sonra rahmetli Ünal Hoca vardı, beni Fenerbahçe’de antrenmana çıkarmıştı. Sözleşme zamanı geldiğinde ben 250 milyon lira istemişim, onlar 185 milyon lira vermişlerdi, anlaşmamıştık. Trabzonspor’a gittim ondan sonra. Uzun yıllar orada oynadım.

▼Efsanevi 95-96 kadrosunun en önemli elemanlarından biri oldun orada. O Trabzon’dan bir sürü oyuncu Milli Takım’a gidiyordu. Böyle başarılı takımların olması Milli Takım’a birebir yansıyor muydu?

▲Direkt etkiliydi. 95-96 döneminin Trabzonspor’undan altı kişi Milli Takım’ın on birindeydi. Zaten bakarsanız, benzer bir şekilde Galatasaray’ın Avrupa Şampiyonu olduğu dönemdeki kadrodan da 6-7 kişi Milli Takım’ın iskeletini oluşturuyordu. Bence Milli Takım’ın başarısında böyle bir arada oynayan 5-6 kişilik gruplar ya kalamak çok önemli. Milli Takım’ın yükünü çekmeli bu grup. Ve en az bunun kadar önemli bir şey olarak, Ümit Milli Takım da A Takım’a verim sağlayacak bir bütünlük oluşturmali ve A Takım’ın yüküne sürekli katkıda bulunmalı. Bizim o kadronun misyonu bitti. Çoğumuz Milli Takım’da oynamıyoruz. Bu da yaşla ilgili bir problem. Artık hedef yeni gruplar ya kalamak olmalı. Çünkü takımlar, ülkeler ancak böyle kuşakları yakalayınca çıkışı

Olaylara farklı bakabilen insanların başlaması futbol için belki bir umut olabilir. Düşünsenize siz beş milyar alıyorsunuz, adam geliyor diyor ki gel iki günde elli milyar kazan. O zaman adam yapmasa bile tereddütte kalıyor, bu ne kadar çok para diye düşünüyor. Diyelim sekiz haftadır kötüsün ve artık düşmüşsün. Paralar da ödenmiyor. Eve geliyorsun telefon borcu var. N'oluyor? Bu ilişkilere giriyorsun, haram paraya el sürüyorsun. Senin hakkın olmayan bir parayı sana veriyorlar. Sen de kabul ediyorsun. Bu kötü bir şey. Ama bazıları kaçınılmaz olarak düşüyor bu tuzağa. Oysa, eğer biraz adalete, hukuka, Allah'a inanıyorsan almayacaksın arkadaşım. Al-ma-ya-cak-sın! Alırsan bu iş Türkiye'de 50-100 sene sonra bile temizlenemez.

koruyacak, kendisi için lobi yapacak bir gücü yoksa, düşmesi şart mı?

▲Yüzde yüz şart değil. Terside kesin değil. Kadro ne kadar kötü olursa olsun arkanız sağlamıyorsa kalırsınız, diyemeyiz. İşler kötüyse arkanızda ne kadar büyük camia olursa olsun, kesin düşüyorsunuz. Bence en çok oyuncu kadrosu etkiliyor. Bu yüzden lobiler üzerinden düşünmek gerek futbolu.

▼Türk futbolunda şu anda kaotik bir ortam var, sürekli kötü şeyleri tartışıyoruz. Başarısızlıklar, teşviki, hakemleri, yolsuzlukları tartışıp duruyoruz... Medis Araştırma Komisyonu bile kuruldu konuya el atmak için. Peki bu ipin ucu nereye gidiyor? Bu iş nasıl çözülecek? Mesela deniyor ki af çıkarılsın, herkes eteğindeki taşı döksün kimsenin kimseye borcu kalmasın. Böyle bir temizlik mümkün mü?

▲Ben bunun olacağına inanmıyorum. Şunu da gayet iyi biliyorum. Türkiye'de her oyuncunun, her yöneticinin, her takımın başından bazı şeyler geçiyor. Oranları farklı olabilir, ama herkes yaşıyor bunu. Benim başımdan da bir sürü şeyler geçti. İşte yavaş yavaş ortaya da çıkıyor. Ama hiçbir şey tam olarak ispatlanamıyor. Ben şöyle düşünüyorum; insanlar ya söyleyecekleri şeyleri söylemeyecekler ya da söyleyecekleri şeyin arkasında duracaklar. Böyle olmazsa bir adım ilerleyemeyiz bence. Düşünün artık insanlar çocuklarını maçlara göndermiyor. Çoğu in-

san futboldan soğuyor yavaş yavaş. Kitleleri peşinden götüren oyun değil artık bu oyun. Nasıl temizlerler bilmiyorum. Ama temizlemedikçe futbolumuz daha da kötüye gidecektir.

▼Böyle kötü dönemleri daha önce dünyanın en önemli futbol ekollerinden biri olan İtalya yaşadı ve çok radikal önlemler aldılar. Böyle bir şey olur mu Türkiye'de?

▲Olmaz. Olsa keşke. Ama Türkiye'de zor.

▼Bu işlere bulaşmayan bir kulüp olabilir mi?

▲Olabilir, hatta bence var da. Çok değil ama var. Onlar sayesinde biraz renkli lig. Yoksa o da olmayacaktı. Açık söyleyeyim bu işi temizleyen, çok büyük bir iş başarmış demektir.

▼Aslında her şey bir yandan da biliniyor gibi, her şey ortada sanki?

▲Tabii, olay tamamen güç ile ilgili. Gücü

olan herkesi etkiliyor işte.

▼Bu konulardan uzaklaşalım biraz. Bir futbolcu futbolu bırakabileceğini ne zaman anlıyor?

▲İnsanlar söylemeye başlıyor. Tabii bu pek önemli değil ama asıl belirleyen fiziksel durumunuz oluyor. Güç kaybı yaşıyorsunuz. Gerçi Türkiye'de insanlar 30 yaşına geldi mi yaşlı statüsüne konuluyorlar ve hemen futbolu bıraksın deniliyor. Ama bu yaş meselesi değil güç meselesi. Gücün nereye kadar yettiyse, ne kadar devam ettirebiliyorsan, bu mesleği ne kadar seviyorsan o kadar devam ettirebilirsin. Ben sonrasında da devam etmek istiyorum çünkü çok büyük bir birikimim olduğunu düşünüyorum. Bunu diğer nesillere aktarmak istiyorum.

▼Sizin gibi bir jenerasyonun hoca olmaya başlaması bir umut mudur futbolumuz açısından?

▲Jenerasyon işi değil bu. İnsanda bitiyor

her şey. Olaylara farklı bakabilen insanların başlaması futbol için belki bir umut olabilir. Düşünsenize siz beş milyar alıyorsunuz, adam geliyor diyor ki gel iki günde elli milyar kazan. O zaman adam yapmasa bile tereddütte kalıyor, bu ne kadar çok para diye düşünüyor. Diyelim sekiz haftadır kötüsün ve artık düşmüşsün. Paralar da ödenmiyor. Eve geliyorsun telefon borcu var. N'oluyor bu ilişkilere giriyorsun, haram paraya el sürüyorsun. Senin hakkın olmayan bir parayı sana veriyorlar. Sen de kabul ediyorsun. Bu kötü bir şey. Ama bazıları kaçınılmaz olarak düşüyor bu tuzağa. Oysa, adalete, hukuka, Allah'a biraz inanıyorsan almayacaksın arkadaşım. Al-ma-ya-cak-sın. Alırsan bu iş Türkiye'de 50-100 sene sonra bile temizlenemez.

▼Peki siz yıllarca büyük takımlarda oynadınız, buraya geldiğinizde şaşmadınız mı bu olaylara?

▲Şaşırdım tabii. Büyük takımda oynamak bambaşka bir şey. Zaten ligde büyük balık küçük balığı hep yutuyor. Bazen küçük balığın biri sıcıyor iki kere, yeniyor büyük takımı ama ondan sonra yem oluyor yine.

▼Nasıl bitecek teşvik? Ödül sistemi, eşit para dağıtımı olsa azalır mı?

▲Teşvik primini kaldırmak düzenlemeyle olmaz. Ama olmaz, düşüremezsiniz. Asıl önemlisi dürüstlük.

Herkes kalben dürüst olacak, yapmayacak o işleri. O zaman Türkiye Fransa, Arjantin gibi bir ekol olur. ■

Türkiye'de her oyuncunun, her yöneticinin, her takımın başından bazı şeyler geçiyor. Oranları farklı olabilir, ama herkes yaşıyor bunu. İşte yavaş yavaş ortaya da çıkıyor. Ama hiçbir şey tam olarak ispatlanamıyor. Ben şöyle düşünüyorum; İnsanlar ya söyleyecekleri şeyleri söylemeyecekler ya da söyleyecekleri şeyin arkasında duracaklar: Böyle olmazsa bir adım ilerleyemeyiz bence. Düşünün artık insanlar çocuklarını maçlara göndermiyor. Çoğu insan futboldan soğuyor yavaş yavaş. Kitleleri peşinden götüren oyun değil artık bu oyun. Nasıl temizlerler bilmiyorum. Ama temizlemedikçe futbolumuz daha da kötüye gidecektir.

Üç İngiliz'in, Milano'da bir Pub'da biralarnı yudumlarken aklına geldi Milan'ı kurmak. Zaten ilk başkanı da bir İngiliz işadamıydı. Asıl ilginç, futbol o dönemde adeta kriketin bonusuydu. Çünkü asıl sevilen ve öncelik gören kriketti. Futbol da ilgi görsün diye kriketin hemen yanına eklendi.

AC Milan

Devlerin Hikâyeleri

Milano deyince iki şey aklı gelir. Kadınlar için moda, erkekler için de futbol! Modayı kadın dergilerinin ilgi alanına terk edip biz konuya girelim. Çünkü gerçekten de futbolun başkentlerinden birisidir Milano. Dünyanın en büyük kulüplerinden ikisini aynı çatı altında toplar ve her hafta futbol cümbüşü yaşanır. Emre oynadığından beri bazı gönüller daha 'Inter-perver' olsa da, Milano'nun asıl çocuğu AC Milan'dır. Kırmızı kıza la çalan, siyahı kapkara bir takımdır Milan ve dünya futbol tarihinin en başarılı takımlarından biridir. İlginçtir bu İtalyan efsanesinin haricinde da İngilizler vardır. Dünya yüzeyine futbolu yaymak misyonuna soyunmuş Britanyalılardan üçünün, yani Kiplin, Allison ve Davies'in Milano'da bir pub'da biralarnı yudumlarken bir fikir gelir aklına; bir kriket ve futbol takımı kuralım. Hemen bu fikirlerini iki İngiliz işadamına açarlar. Bu ilginç fikre derhal ısınan Edwards ve Nathan isimli bu iki İngiliz işadamı, yanlarına Mr. Barnett'i de alırlar ve 16 Aralık 1899'da kaskoca bir tarihin ilk harcı ahlır: Milan Kriket ve Futbol Kulübü. Başkan olarak da bu İngiliz gençlerden Edwards oturur koltuğa. Neyse ki yönetimde bir de İtalyan vardır: Pierro Pirelli. Zaten aynı Pirelli sonraki dönemde kulübün yıllarca başkanlığını yapacak ve bu şanlı tarihin önemli figürlerinden biri olacaktır. Kulübün aynı zamanda krikete de soyunmasının bir tek nedeni vardır: Futbol-

Modanın merkezinde bir dünya markası!

Özellikle 1960 sonrası dönem, Milan'ı efsaneleştiren yıllar oldu. Altafini ve Rivera'lı kadrosuyla başlayan çıkış sürecine, yıllar sonra Berlusconi'nin başa geçişi de eklenince, dünya ölçeğindeki saygınlığı getiren görkemli başarılar elde edildi. Ve futbolun en büyük kupaları, bir-birinin ardından Milano'ya geldi.

lu sevdirmek. Evet, yanlış okumadınız, İngilizler o dönemde hiç de popüler bir spor olamayan futbolu, kriket gibi herkesin bildiği bir oyun sayesinde sevdirmek niyetindedir. Çok sürmeden Milanolular futbolu sever ve takım seyrirci çekmeye başlar. Artık federasyona kaydolmanın zamanı gelmiştir. Ama bir sahaya ihtiyacı vardır takımın. Bugün merkez istasyonunun bulunduğu tarla seçilir bunun için. Açılış maçı yine bir Milano takımına karşı oynanır: 11 Mart 1900 yılında Mediolanum karşısında ilk maçına çıkar Milan ve 3-0 kazanır maçı. O günün kadrosu hâlâ kulüp tarihinin unutulmazlarındandır: Hoode, Cignaghi, Toretta, lees, Kiplin, Valerio, Dubini, Davies, Neville, Allison, Formenti. Görüldüğü gibi bu onbirde üç de kulüp yönetim kurulu üyesi vardır. Bir sonraki rakip Torino'dur ve Kırmızı Şeytanlar ilk defa resmi bir maç oynayacaktır. 15 Nisan 1900'deki bu maçı kaybederler, ama ondan sonra pek kaybetmeye gelemeyiz. Tersine sürekli kazanır Milan. Yıllar boyunca, hatta yüzyıl boyunca...

AC Milan tarihinin ilk kaptanı Herbert Kilpin hem kulübün kurucularındandır, hem de ilk efsanevi futbolcusudur. İlk resmi maçından bir yıl sonra şampiyonlukla tanışır kulüp. Erken yapmıştır

sıfı. Gerisi de gelecektir nasılsa. Ama hiçbir büyük takımın tarihi sadece başarılarla yazılmaz. Haricinde emek ve gözyaşı olmadan büyük olunmaz çünkü. Özveri yoksa ödül de yok derler. İyi de ederler. O ödül için harcanan emekleri göz ardı etmemenin mümkünü yoktur ne de olsa. İlk yirmi yılda el bebek gül bebek gider takım. Daha ikinci yılında dönemin en flaş takımlarından biri olan Genova karşısında şampiyonluk kazanılmış ve harika bir başlangıç yapılmıştır. Ardından 1906 ve 1907 yıllarındaki peşpeşe iki şampiyonluk gelir.

Bu sefer kurbanlar Torino'nun iki büyük takımıdır: Juventus ve Torino. O dönemlerde kulübü tehdit eden tek şey, 1908 yılında kurulan ezeli rakipleri Inter Milan'dır. Ezeli rekabetin ilk adımı 1908 yılında ahlır. 18 Ekim'deki bu karşılaşmadan galip ayrılan takım Milan olur. Sonra araya Birinci Dünya Savaşı girer ve her zaman olduğu gibi savaşın gücü sorun gücüne üstün gelir ve futbol durur.

çektir. Kırmızı Siyahlı forma altında oynadığı 257 maçta 210 gol atan İsveçli futbolcu tüm zamanların en çok gol atan Milanlı oyuncusu olur. Bu üçlünün katkısı sayesinde dördüncü kez Scudetto'yu kaldırır Milan. 50'li yılların sonu Milan tarihinin en sükseli yıllarındandır. Kulüp tarihinin en büyük isimlerinden üçü Milan formasını o yıllarda ıslatır. Rivera, Altafini ve Schiaffino. Özellikle 200.000 doları bulan

edilen Milan artık kuyunun dibindedir. Serie B günlerinin tek tesellisi kulüp tarihine en büyük isimlerinden biri olacak olan Franco Baresi'nin altyapıdan A Takım'a çıkmasıdır. Neyse ki sadece bir yıl sürer bu sürgün yılları. Ama bir kere darbe yemiştir takım, kolay doğrulamaz. Tekrar düşerler ikinci Lig'e. Yine de yılmazlar ve daha kuvvetli dönerler. İşte tam bu noktada başka bir isim belirir Milan gündeminde.

Ve sadece Milan'ın değil ülkenin tarihi-

ne damgasını basar: Silvio Berlusconi. İtalya'nın genç medya patronu takımı satın alır ve bir anda yepyeni bir dönem başlar Milan için. Yeni başkan heves-

transfer ücretiyle Rivera dönemin en cıvıltı futbolcusu olur. Zaten bu transferlerden sonra muhteşem 60'lı yıllar başlar. 1963'te Şampiyon Kulüpler Kupası finalinde Benfica'yı 2-1 yenen Milan ilk defa bu büyük kupayı kaldırır. Maçın yıldızı iki golü de atan Altafini değil, bütün bu gollerin yaratıcısı Rivera'dır. 1968 yılında ise hem lig şampiyonluğunu hem de Kupa Galipieri Kupası'nı müzesine götürür Milan. Bir sene sonra, yine Şampiyon Kulüpler Kupası'nı kaldırırken görürüz Kızıl Karaları. Ajax'ı 4-1'lik skorla sürklase etmişlerdir ve Rivera yine takımını taşımıştır. Muhteşem performansının ödülünü de Avrupa'da Yılın Futbolcusu seçilerek alır bu genç adam. 70'lerin ortasına kadar doludizgin gider Milan. Bir Kupa Galipieri Kupası, bir Kupa Galipieri Kupası finali, üç de İtalya Kupası yazılır tarihe bu dönemde. Ama Rivera'nın futbol hayatının sonuna gelmesi Milan'ı da kötü sarsmıştır. Şampiyonluk hasreti de işte bu yıllarda başlar. Sonrasında sıradan, vasat bir takım kimliğine bürünmeye başlar Milan. Her ne kadar 1977'de İtalya Kupası, 1979'da da Scudetto'yu kaldırmış olsalar da genelde bu dönem sıradanlaşma dönemi olarak öne çıkar. Ama asıl felaket 1980 yılında ortaya çıkar. Milan tarihinin bu en karanlık günlerinde, bir bahis skandalı patlar ve Milan bu 'cürümün' müsebbibi olarak ikinci Lig'e düşürülür. Sadece İtalya değil bütün dünya şoke olmuştur. İki oyuncusu ve başkanı töhmet altında kalan ve arkasından da mahkum

lidir ve bir dizi transfer yapar ilk iş olarak. Donadoni, Maldini ve Holland'a'nın üç süper yıldızı, Van Basten, Gullit, Rijkaard bu dönemde takıma katılır. Takımın başına da 50'li yılların Milanlı büyük orta saha yıldızı Liedholm getirilir. Ama çok geçmeden yerine Arrigho Sacchi'ye bırakır İsveçli. Takımda potansiyel açısından her şey vardır, artık geriye bir tek helva yapmak kalmıştır. Nitekim Sacchi akıllı bir taktikle geldiği ilk sene olan 1987'den itibaren takımı alır ve uçurur. Ligdeki tek şampiyonluğa karşın iki Şampiyon Kulüpler Kupası, iki Süper Kupa, iki de Kıtalararası Kupa kaldırır Milan. Ama takımın en büyük yıldızı Marco Van Basten'le Sacchi'nin arası kötüleşir ve Berlusconi yıldızlarını her şeyin üzerine koyan bir başkandır. Nitekim Sacchi'yle de yollar ayrılır ve yerine Fabio Capello gelir. Eski bir Milanlı olan bu genç adam bakalım yarım kalan başarıları korktuğu yerden başlayabilecek midir? Ondan şüphe duyanlar buna kötü pişman olurlar. Çünkü Capello Milan'ın dünya futbol tarihinin en muhteşem takımlarından biri olmasını sağlayan serinin tamamlanmasını Capello sağlayacaktır. Serie A'da dört şampiyonluk getirir Capello. Hatta 1992'de dünyanın en zor liginde namağlup şampiyon olurlar. Ayrıca bu karnede iki kez yaşanan Şampiyonlar Ligi finali vardır. Bunlardan birinde Barcelona karşısında alınan 4-0'lık muhteşem galibiyet Milan tarihinin en inanılmaz zafetlerinden biri olur. Sonra yine bir bocalama devri başlar

Milan'da. Bir türlü istenen kan bulunamaz. Fatih Terim dahil olmak hiçbir aşı tutmaz yıllarca. Ta ki Zaccaroni'nin yönetiminde son 10 maçı kazanarak alınan 1999'daki şampiyonluğa kadar... Son yıllarda Milan yine eski günlerindeki kadar iyidir ve ezeli rakipleri Juventus'la birlikte Serie A'yı domine eder. Yüzyılı aşan tarihleri boyunca Kızıl Karalar zaten hep en büyük olmayı hedeflemişlerdir. Sıradan bir işçi takımı olarak kurulduktan sonra muhteşem bir tarih yazmak dünyada pek az takıma bahşedilen bir şanstır. Ama haklarını yememek gerek, onlar da iyi kullanmıştır bu şanslarını.

KIRMIZI SİYAH FORMA
Milan'ın forma renklerinin esin kaynağı yine İngiltere'dir. O dönemde işçi takımı olan bütün kulüpler kırmızı rengi kullanmaktadı. Rengi seçmekten sorumlu isim olan Kilpin buna bir de siyah ekler. Zamanla Kırmızı-Siyah ince çubuklu forma dünyanın her yerinde Milan'la bütünleşir. Gerçi Mussolini döneminde zorla beyaz formaya döner Milan. Ama faşist yönetim son bulur bulmaz tekrar eski kimliklerine dönerler. Zamanla formanın sol göğsüne bir de kırmızı şeytan eklenir sembol olarak. İlginçtir formaya isim yazdırılması geleneğini başlatan takım da Milan olmuştur.
UNUTULMAZ YILDIZLAR
Rivera: 1959'da, 15 yaşında Serie A'da forma buldu. Bir sene sonra Milan'a rekor bir ücrete transfer oldu: 200.000 Dolar. 16 yaşında bir oyuncu için bu rakam inanılmazdı. Ama iki sene içinde takımına ilk şampiyonluğu tattırdı. Aynı yıl, yani 18 yaşında ilk defa İtalya Milli Takımı'na çağırıldı. 60 kez giydiği milli formayla 14 gol attı. Tam 10 kupa kazandırdı takımına. Milan formasıyla 501 maça çıktı ve 122 kez fileleri havalandırdı. Futbolu bıraktıktan sonra politikaya atıldı ve milletvekili oldu.
Baresi: Demir Adam diye de bilinir. 20 yılı aşkın bir süre hem Milan'ın hem de İtalya Milli Takımı'nın en önemli ismiydi. Defansıyla ünlü İtalya'nın gelmiş geçmiş en iyi savunma oyuncusu olduğu söylenir. Bütün kariyerini Milan'da geçirmiştir. 1978'de, 18 yaşında ilk defa Milan formasını giyer. Bu tarihten itibaren takımın en büyük düşüşlerinde ve zafetlerinde hep onun ismi vardır. 444 kez Milan forması giymiştir. Jübilesini izlemeye 50 bin kişi gelmiştir. Halen Milan için çalışmaktadır.
Maldini: Faal futbol hayatını sürdüren en büyük Milan efsanesidir. Babası da kendisi gibi Milan'ın efsanevi oyuncularından biridir. O da Baresi gibi başka hiçbir takımın formasını giymemiştir. En çok milli olan İtalyan oyuncu unvanına sahiptir. Tatmadığı başarı, kaldırmadığı kupa, beraber oynamadığı yıldız neredeyse yoktur. ■

Şeref Kürsüsü

- Serie A Şampiyonluğu: 17
- Şampiyon Kulüpler Kupası: 4
- Şampiyonlar Ligi: 2
- İtalya Kupası: 5
- İtalya Süper Kupası: 5
- Kıtalararası Kupa: 3
- Avrupa Süper Kupası: 3
- Kupa Galipieri Kupası: 2

Bıkmadan usanmadan “çalışıyor” ve şimdilik sırasını bekliyor. Kendisine güveni tam. Bir kez devraldığında, kaleyi bir daha teslim etmeyi düşünmüyor. Rüştü Ağabey’inden çok şey öğrendiğini söylüyor. O varken kendisinin yedekte beklemesinin doğal olduğunu belirtiyor. Casillas, Cech ve Buffon’u çok beğeniyor. Ve iddialı bir yaklaşımda bulunuyor...

Kendime Casillas’ı rakip görüyorum!

Söyleşi

Volkan Demirel

Cynamasam da moralimi bozmuyorum. Çünkü önümde Rüştü Ağabey gibi bir insan var. Ondan çok şey öğreniyorum ve öğrenmeye de devam edeceğim. Milli Takım’da ve Fenerbahçe’de beraber çalışıyoruz ve önemli bir deneyim aktarımı oluyor. Onun olduğu bir yerde benim oynamam biraz sakıncalı olabilir. Ben bunu kabullendim. Önümde Rüştü Ağabey gibi bir dev varken benim beklememden doğal hiçbir şey olamaz. O Türk futboluna mal olmuş ve kendi markasını oluşturmuş bir insan. Onun arkasında beklemekten gayet mutluyum. Ama kimse sanmasın Volkan beklediği için geriye gidiyor. Her zaman ileriye gidiyorum; çalışmalarımı, hazırlık maçlarındaki performansım ile olsun, kendimi hep daha ileriye taşıyorum ve şansım geldiği zaman da bıraktığım yerden devam edeceğim.

▼ Milli takımda oynamak çok önemli bir şey. Nitekim en iyi oyuncular arasından seçiliyor milli takım. Orada bulunan herkes performanslarıyla bunu hak ederek geliyor. Oysa sen performansınla değil, potansiyelinle çağırıyorsun. Bu nasıl bir şey?

▲ Bu çok önemli bir şey. Ben bu konuda önce Ersun Hoca’ya çok teşekkür etmek isterim. Oynamadığım halde bana güvenip A Milli Takım’ın kadrosuna çağırıldı, ona minnettarım. Ben de onu utandırmamak için hem kendi takımım, hem de milli takım antrenmanlarında elimden gelen çabayı göstererek o formaya layık olmak için çok çalışıyorum. Bana verilen tüm şansları, ki o şans elbet yine gelecek bir gün, iyi değerlendirmek için var gücümle çalışıyorum.

▼ Sen geçen sene gösterdiğin performansla, şampiyonlukta katkıla öne çıktın. Birçokları seni Türkiye’nin geleceği gibi görüyordu. Hatta Rüştü’den sonra yaşanacak muhtemel kaleci sıkıntısının seninle biteceği düşünülüyordu. Ama şimdi sen ortalıkta görünmez oldun. Ne durumdasın?

▲ Ben oynamasam da moralimi bozmuyorum. Çünkü önümde Rüştü Ağabey var. Ondan çok şey öğreniyorum ve öğrenmeye de devam edeceğim. Hem Milli Takım’da hem Fenerbah-

çe’de beraber çalışıyoruz ve önemli bir deneyim aktarımı oluyor. Onun olduğu bir yerde benim oynamam biraz sakıncalı olabilir. Ben bunu böyle kabullendim. Önümde onun gibi bir dev varken beklememden doğal hiçbir şey olamaz. Ama kimse sanmasın Volkan beklediği için geriye gidiyor. Her zaman ileriye gidiyorum; çalışmalarımı olsun, hazırlık maçlarında olsun, kendimi hep daha ileriye taşıyorum ve şansım geldiği zaman da bıraktığım yerden devam edeceğim.

▼ Büyük takımda kaleciğin böyle bir şanssız yanı var çünkü önünde muhtemelen her zaman çok kariyerli bir kaleci oluyor. Mondragon, Cordoba’nın arkasında bekleyen Ramazan ve Aykut için de aynı şeyler geçerli. Ama bir yandan da derler ki kaleci oynarsa pişer. Peki oynamadan nasıl pişiliyor?

▲ Ben artık kendimi pişmiş olarak görüyorum. Geçen sene Fenerbahçe kalesini korudum ve şampiyon olduk.

Edinebileceğim tecrübeyi edindim orada. Zaten kendime o kadar fazla güveniyordum ki, geçen sene oynadığım ilk maçtan son maça kadar iyi oynadığımı düşünüyordum ve bundan sonra da hep böyle olacak. Dört büyük kulüplerde yabancı kaleciler ve Rüştü Ağabey var. Doğal olarak fazla şans bulamıyoruz. Ama arkalarında bekleyen bizler de iyi kalecileriz. Bir de şöyle bir şey vardır; bir hoca oynattığı kaleciyi devamlı oynatmak ister, o yüzden diğerlerine az şans doğar. Ama biz bekliyoruz. Çok iyi Türk kalecileri yetişiyor. Son derece yetenekli bir 81-82-83 doğumlular var. Onların da piyasaya çıkması için oynaması lazım.

▼ Gerçekten de aynı yaş grubundan rekabet etmeye aday bir sürü kaleci gelişmeye başladı. Bunu nasıl gözlemliyorsunuz, iyi bir şey mi kötü bir şey mi?

▲ Herkes Türkiye’de kaleci yetişmiyor diyordu. Ama yetişiyor işte. Oysa büyük takımlarda Mondragon, Cordoba,

vet, antrenmanı ciddiye almak lazım, çünkü antrenmanı kendin yapıyorsun başkası için değil! Ben de antrenmanı kendim için yaptığımı bildiğimden, küsersem, yapmazsam kendime haksızlık etmiş olurum. O yüzden ne küsiyorum, ne boşveriyorum, sadece aynı şekilde devam ediyorum. Antrenmanlarda kendimi gösteriyorum. Orada iyi işler yapmaya çalışıyorum. Biliyorsunuz, kalecilere deli derler, ben de bazen deliriyorum. Delirdiğim zaman şaheserler yaratıyor veya inanılmaz hareketler yapabiliyorum ama bu tamamen zevk ve iştahla alakalı bir şey. Ancak ve ancak zevk ve iştah olduğu zaman kaleciler delirebiliyor.

Petkoviç oynuyor ve Türk kaleciler hep yedek. Nitekim Türkiye'de kaleci yaş ortalaması da çok yüksek. Bunu biraz daha düşürmemiz için genç kalecilere şans vermemiz lazım. Ne yazık ki yabancı kaleciler ve tecrübeli kaleciler oynadığı için genç kalecilere fazla görev düşmüyor. Ama eminim ki Türkiye'de gençler kendini kanıtlayacak, kalitelerini gösterecekler.

▼Eskiden kalecilik tecrübe işidir denirdi. Ama şimdi bakıyoruz Real Madrid'in kalesinde Casillas var, Barcelona'nın kalesinde Valdes var, Peter Cech var, Buffon hala otuzuna gelmedi ama dünyanın en iyi kalecisi olarak gösteriliyor. Bu bir fırsat mı senin için, yoksa Türkiye'de bunun aşılması daha zaman alacak mı?

▲Bence Türkiye'de de aşmaya başladı yavaş yavaş. Çünkü gerçekten çok kaliteli kaleciler var. Mesela 2A kategorisinde oynayan Kocaelisporlu Hakan. Hem genç hem de yetenekli ve bol bol süre alıyor.

▼Sen diğer arkadaşlarını izliyor musun?

▲Tabii ki. Aykut, Ramazan benim Umit Milli Takım'dan beri iyi arkadaşlarım. Şunu söylebilirim ki, yaş ile tecrübe oluşuyor diye bir şey yok. Mesela Casillas ilk başladığı zaman hatalı goller de yedi, ama dünyanın bir numaralı kalecisi olarak gösterildi. Bu yüzden genç kalecilere şans verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

▼Oynamamaya başlayınca moralin bozulmuş muydu Fenerbahçe'de?

▲Oynamayan her futbolcunun morali bozulur. Oynamayıp sonra yedeğe çekildiği zaman ve net bir nedeni olmadığı zaman oyuncunun morali daha da bozulabilir. Benim de moralem bozuldu ama bu hiçbir zaman beni küstürmedi veya 'yok ben çalışmayacağım' gibisinden şeyler demedim. O şans bana geldiği zaman ben eminim ki o şans en iyi biçimde kullanacağım.

▼Kalecilikte ne öğrenir insan? Kaleci kaleciye ne öğretir?

▲Kaleci kaleciye bir şey öğretemez bence. Çünkü her kalecinin kendine özgü bir stili vardır veya farkı vardır. Kaleci kendi kendini eğitir. Eğer birilerinden bir şey kopyorsa veya kendi kendine bir şeyler çikartabiliyorsa ne ala. Ben her zaman kendime Rüştü Ağabeyi örnek almışımdır. Ondan öğrendiğim çok şey var. Ama yine de benim stilime uymadığı için ben onun yaptıklarını yapamayabilirim. Çünkü bazıların fizigi farklı, düşüncesi farklı. Her şey her fiziğe ve düşünceye uymadığı için herkesin kendine özgü bir stili olur.

▼Peki sen fiziksel olarak neyi kendine yakan görüyorsun Rüştü'de?

▲Cepheden karşı karşıya olan pozisyon-

larda çok iyi olduğunu bütün dünya biliyor. Ondan birbirlerinde birçok şey kapmaya çalışıyorum.

▼Antrenmanlarda işi en çok ciddiye alan sen misin?

▲Çünkü senin şansın diğerlerine göre daha az. Kaldı ki Rüştü hem sakatlanma pozisyonu çok fazla olabilecek bir oyuncu değil hem de istikrarı belli. Bu yüzden antrenmanlar önemli değil mi?

▲Evet, antrenmanı ciddiye almak la-

zım çünkü kendin için çalışıyorsun, başkası için değil! Küsersem, iyi çalışmazsam kendime haksızlık etmiş olurum. O yüzden hiç boşvermiyorum.

▼Psikolojini nasıl ayarlıyorsun?

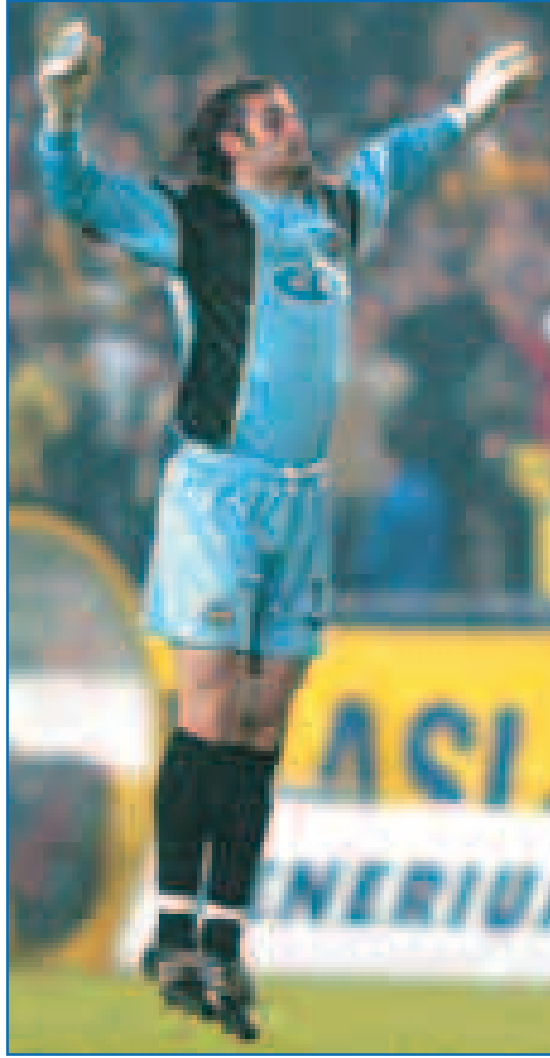
▲Antrenmanlarda kendimi gösteriyorum. Orada iyi işler yapmaya çalışıyorum. Biliyorsunuz, kalecilere deli derler, ben de bazen deliriyorum. Delirdiğim zaman şaheserler yaratıyor veya inanılmaz hareketler yapabiliyorum ama bu tamamen zevk ve iştahla alakalı bir şey. Ancak ve ancak zevk olduğu zaman kaleciler delirebiliyor.

▼Hayatında kritik dönemi olarak hangisini anlattırır? Kartalspor dönemi mi? Çünkü seni Kartalspor'dan beri takip ediyoruz. Daha o dönemde Kartalspor'da bir Volkan var, gidin izleyin diyordu herkes. Hayatının en anahtar dönemi Kartal mı?

▲Ben Kartal'da büyüdüm, orada yetiştim. O zaman Rahmanlar'da oturuyorduk ve 13 yaşında başlamıştım takımda oynamaya. Minik takım, yıldız takım ve genç takımda Türkiye şampiyonu olduk. Sonra Ersun hoca vardı, onunla beraber A takıma çıktık. O bana çok güveniyordu, 'Sen Türkiye'nin bir numaralı kalecisi olacaksın' diyordu. Zaten her aşamada, benim elimden tutan da o oldu. Derken Umit Milli Takım'a çağırıldım, sonuçta da Fenerbahçe'ye kadar geldim.

▼Umit Milli'ye çağıldığında 'önüm açılıyor galiba' diye düşündün mü?

▲Umit Milli Takım her futbolcu için önemli bir piyasadır. Bu açıdan Raşit Hoca'nın emeği çoktur üzerimde. Beni çağırıp oynattığı zaman çok mutlu olmuştum ve çok da güzel maçlar kazanmıştık. İyi de bir ta-

kimımız vardı. Gidebileceğimiz en uç noktaya gitmek istedik ama Alman-ya'ya yenildik. Hayatımda en üzül-düğüm maçlardan biridir o. Çünkü çok istiyorduk. Gücümüz vardı. Zaten o takımın oyuncularını şimdi futbol piyasasının yeni yıldızları olarak tanımlanıyor. Ama olmadı işte.

▼Fenerbahçe yıllarca genç yetenekleri alıp, oynatmayıp köreltmekle suçlandı. Oysa şimdi Umit Milli Takım neredeyse komple Fenerbahçe'de ve bir çoğu önemli dakikalar alıyorlar. Böyle bir şeyin olması seni de umutlandırıyor mu?

▲Tabii ki. Bizim takımda şu anda Umit Milli Takım'dan gelen 10 oyuncu var. Arkadaşlığı geçtik artık, neredeyse kardeş gibiyiz. Pek olmaz ama, aramızda küfür bile etsek kimse sorun etmez durumda. Herkes birbirinin gerçek niyetini biliyor çünkü. Dışarıda beraber takılıyor. Bazen 10 kişi birlikte eğlenmeye gidiyoruz. Takıma yeni gelen de bu ortamı görünce etkileniyor ve hemen ayak uyduruyor.

▼Takıma bu sene gelenlerden Alex iyi uyum sağladı gibi. Anelka da yakalayabildi mi o uyumu?

▲Anelka için hâlâ erken bence. Geleli daha birkaç ay oldu. Dünya çapında bir futbolcu olduğu tartışılmaz. Ama kim olursa olsun uyum süreci yaşamak zorunda. O da bir süre alacaktır her halükarda.

▼Antrenmanlarda kaleci forvet diyalogu nasıldır? Gol atarsın-atamazsın diye iddialaşıyor mısınız?

▲Ben arkadaşları gaza getirmeyi çok severim. Onlar da gol atmak uğruna hemen gaza gelirler. Mesela Tuncay, Selçuk, Kemal çok çabuk gaza gelen arkadaşlardır. 'Atamazsınız, ben hayatta gol yemem' falan diye takılırım hep. Bu tip espriler idmanın en güzel yanıdır. İsimizi yaparken zevk almak önemlidir.

▼Sen hayatında 'Ben o gün o maçı oynadım ya, bir daha öyle beş maç oynasam dünyanın en iyi kalecisi olurum' dediğin

bir karşılaşma oldu mu?

▲Evet, geçen seneki İstanbulspor maçı. 1-0 kazandık ama ecel terleri döktük. Aynı hafta Beşiktaş Samsun'a yenilmişti ve yenersek puan farkı 10 gün içinde 11'den 5'e inmiş olacaktı. Bu açıdan o maçı almak çok önemliydi. Ben de kritik kurtarışlar yaptım. Birde sonradan oyuna girdiğim Denizlispor maçı var, üst üste dört tane top kurtarmıştım.

▼Geçen sene ilk maçta Enke üç golü yedi ve 40.000 kişi öyle bir baskı uyguladı, adamcağız kaçtı, gitti. Korkutmadı mı bu seni?

▲Bir kaleciyi bir maç ile yargılamak çok kötü bir şeydir. Sonuçta masa başında çalışan bir insan da her zaman çalıştığı işi veremeyebilir, her zaman yaptığı işleri yapamayabilir. Canı sıkın, kafası bir şeye takılmış ve bu sebeplerden dolayı zorlanıyor olabilir. Biz de insanız sonuçta, her zaman iyi olacağız diye bir şey yok. Enke de çok iyi bir kaleciydi bence. Ama o gün şans yaver gitmedi. Tabii kötü bir örnek oldu hepimiz için.

▼Futbolda yeni bir akım var, artık kaleciler de ayağına müthiş hakim. Günümüz futbolunda bu çok önemli bir şey. Bunun için özel çalışma yapıyor musun?

▲Tabii ki. İdmanlardan sonra, bazen Rüştü Ağabeyle de birlikte nokta pası atmaya çalışıyoruz. 25-30 metre uzaklaşıyoruz birbirimizden, birbirimize ayakla, birimiz elle nokta pası atmaya çalışıyoruz. Ama bu özellik daha çok kontraatak oynayan takımlarda önemli. Büyük takımlar kontraatak oynamadığı için böyle pozisyonlar yakalayamıyor.

▼Forvetler artık kalecileri çaresiz bırakacak iyi olmaya başladı. Mesela bir Van Nistelrooy akal almaz yerlere vuruyor. Türkiye liginde de böyle oyuncular var mı sence? Senin çekindiğin isimler var mı?

▲Ben hiçbir santrfordan korkmam. Tam tersine onları tanımaya çalışırım. O hafta rakibim kimse, onlar hakkında araştırma yaparım. Kaç gol attığını, golleri nasıl attığını araştırırım. Tabii ki iyi oyuncular var. Mesela Alex. Çok değişik bir vuruş stili var. Futbolcu arkadaşlarla da konuşuyorum, pas atacağı zamanı bile kestiremiyorlar diyorlar. Atacağı yer belli ama yine de alamıyorsun, müdahale edemiyorsun, çok değişik, enteresan bir stili var. Neyse ki rakip değil!

▼Dünyada hangi kalecileri öne çıkarırsın bu aralar? Kimler iyi?

▲Casillas, Cech ve Buffon. Bunlar çok iyi kaleciler.

▼Barcelona'lı Valdes'i nasıl buluyorsun?

▲Onlar kadar iyi değil bence. Saydığım üç isim gerçekten iyi. Zaten ben de kendime Casillas'ı rakip görüyorum.

▼Peki kalecilerden bir 11 yapsan kimleri alırsın?

▲Kaleye kendimi koyarım. Ömer Çatkıcı libero yaparım, stoperler de Aykut ve Mondragon olur. Cordoba'yı orta sahaya koyarım, oyun kurucu olur. Ramazan da ortada oynar, yanında da Rüştü Ağabey olur, orta sahanın yükünü omuzlar. Sağ kanada Şenol Ağabey, solda da Fevzi Ağabey. Forvete bizim Recep'i koyarım, o da idmanlarda şov yapıyor bazen uzun boyuyla. Yanına da Beşiktaş'tan Murat Ağabey'i alırım.

▼Bu takım çok kart görür mü?

▲Hem de nasıl. Zırt pırt kart görür. En çok da elle oynamaktan. ■

90+4

Maçların televizyondan naklen yayınlanmadığı dönemlerde radyo anlatımları futbolseverler için çok etkiliydi. Spikerin anlatımı ve yorumlarından maçı hayalimizde canlandırır, pozisyonları kendimize göre şekillendirirdik. Ama eğer maçı hem statta izliyor ve diğer maçların sonuçları için cep radyosundan da ligi takip ediyorsak, izlediğimiz maçta top auta çıkmış olsa da atağın henüz oyun sahasında olduğunu görür, radyo dinlerlerin uğultusuna biz de katılırdık. Televizyonla birlikte yaygınlaşan maç naklen yayınları, kuşkusuz teknik olarak bu tarz anlatımları değiştirdi. Herkesin gördüğünü anlatmak çok zor-

genç futbolcular olmak üzere izleyicilerin futbol konusunda gerek taktiksel gerekse kurallar bakımından bilgilendirilmelerine yönelik eğitim görevi de başladı. Bunun hiç de kolay olmadığını, spikerlerin maç öncesi hazırlık çalışmalarında nasıl özenli olduklarını biliyoruz. Spikerlerin takımlarının aleyhine yaptıkları doğru yorumları fanatiklerin hoş karşılamadıklarını ve anlatıcılara hemen kulüp forması giydirildiğine de tanık oluyoruz. Konunun daha da komik tarafı beklentilerine uygun yorum yapmayan spikerlere her anlatımlarında farklı kulüp forması giydirilmesi.

Çıplak göz (!) ile izlediğimiz bir karşılaşmada, televizyonda maçı aktaran spikerlerin birikim, donanım ve deneyimlerine giydirilmiş tarz ve üslupları da o maçı zevkli kılan önemli bir faktör. Ancak zaman zaman paragraf başındaki ilginç benzetmeyi anımsatan ifade ve yorumlar hem izleyenlerin yanlış bilgilenmelerine hem de futbol konusundaki bilgilerin gülmemesine neden olabiliyor. Bu arada, sıkça kullanıldığını gördüğümüz örneklerle, yazılı basındaki maç yorumcularının satırlarında da karşılaşacağımızı söylemeliyiz.

Gol, 90+4'te

Futbol müsabakalarının 45'er dakikadan 2 devre olduğunu ve 91 dakika oynanmasının kurala aykırılığını biliyoruz. Hakemler oynanmayan süreleri zamana ekleyerek 90 dakikayı

tamamlamaya çalıştıkları, yani 90 dakika oynanmış bir oyuna zaman eklemelerine göre goller nasıl 90 artılarda atılabilir, ya da müsabaka nasıl 97 dakika oynandı denilebilir? Müsabaka sonuçları hakem raporlarına göre sonuçlandırıldığı için, hiçbir hakem raporunda gol dakikaları 90 dakikayı aşmaz. Kamuyunun 94'ü raporda 86'dır.

Avantaj kuralını uygulamadı

Oysa avantaj kural değil. Futbol oyun Kurulları'nın "Hakem" başlıklı 5. madde kapsamındaki "Yetkileri ve Görevleri" açıklamalarının 11. paragrafında, "Oyunu durdurmakla, ihlali yapan takıma bir avantaj sağlayacağı hallerde oyunu devam ettirir. Düşündüğü avantajın oluşmaması halinde yapılan ihlali cezalandırır" ifadesi olarak yer alır. Kural değil, hakemin takdirine bırakılmış bir yorum olarak değerlendirilmelidir.

Elne çarptı ama penaltıyı vermedi

Kural : 12. Fauller ve Fena Hareketler bölümündeki Direkt Serbest Vuruş'u gerektiren 10 kusurlu hareketten sonuncusu, kendi ceza alanındaki kaleciyi istisna kılarak "topu eliyle bilek oynarsa" ifadesi olarak yer alır. O zaman hiçbir yorumcu, çarpma ile elle oynamayı örnektürmemelidir. O pozisyon ya çarpmadır, ya da elle oynamadır. Çarptığı halde hentbol, ötesi penaltı verilmedi söylemi doğru bir yorum değildir.

Kalecilere dokunulmaz

Sıkça ve yanlış kullanılan bir ifade. *Tamsaha* okurları, bu konu hakkındaki ayrıntılı görüşümüzü önceki sayılardan anımsayacaktır. Kalecilere sadece şarj bölgesi ortadan kalktığı anda dokunulamaz, onun dışında sahanın her yerinde

kurallara uygun şekilde dokunulur ve hatta top elinde iken kale sahası içinde nizami bir şarj yapıldığında topla birlikte kale içine düşerse gol dahi verilir demiştik. Ne yazık ki, ısrarla sürdürüldüğünü görüyoruz.

Bu denli kitabı olmasa da yanlış ifade örneklerine devam edelim.

Yüzde yüz gol pozisyonu kaçtı

Böyle bir değer GOL anlamındadır ve kaçmaması gerekir. Kaçtı ise sayısal oran düşürülmelidir.

Top çerçeveyi bulmadı

Kalenin çerçeve tanımına girebilmesi için alt kale direğinin

Hakem Dünyası

de olması gerekir.

Kaleci topu eliyle oyuna soktu

Top kalecinin elindeyse zaten oyundadır. Kalecinin topu eliyle oyuna soktuğu tek durum, taç atışını yapmasıdır.

Taç atışı el değiştirdi

Aynı takımdan iki oyuncu arasında ise doğru, ama farklı takım için kullanılıyorsa rakip takım denilmeli ya da takım adı belirtilmelidir.

Pozisyon ofsayt kokuyordu

Ofsayt ya vardır ya da yoktur ve de kokmaz. Topu çaldı, orta hakem, hava atışı, topa sahip oldu, maçı sonları yaklaşıyor ve benzeri ifadeler karşılaşmanın atmosferi içinde normal gibi görünse de doğru olmadığını kabul etmeliyiz. Anlatım sırasındaki, "hakem düdüğüne baktı, saatini çaldı ve maçı bitirdi" gibi dil sürçmelerini ve gaffları burada belirtmedik.

Milyonlar izlerken ve okurken, lütfen biraz daha dikkat! ■

laştı ve aktarımlar çok daha yorumsallaştı. Bu bağlamda milyonlara seslenen spikerlerin sorumlulukları da bir o kadar arttı. Özellikle, maçı ekran başındakilere en ayrıntılı bilgilerle yansıtma noktasında, başta

Galatasaray'ın 50. yıl kutlamaları: Bir yılan hikâyesi

Tarihten bir yaprak

Futbol tarihimizin güzide kulüplerinden Galatasaray, bilindiği gibi bu yıl kuruluşunun 100. yılını kutlayacak. 1905 senesinde Ali Sami Yen ve arkadaşlarının Mektebi Sultani'nin bir sınıfında kurdukları takım, bugün hiç kuşkusuz Türk futbolunun en önemli köşe taşlarından biri... Bugün diğer iki ezeli rakibiyle birlikte 100 yıllık saygınlıklarının altı boşa çizilmiyor. Aslına bakılırsa daha futbol tarihimizin ilk devreleri diyebileceğimiz 1930'lı yıllarda dahi Üç Büyükler futbol tarihimizin köklü kulüpleri haline gelmişlerdi bile. O zamanlardan itibaren Galatasaray ve aynı kuşaktan kardeşleri Fenerbahçe, Beşiktaş'a ilişkin efsaneler oluşmaya başlamıştı. Bundan dolayı bu kulüpler sene-i devriyelerine karşı duyarlı davranıyorlar ve yıldönümlerini kendilerine yaraşır bir şekilde kutlamaya çalışıyor-

ti. Bu komite belli zamanlarda toplanıp, yapmayı planladığı faaliyetleri ve muhtemel kutlama programını kamuoyuna duyurmaktaydı. 26 Temmuz 1955 tarihinde yapılan açıklamaya göre Galatasaray'ın 50. yıl kutlamaları 25 Eylül'den 19 Ekim gününe kadar uzanıyordu. Programın merkezinde ise kutlamalar için İstanbul'a davet edilen İngiliz Arsenal takımı yer almaktaydı.

Şampiyon ve Akran Arsenal'i Davet

Arsenal takımı ile kutlamalar sırasında bir maç yapılmasının çeşitli nedenleri vardı. Her şeyden önce 1955 senesi itibarıyla bu takım dünya futbolunun en önemli takımlarından biriydi ve tarihine altın sayfalar eklemekle meşguldu. Zamanın günlük basınında ve spor dergilerinde Arsenal takımı ve maçları ile ilgili olarak ziyadesiyle malumat bulunmaktaydı. Ancak başka bir hoş tesadüf de 1955 yılında gerçekleşmişti. Arsenal de Galatasaray gibi 1905'te kurulmuş ve dolayısıyla o da 50. yıl dönümünü kutlamaktaydı. Dahası o da 50. yaşında şampiyonluk ipini göğüslemenin gururunu yaşamaktaydı. Bundan dolayı Galatasaray'ın 1955 yılında hem kendisi gibi şampiyon olmuş hem de 50. yaşını kutlayan o yılların en önemli takımlarından olan Arsenal'i davet etmiş olması bir tesadüf değildi. Arsenal'le birlikte dönemin önemli futbolcularından Stanley Matthews da davet edilmişti. Hatta Matthews Galatasaray takımında oynayacaktı. Bu açıklamaya göre kutlamalar çerçevesindeki futbol karşılaşmaları 25 Eylül 1955 tarihinde yapılacak Fenerbahçe maçıyla başlayacak, 1 Ekim'de Beşiktaş maçı ile devam edecek ve 19 Ekim Arsenal maçı ile nihayete erecekti. Daha sonra 1 Eylül'de yapılan açıklamaya göre ise Başbakan Adnan Menderes'in himayesinde ve İstanbul Vali ve Belediye Reis Vekili Ord. Prof. Fahrettin Kerim Gökay'ın fahri başkanlığında oluşturulan komite, merasimin 23 Eylül tarihinde başlayacağını duyurmuştu. Merasim o gün saat

13:00'de Galatasaray Lisesi'nde yenecek öğle yemeği ile başlayacaktı. Bu yemek Galatasaraylılar ve dostlarına mahsus olup davetiyeleri Galatasaray Kulüp Lokali, Bebek Denizcilik Lokali, Beyoğlu'nda Tanca Kundra, CKM kumaş mağazaları, Galatasaray Lisesi kapısı, Atlas ve Yeni Melek Sinemaları, Karaköy Salon karşısı, Elektro Medikal mağazası, Meydancı Caddesi Recep Oğan Tuhafiye Mağazası ve Beyazıt'ta Merkez Eczanesi'nde vardı.

Maddi ve Toplumsal Sorunlar

Ancak tüm hazırlıklara rağmen kutlama programını aksatan ciddi sorunlar da belirmekte gecikmemişti. Federasyon lig maçlarının 17 Eylül'de başlayacağını ileri sürerek Galatasaray'ın Mithatpaşa Stadi'nin kullanmasına rıza göstermemekteydi. Bu konuyla ilgili olarak Adnan Fuat Aral *Son Posta* gazetesinde Federasyon'u eleştiren sert bir yazı yazmıştı. Bu yazıdan anlayabildiğimiz kadarıyla, Federasyon'un bu kararının arkasında stadın Galatasaray'a tahsis sonucunda diğer kulüplerin bunu ayrımcılık olarak algılayacakları gibi bir kaygı yatmaktaydı. Aral bu kaygıyı Türkiye'de yarım asrı deviren kaç tane takım olduğunu sorarak eleştirmişti. Ayrıca federasyon programını yaparken, Galatasaray gibi bir takımın 50. yıl kutlamaları hazırlığı içinde olduğunu da hesaba katmalıydı Aral'a göre. Bu arada yapımına yıllar önce başlanılan Mecidiyeköy Ali Sami Yen Stadi'nin ise herhangi bir spor müsabakası için uygun olmadığı ve inşaatının halen sürdüğünün altı çizilmişti. 8 Eylül Perşembe günü basında çıkan açıklamaya göre Arsenal'e yapılan tekliften net bir cevap almayan Galatasaray Kulübü, yeni arayışlar içindeydi. Bunun için her ihtimale karşı sinesinde Puşkas ve Kocsis gibi şöhretleri barındıran

Macar takımı Honved'in daveti kararlaştırılmıştı. Eğer Arsenal de gelecek olursa kulüp Galatasaray taraftarına tam bir futbol ziyafeti çekme niyetindeydi.

Bu sorunların yanı sıra tarihimizin kara sayfalarından biri 6-7 Eylül günlerinde Galatasaray semtinin kalbinde yazılmıştı. 6-7 Eylül günlerinde gayrimüslim vatandaşlara yönelik saldırılar ile ülkede herhangi bir amaçla kutlama yapmanın olanağı da azalmıştı. Çünkü Galatasaray semti ve İstiklal Caddesi 8 Eylül günü tam bir savaş alanına dönmüştü.

Kutlamaların Tehiri

14 Eylül 1955 günü çıkan haberlere göre bu tip sorunlar ile karşılaşan Galatasaray kulübü 50. yıl kutlama bayramını erteleme kararı almıştı. 23 Kasım tarihinde hâlâ kutlamalar sırasında yapılacak piyango, müsamere ve müsabaka biletlerinden elde edilecek gelir ile ne yapılacağına dair Galatasaraylıların Liman Lokantası'nda toplantı organize ettiklerini öğrenmek-

hemen ardından Bölge Müdürü Galatasaray'a 1954-1955 senesi şampiyonluk kupasını takdim edecekti. Bu program daha sonra Galatasaray ile Bulgar Dinamo takımı arasında yapılacak maç ile taçlandırılacaktı.

51. Yılda 50. Yıl Kutlamaları

Bütün ertelemeler ve toplantı silsilelerinden sonra 16 Eylül ve Galatasaray'ın yarım asırlık tarihini kutlama günü gelip çatmıştı. Program daha önce ilan edildiği gibi Mithatpaşa Stadi'nda Galatasaray ile Beşiktaş genç takımlarının maçıyla başlamıştı. Bu maç Galatasaraylı gençlerin 1-0'lık galibiyetiyle neticelenmişti. Vali ve Belediye Reisi Gökay yaptığı konuşmasında Galatasaray'ın futbol tarihindeki şerefli yerine işaret ederken, Galatasaray ile birlikte Fenerbahçe'yi de anmış olması statta alkış tufanının kopmasına vesile olmuştu. Programa göre bir Fenerbahçe yöneticisi validen sonra konuşma yapacak ve ezeli rakiplerine bir kutlama mektubu sunacaktı. Bu arada Fener hediye olarak

Güzel Sanatlar'a bir heykel sipariş vermiş ancak ağırlığından dolayı bu hediye doğrudan kulübe gönderilmiştir. Konuşmalardan sonra, daha önce şampiyonluk zevkini tatmış eski Cimbomlu oyunculara madalyaları dağıtılmıştı. Bu taltiften sonra aslında organizasyonun en önemli aşamasına geçilmişti: Tekaütler maçı.

Geleneksel Tekaütler Maçı

Artık geleneksel hale gelmiş olan emektar futbolcuların maçı günler öncesinden tartışılmaya başlanmıştı. Hangi ihtiyar delikanlıların bu maçta forma giyeceği uzun uzun mevzu bahis edilmişti. Hatta öyle ki basın ilk sayfalarında hep tekaütlerin toplu resimlerine yer vermişti. Artık gelenekselleşmiş tekaütler Fenerbahçe-Galatasaray maçlarından eskilerine dair resimler gazete sayfalarını süslemeye başlamıştı. Bunun en büyük sebeplerinden biri eski yıldızların artık futbol dünyasının önemli mevkilerine gelmiş kimseler olmalarıydı. Kimi kulüp başkanı,

kim federasyon yöneticisiydi. Bu maçların değişmez hakemi ise Burhan Felek'ti. Eski zaman şöretleri madalya dağıtımından sonra sahada yerlerini aldılar. Sarı Kırmızlı emektarlar kaleci Avni, Arslan Nihat, Cici Necdet, Tatar Latif, Suphi, Mithat, Burhan gibi isimlerden oluşuyordu. Buna mukabil Fenerbahçe'nin tekaütleri ise Kaleci Kartal Nuri, Ahmet, Esat, M. Reşat, Semih, B. Halil, Lebip gibi eski futbolculardan oluşuyordu. Maçın hakemi Şazi Tezcan'dı. İhtiyar delikanlı Fenerli tekaütlerden Bülent ve Ahmet'in ayağından iki gol atan Fenerliler ilk yarıda öne geçtiler. Bunun üzerine daha genç olan Eşfak Danyal ve Mustafa'yı sahaya süren Galatasaray tekaütleri yenilgiden kurtulmayı başaramadılar. Bu arada tekaütler maçı esnasında Cumhurbaşkanı Celal Bayar stada geldi ve Galatasaraylıları böyle önemli bir günlerinde yalnız bırakmamış oldu.

Galatasaray- Dinamo Maçı

Günün büyük maçının hakemi bir İtalyan ha-

kem arayışının neticesiz kalması sonrasında, o zamanların uluslararası hakemi olan Sulhi Garan'dı. Takımların kadroları ise şu şekilde oluşmaktaydı. Galatasaray: Turgay- Saim, Enver (Metin)- İsmail, Ergun, Unal- İsfendiyyar, Metin, Suat, Kadri, Güngör (K. Ali). Dinamo: Dermenski- Donçev, Filipov- Apostolov, Suctanov, Kristev- Pecinikov, Abacief, Spidonov, Takev, Sliev. Maçtan önceki tahminler Galatasaray'ın bu herhangi bir yıldızla sahip olmayan takım karşısında en az iki farklı galip geleceği şeklindeydi. Bu maç aynı zamanda daha önce Sofya'da oynanan 1-1'lik maçın rövanşı niteliğindeydi. Ancak Bulgarlar oyuna hızlı başlamıştı. Dakikalar geçtikçe bu ilk atakları kesen Galatasaraylılar karşı kaleyi zorlamaya başlamışlardı. Nitekim direktan dönen bir toptan sonra Sarı Kırmızlılar maçtaki ağırlıklarını arttırmış ve 15. dakikada Kadri'nin güzel bir pasına Metin yaklaşık 25 metreden çok sert vurmuş, takımını 1-0 öne geçirmişti. Suat ve Güngör'ün müsait pozisyonları bonkörce harcamaları neticesinde Galatasaray oyun disiplininin yavaş yavaş kopmuş ve atik rakibi karşısında açık vermeye başlamıştı. İlk devrenin ikinci yarısında hızlanan Bulgar akınlarından bir tanesinde Bulgar sağağığının ortaldığı top, kaleci Turgay'ın üzerinden aşmış ve Bulgarlara güzel bir kafa golü kazandırmıştı. İkinci yarıda rüzgârı da arkasına alan Bulgarlar aynı hızla Galatasaray'ın üzerine gelmeye devam etmişlerdi. Bu yarının hemen başında golü atan Metin kötü bir şekilde sakatlanarak oyunu terk etmek zorunda kalmıştı. Bu pozisyon dolayısıyla Sulhi Garan münakaşalara sebebiyet vererek penaltıya hükmetmişti. Kadri'nin penaltıyı sağdan açık ara aut atışı maçın kader anı olmuştu. İkinci yarının 9. dakikasında Bulgar sol açığı Turgay'ın üzerinde aşırıtma bir gol daha atınca Galatasaray yenik duruma düşmüştü. Son 20 dakika çok çalışmışsa da Galatasaray Bulgarlardan rövanş maçında beraberliği kurtaramamıştı. Bu maçta ayrıca Milli Takım ve Galatasaray'ın sağbeki Naci Özkaya da son defa olarak Galatasaray'da beş dakika oynayarak futbola veda etmişti. 50 koca yılda 1389 futbol maçı yapmış, bunların 838 tanesini kazanmış ve 3754 gol atmış Galatasaray, 12 defa İstanbul Şampiyonu, 2 defa profesyonel lig şampiyonu, 1 defa Türkiye Şampiyonu, 1 defa da Milli Kümpe Şampiyonu olmuştu. O güne kadar milli takıma 33 oyuncusunu kaptan veren Galatasaray, müzesine 773 kupa, şilt ve plaka götürmüştü. Lakin, bu şanlı tarihin 50. yıl dönümünü yine şampiyon olduğu 51. yılda yapan Galatasaray, kutlamalara ilişkin sert eleştirilerden kurtulamamıştır. Ancak bu güzide takımın 50. yılı futbol tarihimizin ne kadar köklü bir geleneğe sahip olduğunun önemli bir işareti olmuştu ■

teyiz. Ama bundan da sonuç çıkmayacaktı. Velhasıl, bu toplantılar ve tehirlerle 1955 senesi son bulmuş ancak Galatasaray şampiyon olduğu ellinci yılında bir kutlama yapabilmemiş değildir. Kutlamanın böylece bir yılın hikâyesine dönmesinden sonra Ocak ayında kulüp kutlamayı ikiye bölme kararı almış ve 27 Ocak 1956 Cuma günü Hilton Otelinde bir balo organize etmişti. Baloya saat akşam dokuzda hemen bütün Galatasaraylılar katılmış ve böylece 50. yıl kutlamaları 51. yılda start almıştı. Nihayet 50. yıl şerefine yapılacak müsabakaların ve kutlamaların programı 7 Eylül 1956 tarihinde açıklandı. Buna göre saat öğlen birde Galatasaray ve Beşiktaş genç takımları karşı karşıya geleceklerdi. Daha sonra saat iki buçukta Vali ve Belediye Reisi Ord. Prof. Fahrettin Kerim Gökay tarafından bir açılış nutku yapılacağı ve şampiyon oyunculara madalyaları dağıtılacağı. Bunu müteakip saat üç buçukta Galatasaray ve Fenerbahçe tekaütleri futbol karşılaşması yapılacaktı. Yarım saat sürecek bu maçın

“Rize’de harika geçen sezonlarım oldu. Ama Çaykur Rizespor gündemde olan, takip edilen bir takım olmadı hiçbir zaman. Bu yüzden ne kadar iyi oynarsam oynayayım, çok ilgili futbolseverler, Rizeliler ve Milli Takım yetkilileri dışında kimse farkına varmıyordu. Buraya geldiğimde değil o kadar, ona yakın performans gösterdiğim zaman bile bir anda gündeme oturmaya başladım. Burada hep göz önünde tutuluyorsunuz, size daha çok değer veriliyor. Açıkçası ben bunun doğru bir şey olmadığını düşünüyorum.”

Söyleşi

▼Senin daha önce de çok iyi performans gösterdiğin sezonlar olmuştur muhtemelen. Fakat büyük takıma gelmeden hiçbir şekilde öne çıkamıyorsun. Büyük takımlarda ise biraz kıpırdansan bir anda çilingir misali bütün kapıları açıyorsun. Bu iyi bir şey mi, kötü bir şey mi?

▲Rize’de harika geçen sezonlarım oldu benim. Ama Çaykur Rizespor gündemde olan, takip edilen bir takım olmadı hiçbir zaman. Bu yüzden ne kadar iyi oynarsam oynayayım, çok ilgili futbolseverler, Rizeliler ve Milli Takım yetkilileri dışında kimse farkına varmıyordu. Rize’ye çok şey borçluyum ben. Orada çok iyi senelerim geçti ve harika oynadığım sezonlar oldu. Fakat buraya geldiğimde değil o kadar, ona yakın performans gösterdiğim zaman bile bir anda gündeme oturmaya başladım. Burada hep göz önünde tutuluyorsunuz, size daha çok değer veriliyor. Açıkçası ben bunun doğru bir şey olmadığını düşünüyorum.

▼Sen Rize’de de, Beşiktaş’ta da aynı Koray’sın. Ama burada oynamak bir anda seni başka bir konuma getiriyor. İnsan buna kahrediyor biraz, değil mi?

▲Açıkçası sitem ettiğim oluyor. Çünkü o dönemleri yaşayan bendim ve o zamanlarda da bu kadar ilgiyi hak ettiğimi düşünüyordum. Ama olmadı bir türlü. Tesadüf eseri Beşiktaş’a geldim. Çok iyi anlaştığım, beraber çok iyi çalıştığımız hocam Beşiktaş’a transfer olunca, orada da aynı performans gösterdiğime inandığı için beni buraya aldı. Beni Rize’de oynarken takip bile etmeyenler buraya geldiğimde yere göğe koyamayınca, bu benim içimde buruk bir sevinç yarattı.

Bir transfer

Beşiktaş’a futbol oynamaya, büyük başarılar yaşamaya geldim. Burada kalıcı olmak zorundayım. Beşiktaş için geçici bir dönem bu. Sonuçta büyük bir camıyız ve kısa zamanda toparlanırsınız. Takımın bu durumdan çıkması için benim de bir katkımın olması gerekiyor. Büyük takımlara devre arasında transfer olan diğer futbolcular kadar flaş olmasam da, netice itibarıyla kulübün benden beklentileri var. Şimdi hep birlikte mücadele ediyoruz ve her şey iyiye gidiyor. Artık herkes bazı şeylere inanmaya başladı. Bizim güven sorunumuz vardı sadece. Onu aşmaya çalıştık, hâlâ da çalışıyoruz.

▼Demek ki Rıza Hoca seni alıp Beşiktaş’a getirmeseydi belki hiç gündeme gelmeyecektin...

▲Hakikaten öyle. Benimki sadece bir şans. Çoğu futbolcunun hocası Galatasaray’a, Beşiktaş’a, Fenerbahçe’ye transfer yapmıyor. Ama bu, oyuncuların orada unutulması gerektiği anlamına gelmez. Ben daha kapsamlı bir takip mekanizmasının kurulması gerektiğini düşünüyorum.

▼Bu durumun bir haksızlık olarak mı görüyorsun?

▲Açıkçası, evet. Ben Rize’de ve diğer takımlarda çok iyi futbolcular olduğumu biliyorum. Onların daha fazla ilgiyi hak ettiğini düşünüyorum.

▲Biz oyuncu izleme programlarının daha iyi olduğunu zannediyorduk ama değilmiş demek ki, değil mi?

▼Kesinlikle yeterli değil. Futbolcu Anadolu kulüplerinde çok daha rahat oynuyor. Büyük kulüplerdeki kadar ağır bir sorumluluğun altında değil. Bu, oyuncunun daha iyi bir performans göstermesini sağlıyor. Benim için de aynı şey söz konusuydu. Zaten rahat bir futbolcuyumdur, orada sorumluluk bu kadar ağır olmadığı için, gayet iyi oynayabiliyor, potansiyelimi ortaya koyabiliyordum. Ama burada çok büyük bir taraftar kitlesi var, kulübün sizden beklentileri çok fazla. Bunların hepsine karşılık vermek istiyorsun ve bu da kaçınılmaz şekilde seni strese sokuyor. Haftalar geçti,

yaptı, hayatı değişti

Koray Avcı

Gündemdeki Adam

seni öven?

▲Ne yazık ki hayır. Ben oradayken de A Milli Takım’a, Ümit Milli Takım’a, Genç Milli Takım’a geliyordum. Milli Takım’ın teknik kadrosu izliyordu beni. Ama onlar dışında kimse ilgilenmezdi. Ben A Milli Takım’a çağırıldım ama şimdi Beşiktaş’ta gördüğüm ilgiyi hayatta görmezdim!

▼Peki Rize bu kadar iyi giderken sen bırakıp Beşiktaş’a geldin. Aklın arkada kaldı mı hiç?

▲Her futbolcunun hedefi daha büyük hedeflere yönelmektir. Bu yüzden benim Beşiktaş’a gelişimi herkesin anlayışla karşılayacağını düşünüyordum. Hiçbir arkadaşımın bana sitem etmeyeceğini zannediyordum. Arkadaşlarım benim nasıl bir insan olduğumu ve hedeflerimi

bilir. Bugün şans bana güldü, ama bir başka arkadaşımıza gelseydi ben de ona aynı hoşgörü ile yaklaşardım. Altı senedir Süper Lig’de oynuyorum ve ilk defa böyle ciddi bir teklif geldi. Bu teklifi kesinlikle reddedemedim. Üstelik sezon sonu serbest kalacak bir futbolcuydum. Sene sonunu bekleseydim badavaya gidecektim. Ama devre arasında gidince, senelerdir formasını giydiğim takıma para kazandırarak Beşiktaş’a gelmiş oldum. Bu benim için ayrı bir mutluluk oldu. Rize’deki arkadaşlarımla devamlı görüşüyorum. Hepsinin benim başarılı olmamı istediklerini biliyorum. Çünkü benim Rizespor’dan gelip başarılı olmam onların da önünü açacaktır.

▼Sen Beşiktaş’a geldikten sonra takip ediliyor musun Rize’yi?

▲Tabii ki! Bütün maçlarını izliyorum hem de. Çok inandığım futbolcular var orada, çoğu da gepegenç çocuklar. İleride çok iyi futbolcu olacaklar hepsi. Ben de beş sene boyunca ortak bir amaç için çalıştım. Şimdi birden unutmam mümkün değil oraları. O kadar seviyorum ve ilgiliyim ki, kendi takımımın başarısı kadar onların da başarılı olmasını istiyorum.

▼Peki sen Rize’de mi başladın futbola. Altyapı eğitimi nereden aldın?

▲Hayır, ben asıl olarak Kocaeliliyim. Futbola da Kocaelispor altyapısında başladım. 17 yaşındayken Batman’a transfer oldum. Kamuran Yavuz o zaman hocaydı. Çok önemli bir play-off maçı oynadık orada.

▼Zor değil miydi oraya gitmek?

▲Çok zordu. Yine de çok iyi bir kadromuz vardı. Nitekim gittik play-off oynadık. Batman gibi, potansiyeli çok düşük bir takımın play-off oynaması büyük olaydı. Hatta Türkiye finalinde elendik, ama benim açımdan iyi bir çıkış oldu. Bakım Rize’nin idealleri daha yüksek. Oraya transfer oldum.

▼17 yaşındayken Batman’a gelmeye nasıl karar verdin peki?

▲Kocaeli PAF takımındayken o takım için önemli bir futbolcu olduğumu düşünüyordum. A takımın antrenmanlarına da çıkıyordum ama sürekli yedek kalıyordum. Antrenman futbolcusu olmak futbolumu ilerletmeyeceği için ne olursa olsun oynamacağım bir yere gitmek istedim ve Batman’ı tercih ettim. Benim için bir denemeydi bu. Belki futbolcu da olmayabilirdim ama bana verilen şans beni çok iyi kullandım. Gittim orada iyi oynadım.

▼Batman’ giderken ailen ne dedi?

Futbolcu olacaksam başka çarem yoktu. O zamanlar Kocaeli Üniversitesi Spor Akademisi’nde okuyordum. Okulu da bırakmadım, kaydımı dondurdum. Ve şansımı denedim. Sonra önüm açıldı ve Rize’ye transfer oldum. Oradaki ilk senemde şampiyon olduk ve Birinci Lig’e çıktık.

▼Herkesin Üç Büyükler’de forma giyme şansı olmuyor. Diğerleri hayal kırıklığına uğruyor mu? Hem maddi hem de manevi açıdan...

▲Futbol, insanın hayat standartlarını çok yükseltebilen bir meslek. Bu Anadolu takımlarında da böyle. Siz futbol oynamak için bir sürü şeyden elinizi ayağınızı çekiyorsunuz. Karşılığında önemli bir şeyler kazanıyorsunuz. Bana şans verilmedi diye motivasyonunuzu düşürürseniz, geleceği-nizle oynarsınız. Şans insana en az bir kere doğabiliyor. Bana bu şans 25 yaşında geldi, belki daha erken gelebilirdi. Ama olmadı. Yine de umutsuz olmadım hiçbir zaman. Sonuçta Süper Lig’de oynayan herhangi bir Anadolu takımında bile iyi para kazanabiliyorsunuz. En zor durumdakilerin verdiği paralar bile futbolcuların hayatlarını garanti altına alacak kadar önemlidir. Bunu inkâr etmemek lazım.

▼Gelelim Beşiktaşlı Koray’a. Sen ikinci yarının ilk maçında formayı giydin, İnönü Stadı’na çıktın. Takım kötü bir sezon yaşıyor ve sen umut bağlanan transferlendensin. Takımın büyük bir hedefi kalmamış ve motive olmaya çalışıyor. Ama sen Rize’den müthiş bir formla geldin. Kendini nasıl adapte ettin bu yeni ruh haline?

▲Öncelikle bu benim davam, ben Beşiktaş’a futbol oynamaya, büyük başarılar yaşamaya geldim. Burada kalıcı olmak zorundayım. Beşiktaş için geçici bir dönem bu. Sonuçta büyük bir camiayız ve kısa zamanda toparlarız. Takımın bu durumdan çıkması için benim de bir katkımın olması gerekiyor. Büyük takımlara devre arasında transfer olan diğer futbolcular kadar flaş olmasam da netice itibarıyla kulübün benden beklentileri var. Şimdi hep birlikte mücadele ediyoruz ve her şey iyiye gidiyor. Artık herkes bazı şeylere inanmaya başladı. Bizim güven sorunumuz vardı sadece. Onu aşmaya çalıştık, hâlâ da çalışıyoruz. Takımın ikinci yarı karnesi gayet iyi. Çok fazla puan kaybetmedik. Sonuçta Beşiktaş’ta oynayan her futbolcu üst düzey niteliklere sahip. Hepsisi yavaş yavaş kendini buluyor ve artık her takımı yenebileceğimize inanıyoruz.

▼Rıza hoca seni çok fonksiyonel kullanıyor. Defans, orta saha fark etmiyor. Rize’de de defansın arkasında oynamış mıydın bu kadar çok?

▲Sadece Rıza Hoca ile değil ben bütün futbol hayatım boyunca böyle oynadım. Yeri geldi liberolu oynayan hocalarla libero oldum, tandem oynayanlarla stoper oynadım, orta sahanın her yerinde görev yaptım. Benim futbol hayatım hep böyle geçti.

▼Hangisini daha çok seviyorsun?

▲Ben işimi seviyorum öncelikle. Ne görev olursa olsun, iyi yapmak zorunda olduğumu düşünüyorum. Ama şöyle bir zorluğu da var; beş hafta libero oynayıp ondan sonra iki hafta orta saha oynayıp, iki hafta stoper oynamak üst düzey bir form yakalamanızı engelliyor. Birine alıştığınız zaman yeni bir yere geçmeniz ve ona da alışmanız zaman alıyor. Sürekli bir orta saha oyuncusu olursam daha iyi bir orta saha oyuncusu olacağımı düşünüyorum. Libero için de geçerli bu. Ama sürekli değişik yerlerde oynarsam her maça ayrı konsantr olmak bazen zor oluyor. Ama ben prensip olarak, bana verilen her görevi en iyi şekilde yapmaya çalışıyorum.

▼Liberolu sistem eskidi diyenler var. Artık alan savunması oynamak belirleyici oluyor. Ama siz Beşiktaş’ta daha çok adam adama’yı tercih ediyorsunuz. Hatta Rıza Hoca da bu konuda eleştiriliyor. Senin bu konu ile ilgili düşüncen ne?

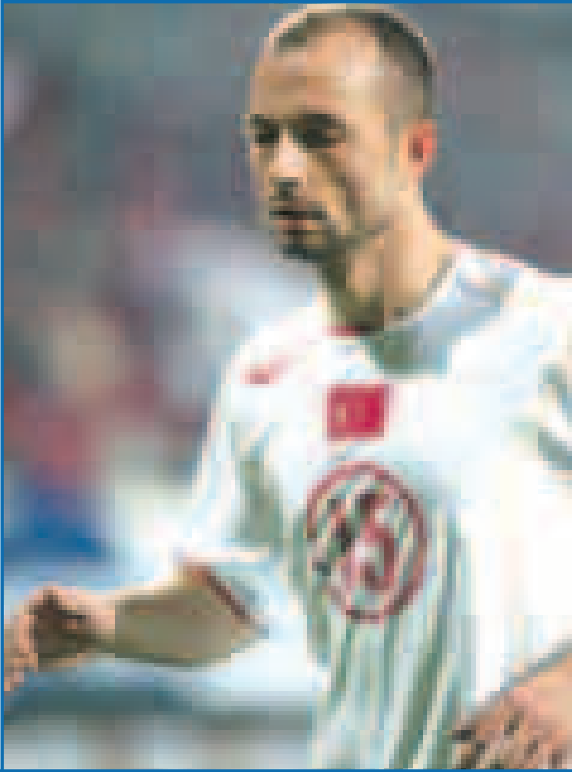
▲Bence biz adam adama oynamıyoruz. Siz üçlü diziliyosanız bazı durumlarda mecburen adam adama paylaşım oluyor. 4-4-2’de de karşınıza gelen her adamla, adam adama oynuyorsunuz. Bunlar klişe şeyler, bir şeyler söylemiş olmak için söylenmiş şeyler. Mücadele anında herkes adam adama oynamak zorundadır.

▼Bu dizilişler çok önemli değil mi sence?

▲Bence hiç önemli değil. 3-5-2 iyi oynandığı takdirde hem savunma olarak güvenli hem de savunma oyuncularını атаğa çıkartmanız çok daha ofansif bir taktik. Biz bunu Rize’de iyi yapıyorduk. Şimdi 4-4-2’nin sürekli oynandığı bir takımda 3-5-2 oynamaya çalışırsanız buna adapte olmak

Futbol, insanın hayat standartlarını çok yükseltebilen bir meslek. Bu Anadolu takımları için de geçerlidir. Siz futbol oynamak için bir sürü şeyden elinizi ayağınızı çekiyorsunuz. Karşılığında önemli bir şeyler kazanıyorsunuz. Bana şans verilmedi diye motivasyonunuzu düşürürseniz, geleceğinizle oynarsınız. Şans insana en azından bir kez doğuyor. Bana bu şans 25 yaşında geldi, belki daha erken gelebilirdi. Ama olmadı. Yine de umutsuz olmadım hiçbir zaman. Sonuçta Süper Lig’de oynayan herhangi bir Anadolu takımında bile iyi para kazanabiliyorsunuz. En zor durumdakilerin verdiği paralar bile futbolcuların hayatlarını garanti altına alacak kadar önemlidir. Bunu da inkâr etmemek lazım.

Futbol hayat garantisi

bizim için yine bir geçiş devresi olur. Orta sahanızı eksik bırakırsanız hoca tabii ki 3-5-2 oynatmak ister. Ama ben Rize’deyken üçlü savunmada oynayan her arkadaşımız sürekli атаğa çıkardı. Ben libero oynarken özellikle bunu seviyordum. Ama dediğim gibi yavaş yavaş, biraz rahatlık sağlandıktan sonra olacak şeyler bunlar. Biz Rizespor’un sezon sonunda alması gereken puanı zaten ilk yarıda almıştık. O yüzden daha rahat, daha ofansif oynuyoruk ve daha çok атаğa çıkıyorduk. Zaman geçtikçe bu söylediklerimi burada da yapacağız inşallah.

▼Hangi şehirlerde oynamak güzel Türkiye’de? Hangi statlar insanın üzerinde baskı kuruyor?

▲Benim için en zor olan İnönü Stadı’ydı ama şu anda bizim için itici bir güç oluyor bu. Ama bazen de sıkıntı yaratıyor. Sürekli takımı destekleyen, çok istekli, galibiyete çok aç bir taraftarımız var. Bazen bu insanı biraz geriyor. Bazen futbolcuyu ateşliyor bazen de baskı altına alabiliyor.

▼Nasıl hissediyor insan? İstanbul’daki statlarda ra-

kipleri zora sokan şey ne?

▲Sadece taraftar ile alâkalı bir şey değil bu. Hakemler çoğu maçta baskı altına giriyorlar. Deplasman takımlarında yanlış kararların çok fazla alındığını düşünüyorum.

▼Bunlar hiç gündeme gelmiyor, bu çok asap bozucu bir şey değil mi? Beşiktaş bu sene hakemler açısından şansızlıklar yaşadı ama sürekli hakem ile ilgili konular gündeme geldi...

▲Bence gündeme gelmek zorunda, çünkü nasıl bir oyuncu hata yaptığı zaman bütün hafta boyunca eleştirilip, performansı bu eleştirilerden etkileniyorsa, aynı şeyler hakem içinde geçerli olmak zorunda. Artıyetli olduklarını düşünmüyorum ama formsuzlar. Formsuz oldukları zaman da, eleştiriyi veya cezasını nasıl biz çekiyorsak veya kötü olduğumuz zaman hoca tarafından oynatılmıyorsa aynı şeyin onlar içinde uygulanması gerektiğini düşünüyorum. Bence herkes işini iyi yapmalı.

▼Ama şöyle de bir şey var; hakemlerin hatalarını

vurguladıkça daha çok hata yapar hale geliyorlar. Mesela sen demin dedin ya İstanbul’a geldiğimizde zorlanıyorduk diye, onlar da İnönü Stadı’na geldikleri zaman daha çok zorlanıyor. Hakemler hakkında çok fazla konuşmak böyle bir baskı yaratmıyor mu?

▲Bakın, eleştiri tabii ki olacak ve bundan hakem de nasibini alacak. Hakem ceza verdiği oyuncular tarafından eleştirilecek. Ben hiçbir zaman artıyetli olabileceklere inanmıyorum. Bu işten herkes ekmek yiyor. Ama hata yapıldığını düşünüyorum. Bunun bir şekilde düzeltilmesi lazım. İtalya’daki hakem çok nadir hata yaparken neden buradaki hakem bu kadar çok hata yapıyor? Hakemlik bir yetenek meselesi değil. Futbolcu ile kıyaslamanız mümkün değil, futbolcu hata yapıyorsa hakem neden hata yap-

Ben işimi seviyorum öncelikle. Ne görev olursa olsun, iyi yapmak zorunda olduğumu düşünüyorum. Ama şöyle bir zorluğu da var; beş hafta libero oynayıp ondan sonra iki hafta orta saha oynayıp, iki hafta stoper oynamak üst düzey bir form yakalamanızı engelliyor. Birine alıştığınız zaman yeni bir yere geçmeniz ve ona da alışmanız zaman alıyor. Sürekli bir orta saha oyuncusu olursam daha iyi olacağımı düşünüyorum. Libero için de geçerli bu. Ama sürekli değişik yerlerde oynarsam her maça ayrı konsantr olmak bazen zor olabiliyor.

masın diyemezsiniz. Sadece elinde düdükle yakından oyunu takip etmesi lazım ve tereddüt içinde değil inanarak düdük çalması, kart göstermesi lazım. Bence bir an önce hakemlerin kendilerini düzeltmeleri gerekiyor. Beşiktaş’a geldiğimden beri hakemler konusunda çok daha kötü şeyler yaşadım.

▼Hakem-futbolcu diyalogları nasıl oluyor? İdeal futbolcu hakem diyalogu nedir sence? Mesela gergin anlar oluyor, hakemin böyle anlarda ne yapması gerekiyor?

▲Hakemlerden biz bir şey beklemiyoruz. Mesela ben Ali Aydın’ın da çok kötü yönettiği maçlarda, Fener-Ç.Rize maçı buna iyi bir örnek, oyunculuk yaptım ama o, bize kendini inandırmıştı. Keza Cem Papila’da aynı şekilde bize kendini inandırmıştı.

Dürüst olduğuna inandığımız için, ona öyle itiraz edemiyorsunuz. Diğer hakemlerden de aynı şekilde kararları kalpten, taraftarın baskısı altında kalmadan vermelerini istiyoruz. Ama taraftardan etkilendiğini gördüğüm zaman itiraz etmek zorunda kalıyorsunuz.

▼İnandırıcı olduktan sonra hatası bile anlamlı hale geliyor.

▲Hata yapan bir insana ne diyebilirsiniz ki? Hata adı üzerinde. Onun da hatasını düzeltmek için elinden geleni yapacağına inanıyorsunuz. Ama seyirciden etkilenen veya karşı takımdan etkilenen bir hakemin size çaldığı düdük sizi gerçekten rahatsız ediyor. Kalpten, dürüstçe çaldığına inanırsanız yapacak bir şeyiniz kalmıyor, adama itiraz edecek yüzünüz olmuyor.

▼Beşiktaş bu seneyi atlatacak ve yeni

hedeflerle gelecek sezona başlayacak. Ne yapmalı bu hedefler için. Şunu sağlamamız gerek dediğin bir şey var?

▲Öncelikle yapmamız gereken kalan maçlarımızı kazanıp ligi bitirebileceğimiz en iyi yerde bitirmek. Sezon sonunda beş futbolcunun gidip yerine onbeş futbolcunun gelmesi mümkün değil. 3-5 takviyeyle yine aynı takım devam edecek. Bu yüzden şu an önemli olan, kalan maçlarımızı kazanmak. Güven açısından bunu başarmamız gerekiyor. Bütün arkadaşlarımızın dediği gibi çok kaliteli bir kadroya sahibiz. Önümüzdeki seneye de kazanmayı öğrenerek lige başlamanız gerekiyor. İyi skorla beraber iyi futbol oynamaya başlarsak, oynadığımız oyundan zevk almaya başlarsak, bunların pek fazla sorun olacağını düşünmüyorum. ■

Göklerin ilk hâkimi oydu

Bir semt, bir takım, bir sembol!..

İbrahim Kelle

1924 Paris Olimpiyatları'nda Uruguaylı yöneticiler ilginç bir istekle ona geldi; "Bizimkilerin ayak hakimiyetleri çok iyi. Ama kafa vuruşları zayıf" dedi. Belki de tarihte ilk kez bir oyuncudan bir başka takıma antrenörlük yapması istendi. Milli Takım'ımızın bu yetenekli forveti binlerce rakibe kafa vuruşu dersi verdi. İlk antrenmanda bir kalede diğerine topu kafasında sektire sektire gitti ve şaşkınlıkla kendisini izleyen Uruguaylılara dönüp, "Haydi şimdi sıra sizde" dedi. O Uruguay takımı sonuçta Olimpiyat şampiyonu oldu ve Kelle İbrahim bir teşekkür belgesiyle ödüllendirildi. Cumhuriyet'in ilk yılları hem yokluğun, hem de özverinin tavan yaptığı bir dönemdi. O günlerle ilgili bir anısını anlatırken, hangi koşullarda futbol oynadıklarını şöyle özetlemekteydi: "Rahmetli Emin ile sabah peynir ekmeğimizi alır, yola çıkardık. Beykoz'dan yürüye yürüye Kadıköy'e giderken yolda kumanyalarımızı yer, karnımızı doyurmaya çalışırdık. Sonra da sahaya çıkar aslanlar gibi maçımızı oynardık."

Cem Zamur

Taksim Stadı 1920

Geçmiş Zaman Efsaneleri

E rken Cumhuriyet dönemi, Türkiye'de başka birçok alanda olduğu gibi futbolda da ilk önemli hamlelerin atıldığı bir dönüştürme süreci olmuştur. Kazanılan zaferin getirdiği rüzgârla, yeni bir ulusun temelleri atılırken, modernleşme ve dünyanın ileri medeniyetleri seviyesine erişme emeli yeni ulusun ilk hedefi olmuştur. Bilim, sanat ve spor olmak üzere her alanda yeni bir yapılanma ve oluşum söz konusuydu. Bunun sonucunda futbolda da ilk önemli hamleler bu dönemde atıldı. Yusuf Ziya Önış önderliğinde ilk Türk Futbol Federasyonu 1923 yılında Şehzadebaşı'ndaki Letafet Apartmanı salonunda yapılan toplantıda "Futbol Hey'et-i Müttehidesi" adıyla kuruldu. Ardından FIFA'ya başvuruldu. 21 Mayıs 1923 tarihinde Türkiye FIFA'nın 26. üyesi oldu. Ve FIFA üyesi Türkiye'nin ilk milli maçı Cumhuriyet'in ilanından üç gün önce yapıldı. 26 Ekim 1923 tarihinde Taksim Stadı'nda Çekoslovak hakem Cratky'nin yönettiği maçta ilk rakip Romanya'ydı. Milliler, Rumen Ganzel'in 25. dakikada attığı golle 1-0 mağlup duruma düştü. Zeki Rıza Sporel'in iki golü millileri öne geçirse de beraberlik golüne engel olunamadı ve ilk milli maç 2-2 sonuçlandı. Maçta bütün toplara kafa vuran, bitmek bilmeyen enerjisi ve tekniğiyle

sahada basmadık yer bırakmayan genç bir adam vardı. Türk Futbol tarihinde bambaşka bir yeri bulunan bir efsane adam: İbrahim, ya da herkesin bildiği ismiyle "Kelle" İbrahim... 1897'de Beykoz'da doğmuştu Kelle İbrahim. Babası Beykoz Kasrı'nın bahçivani olduğundan kasrın müstemilatındaki bahçıvan kulübesinde dünyaya gelmişti. Saray terbiyesiyle büyümüşü. O dönemde bambaşka bir güzellikteki Boğaz'ın en güzel köşelerinden birinde dünyaya gelmesi, belki de onun en büyük şansı oldu. Denizle ormanın birbirine karıştığı bu güzel Boğaz kasabası onun en büyük aşkı oldu ve üzerine kimseyi sevmeyi. Beykoz onun ilk aşkıydı ve öyle de kaldı. Bilenler bilir, eski ve köklü İstanbul kulüplerinde semt ve kulüp, oyuncu ve halk ayrıştırılmazdı, hepsi iç içeydi. Biri diğerinden beslenirken, öbürü ondan destek alırdı. Kelle İbrahim de yeteneğini bu doğal antrenman sahasıyla besledi ve geliştirdi. Beykoz Çayırı onun ilk meskeniydi, futbolla ilk orada tanıştı. 14 yaşındayken semtin takımına girmişti bile. Birinci Dünya Savaşı sonrasında İttihat ve Terakki tarafından finanse edilen Altınordu kulübü çökme tehlikesiyle karşı karşıya kalınca kulübün kurucusu Aydınoğlu Raşid Bey, Beykoz kulübünden yardım ricasında bulunmuştu. Beykozlu

yöneticiler de bu yardım isteğine kayıtsız kalmamışlar ve en istidatlı iki genç oyuncuları Kelle İbrahim ve Emin Beyi Altınordu'ya yollamışlardı. Kelle İbrahim o günlere ait hatıralarını yakınlarına şöyle anlatmıştı; "Rahmetli Emin ile sabah peynir ekmeğimizi alır, yola çıkardık. Beykoz'dan yürüye yürüye Kadıköy'e giderken yolda kumanyalarımızı yer, karnımızı doyurmaya çalışırdık. Sonra da sahaya çıkar aslanlar gibi maçımızı oynardık." O dönemin zor koşulları göz önüne alındığında belli ki abartısız, mütevazı bir bakış açısı o günleri yaşayan çoğu insanın olduğu gibi Kelle İbrahim'in de kişiliğini belirlemişti. Destek amacıyla verildiği Altınordu'da yıldızı bir anda parlamış ve Milli Takım kadrosuna çağırılmıştı. Bununla beraber oynanan ilk milli maçta Altınordulu İbrahim olarak kadroda yer almıştı. Arkasından 1924 Paris Olimpiyatları'na katılan Milli kadroya çağırıldı. Milli Takım'ın ilk yurtdışı deneyimi Olimpiyatlar'daki Çekoslovakya maçıydı. O, 5-2 kaybedilen bu maçta yer almadı, fakat Olimpiyatlar'a bambaşka bir anlamda damgasını vuracaktı. Federasyon o dönemde turnuvaya hazırlaması için Milli Takım'ın başına İskoç Billy Hunter'ı getirmişti. Paris'e varıldığında kafiye Olimpiyat köyüne yerleşmişti. Olimpiyat Köyü'nde yapılan çalışmalarda tur-

1897'de Beykoz'da doğmuştu. Babası Beykoz Kasrı'nın bahçivani olduğundan Kasrın müstemilatındaki kulübede dünyaya gelmişti. Beykoz çayırı onun ilk meskeniydi, futbolla ilk orada tanıştı. 14 yaşındayken semtin takımına girdi. Kafa vuruşlarındaki ustalığı Soyadı Kanunu'ndan sonra lakabını soyadına yerleştirdi.

nuvaya katılan dünya futbolcuları arasında düzenlenen bir yarışmaya Kelle İbrahim de katılmıştı. İlk önce antrenörü Billy Hunter'la karşılıklı olarak topu yere düşürmeden 250 kafa pası yapmış, bireysel yarışmada ise tek başına topu düşürmeden 163 kez kafasında sektirerek rekor kırmıştır. Olayın esas ilginç yanı ise bu yarışmaları seyreden Uruguaylı yöneticilerin Kelle İbrahim'den ricası olur. Teknik olarak üst düzeyde olan Uruguaylı futbolcular ayaklarına ne kadar hakimseler, hava toplarına aynı derecede uzaktırlar.

Yöneticiler Kelle İbrahim'den, oyuncularına kafa vuruşu antrenmanı yaptırmasını istediler. Böylece İbrahim (hem de futbolcu olarak katıldığı bir turnuvada) Uruguay Takımı'nı çalıştırmaya başlamıştı; ama daha ilk antrenmanda oyuncuların ağız bir karışık kalmıştı, çünkü kafası üzerinde topu düşürmeden bir kaleden öbürüne götürmüş ve "Şimdi sıra sizde..." demişti. Sonuçta dersini iyi çalışan Uruguay Takımı ayakları kadar olmasa da kafalarını da çalıştırıp Andrade, Arispe, Casella, Cea, Chiappara, Etchegoyen, Ghierra, Petrone, Scarone, Urdinaran ve Zingone'li kadrosuyla Olimpiyat şampiyonu olunca, Uruguaylı yöneticiler Kelle İbrahim'e bir teşekkür belgesi vermişlerdi.

Bu başarısının ardından 1934'te Soyadı Kanunu çıktığında bile başka isim aramasına gerek kalmayan lakabına kavuşmuştu: "Kelle".

Olimpiyat dönüşünde Milli Takım'ın ünlü "Şimal Turnesi"ne katıldı. Bu arada Altınordu kulübü kapanınca gerçek yuvası Beykoz'a döndü. Bir süre sonra büyük bir talihsizlik yaşadı ve ayağından çok ciddi bir sakatlık geçirdi. Oylesine büyük bir sakatlık ki bu, hayatının sonuna kadar bir ayağı ciddi bir şekilde aksak kaldı. Buna rağmen ne çok sevdiği futboldan uzak kalabilirdi, ne de Beykoz'dan. 45 yaşına kadar futbol oynadı. Hiç evlenmedi. Niçin evlenmediği sorusuna verdiği cevap tek aşkının Beykoz olduğunu açıkça ortaya koyar; "Beykoz'da doğup büyüdüm, Beykoz'da yaşadım. Benim anam, babam, çocuğum çocuğum hep Beykoz'dur. İnşallah Beykoz'da ölürem..."

Kelle İbrahim üzerinden biraz da Beykoz'a bakalım. 1908 senesinde Ahmet Mithat Efendi'nin Kırmızı Yalı ismiyle tanınan evinde, arkadaşlarıyla yaptığı sohbetlerde ortaya çıkmıştır Beykoz kulübü. Sement gençlerine spor yapma imkânı verecek bir cemiyet kurma fikri şekillenmiş ve akabinde Beykoz İttihadi Teavün Cemiyeti Mümaraşatı Bedeniyye Şubesi kurulmuştur. Yakın tarihte yine Beykoz'da Anadolu Derneği adı altında bir kulüp daha kurul-

muş, bundan hemen sonra Şark Kulübü adı altında futbol oynayan gençler tarafından yeni bir oluşum meydana getirilmiştir. İşte bu kulübünün oyuncularından olan İbrahim Kelle ve arkadaşları İdman Yurdu adını ekleyerek Şark İdman Yurdu adını almışlardır. Daha sonra bütün bunlar Zindeler Yurdu adı altında ve Şark İdman Yurdu renkleriyle (sarı-siyah) birleşerek bugünkü Beykoz kulübünü meydana getirmişlerdir. Anlaşılabileceği üzere kulübün kurucusu olmasa da, Kelle İbrahim'in Beykoz kulübünün kurulmasında büyük payı vardır.

Futbolu bırakması da bir şey değiştirmemiş, yine varını yoğunu Beykoz için harcamıştır. Oyuncu bulmuş, çalıştırmış, yetiştirmiştir. Kulübün her şeyiyle ilgilenmiş üye kaydından, sporcu kayıtlarına, muhasebeden, ihtiyaç listesine her şey ondan sorulmuştur. Sadece futbol değil birçok başarılı sporcu barındıran Beykoz'da kürek, yüzme, atletizm, boks, güreş branşlarında nerede kimin ihtiyacı olursa Kelle İbrahim orada olmuştur. Nüktedan yapısı onu birçok hikâyede başrole taşımıştır. Harfleri yutarak konuşması ve esprili kişiliği onunla zaman geçirenlerin bugün bile onu zevkle anmalarına vesile oluyor. Öyle ki futbol takımı için izin almaya gittiği bir paşanın aslında futbolu pek sevmediğini ve güreşten hoşlandığını öğrenince, paşaya kendisinin de futboldan pek hazzetmediğini, güreşi daha çok sevdiğini söyleyerek, hem takım için izni koparıyor hem de paşanın gönlünü alıyordu. İslam Çupri, 500 bin nüfuslu İstanbul'un eski değerlerinden dem vurduğu harika bir yazısında, başlarında Kelle İbrahim olduğu için Beykozlu sporcuların ne kadar şanslı olduğunu anlatır. Beykoz'un Akbaba Köyü'ne krosa götürdüğü futbolcuları üveyik gübreleri altında koşturmasının nedenini açıklar. Kelle İbrahim'in inandığı halk tababetine göre üveyik gübresi insan vücuduna zindelik verir.

Belki de onu şimdilerde anlatmanın en iyi yolu 1934 yılının *Spor Postası* dergisindeki M. Niyazi imzalı röportajdır. Virgölüne dokunmadan alıntılarsak:

"... Bu esnada kulübü için canla başla çalışan ve memleket spor tarihinde iyi bir yeri olan İbrahim bey geldi. İbrahim Beyle tanışmamız pek candan oldu. İbrahim Bey bana güler yüzle:

- Affınızı rica edeceğim beyim. Arkadaşlar egzersize gidecekler, biraz onlarla meşgul olacağım.

- Buyurunuz efendim.

... Rıdvan bey kulüp hakkında izahat verirken kağıt kalemi çıkardığını görünce:

- Rica ederim... Benim söylediklerim pek sathidir. Kulübümüzün canlı tarihi İbrahim Ağabeyimizdir. Size en iyi malumatı o verebilir.

Gençler gittikten sonra İbrahim bey geldi. İbrahim Beye kulüpleri hakkında izahat vermelerini rica ettim. İbrahim bey derin bir düşünüşle mazinin spor hatıralarını alevliyerek anlatmaya başladı.

Beykoz'da spor merakı pek eskidir. [...] Birinci kümedeki yerimizi fevkalade muhafaza etmekteyiz. Hiçbir zaman ikinci kulüpler meyhanına düşmedik.

Oyunlarımızla İstanbul halkına kendimizi sevdirek, teşekkülümüzden beri lig maçları hariç olmak üzere, İstanbul'un birinci takımları arasında yaptığımız hususi maçların yüzde doksanını kazanmışızdır. Kulübümüz hiçbir yerden bu güne kadar maddi yardım görmemiştir. Beykoz halkı ekseriyetle bize yardım edecek vaziyette değildir. Sporun bize bahsettiği büyük savaşla çayırda kendimize göre ufak bir saha meydana getirebildik ki, bu da spor aleminde büyük bir muvaffakiyet sayılabilir. Beykoz halkı ewelce söylediğim gibi spora çok meraklıdır. Belki de ilk spor teşkilatı memleket buradan yayılmıştır.

... Kulüp binası ilk görünüşte pek küçük. Fakat bu küçük kulüp binasındaki gençlerin azim, irade ve başarıları o kadar geniş ve büyük ki... İşte bu daracık binanın tek odasında, kulüpleri çok büyük olanlarla başa baş gitmesi, şüphesiz spora karşı içlerinden kaynayan spor aşkının şevkinden olsa gerek.

Yüzünün çizgilerinde sporun hudutsuz izleri olan İbrahim Beye sordum:

- Bu kulüp binası size dar gelmiyor mu? İbrahim bey acı bir gülüşle:

- Dar, fakat mecburuz; zira hiçbir yerden yardım görmeyen bizler, daha uzun seneler bu binada oturmak mecburiyetindeyiz.

Gördüğünüz bu küçük oda, heyet-i idare odası, toplanma odası, soyunma odasıdır. Yedi yüz azamızın kaçını bu oda istiap edebilir ki?

- Kulübünüze varidat temin eden mem-balar var mıdır?

- Beykoz halkının yüzde sekseni, belki daha fazlası işçi ve ameledir. Biz ancak yedi yüz azanın verdiği para ile yaşamak tayız.

- Çok paranız olsa ewela hangi kusurlarınıza sarf edersiniz?

- Sahaya bir kulüp binası yaparız. Sahanın etrafını duvarla çeviririz. Alın teri ile vücuda getirdiğimiz bu sahaya bakımsızlıktan kurtarırız.

Akşam oluyordu. Beykoz kulübünün spordaki büyük muvaffakiyetlerine nazaran yardım cihetinden unutulmasına hayret etmemek elde midir?

- Gençler bu yardımsızlıktan şikayetçi midirler?

- Şüphesiz. Fakat müteessir değildiler. Onların teşvik edicileri çoktur. Bilhassa muhterem Beykoz halkı. Çünkü Beykoz'da hiçbir kadın, hiçbir erkek ve çocuk yoktur ki sporu ve kulübümüzü sevmemiş olsun. İbrahim ve Rıdvan Beylerle vedalaşırken, İbrahim Bey;

- Beyefendi, kulübümüze teşrifiniz yalnız vazife dolayısıyla olmasın. Her zaman gelmenizi beklerim..."

1934 yılındaki bu röportajı okuyunca insan bir tuhaf oluyor. İmkânsızlıklar içinde tırnaklarıyla kazıyarak, inandığı değerler uğruna çırpınan insanlar... Ve şimdilerin spor ortamı. Hangisi daha iyi? Eğer şimdi ki profesyonellikse, bu insanların amatör-lükleri evla değil mi? Geceyarılarına kadar goldü, penaltıyı tartışması mı önemli, yoksa yeni nesillere bunun spor olduğunu anlatmak, benimsetmek mi? Sponsorlar bulup oyuncu alıp satarak günü kurtarmak mı doğru olan, yoksa hem o takım için hem de çevresindeki insanlar için sportif anlamda onları bir üst seviyeye çıkarabilecek altyapı yatırımları mı? Kısacası rant mı aslanan, bir çivi çakabilmek mi?

Bu insanları kendi çabalarıyla bir şeyler yapmaya çalıştılar, artık sıra başkalarına. Belki de spor tarihimizi yeniden yazmalıyız. Tarih sadece şampiyonları değil, Kelle İbrahimleri de yazmalı ki, onların dünyaları iyice özümselebilirsin, yeni spor politikaları üretilirsin. Son sözümüzü bir anekdotla bağlayalım. Sene altmışların ortası, Beykoz çayırının bir köşesinde üç-dört arkadaş oturmuş laflıyor-

Beykoz'un Yunanistan turnesi... 1948

lar. Yanlarına şişman, kel kafalı, topal-layan, dev cüsseli, fakat sürekli gülümseyen bir adam yaklaşıyor. Adam yanlarına gelip ve gülümseyerek eksik harflerle çocuklara soruyor: "Beni tanıdınız mı?" Çocuklar hep bir ağızdan cevap veriyorlar: "Yok, tanımadık." Yaşlı adam gülümsüyor ve şöyle diyor: "Tanımadınız mı? Beni tavuklar tanııııııı, kuşlar tanııııııı, ben kafamda iki yüz kere top sektirdiimm..."

Gülümseyerek yoluna devam ediyor. Çocuklar arkasından bakakalıyor bu devin. Şaka mı gerçek mi olduğundan bihaber... Oysa arkalarından bakakaldıkları belki de bir sene sonra oynamak için can atacakları Beykoz kulübünü Beykoz yapan adam. Bir canlı tarih, o Kelle İbrahim ...

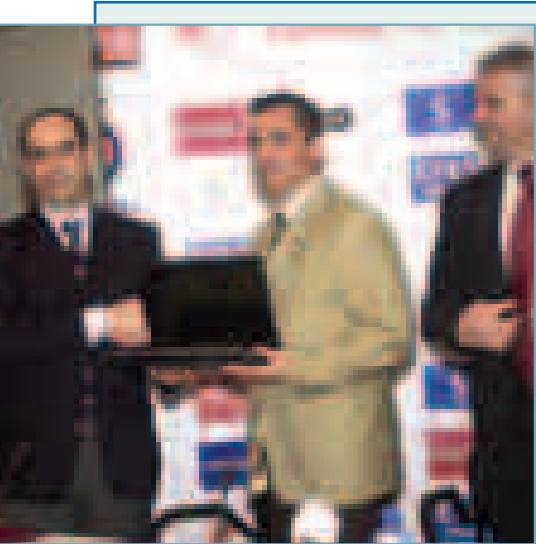
Onu tavuklar tanıyor, kuşlar tanıyor lakin bir biz tanımayoruz galiba...■

Şampiyonlar Ligi Kupası İstanbul'da

İstanbul Atatürk Olimpiyat Stadı'nda 25 Mayıs tarihinde oynanacak UEFA Şampiyonlar Ligi final maçı için Şampiyonlar Ligi Kupası İstanbul'a getirildi. Kupa 22 Nisan Cuma günü Atatürk Havalimanı VIP Salonu önünden saat 10.30'da eskort eşliğinde üstü açık bir otobüsle yola çıktı. Otobüste geçtiğimiz yılın şampiyonu Porto takımı futbolcuları, UEFA Asbaşkanı Şenes Erzik ile UEFA yetkilileri de hazır bulundu. Sahilyolu-Şişhane güzergâhından Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'ne gelen kupa Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'a teslim edildi. Düzenlenen törende 100'den fazla Avrupa Kupası maçı oynamış olması sebebiyle Bülent Korkmaz'a UEFA tarafından hazırlanan sürpriz bir ödülü, Milli Takım eski teknik direktörü Sepp Piontek verdi. Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray Teknik Direktörleri, Bulgaristan Milli Takım Teknik Direktörü Hristo Stoichkov ve Fatih Terim'in yanı sıra çok sayıda davetlinin de katıldığı bu törende Sefarad grubu bir konser verdi. Yaklaşık 1 ay İstanbul'da kalacak olan Şampiyonlar Ligi Kupası, 24 saat özel güvenlikle korunacak ve çeşitli belediyelerde gösterime sunulacak. Kupa Teslim Töreni öncesi Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı önünde düzenlenen Starball organizasyonu 21 Nisan Perşembe günü saat 12:00'de veteran oyuncuların maçıyla başladı. TFF Milli Takımlar Karması ile Basın Karması'nın da maç yaptığı organizasyona 116 takım ve 600'ün üzerinde oyuncu katıldı. 24 saat süren organizasyon boyunca Şampiyonlar Ligi sponsorları çeşitli aktiviteler düzenlerken katılımcılara sertifika ve içinde hediyelik eşyaların bulunduğu çantalar hediye edildi. ■

Federasyon Haberleri

Hakemlere dizüstü bilgisayar

Türkiye Futbol Federasyonu 11 Nisan günü düzenlenen tören Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği'ne (TFFHGD) hakemlerin uzaktan eğitiminde kullanılmak üzere 9 dizüstü ve 9 projeksiyon cihazı hibe etti. Törene Futbol Federasyonu Başkanvekili Şekip Mosturoğlu, Genel Sekreter Lütfi Arıboğan, MHK Başkanı Sabri Çelik ve TFFHGD Başkanı Mustafa Çulcu katıldı. ■

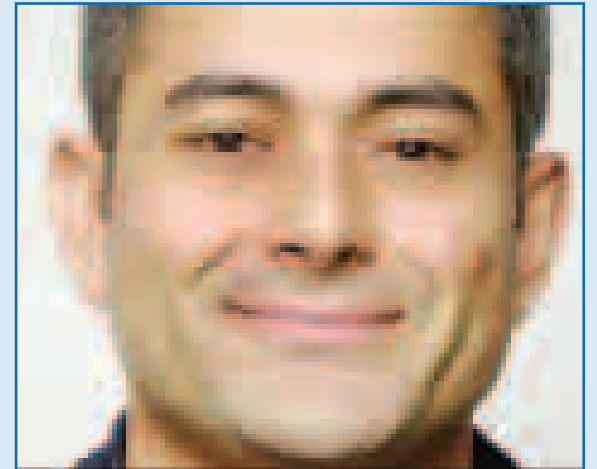

Trabzon Lisesi Federasyon'u ziyaret etti

Danimarka'da düzenlenen 19. Dünya Liselerarası Futbol Şampiyonası'nda bir kez daha final oynayıp ikinci olan Trabzon Lisesi, turnuva öncesi 15 Nisan tarihinde Futbol Federasyonu'nu ziyaret etti. Milli Takım resmî sponsoru Petrol Ofisi'nin sponsor olduğu Trabzon Lisesi öğrencileri, geçtiğimiz yıllarda dünya şampiyonluğu ve ikinciliğini elde etmişti. ■

FIFA'dan hakemlerimize yeni görev

FIFA 2006 Dünya Kupası grup eleme müsabakalarında hakemlerimizi görevlendirdi. 4 Haziran 2005'te oynanacak Çek Cumhuriyeti-Andorra maçını FIFA kokartlı hakemlerimizden Selçuk Dereli yönetecek. Dereli'nin yardımcılıklarını Ekrem Kan ve Bülent Gökçü yapacak. Maçın dördüncü hakemi Cem Papila. Aynı tarihte oynanacak San Marino-Bosna Hersek maçında ise Bülent Demirlek düdüğü çalacak. Demirlek'in yardımcıları Erhan Sönmez ve Adil Sinem. Maçın dördüncü hakemi ise Metin Aydoğan. ■

Dr. Levent Bıçakcı'dan anlamlı davet

Son haftalarda kulüp başkanlarının kendi aralarında sportif rekabet çıkışlı tartışmalarını yakından takip eden Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı, konu ile ilgili 4 büyük kulübümüzün başkan ve yöneticileri ile İstanbul Mövenpick Oteli'nde biraraya geldi. Konunun son günlerde medya üzerinden tartışılmakta olduğunu belirten TFF Başkanı Dr. Levent Bıçakcı görüşme ile ilgili şunları söyledi: "Biz bütün konuların karşılıklı görüş alışverişi ve diyalogla çözüleceğine inandığımız için böyle bir görüşme organize ettik. Sağolsun kulüp başkanlarımız da bizleri kırmadı ve çok faydalı bir istişare toplantısı gerçekleştirdik. Ligin değerini yükseltebilecek konuların ele alındığı toplantı gayet dostane bir havada geçti ve şahsi kanaatim o ki, amacına ulaştı. Başta Türk futbolu olmak üzere herkesin kazanacağı bir çözüm için bu diyaloga ihtiyacımız olduğuna inanıyoruz. Herkesi karşılıklı diyalog ve istişareye davet ediyoruz." Futbolun geleceği ve kulüplerimizin mali yapılarının güçlendirilmesi yolunda ortak anlayış ortamı yaratmak ve görüş alışverişinde bulunmak üzere Türkiye Futbol Federasyonu yönetimi tarafından gerçekleştirilen bu dostluk zirvesine kulüp temsilcileri yakalarına "Lütfen" rozeti takarak katıldı. ■

PFDK ve Tahkim görev başında...

Ligler başladığından bu yana Profesyonel Disiplin Kurulu 780 dosya inceledi. Bunlardan 375 tanesi seyirci taşkınlıklarını kapsıyordu. Kulüplere bu nedenle verilen cezaların toplamı 1 trilyon 352 milyar lirayı buldu. Kurul, 426 futbolcuya 1200 maç, 2 futbolcuya birer yıldan toplam iki yıl, üç futbolcuya da toplam 12 ay 10 gün, 91 teknik sorumluya 2621 gün, 14 masöre toplam 17 ay, 18 kaleci antrenörüne toplam 757 gün, 8 doktora 230

gün, 8 başkana toplam 530 gün hak mahrumiyeti cezası verdi. Ligler başladığından beri 38 kulübe saha kapatma ve 45 kulübe de seyircisiz oynama cezası verildi. Tahkim Kurulu'nda incelenen 283 dosyadan 171 tanesi yönetim kurulu kararına yönelik kulüp itirazlarıydı. Bunlardan 22 tanesi kabul edildi, 99 tanesi reddedildi. 112 itiraz ise PFDK kararına yöneltildi. 112 dosyanın 36 tanesi değiştirilerek onandı, 76 ise mevzuata uygun bulundu. ■

UEFA Genel Kurulu yapıldı

Nisan ayında toplanan UEFA Genel Kurulu'nda Türkiye Futbol Federasyonu'nu Başkan Dr. Levent Bıçakcı ile Genel Sekreter Lütfi Arıboğan temsil etti. Toplantıda gelecek sezondan itibaren kulüplerin maç kadrolarında altyapıdan en az iki oyuncuya yer vermeleri konusunda karar alındı. Genel Kurul'da ayrıca 2006 ve 2007'de düzenlenecek UEFA Şampiyonlar Ligi Finali ve UEFA Kupası Finali'nin statları da belirlendi. Alınan karara göre 2006 Şampiyonlar Ligi finali Paris'in Stade de France Stadı'nda, 2007 Şampiyonlar Ligi Finali ise Atina Olimpiyat Stadı'nda düzenlenecek. 2006 UEFA Kupası finali Eindhoven'de yer alan Phillips Stadı'nda oynanırken, 2007 UEFA Kupası Finali'ne Glasgow'un Hampden Park Stadı evsahipliği yapacak. Kurulda ayrıca 2008 Avrupa Şampiyonası Elemeleri'nin formatı da belirlendi. Buna göre evsahipleri İsviçre ve Avusturya'nın direkt katılacağı turnuvanın elemelerinde bir sekizli, altı da yedişerli grupta yapılacak mücadeleler sonrası grup liderleri ve ikinciler Avrupa Şampiyonası'na katılmaya hak kazanacaklar. Playoff oynanmayacak. Kurulun aldığı bir diğer karara göre 2007 Avrupa Futsal Şampiyonası Portekiz'de, 2006 19 yaş altı bayanlar futbol şampiyonası ise İsviçre'de düzenlenecek. ■

Almanya ile görüş alışverişi

Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Dr. Levent Bıçakcı, Başkanvekili Şekip Mosturoğlu, Tahkim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Samim Ünün ve PFDK Başkanı Av. Adnan Türkkan, 12 Nisan'da Almanya Futbol Federasyonu'nu ziyaret ederek Disiplin Kurulu Başkanı Dr. Rainer Koch ile görüşti. Toplantıda iki taraf, disiplin uygulamalarıyla ilgili görüş alışverişinde bulundu. ■

17 Yaş Altı Milli Takım'ın rakipleri belli oldu

İtalya'da 3-14 Mayıs tarihlerinde düzenlenecek Avrupa Şampiyonası'na katılacak 17 yaş altı Genç Milli Takım'ının grubu ve fikstürü belli oldu. Pisa'da düzenlenen kura çekimini İtalya Milli Teknik Direktörü Marcello Lippi yaptı. Kura çekimi sonrası Türkiye, ev sahibi İtalya, İngiltere ve Beyaz Rusya'yla aynı gruba düştü. İkinci grubu ise İsviçre, İsrail, Hırvatistan ve Hollanda oluşturdu. Türkiye grubunda, yerel saatlerle, 3 Mayıs 19:00'da ev sahibi İtalya, 5 Mayıs saat 18:00'de İngiltere, 8 Mayıs saat 17:15'te ise Belarus ile karşılaşacak. ■

Futbol heyecanı salona girdi

Futsal

Türkiye futbol tarihinin en önemli maçı. 2002 Dünya Kupası Yarı Finali. Türkiye Brezilya karşısında tarihi bir fırsatı kolluyor. Maçın son yarım saatinde baskı kurmaya çalışıyor Brezilya. Ancak iyi direniyor çocuklar. Ama Ronaldo birden hareketleniyor, soldan ceza sahamıza giren giriyor ve kör bir noktadan 'pis burun' tabir edilen bir vuruşla golü atıyor. Yıkılıyor. O gol final şansımızı elimizden alıyor. Maç sonrası yapılan röportajında Ronaldo gol vuruşundaki becerisini ilginç bir referansla anlatıyor: Futsal. Eski bir futsal oyuncusu olarak orada edindiği yeteneklerin semeresini böyle görüyor Brezilyalı golcü. Oysa futsal bize çok yabancı o yıllarda. Evde futbol oynamak tehlikeli ve yasaktır diyen bir çocukluktan gelmiş birçoğumuz. Hele de salonu da oynamak zinhar yasaktır. Ama birileri çıkmış futsalı icat etmiş. İcat etmekle kalmamış geliştirmiş. O kadar ki birçok futbol ülkesi artık bu sporun peşinde. Şimdi köprünün altından çok sular aktı ve FIFA'nın büyük desteğiyle artık futsal da Türkiye futbol gündemine girdi. Futbol Federasyonu bu sporu kurumsallaştırmak, sevdirmek ve yaymak için önemli bir girişim içinde bu aralar. Yakın zamana kadar tek tük ve amatör düzeyde oynanan Futsal, artık resmiyet kazanmaya başlıyor.

Coca Cola ve Turkcell'in sponsorluğunda Türkiye Futbol Federasyonu ve Üniversite Sporları Federasyonu'nun ortak çalışması sonucunda ilk resmi Futsal turnuvası Mart ayı içerisinde start aldı. 4 bölgede 32 takımın katılımıyla gerçekleştirilen elemeler sonrası finale yükselen 8 takım Mayıs ayının ikinci haftasında İstanbul'da oynanacak finalde Türkiye şampiyonluğu mücadelesi verecekler. Ve bu ödüllü turnuva sayesinde futsal Türkiye kamuoyuna tanıtılmış olacak. Ama asıl önemli olan bundan sonrası. Gerekli mali destek bulunur, sistematik bir organizasyonun temeli sağlam atılırsa artık Türkiye'de bir futsal ülkesi olabilir.

Peki Futsal nedir? Ne kadar tanıyoruz bu oyunu? Futboldan tamamen farklı

mi? Yoksa onunu bir türevi mi? Tabii futboldan tamamen farklı bir oyundan bahsetmiyoruz. Ama bu, futsalın futboldan farklarını göz ardı etmemize gerekçe olamaz.

Futsal, en geniş anlamıyla salon futbolu elbette. Fakat kurallarıyla, formatıyla ve özel topuyla aslında bildiğimiz futboldan çok daha farklı. 38 metre boyunda ve 18 metre eninde bir sahada oynanan Futsal'da takımlar beşer kişiden oluşuyor. Üç hakem ve bir zaman tutucu tarafından idare edilen maçlar 20'er dakikalık iki devre halinde oynanıyor. Ayrıca top oyun alanı dışına çıktığında veya durduğunda saat de durduruluyor. Oyun hakemin hava atışıyla başlıyor. Taç atışları ayakla kullanılıyor. Bütün bunlar da gösteriyor ki, futsalın sadece futbola değil basketbola da yakın bir ilişkisi var. Zaten bu yeni oyunun rakibi de futboldan ziyade basketbol, voleybol gibi salon sporları.

Aslında o kadar da yeni bir oyun değil Futsal. FIFA'nın düzenlediği şampiyonalar arasında yaşı itibarıyla dördüncü sırada yer alıyor. 1989 yılında Hollanda'da ilk kez resmi şampiyonası düzenlenen Futsal'ın, ilk Dünya Kupası 1992 yılında Hong Kong'da sahne aldı. O günden bugüne de ilgi çığ gibi büyüyor. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde Futsal'da da Brezilyalılar öne çıkıyor. Her dört yılda bir düzenlenen Dünya Kupası'nda ilk üç şampiyonayı Brezilya kazanmış. Ama son yıllarda İspanyollar daha fazla öne çıkıyor. Nitekim son iki şampiyonayı İspanya kazandı.

Her ne kadar Latin hegemonyası kolaylıkla fark edilse de Futsal, futbolda söz sahibi olamayan ülkelerin platformu olarak göze çarpıyor. Son Avrupa Şampiyonası'na katılan takımlara bakıldığında bu daha net anlaşılabilir. Moldova, Bosna Hersek ve Slovenya gibi takımlar bu üst düzey organizasyonda yer almayı başardılar ve hiç de azımsanmayacak dereceler elde ettiler.

Futsal'ın pastası hızla büyüyor. 1992 yılında 22 federasyonun katılımıyla düzenlenen Dünya Kupası elemeleri 2004'te 86 takımın katılımına ulaştı. UEFA'ya üye 52 ülkenin 37'si Futsal organizasyonlarına da katılıyor. Bu sayı 1992 yılında sadece 10'du. Bu artış hızıyla Futsal'ın yakında futbol kadar popüler olması beklenebilir. Tabii bu iyimser bir tahmin. Lakin Futsal'ın asıl önemli yanı bambaşka. Bu spor dalı sayesinde kitlelerin spora özendirilmesi ve spora katılımın artırılması asıl hedef.

Futbol Federasyonu'nun en önemli projelerinden birisi olan Futsal organizasyonunun yaygınlaşmasıyla yetkililer, Türkiye'de futbol sevgisinin ve katılımın artacağı umudunda. Nitekim yerel ve bölgesel turnuvalarla her yaş grubuna ulaşılması hedeflenmekte öncelikle. Futsal turnuvasının önümüzdeki senelerde değişik yaş gruplarında ve profesyonel olarak düzenlenmesi için projeler de geliştiriliyor. UEFA'nın hâlihazırda düzenlediği Futsal UEFA Kupası'nda kulüp takımları mücadele edebiliyor. Türkiye'de Profesyonel Futsal Ligi düzenlenmeye başladığı zaman kulüp takımlarımızı böyle uluslararası turnuvalarda da izleyebileceğiz. Bugünler çok uzak gözüküyor. ■

Üniversiteliler sınav hazırlığında

Pek ilgilenen yok ama yakında çok önemli bir organizasyona evsahipliği yapacak Türkiye: Universiade. Ağustos ayı içerisinde gerçekleşecek bu organizasyon için çalışmalar tüm hızıyla sürüyor. Olimpiyatlardan sonra en geniş katılımı düzenlenene oyunlar olma özelliğini taşıyan Dünya Üniversite Oyunları 11-21 Ağustos tarihleri arasında İzmir'de düzenlenecek. Bu turnuvaya evsahipliği yapacak Türkiye daha önceki katılımlardan daha yüksek bir katılımı, oyunlarda sahne alıp sportif açıdan da başrolü kapmak istiyor. Son 5 Üniversite Oyunları'nda toplam 2 gümüş ve bir altın madalya kazanan Türkiye, bu sene tüm dallarda başa güreşmeyi hedefliyor. Oyunlara daha önce katılmadığımız futbol da altın madalyayı hedefliyoruz. Bu hedefle yol çıkan Üniversite Oyunları'na katılacak Türk Milli Takımı, Ağustos ayında düzenlenecek oyunlar öncesi 11-13 Nisan tarihleri arasında Kuşadası'nda toplandı. 10 takımın 19 oyuncusunun katıldığı kampta iki hazırlık maçı oynayan Milliler İzmirspor'u 3-0, Karşıyaka'yı ise 3-2 mağlup etmeyi başardı. Teknik Direktör Ünal Karaman yönetiminde oyunlara hazırlanan Milli Takım yapılan kura çekimi sonrası Kore, Brezilya ve Fas ile A grubunda yer aldı. Türkiye ilk maçını 10 Ağustos'ta Fas ile Alsancak Stadı'nda yapacak, ardından 12 Ağustos'ta Brezilya ile Manisa Stadı'nda ve 14 Ağustos'ta Alsancak Stadı'nda Kore ile karşı karşıya gelecek. Organizasyonun adı Üniversite Oyunları olduğu için sadece üniversite öğrencileri ve 2004 Mezunları'nın katılabileceği turnuvaya, Türkiye mütevazı sayılabi-

lecek bir kadroyla katılsa da bu takım herbiri üst düzey futbol tecrübesine sahip oyuncularıyla başa güreşebilecek kapasitede. Yıldızları ve görev adamlarının dengeli dağılımıyla tam bir takım kimliğine sahip olabilecek bir potansiyele sahip Milli Takımımız, bu tür kamplarla birlikte oynama alışkanlığı da kazanıyor. 20 kişilik kadroda 3 futbolcu dışındakiler Süper Lig kulüplerinden seçildiler ve hemen hepsi Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulları'nda eğitimlerine devam ediyor. Üniversite Milli Takımı'na en büyük katılımı dört futbolcu gönderen Denizlispor yaparken, Gaziantepspor ve Konyaspor üçer futbolcuyla Denizlispor'u takip ediyor. Milli Takım'ın teknik kadrosu ise Ünal Karaman, Reşat Kartal, Ümit Yetiş, Cenk Özcan ve Hamit Cihan'dan oluşu-

Milli Takımı Kadrosu

Bora **SEVİM**, Doğa **KAYA** (Antalyaspor A.Ş)
Ali **BAYRAKTAR** (A.Sebatspor)
Çağdaş **ATAN** (Beşiktaş A.Ş)
Ahmet **ÇAĞIRAN**, Murat **SÖZKESEN** (Ç.Rizespor)
Burak **ÖZSARAÇ**, Fatih **EGEDİK**, Mustafa **KEÇELİ**,
Serhat **GÜLPINAR** (Denizlispor)
Şükrü **DÖLEK** (Eskişehirspor)
Hasan **KABZE** (Galatasaray)
Barış **DURMAZ**, Erdal **GÜNEŞ**, Ozan **TAHTAİŞLEYEN**
(Gaziantepspor)
Levent **KARTOP**, Özden **ÖNGÜN**, Tayfun **TÜRKMEN**
(Konyaspor)
Hasan **ÜÇÜNCÜ**, Tayfun **CORA**, Tolga **ZENGİN**
(Trabzonspor)

yor. Katile Başkanı ise Yönetim Kurulu Üyesi Mahmut Özgener. Futbolda diğer gruplarda tur için mücadele edecek diğer takımlar ise şöyle:
B Grubu: Japonya, Rusya, İrlanda, Tayland
C Grubu: İtalya, Uruguay, Çin, Güney Afrika

Universiade

İzmir'de 11-21 Ağustos tarihleri arasında düzenlenecek Universiade'a katılacak futbol takımımız hazırlıklara başladı. Ünal Karaman'ın teknik direktör olarak görevlendirildiği Milli Takım, grubunda Fas, Brezilya ve G.Kore ile liderlik mücadelesi yapacak.

D Grubu: Çek Cumhuriyeti, İngiltere, İran, Meksika 2001'de Pekin'de düzenlenen futbol müsabakalarında erkeklerde Japonya, bayanlarda ise Brezilya şampiyon olmuştu. Üniversite Oyunları'nın geçmişine baktığımız zaman her defasında büyük ilgi toplayan bir organizasyonla karşı karşıya geliyoruz. 2. senede bir düzenlenen organizasyonun İzmir ayağında sporcular toplam 14 dalda madalya mücadelesi verecekler. En büyük katılımın bundan 4 sene önce Pekin'de düzenlenen oyunlarda 2705 olarak gerçekleştiği oyunlara ortalama 160 ülke katılıyor. Oyunların organizasyonu gelecek için de önemli referans anlamına geliyor. Nitekim 2001'deki organizasyonun başarısı Pekin'in 2008 Olimpiyatları'nı almasına büyük katkı sağlamıştı. Bakalım bu sefer organizasyon nasıl geçecek ve en az onun kadar önemli olarak, üniversiteli futbolcularımız nasıl bir derece alacak?■

Briegel ve karısı

Hans-Peter Briegel hepimizin yakından tanıdığı bir isim. Bir zamanlar Beşiktaş ve Trabzonspor'u çalıştıran teknik adam şimdi Arnavutluk'un başında. Briegel, Türkiye'ye son olarak 26 Mart'ta takımının 2006 Dünya Kupası elemelerinde Türkiye'yle oynadığı maç için geldi. Geldi gelmesine de bu ziyaret karısıyla ilişkileri açısından pek hayırlı olmadı. Arnavutluk'un beş dakikada iki gol yiyerek elendiği maç sonrası gazetecilerin sorularını yanıtlayan Alman teknik adam eşi Petra'yı maça kendilerine şans getirmesi için kafileye dahil ettiğini söyledi. Maçın 2-0 yenilgiyle sonuçlandığını hatırlatan gazeteciler Briegel'e Petra'nın daha önce kendisine hiç şans getirip getirmediğini sordu. Alman hocanın cevabı komik ve ilginçti: "Hayır ama sessiz konuşalım, duyabilir!" ■

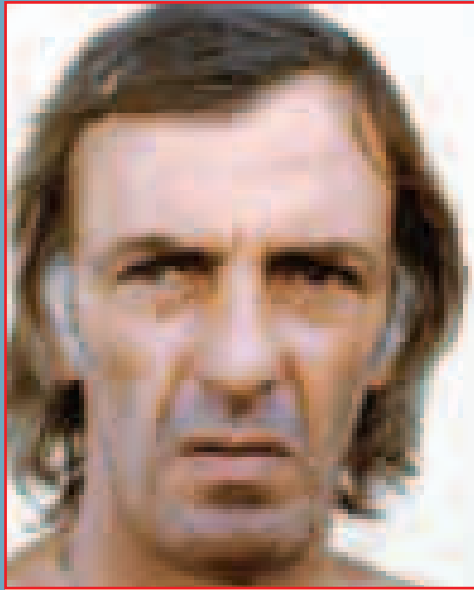

Uğur da bir yere kadar!

Futbol dünyasının, özellikle de taraftarların 'uğur' takıntısı malum... Kimisi maça hep aynı kıyafetle gelir, kimisi hep aynı yere oturur. Takımın kötü gidişini engellemek için yapılan uğurların sayısı da az değildir. Roman-ya'nın Agres Pitești takımının taraftarları ise bu işi 'biraz' abartmış durumda. Takımın üzerinde uzun bir süredir bulunduğu inanan laneti kaldırmak için taraftarlar il olarak kale direklerine kırmızı kurdeleler bağlamış. Bu da yetmeyince kale arkasında bir kedinin cenaze töreni düzenlenmiş ve kedicik kale arkasına defnedilmiş. Daha sonra orta sahada horoz tüyleri yakılmış. Bununla da yetinmemiş Rumen taraftarlar şimdi de takımın bütün oyuncularının formalarını ters giyerek maça çıkmalarını istiyor. Yapılan uğurlar işe yaramış olsa gerek Agres Pitești ligde 24 puanla 11. sırada ve en azından düşme hattının üzerinde yer alıyor. ■

Futbol Dünyası

Eray Özer

Menotti 'ağır' konuştu

Arjantin'i 1978 yılında Dünya Şampiyonluğu'na taşıyan Carlos Menotti, Independiente'deki teknik direktörlük görevinden istifa etti. Takımın başında sadece dokuz maça görev yapan Menotti istifa kararı sonrası ağır konuştu. Arjantinli çalıştırıcı daha fazla devam edemediğini belirterek "Karar yöneticilerle birlikte bir futbol maçını politik bir arenaya çevirmemek için alınmıştır" dedi. Takımın yak-

UEFA der ki: Altyapı şart!

Uzun bir süredir UEFA'nın gündemini meşgul eden konu karara bağlandı ve kulüplerin 2006-2007 sezonundan itibaren altyapılarından yetişmiş oyuncuları 25 kişilik kadrolarında bulundurulması zorunlu hale getirildi. Estonya'nın başkenti Tallinn'de toplanan UEFA Genel Kurulu kulüplerin 2006-2007 sezonunda dört, 2007-2008'de altı, 2008-2009 sezonunda ise dokuz altyapıdan yetişmiş futbolcuyu kadrosunda bulundurmaya karar verdi. Karar Avrupa Kupalarında mücadele eden kulüpleri ilgilendiriyor. UEFA, Avrupa çapındaki turnuvalarda mücadele eden takımları karardan sorumlu tutacak ve yerel liglere de bu kararı yürürlüğe koyması konusunda tavsiye kararı çıkaracak. Altyapıyla ilgili olarak UEFA birkaç ay önce kendi internet sitesinde bir anket başlatmış ve taraftarların görüşüne başvurmuştu. Anketten çıkan sonuç da taraftarların takımlarında altyapıdan yetişmiş futbolcuları izlemek istediği yönünde oldu. ■

laşmakta olan başkanlık seçimi nedeniyle en ufak bir başarısızlığa tahammül edemediğini söyleyen Menotti ardından kendisi politik bir konuşma yaptı ve şunları söyledi: "Bu ülkede hiçbir proje başarı olmadan değer görmez. Böyle olmasaydı şimdi bambaşka bir Arjantin'de yaşıyor olurduk. Eğer şu anda ligin ilk sırasında yer alsaydık ben şu anda en yakışıklı, en güzel mavi gözlere sahip, en akıllı ve dünyadaki en iyi teknik direktör olurum. Bu işlerin nasıl olduğunu siz benden iyi biliyorsunuz." ■

Bitmek bilmez futbolcunun isteği!

Futbolcuların bazılarının kaprisli oldukları bilinir. Özellikle yurtdışından yapılan transferler yeni geldikleri bir ülkeye alışmakta zorluk çekerken 'normal' bir insana garip gelebilecek isteklerde bulunabilirler. Premier Lig ekiplerinden Fulham'ın bu işten sorumlu kişisi Mark Maunders. Maunders 'Four Four Two' dergisine verdiği röportajda yabancı oyuncuların garip isteklerini sıraladı. En ilginç isteklerin ilk sırasında Alain Goma'nın yer alıyordu. Goma, Maunders'ı bir gün çok heyecanlı bir şekilde arayıp hemen evine gelmesini söylemişti. Eve randevusunu iptal ederek giden Maunders'a Goma Japon balığına bir haller olduğunu, balıkların geri geri yüzdüğünü, hemen bir şeyler yapılması gerektiğini söylemişti. Bir diğer Fulhamlı Fabrice Fernandes ise her sabah kalktığında saçlarının ıslak olmasından dert yanarak yardım istemişti. Oyuncunun başucunda bulunan camın açık olduğu ve İngiltere'de ek-sik olmayan yağmurun içeri girerek Fernandes'in saçlarını ıslattığını fark eden Maunders onu hala "Fernandes'in en zeki futbolcu olduğunu söylemek zor!" diye dile getiriyor duygularını... ■

Bir gün olacağına inanmak istiyorum

Yabancı Gözüyle

Herhangi bir İngiliz taraftarla konuşun – eğer şu an Premier Lig'in en üst sırasındaki üç takımın taraftarı değillerse- söz konusu üç takımın İngiliz futbolunu domine ettiklerine dair kısa bir şikayet duyacağınızdan emin olabilirsiniz. İngiliz futbolseverleri ürküten gerçeğe bakarsak; Arsenal, Manchester United ve Chelsea son on yılda, 1995 dışında – ligi Blackburn, kupayı Everton kazanmıştı- tüm şampiyonluklara ve Federasyon Kupaları'na ambargo koydular. Böyle bir üçlünün hegemonyası Türkiye gibi ülkelerde kabul edilebilir olsa da, İngilizlerin korkularını tetikliyor, çünkü İngiliz futbolunun Türkiye'deki futbola benzemesinden korkuyorlar. Çünkü böyle olunca para ve kaynaklarının zenginliğiyle en iyi oyuncular bu üç kulüpte yoğunlaşıyor ve ligin standardı düşüyor. Bunun yanı sıra uluslararası müsabakalarda herhangi bir başarı da zorlaşıyor. Avrupa müsabakalarında ta-

kımları başarılarını etkileyen pek çok faktör olduğunu kabul ediyorum ve bence yerel başarının sadece birkaç kulübün tekelinde olması bunun tek nedeni değil. Fakat son 20 senedeki istatistiklere kısa bir bakış bu ikisi arasında bir ilişki olduğunu kanıtı bence. İngiltere'de örneğin son on yılda 3 kulübün hegemonyası bu takımların finansal güçleriyle katlandı ve bu Avrupa başarısı için istedikleri her futbolcuyu istedikleri fiyata almalarına imkân sağladı. Fakat beklenen ölçüde başarı gelmedi. Son on yılda Avrupa'da sadece iki İngiliz zaferi var. 1999 yılında Manchester United Şampiyonlar Ligi Kupası'nı kaldırdı. 2001'de de Liverpool UEFA Kupası'nı aldı. İngiliz kulüplerinin Heysel Faciası sonrası Avrupa Kupaları'ndan men edilmesinden önceki on seneye bakarsak karşımıza bambaşka bir resim çıkar. Bu on yılda ligde 6, kupada 7 şampiyon çıkmıştı. Avrupa'da ise İngiltere temsilcileri 7 Şampiyon Kulüpler, 3 UEFA Kupası kaldırmışlardı. Liverpool 70'ler ve 80'lerin başında hiç tartışmasız en başarılı İngiliz takımıyken, Avrupa'da tek başarı kazanan kulüp onlar değildi. Şampiyon Kulüpler Kupası 2 kez Nottingham Forest ve bir kez Aston Villa, UEFA Kupası'nı ise iki kez Tottenham ve bir kez Ipswich kazandı. Bu takımlardan hiçbirisi şu anda bırakın uluslararası başarıyı yerel şampiyonada bile başa geçmiyorlar. Ayrıca bunlardan sadece Tottenham ve Aston Villa Premier Lig'de, Ipswich geri dönmeye çalışıyor, Nottingham Forest ise İngiltere İkinci Ligi'nde sondan ikinci sırada. Küme düşmelerine kesin gözüyle bakılıyor. İngiliz futbolunda son 20 yılında o kadar

çok şey değişti ki Ipswich ve Nottingham Forest gibi takımların, bırakın Avrupa Kupası zaferleri kazanmasını, şampiyonluk mücadelesi verdiğini düşünmek bile absürd bir hal aldı.

Bütün bu yazdıklarımın çıkartılacak tek mantıklı sonuç, yerel düzeyde rekabetin daha fazla olması hem Avrupa'da daha fazla kulübün başarılı olmasına hem de ekiplerin zorlu rakipler karşısında oynamaya alışkanlığı kazanmasına yardımcı oluyor. Bu çıkar-sama, gerçi çok etkili olmasa da, Avrupa'nın diğer önde gelen futbol ülkelerinin aldıkları sonuçlardan doğdu.

İtalya Ligi örneğin, 9 farklı kulüp tarafından kazanıldı. Bunlardan ikisi Şampiyon Kulüpler Kupası'nı dört kez kazandılar. Aynı dönemde dört kulüp 7 kez UEFA Kupası'nı müzelerine götürdü.

İspanya'da da aynı hikaye söz konusu. Aynı dönemde 6 farklı kulüp şampiyon olurken iki takım dört kez Şampiyon Kulüpler Kupası'nı kaldırdı. Yine Valencia da bir UEFA Kupası kazandı.

Almanya'da da son yirmi yılda 6 farklı kulüp şampiyon oldu. Bunlardan üçü Şampiyon Kulüpler Kupası'nı kazanırken, dört farklı takım UEFA Kupası'na ulaştı.

Aynı paradigmanın her ülkede geçerli olduğunu söylemiyorum. Fransa son 20 yılda 9 farklı şampiyon çıkartırken, sadece tek bir Şampiyon Kulüpler Kupası götürebildi müzesine. Ama Hollanda'da, Türkiye'de olduğu gibi, sadece 4 takım şampiyon oldu ve 2 Şampiyon Kulüpler, iki de UEFA Kupası kazandılar. Küçük bir ülke için hiç de fena değil!

Fakat Türkiye'deki durum İngiltere'de gerçekleşmek üzere olan şeyin aynası gibi. Şampiyonluk için mücadele eden ve şampiyonluk kapasitesi olan 3, Trabzonspor'u da sa-

yarsak 4 takımın olması yerel rekabetin düzeyini oldukça düşürüyor ve bu da Türk takımlarının daha iyi Avrupalı rakipler karşısında mücadele gücünü düşürüyor.

Son yıllarda bu durumda biraz düzelmeler var. Dört büyük dışındaki kulüpler Türkiye Kupası'nı kazandı. Kocaelispor ve birkaç kulüp şampiyonluk için potansiyel adaylar olarak sıyrılmaya çalıştılar. Bunların arasında en istikrarlısı Gaziantepspor ve Denizlispor olurken, en büyük sürpriz Çaykur Rizespor'du. Fakat üç büyük kulübün hükümlerliğini seyretmek hala endişe verici ve biliyorum ki Türkiye liginin daha çekışmeli ve rekabetçi olmasını ve dört büyükler dışında bir takımın şampiyonluğa ulaşmasını tek isteyen ben değilim.

Bu sadece değişiklik olsun diye değil, taraftarlar için önemli. Kendi deneyimlerimden ligin alt sıralarındaki takımların taraftarlarının ne kadar arzulu olduklarını biliyorum. Türkiye'de izlediğim en heyecanlı maç bir üçüncü lig derbisiydi. Kendi takımım Kasımpaşa ve Fatih Karagümrük arasında birkaç sene önce oynanan maçı on binden fazla seyirci takip etmişti.

İlginç bir rastlantı Karagümrük şu anda iki kez Şampiyon Kulüpler Kupası'nı kazanan Nottingham Forest'la aynı sıradadır. Yani sondan ikinci. Karagümrük'ün Nottingham Forest'ın başarılarını tekrarlayıp Avrupa'da başarıya ulaşması için nefesimi tutmasam da, bir gün Türkiye liginde mütevazı bir takımın şampiyon olup Avrupa'da da başarıya ulaşacağına inanmak istiyorum.

Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor taraftarları bana bu yazıdan dolayı teşekkür etmiyor olabilirler, fakat diğer takımların başarılarının artması Türk futbolunun bütünü için gerekli. ■

Radyonun keyfi başka

Dinleyici ile aranda sıcak bir ilişki vardır radyoda. Araya bir mikrofon girer, gerisinde hiçbir şey yoktur. TV anlatımı daha farklıdır. Örneğin bir gol olur, rejî o sıralar başka görüntü okuyordur. Golü anlatırsan ekip ruhuna aykırı hareket etmiş olursun. Sıkıntılı bir durum yani. Çünkü TV'de ekip çalışması da çok önemlidir.

kendimizle dalga geçme durumuna geldik. **▼Hatadan daha önemlisi belki de spikerlerin taraf tutması. İnternette sizin hakkınızda anlattığınız bir Beşiktaş maçıyla ilgili olarak Fenerbahçe gol atınca Melih Şendil üzülmüş gibi şeyler yazılmıştı. Bu konuda siz ne düşünü-**

yorsunuz?

▲Madde 1, kulaklığı takan adamın takım tutma lüksü yoktur. Madde 2, görev yaptığın yerlerin, fiziki şartların güzelliği ve uygunluğu maç anlatımındaki başarının bir numaralı kıstasıdır. Biz ne yazık ki koskoca bir sezon İnönü Stadı'nda hiç de görev yapmak istemeyeceğimiz, kimsenin görev yapmak istemeyeceği bir yere sürgüne gönderildik. Orada bütün arkadaşlarımıza, bütün yorumculara, bütün gazetecilere çok ağır tepkiler geldi. Çünkü en ateşli grubun arasında görev yapmaya çalışan gazetecilerdik biz. O görev öyle bir ortamda yerine getirildi. Yorumu siz yapın.

▼Bir spiker maça çıkarken nasıl hazırlanır?

▲Süper Lig'de hepimizin bildiği oyuncular oynuyor. Avrupa'da ise durum farklı. Ama öyle değil. Bir Yimpaş Yozgatspor, Mersin İdman Yurdu çıkar, üç dört futbolcusunu tanır. Gerisini tanımazsın. Özellikle lige ilk çıkan takımlar risklidir. O zaman zaten teknik direktörlerini ararsın. Onlardan bilgiler alırsın. Maça çıktıktan üç dakika sonra o onbir kafamızdadır. Eğer eski maçları arşivimizde varsa mutlaka onlara çalışırız. Kendi kafamıza kaydediriz. Zaten şu an benim kafamda 300-400 futbolcu kayıtlı durumda.

▼Radyo anlatımıyla, TV anlatımı arasındaki farklar nelerdir?

▲Radyoda birebirsın. Dinleyici ile aranda çok sıcak bir ilişki vardır. Sadece bir mikrofondur onun gerisinde hiçbir şey yoktur. Ama ekranda bir gol olur, rejî başka bir şey okuyordur. O an o golü anlatırsan ekip ruhuna aykırı hareket etmiş olursun. Ya da TV'de bazen gol olur, sırt numarasını gör-

mezsin ve rejîye sorarsın. Öyle kötü sırt numaraları oluyor ki bazen. Gayri nizami formalar. Futbol Federasyonu'nda umarım bu konuda gerekli uyarıları yapıyordur. Örneğin Olimpiyat Stadı'nda geçen sene Galatasaray - Diyarbakırspor maçı anlattım. Diyarbakır bir çıktı kırmızı forma yeşil sırt numarası. Pozisyon oluyor Ridvan'a soruyorum, o da herhalde diyor. Ama yayında herhalde diyemezsin ki. TV anlatımında çok farklı etkenler giriyor devreye. Radyoda birebirsın, sevabı, günahı her şeyiyle sende. Onun için ben radyo çok daha zevkli diye düşünüyorum.

▼Söyle bir eleştiri de var. Yurtdışında maç anlatan spikerler çok iyi maç anlatıyor, Türkler iyi anlatamıyor şeklinde. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

▲Toplumdaki hoşgörüsüyle paralel. Yurtdışındaki meslektaşlarımızı biz de dinliyoruz. Birçoğuyla da tanışıyoruz, telefonlaşıyoruz. Ancak adamlar öyle güzel dalga geçmeyi biliyorlar ki. Ben bir Fenerbahçe - Galatasaray derbisinde x futbolcu golü kaçırdığında onların söylediğinin yarısını söylesem, sokağa çıkmakta güçlük çekerim. Bu tamamıyla hoşgörüsüyle ilintili. Onlar artık iki kişi sohbet havasında anlatıyorlar.

▼Dilin de etkisi var mı sizce?

▲Bence yok. Türkçe dünyadaki en güzel dillerden biri. Biraz hoşgörü olduğunu bilsek emin olun biz Türkçe'yi İngilizlerin İngilizce'sinden çok daha iyi kullanıp gerekli vurguları yapıyoruz.

▼Kariyerinizde sizi çok üzen bir hata var mı?

▲Benim komik bir anım vardır, çok ünlü. Fenerbahçe Diyarbakırspor maçı. Fenerbahçe kaybetmiş Diyarbakır'da. Yorumcum Ercan Aktuna. Maç sonunda yorum yapıyoruz. Statta durum nedir diye dönüyordum. Arkamı dönmeme birlikte tepetaklak yere yuvarlandım. Ama o an Ercan Aktuna'nın bana bakışını görmek lazım. Kameraman Cüneyt yerlere yatıyor. Arabadakiler telef olmuş vaziyette. Neyse yayını tamamladık. Atladım taksiye havaalanına gideceğim. Taksici beni gördü o da gülmeye başladı. Havaalanında polisler de gülmeye

Futbola ses verenler

başladı. Bu çok komik bir anımdır.

▼Anlatmaktan en çok zevk aldığınız maçlar hangileri?

▲Derbiler. Dediğim gibi fizik şartlar çok önemli. İnsan Kadıköy'de maç anlatmak istiyor. Çünkü sahaya hakimsin, taraftarla hiçbir bağlantın yok. En güzel görüş alanı bende, localardan çok daha güzel. 45.000 kişi de destek verirken maç anlatmak çok güzel. Ama bir de seyircisiz maçları sor. Bir gün Ali Sami Yen'de seyircisiz maç anlatıyorum. Kale arkasında bir polis hapsirdi. Kapalı'daki polis "çok yaşa" dedi. Kale arkasındaki "sen de gör" dedi. Biz yerlere yattık. Sonra futbolcular bana bakar. X'in hatası dersem, X dönüp bakar. "Ne sallıyorsun der gibi." Çünkü duyuyor seni.

▼Türk futboluyla ilgili görüşleriniz nedir?

▲Çim üzerinde mi, çim dışında mı?

▼Her ikisi de.

▲Çim üzerinde sezonun ilk yarısı çok kötüydü. Ama sezonun ikinci yarısı ile birlikte ciddi bir hareketlilik gözlemliyorum. Umarım milli takıma olumlu anlamda yansıyacaktır. Ama saha dışında hiç ümidim yok. Çünkü verilen hiçbir söz yerine getirilmiyor. Hani taraftarlar gitmeyecek toplu halde. Ne oldu geçen hafta, kim bunun sorumlusu? İspanya Kral Kupası maçını anlattım, Real Madrid - Real Sociedad. 6-1 bitti maç. Çıktık, bütün taraftarlar yan yana. Yani bu kadar adamlar dalga geçiyorlar. Fenerbahçe Galatasaray maçından sonra yenen hangisiye çıkacak Mecidiyeköy'de ya da Kadıköy'de öyle dolaşacak mümkün mü? Ama son hafta Fenerbahçe seyircisinin alkışı her şeyin üzerinde bence. ■

▼Zor bir iş mi spikerlik?

▲Ya o kadar keyifli ki, zorluğuna rağmen. Bir kere en güzel yerden maç seyrederesin. Herkese göre en iyi görüş alanına sahip yerdesin bir de üstüne tekrarları görme şansın var. Bundan daha büyük bir lüks localarda bile yok bence.

▼Fakat hata yapma stresi çok fazla değil mi? 100 tane hatasız maç anlatıp tek bir maça ölümcül bir hata bu 100 maçı unutturuyor mu?

▲Öyleydi. Ben Cine 5'e ilk geldiğimde üçüncü hafta Galatasaray- Fenerbahçe karşılaşmasına görevlendirildim. Fenerbahçe'nin 4 golle kazandığı maç. Musa Çözen'le ilk kez yayına çıkacağım. TRT'den duyuyorduk Musa Çözen'in ününü, elim ayağım titriyor tabii ki. İlk derbim aynı zamanda. Yayına girdik, o zaman Erman Toroğlu ve Tanju Çolak yorumcum. Musa Çözen "Hadi oğlum hamamtası" dedi bana. İletişim Fakültesi okumuşum TRT'de yetişmişim, Hamamtası diye hiçbir şey bilmiyorum. Meğer Musa ağabey her türlü komuta Hamamtası dermiş. Bana Hamamtası deyince ben ilk önce şaşırdım ama baktım ki iş o kadar ciddi değil, aslında ciddi ama sonuç itibarıyla başka kelimelere de indirgenebilen, daha rahat ortamda çalışabileceğimiz bir şey. Koskoca Musa Çözen bu kadar rahatsa, o zaten bana yayında rahat olmamı öğreten kişidir. Hata yapınca sürekli bizi motive eder. Çünkü biz yayın anında sürekli rejîyi dinlemek isteriz. Yayın anındaki tüm kavga dövüş kulağımızdadır. Öyle anlatırız maçı ve bu bizi motive eder. Rejî eğer sarsarsa bu sefer biz konuşuruz. Hata yapınca eskiden üzüldük ama o üzüntü anında 10 dakika gider maçı. Şimdi hata yapınca

**Her konuşmasında mesaj var.
Her adımında anlam var. Gençlerbirliği
kaptanının futbola dair cankulağı ile
dinlenmesi gereken çok lafı var!**

Karakteri

Üyüklerin büyüklüğünü biz de kabul ediyoruz, zaten bulundukları konuma saygı da duyuyoruz. Ama medya bu başarıyı o kadar abartıyor ki diğerlerine hayat alanı kalmıyor. Oysa NBA'de olduğu gibi başarı tabana yayılmalı. Eğer tabana yaymazsak ileride sadece İstanbul takımlarının oluşturduğu bir lig olacak Süper Lig. Böyle olunca da İstanbul takımları arayı iyiye açacak. Diğer takımlara figüranlık düşecek. Bu da ligi kalitesizleştirecek ve futbol seyircisi yavaş yavaş azalacak, belki de bitecek. Uzun dönemde olacak olan şey bu. Ama başarıyı yaysak ve eşitlikçi bir lig kursak futbol da kazanır.

Ümit Bozkurt

▼Maç bitiminde futbolculara mikrofon uzatılır ve söylenebilecek en fazla 3-5 cümle vardır: 'Bu maçı kaybettik', 'bu maçı kazandık', 'seyircimize layık olmaya çalışıyoruz', 'bu hakemlerle lig bitmez', 'keşke kazansaydık', 'layık olmaya çalışıyoruz' falan. Fakat sana mikrofon uzatıldığında sen her seferinde bambaşka şeyler söylüyorsun. Bu, yapıyla mı ilgili yoksa böyle düşünüp cevap verilmesi gerektiğine mi inanıyorsun?
▲O an çok kısa bir sürede, yorgun biri olarak bir şeyler söylemek durumundasınız. Çok da az şey söyleyebiliyorsunuz. İşte o kısıtlı zamana bir şeyler sıkıştırmaya çalışıyoruz. Yeni bir şey söylemek zor oluyor. Ama insanlara bir mesaj vermek gerekiyor. Gördüğünüz bazı eksikleri dile getirmek önemli. Bu eksikliğin nedeni hakem, futbolcu, yönetici, antrenör olabilir. Elimden geldiğince bunlara değinmeye çalışıyorum.
▼Ama özellikle klasik olandan da kaçınıyorsun. Hep farklı bir şeyler ortaya koymaya çalışıyorsun. Neden?
▲Bence sadece ne hissettiğini söylediğinde hep aynı şeyler çıkıyor ve çok klasik oluyor. Ortamı biraz açmak gerekiyor. Küçük şeylere takılmadan konuyu genişletmek lazım. Futbolu sadece bir oyun olarak değil

sağlam olanın futbolu da sağlam olur...

sosyal yaşamın bir parçası gibi görmek gerek. 'Futbolcunun ve taraftarın hayatı futboldan ibarettir' klişesine düşmemek gerek. Sonuçta futbol sosyal bir olay. Evet bir oyun, ama bir sürü anlamı var. Konuşurken işte ben bunlara dikkat ediyorum. Bazen içimden geliyor, bazen de bilerek öyle bir konuşma hazırlıyorum.
▼Futbol ülkemizi açan şeyler bunlar...
▲Bugün insanlar hayatlarının yüzde 80'i futbolmuş gibi davranıyor. Oysa bunu yüzde 50'lere çekmek gerek.
▼Sizi birtakım sosyal etkinliklere çağırıyorlar. Ama orada da genelde manken gibi kullanıyorlar. Sen oralarda fikirlerini iletiyor musun?
▲Elimden geldiğince iletmeye çalışıyorum. Çünkü o tip organizasyonlara çok önem veriyorum. Keşke böyle şeyler daha fazla olsa da insanlara kendimizi daha iyi anlatabilsek. Sonuçta kitlelere hitap eden kişileriz ve sadece oynanan oyunla gündeme geliyoruz. Keşke daha çok fırsatımız olsa, yansıtılması gereken şeyleri insanlara doğru şekilde yansıtılsak. İnsanların bir şe-

unanistan'ın başarılı olmasından sonra bütün hocalar onların sistemini futbola getirmeye çalıştı. Bu da futbolu çirkinleştirmeye başladı. Artık defansif önlemler her şeyin önüne geçti. Keşke Yunanistan şampiyon olmasaydı diyorum bu yüzden. Artık futbolcu da robotlaştı bu sistemde. Bir gazetenin haftasonu ekinde bana, '50 yıl sonra bir robot firmasının robotlardan oluşan futbol takımı çıkaracağını ve 50 yıl sonra robotlarla maç yapılacağını, buna ne diyeceğimi' sordular. Ben dedim ki '50 yıla gerek yok, şimdiden öyle olduk zaten'. Sisteme bu kadar bağlı olmak bana göre yanlış. Tamam takımlar kazanır, şampiyonluklar gelir ama bence makro anlamda futbol kaybeder, çünkü güzelliğini yitirir.

kilde birbirleriyle iletişimi açısından bu çok önemli. Şu örneği vereyim ben size; Diyarbakır'daki bir maçtan sonra ben Diyarbakır halkına teşekkür ettim, misafirperverliğinden ve centilmenliğinden bahsettim. Çünkü oradaki insanların buna ihtiyacı var. Onlar bizim insanlarımız. Düşmanlıkla bir yere gelinmez ki! Bunu sadece futbol olarak da görmek gerekiyor. Biz orada kardeşliğe vesile oluyoruz ve oranın da Türkiye'nin bir parçası olduğunu gösteriyoruz. Bu yüzden onlara moral vermek gerek. Ben de bunu düşünerek oradaki insanlara böyle bir mesaj vermek istedim. Spor ve işimizi böyle olumlu şeylere kullanmamız gerekiyor. Sadece top oynayıp, oynadığımız oyundan para kazanmak olmamalı bizim derdimiz. İnsanlık adına doğru olan şeyleri de savunmalıyız.
▼Futbol sadece futbol değildir diye bir laf vardır ya, esasında tam ona uygun konuşuyorsun...
▲Zaten ben bu lafı hayatıma slogan etmişimdir. Futbolun sadece futbol olduğu yer sahadır, saha

dışında futbolun sosyal misyonları vardır. O sosyal misyon da insanları birleştirme, bütünleştirme, birbirine saygıdır. Mesela şiddet olayları. Bence biz şiddet olayları hakkında konuşurken, 'futbolda şiddet' terimini reddetmeliyiz. Futbolda şiddet olmaz. Futbolda saygı, barış, birleştiricilik olur. Bunları öne çıkarmalıyız biz.
▼Futbolcunun sosyal sorumluluğunun altını çiziyorsun. Peki futbol kültürünü geliştirecek çalışmalara ilgi gösteriyor musun? Futbol kitaplarını okuyor musun mesela?
▲Evet, futbol kültürü ile ilgili kitaplar okuyorum. Futbolun devleriyle ilgili araştırmalar ilgimi çekiyor. Ben elimden geldiğince futbolun birçok yönünü takip etmeye çalışıyorum ve futbolu tek boyutlu olarak görmemeye çalışıyorum. Sonuçta çok geniş bir sektörden bahsediyoruz ve giderek büyüyor. Ama sorumlu büyümek gerek.
▼Peki bu kadar şiddet olayı neden yaşıyor?
▲Futbolun yapısında buna müsait bir yan var.

Sürekli rekabet bazen şiddeti körüklüyor. Bence biraz da öyle olsun isteniyor. Rant gruplarının, özellikle de medya gruplarının büyük bölümü bunu gerekli görüyor. Çünkü futbol çok yumuşak, sevgi-saygı çerçevesinde olursa çok fazla ilgi çekmeyecekmiş gibi görüyor. Bu yüzden bilerek tartışmalar alevlendiriliyor. Mesela bir derbi maçından önce gazete sayfalarını bir açıyorsunuz: 'Savaşa iki gün kaldı' gibi manşetler görüyorsunuz. Bunlar insanları tahrik ediyor ve şiddet ortamı yaratıyor. Şiddet tamamıyla tribün de oluşmuyor. Önce hazırlanıyor, sonra pişiriliyor, en son tribünde patlak veriyor.

▼İspanya'da, İtalya'da da rekabet eksik değil, oradaki basın da böyle ama bu kadar yaygın şiddet yok... Neden?

▲Orada ne olursa olsun futbola odaklanıyor herkes. Başka dedikodulara değil. Biz toplum olarak çok fazla şiddetin içerisindeyiz. Üstelik başarı kriterimiz de çok acımasız. Başarıyı sadece ilk üçe girmek olarak görüyoruz. Peki Nihat başarısız mı, niye gitti Sociedad'a? Ama onlar her maç çıkıyorlar, sadece kendi oyunlarını sergilemeye çalışıyorlar. Amaç budur zaten; futbol takımı çıkar, oyununu oynar, her şey orada olur ve biter. Maça gelen insanlar da memnun ayrılır. Başarı budur bence. Mesela sinemaya gidiyoruz, gittiğimiz film 3-4 Oscar almış, çıktığımızda işte film budur diyoruz, mesajlar alıyoruz o filmde, hayatımıza uygulamaya çalışıyoruz. Aslında futbolun da böyle olması gerekiyor. Ama şu anda böyle değil. Türkiye'de futbol yavaş yavaş kan kaybediyor. Şu anda Anadolu takımlarından bir tek Kayseri'nin taraftar sayısı fena değil. G.Antep olsun, bizim Ankara takımları olsun, taraftar yok denecek kadar az. Taraftarlar hep üç büyüklere kayıyor.

▼Üç büyüklerin bütün bu kötülüklerde payı fazla galiba?

▲Onların büyük olarak kabul edilmiş olması zaten önemli bir problem. Neden? Taraftar sayıları fazla, camiaları geniş. Büyüklerin büyüklüğünü biz de kabul ediyoruz, hatta saygı da duyuyoruz. Ama medya bu başarıyı o kadar abartıyor ki diğerlerine hayat alanı kalmıyor. Oysa NBA'de olduğu gibi başarı tabana yayılmalı. Eğer tabana yaymazsak ileride sadece İstanbul takımlarının oluştuğu bir ligimiz olacak. Böyle olunca da İstanbul takımları arayış içine açacak. Diğer takımlara figüranlık düşecek. Bu da ligo kalitesizleştirerek ve futbol seyircisi yavaş yavaş azalacak, belki de bitecek. Ama başarıyı yaysak ve eşitlikçi bir lig kursak futbol da kazanır. Bence bu açıdan baktığımızda medya da aslında kendi kuyusunu kazıyor. Çünkü elbet bir gün haber bitecek. İlgi bitince, okur da gidecek. Bu yüzden medya da daha geniş alanlara yayılmalı. 15 sayfalık bir gazetede 10 sayfası bir takımın, üç sayfası diğerinin, diğer kalan sayfa da diğer takımların olmaz. Bu olay futbola büyük zarar veriyor.

▼Sizin iki sene evvel yaşadığınız bir deneyim var. Gençlerbirliği şampiyonluğa oynayan bir takımı ve çok da iyi oynuyordunuz. Ama olmadı bir türlü. Bazıları bunun futbol dışı nedenlerle böyle olduğunu söylüyorlar. Sizce?

▲Ben hiçbir zaman o düşünceye inanmak istemedim. O kaçırışı her zaman

bizim başarısızlığımız olarak kabul ettim. Ama gittiğim her yerde de kulağıma kötü şeyler geldi. Gençlerbirliği şampiyon olsaydı, Şampiyonlar Ligi maçları izlenmeyecekti diyenler vardı mesela. O dönem biz hakemlerin hatalarından dolayı çok maç kaybettik. Bunlar bizi yaraladı ama ben yine de öyle olduğunu inanmak istemedim.

▼İlle de şampiyon olmanız gerekmiyordu aslında. Müthiş bir futbol oynuyordunuz, bu da az şey değildi. Bir Beşiktaş-Gençlerbirliği kupa maçını kim unutmaz ki? Peki bu güzel nasıl dağıldı.

▲Biz o zaman hangi takım olursa olsun yenmek için sahaya çıkıyorduk. Öyle bir havamız vardı. Hepimiz kendimizden çok emindik. Diyorduk ki, çıkalım bu maçı bize yakışan bir şekilde oynayalım. Güzel futbol seyrettirmektir amacımız. Başarılı olduğumuza da inanıyorum. Ama Yunanistan'ın Avrupa Şampiyonası'nda başarılı olmasından sonra bütün hocalar Yunanistan sistemini futbola getirmeye çalışır oldu. Bu da futbolu çirkinleştirmeye başladı. Artık defansif önlemler, defansif futbol her şeyin önüne geçti. Keşke Yunanistan şampiyon olmasaydı diyorum bu yüzden. Artık futbolcu da robotlaştı bu sistemde. Bir gazetenin haftasonu ekinde bana, '50 yıl sonra robot firması robot takımı çıkaracağını ve 50 yıl sonra robotlarla maç yapılacağını, buna ne diyeceğimi sordular. Ben dedim ki '50 yıla gerek yok, şimdiden öyle olduk zaten'. Sistem bu kadar bağlı olmak bana göre

utbolcuya hep cahil adam olarak bakılıyor. Bu Türk futbolunun en önemli sorunudur. Bunun temellerinde hem sosyo-ekonomik hem de sosyo-kültürel nedenler var. Futbolcular gecekondulardan geliyor, çünkü bu oyun zengin işi değil. 17-18 yaşında liseyi bitirdiği gibi bir kulübe gidiyor ve zaten zar zor yürüyen eğitimini terk ediyor. O andan sonra dengeler değişiyor. İşte hem kulüp, hem de Milli Takım altyapılarında bu konular hakkında bilgi vermek gerekiyor. Şimdi Anadolu topçusu bir çıkıyor İnönü Stadı'na, ezim ezim eziliyor. Neden? Güvensizlikten. Okumamış, belirli bir kültüre sahip değil. Ama o kültürü alsa kendine güveni gelir ve o stada bambaşka şekilde çıkar. Avrupa'da 17-18 yaşındaki bir futbolcu Real Madrid'e, Barcelona'ya gol atıyor. Bizde ise 17-18 yaşındaki futbolcu kadroya giremiyor, büyükler tarafından eziliyor. O büyüyüp kendini buluncaya kadar zaman geçmiş oluyor. Zaten bir süre sonra altındakini ezmeye başlayan bu sefer o oluyor. Bunların aşılması gerek. Karakteri sağlam olanın futbolu da sağlam olur.

yanlış. Tamam takımlar kazanır, şampiyonluklar gelir ama bence makro anlamda futbol kaybeder, çünkü güzelliğini yitirir.

▼Sizin oynadığınız o güzel oyunun mucidi Ersun Hoca'ydı. Şimdi Milli Takım'da da aynı ortamı yaratmaya çalışıyor. Hücum zenginliğini ortaya koymaya çalışıyor. Rakipler defans oynadığı sürece bu sistem çökecek mi?

▲Biz o dönem boyunca hücum zenginliği çok ön planda bir oyun sergiledik. Çok gol atıyorduk, çok da az gol yemiştik. Son 3-5 maç şampiyonluk iddiasından uzaklaştıktan sonra, biraz bıraktık, o yüzden 7 gollü maçlarımız oldu. Mesela son 15-20 dakikada çok gol yemeye başladık. Ama asıl olarak hep hücum yaptık. Sahaya çıkarken kaç atacağımız üzerine bahse girdik. O derece keyif alıyorduk yani. Bu eğer Milli Takım'da da tutarsa harika olur. Çünkü zevk alınca zevk de veriyorsunuz ve başarı da geliyor.

▼Türk futbolu bir yola girdi. 2002 Dünya Kupası'yla da zirveye vurdu. Ama sonra düşüş başladı ve bazı şeylerin iyiyi gitmediğini gördük. Sen ne düşünyorsun bu konu hakkında?

▲Bence bu altyapılardan kaynaklanıyor. Bizim süreklilik kazanmış bir başarı sistemimiz yok. Futbolcuyu buna inandıramıyoruz. Sosyal kültürü eksik oyuncularla hedef belirleyemiyoruz. Bunlar çok önemli.

▼Bu nasıl sağlanacak?

▲Eğitimle sağlanması gerekiyor. Okullar açılabilir, federasyon altyapıdaki futbolculara eğitim verir, kaliteyi ön plana çıkartabilir. Sadece kaliteli futbol-

cu olmak yetmez. Kaliteli insan olmanın önemi vurgulanır.

▼İnsan kalitesini futbol kalitesinin önüne koymalıyız yani...

▲Bence öyle. O olmazsa öbürü de olmaz. Sporun ahlaki değerleri ile futbolcunun ahlaki değerleri birleşecek ki kaliteli insan oluşsun. Bugün futbolcuya hep cahil adam olarak bakılıyor. Bu Türk futbolunun en önemli sorunudur. Bunun temellerinde hem sosyo-ekonomik hem de sosyo-kültürel nedenler var. Futbolcular gecekondulardan geliyor, çünkü bu oyun zengin işi değil. 17-18 yaşında liseyi bitirdiği gibi bir kulübe gidiyor ve zaten zar zor yürüyen eğitimini terk ediyor. O andan sonra dengeler değişiyor. İşte hem kulüp, hem de Milli Takım altyapılarında bu konular hakkında bilgi vermek gerekiyor. 15 antrenman yaparken, bunun üç tanesinde de oturup sosyal hayat, kültürel konular hakkında çocuklara ders vermek gerekiyor. Konferanslar düzenlenmek lazım. İletişim fakülteleri, Eğitim fakültelerinden destek almak şart. Bu iş sadece psikologla olacak şey değil. Daha olgunlaşmadan kültürü aşılacak önemli. İşte bu olursa, futbolcu ezik bir kimliğe sahip olmaz ve her yerde kendine güvenli olur. Oysa şimdi Anadolu topçusu bir çıkıyor İnönü Stadı'na, ezim ezim eziliyor. Neden? Güvensizlikten. Okumamış, belirli bir kültürü sahip değil. Ama o kültürü alsa kendine güveni gelir ve o stada bambaşka şekilde çıkar. Avrupa'da 17-18 yaşındaki bir futbolcu Real Madrid'e, Barcelona'ya gol atıyor. Bizde ise 17-18 yaşındaki futbolcu kadroya giremiyor, büyükler tarafından eziliyor. O büyüyüp kendini buluncaya kadar zaman geçmiş oluyor. Zaten bir süre sonra altındakini ezmeye başlayan bu sefer o oluyor. Bunların aşılması gerek. Karakteri sağlam olanın futbolu da sağlam olur. ■